

Competența face diferență! Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

Activitatea 8.2.3

PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT (PRAI)

2016 - 2025

REGIUNEA DE DEZVOLTARE
VEST

ACTUALIZARE 2018

Experții care au elaborat PRAI al Regiunii de Dezvoltare Vest, 2016-2025:
Camelia MANIU, Doina MORTOIU și Ildikó PATAKI

Cuprins

Cuvânt înainte	6
1. Rezumat	8
2. Contextul european, național și regional.....	9
2.1. Contextul european	9
2.2. Contextul național.....	11
2.3. Contextul regional	15
3. Aspecte demografice	16
3.1. Evoluții și situația actuală	16
3.1.1. Statistica recensământului populației 2011	17
3.1.2. Structura pe grupe de vârstă	18
3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural).....	19
3.1.4. Distribuția pe sexe	20
3.1.5. Structura etnică	20
3.1.6. Mișcarea migratorie	21
3.1.7. Nivelul de trai.....	23
3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060.....	24
3.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT.....	25
4. Profilul economic regional.....	26
4.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici	26
4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)	27
4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active	28
4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții	30
4.1.4. Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create	32
4.2. Proiecția principalilor indicatori economici	33
4.3. Alte informații și informații parțiale	36
4.3.1. Cercetarea – dezvoltare	36
4.3.2. Industria	38
4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu	38
4.3.4. Agricultură	39
4.3.5. Turismul	39
4.3.6. Dezvoltarea durabilă.....	39
4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă–aspecte specifice ruralului montan.....	40
4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT.....	41
5. Piața muncii la nivel regional	43
5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodării (AMIGO).....	43

5.1.1. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii	43
5.1.2. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii	48
5.1.3. Șomajul de lungă durată	50
5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)	51
5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică	51
5.2.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale	54
5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați	55
5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante	57
5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale	57
5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații	57
5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei	58
5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognoză)	59
5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați	59
5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului	59
5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat	60
5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă	60
5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European – CEDEFOP	60
5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale	61
5.7.3. Anchete în firme	63
5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT	64
6. Învățământul profesional și tehnic din regiune	65
6.1. Indicatori de intrare în IPT	65
6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență	65
6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)	68
6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională	70
6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional	72
6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal	76
6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2018-2019	77
6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2018-2019	83
6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional	83

6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici.....	84
6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT.....	84
6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi.....	85
6.1.12. Resursele umane din ÎPT	85
6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT	85
6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație	86
6.2. Indicatori de proces	88
6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT.....	88
6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT.....	89
6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar	89
6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere.....	91
6.3. Indicatori de ieșire	92
6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație	92
6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED.....	92
6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație	94
6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED	95
6.3.6. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație.....	99
6.3.7. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)	100
6.3.8. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de munca (NEET).....	100
6.3.9. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)	101
6.4. Indicatori de impact	102
6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului.....	102
6.4.2. Inserția profesională a absolvenților IPT, pe niveluri de educație.....	102
6.5. Concluzii din analiza ÎPT	103
6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire.....	107
6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală)	109
7. Monitorizarea implementării PRAI.....	112
7.1. Procesul de monitorizare	112
7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI	112
8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea.....	114
9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri.....	116
10. Planul de măsuri.....	119
11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională	135

Cuvânt înainte

Președintele Consorțiului Regional Vest, Nicolae GROȘAN

Consorțiul Regional Vest a dezvoltat și pune la dispoziția celor interesați prezentul document, **Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ - PRAI Vest, versiunea actualizată 2018**, drept un suport pentru:

- **Inspectorate școlare județene – ISJ și Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social - CLDPS**, dar și alte structuri cu interes și atribuții pentru dezvoltarea și implementarea de politici de formare profesională pe baza Planurilor Locale de Acțiune pentru Învățământ – PLAI:
- **Autorități județene și regionale responsabile de implementarea politicilor de dezvoltare integrată a resurselor umane**
- **Universități**, pentru cunoașterea bazinului din care își vor colecta viitorii studenți. Astfel, universitățile își pot promova oferta informând viitorii candidați despre traseele de carieră și specializări oferite.
- **Autoritățile locale**, în sprijinul și fundamentarea deciziilor privind alocare de fonduri din bugetul local/județean pentru școli, în funcție de performanțele acestora, inclusiv adecvarea ofertei la cerințele angajatorilor;
- **Agenții economici**, în cunoașterea nivelelor de pregătire și a specializării viitorilor angajați precum și pentru fundamentarea cooperărilor școală-companie în timpul formării profesionale;

Pe baza datelor statistice analizate, obținute din surse validate, PRAI oferă o imagine de ansamblu a **echilibrului existent sau de dorit, dintre cerere și ofertă**; Cererea de competențe și calificări este descrisă prin capitole dedicate aspectelor Demografice, Economice, Piața muncii iar oferta de calificări și competențe este structurată pe indicatori relevanți privind sistemul de formare profesională – prin rutele de liceu tehnologic, școala profesională tradițională și duală, cu date privind starea actuală dar și evoluția în timp a acestor indicatori.

Situația la nivelul Regiunii Vest privind evoluția ofertei de formare profesională este alarmantă, având în vedere de exemplu diminuarea numărului de elevi din învățământul secundar de la valoarea de 94.240 elevi în 2004-2005 la valoarea de 64.410 elevi în 2016-2017.

- **Această scădere de 29.830 elevi are o distribuție puternic dezechilibrată între formele de învățământ:**
- **învățământul profesional fiind afectat cu o scădere de 18 334 elevi**
- **liceul tehnologic cu o scădere de 7.135 elevi,**
- **învățământul teoretic cu o scădere de 2770 elevi**
- **și învățământul vocațional cu o scădere de 1591 elevi.**

În Regiunea Vest situația evoluției numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional este similară cu cea de la nivel național. În perioada analizată, efectivele de elevi din învățământul profesional, la nivel regional au scăzut cu 12.055 elevi de la 18.863 elevi (în 2007-2008) la 6.808 elevi (în 2017-2018)

O astfel de pierdere a capacității de formare profesională la nivelul Regiunii Vest afectează puternic pe termen scurt și pe termen lung competitivitatea regională.

Un indicator relevant pentru această abordare diferențiată a formelor de învățământ este clar vizibil prin modificarea **raportului dintre oferta** pentru forme de școlarizare cu calificare profesională (învățământ profesional și liceu tehnologic) în raport cu forme de învățământ general (fără calificare, liceu teoretic și vocațional).

La începutul perioadei de referință, anul școlar 2004-2005 ÎPT înregistrează o pondere de 63%, și scade la valoarea de 49,6% în anul școlar 2017-2018.

Regiunea Vest înregistrează cea mai mare scădere procentuală a ofertei TVET !

Un alt aspect deosebit de important și care necesită intervenții urgente, se referă la existența sau **LIPSA ACCESULUI** la o calificare relevantă și dorită de către candidați, deoarece lipsa accesului la calificarea dorită este cu mare probabilitate una dintre principalele cauze ale fenomenului de părăsire timpurie a școlii, și mai târziu a ratei reduse de inserție în piața muncii.

Distribuția de calificări relevante prin școală profesională și accesul inegal la nivelul regiunii sunt analizate în Capitolul educație, iar constatările respective sunt necesar a fi reluate la nivel de județ, și regiune, cu date concrete, pentru a putea formula propuneri de politici pentru respectarea principiului de acces la o calificare profesională, cât mai bine corelată cu aspirațiile profesionale și abilitățile personale ale elevilor.

Setul de obiective și acțiuni sunt generate din analizele realizate, ținând cont și de reursele existente și cele ce vor fi atrase pentru atingerea obiectivelor vizate, pentru **STOPAREA FENOMENELOR GRAVE CARE AFECTEAZĂ ÎNTREAGA REGIUNE ȘI INTERVENȚII AMELIORATIVE URGENTE PE TERMEN SCURT ȘI LUNG.**

Planul de acțiuni adoptat și asumat de către Consorțiul Regional Vest este un document care va fi completat de către acest parteneriat responsabil, de fiecare dată când contextul în continuă schimbare va necesita actualizări.

Implementarea acțiunilor la nivel regional este monitorizată, dar nivelul județean rămâne deosebit de relevant pentru mai multe tipuri de intervenții, având în vedere competențele definite la nivel de județ pentru problematica IPT (responsabilități și putere de decizie la nivel de inspectorate școlare, consilii județene și locale). Astfel procesul de monitorizare asigură inclusiv armonizarea implementării la cele două nivele, județean și regional, cel din urmă nivel fiind cel mai adecvat pentru designul și punerea în practică a politicilor de resurse umane și de piața muncii.

MULȚUMIM TUTUROR PARTENERILOR pentru participarea activă la dezbateri pe tema corelării ofertei educaționale cu cererea pieței muncii, și pentru recomandările, propunerile de acțiuni vizând îmbunătățirea pregătirii profesionale ale elevilor și tinerilor din regiune

1. Rezumat

Prezenta versiune a Planului Regional de Acțiune pentru Regiunea Vest¹ a fost dezvoltată pornind de la versiunile anterioare, adoptate de către Consorțiul Regional Vest², respectând structura comună propusă la nivel național, cu scopul de a asigura comparabilitatea datelor și a rezultatelor și pentru a permite monitorizarea progresului realizat în raport cu țintele asumate de România ca o contribuție la obiectivele europene.

Capitolele 3, 4 și 5 oferă date relevante privind demografia, economia și piața muncii la nivel regional, pentru a contura **cererea actuală de competențe și calificări**, respectiv pentru a face o prognoză, a acestei cereri, atât cât este posibil într-un context în continuă și rapidă schimbare, definit prin incertitudini în toate sectoarele și domeniile vieții.

Capitolul 6. este destinat **Învățământului profesional și tehnic din regiune**, și descrie capacitatea existentă la nivel regional de a oferi forță de muncă calificată pe nivelele reglementate, 3,4 și 5. Evoluția ofertei de IPT urmărită și documentată prin indicatori relevanți, pentru ultimii 10 ani scoate în evidență o **dramatică reducere cantitativă în valoare absolută a ofertei de calificări la nivel regional, situația fiind agravată de scăderea ponderii IPT în raport cu educația generală**;

Analizele relevante realizate la nivel regional și concluziile care decurg din acestea sunt dificil de transformat în cerere cantitativă la nivel de județ, sau localitate, unități administrative teritoriale la nivelul cărora se definește oferta de școlarizare pentru unitățile IPT. Constrângerile de ordin metodologic sunt compensate prin dialogul social structurat și eficient desfășurat în cadrul Consorțiului Regional și apoi, și la nivel de județe în Comitetele Locale pentru Dezvoltarea Parteneriatului Social³.

PRAI actualizat în 2018 oferă rezultatele analizelor prin **Capitolul 8. Analiza SWOT** a corelării ofertei de formare profesională cu cererea și capitolul **9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri**.

Planul de măsuri, Capitolul 10. păstrează structura anterioară pe cele cinci domenii prioritare, cu acțiuni propuse pentru operaționalizare fie la nivel regional fie la nivel de județ.

Capitolul 11. prezintă Contribuția Învățământului superior la dezvoltarea regională, în concordanță cu principiul asumat de abordare integrată a dezvoltării resurselor umane la nivel regional.

Conform metodologiei existente, documentul PRAI urmează să fie reactualizat cu date noi și este oferit pentru a fi utilizat la nivelul județelor Arad, Caraș Severin, Hunedoara și Timiș, pentru dezvoltarea și implementarea PLAI, care apoi devine document cadru pentru școli sprijinind elaborarea Planului de Acțiune a Școlii – PAS.

¹ Vom folosi prescurtarea PRAI Vest în următoarele secțiuni ale documentului pentru Planului Regional de Acțiune pentru Regiunea Vest

² Vom folosi prescurtarea CRVest în următoarele secțiuni ale documentului pentru Consorțiul Regional Vest

³ Vom folosi prescurtarea CLDPS. în următoarele secțiuni ale documentului pentru Comitetele Locale pentru Dezvoltarea Parteneriatului Social

2. Contextul european, național și regional

2.1. Contextul european

Educația și formarea profesională din România din perspectiva Țintelor și indicatorilor derivați din Strategia Europa 2020:

1. Strategia Europa 2020 definește următoarele obiective principale pentru deceniul 2010-2020, în raport cu care România are asumate Țintele de mai jos, Tabel nr.1.

Obiectivele Strategiei Europa 2020		Uniunea Europeană	România Obiectiv 2020
1	Rata de ocupare a populației cu vârsta de 20-64 ani	75%	70%
2	Investiții în cercetare și dezvoltare	3 % din PIB	2 % din PIB
3	Energie și schimbări climatice		
	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (față de anul 1990)	20%	20%
	Ponderele energiei din surse regenerabile în consumul final brut	20%	24%
	Creșterea eficienței energetice	20%	19%
4	Educație		
	Rata părăsirii timpurii a școlii	10%	11.3%
	Rata populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară	40%	26.7%
5	Promovarea incluziunii sociale, în special prin reducerea sărăciei - reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială	cu cel puțin 20 milioane	cu cel puțin 580.000 persoane

2. Cele șase ținte strategice pentru anul 2020, adoptate în cadrul ET 2020 sunt următoarele:

- 1) până în 2020, în medie, cel puțin 15% dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții⁴;
- 2) până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani, cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte⁵, ar trebui să fie mai mic de 15%;
- 3) până în 2020, proporția persoanelor de 30-34 de ani, care au absolvit învățământul terțiar⁶, ar trebui să fie de cel puțin 40 %;
- 4) până în 2020, proporția părăsirii timpurii a școlii⁷ din sistemele de educație și formare, ar trebui să fie sub 10 %;
- 5) până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară, ar trebui să beneficieze de educație preșcolară;

⁴Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani care a participat la programe de educație și formare în cele patru săptămâni care au precedat ancheta (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

⁵Sursă: OCDE/PISA

⁶Nivelurile ISCED 5 și 6 (EUROSTAT, UOE)

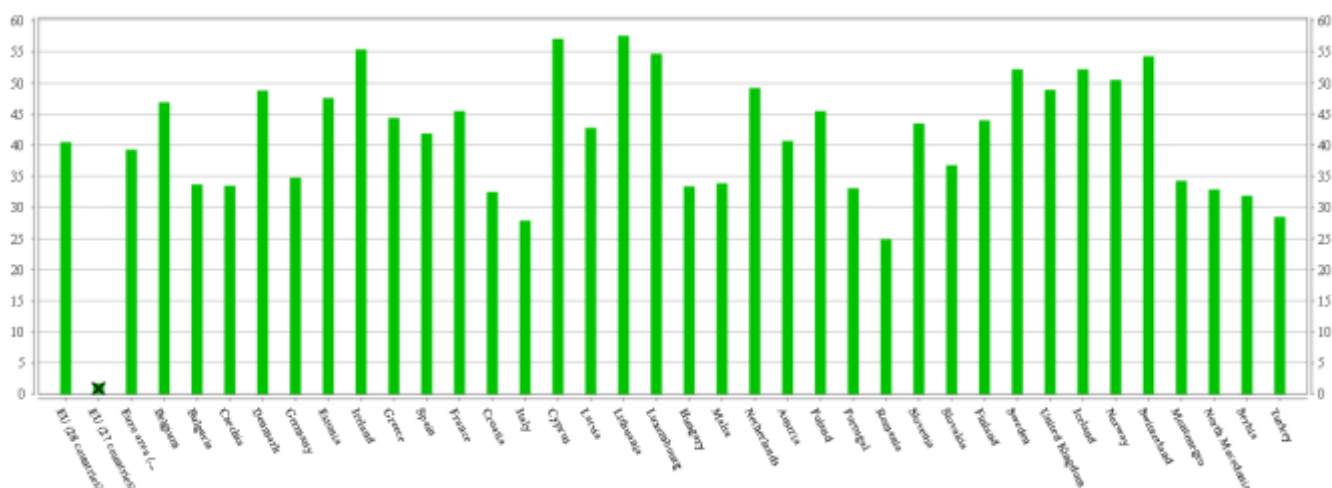
⁷Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au absolvit doar învățământul secundar inferior sau mai puțin și care nu mai sunt înscriși într-o instituție de învățământ sau de formare (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

6) până în 2020, proporția de absolvenți angajați⁸ cu vârste cuprinse în 20 și 34 de ani, care au finalizat sistemul de educație și de formare profesională cu cel mult trei ani înaintea anului de referință, ar trebui să fie de cel puțin 82 %, comparativ cu 76,5 % în 2010⁹.

3. Pentru obiectivele strategice care vizează educația și formarea profesională, derivate din cadrul strategic ET 2020 și Strategia Europa 2020, progresul înregistrat de România se poate urmări din tabelele de mai jos, împreună cu nevoile care decurg din angajamentele de a ne alinia la obiectivele europene.

Numărul și ponderea absolvenților de învățământ superior a crescut în perioada 2002-2018, însă în 2018 înregistrăm valoarea de 25%, cea mai mică valoare, și la distanță de 15 puncte procentuale față de media EU de 40%, și la 1,6 puncte procentuale distanță față de 26,7% , ținta 2020 asumată de România până în 2020.

Figura 1
Situția României în comparație cu alte state membre ale UE, arată astfel.

Sursa: Eurostat 2018

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&pcode=t2020_41&language=en&toolbox=type

⁸ Se referă la absolvenții învățământului secundar superior (ISCED 3), terțiar nonuniversitar (ISCED 4) și absolvenții învățământului terțiar (ISCED 5-6)

⁹ Măsurată ca proporția populației angajată cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani, care a absolvit în urmă cu 1, 2 și 3 ani și care nu este înscrisă în prezent în nici o altă activitate de educație și formare profesională.

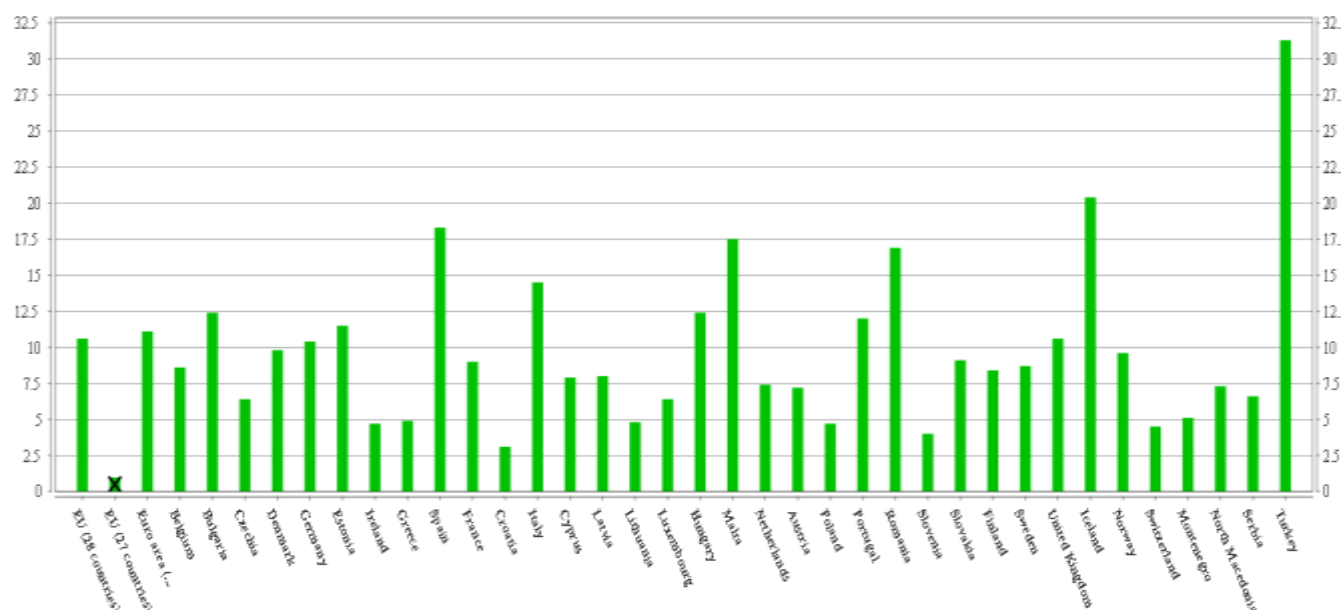

Figura 2

Indicatorul Rata de părăsire timpurie a școlii¹⁰ arată o evoluție oscilantă, cu tendință de descreștere, însă se păstrează cu mult peste ținta europeană, cu situație similară fiind înregistrată și Spania, Malta, Islanda și Turcia.

5. Ponderea relativ bună a tinerilor înscriși în învățământul profesional și tehnic în totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior, ISCED 3, în 2015, de 56,3%, în România, față de media UE-28 de 48,1%¹¹, demonstrează importanța formării profesionale inițiale pentru piața muncii din România. Cu toate acestea, în perioada 2013-2015 s-a înregistrat o scădere continuă a valorii indicatorului, de la 62,9% în 2013 la 56,3% în 2015.

2.2. Contextul național

Contextul național este definit prin mai multe strategii naționale, cu relevanță deosebită pentru educația și formarea profesională, iar armonizarea acestora rămâne o provocare pentru fiecare intervenție concretă la nivel național, regional sau local :¹²

¹⁰

Sursa:

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&language=en&pcode=t2020_40&toolbox=type

¹¹ Date actualizate pentru anul 2012, conf. Eurostat (date online, code: *educ_uoe_enra13*)

•¹² Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020;
 • Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 -2020;
 • Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România;
 • Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020;
 • Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020;
 • Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020;
 • Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030;
 • Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020;
 • Strategia de dezvoltare teritorială a României - România policentrică 2035, Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni;
 • Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020;
 • Strategia guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2014-2020;
 • Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020;
 • Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020;
 • Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020;
 • Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030;
 • Planul strategic național multianual privind acvacultura 2014-2020;

Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020 este structurată pe patru obiective strategice, astfel:

Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii, având ca țintă strategică creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020, față de 57,2% în 2014

Obiectivul strategic 2: Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014;
- b) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014 ;
- b) Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat la 60% în 2020, de la 45 % în 2014;
- c) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Obiectivul strategic 4: Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de inovare și dezvoltarea spiritului antreprenorial la 50.000 în 2020, de la 40.000 în 2014;
- b) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de mobilitate internațională la 4.600 în 2020, de la 2.800 în 2014.

Direcții de acțiune specifice sunt definite pentru fiecare din cele patru obiective . ¹³

-
- Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020 actualizată pentru perioada 2011-2020;
 - Strategia Națională de Sănătate 2014-2020.

¹³ **Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii**, având ca țintă strategică creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020, față de 57,2% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

1. Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, a curriculumului și a auxiliarelor curriculare, pe nivelurile de calificare stabilite prin Cadrul național al calificărilor, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educație și formare profesională și pentru creșterea relevanței pentru piața muncii;
2. Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii;
3. Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare;
4. Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională;
5. Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale;
6. Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională.

Obiectivul strategic 2: Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014;
- b) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

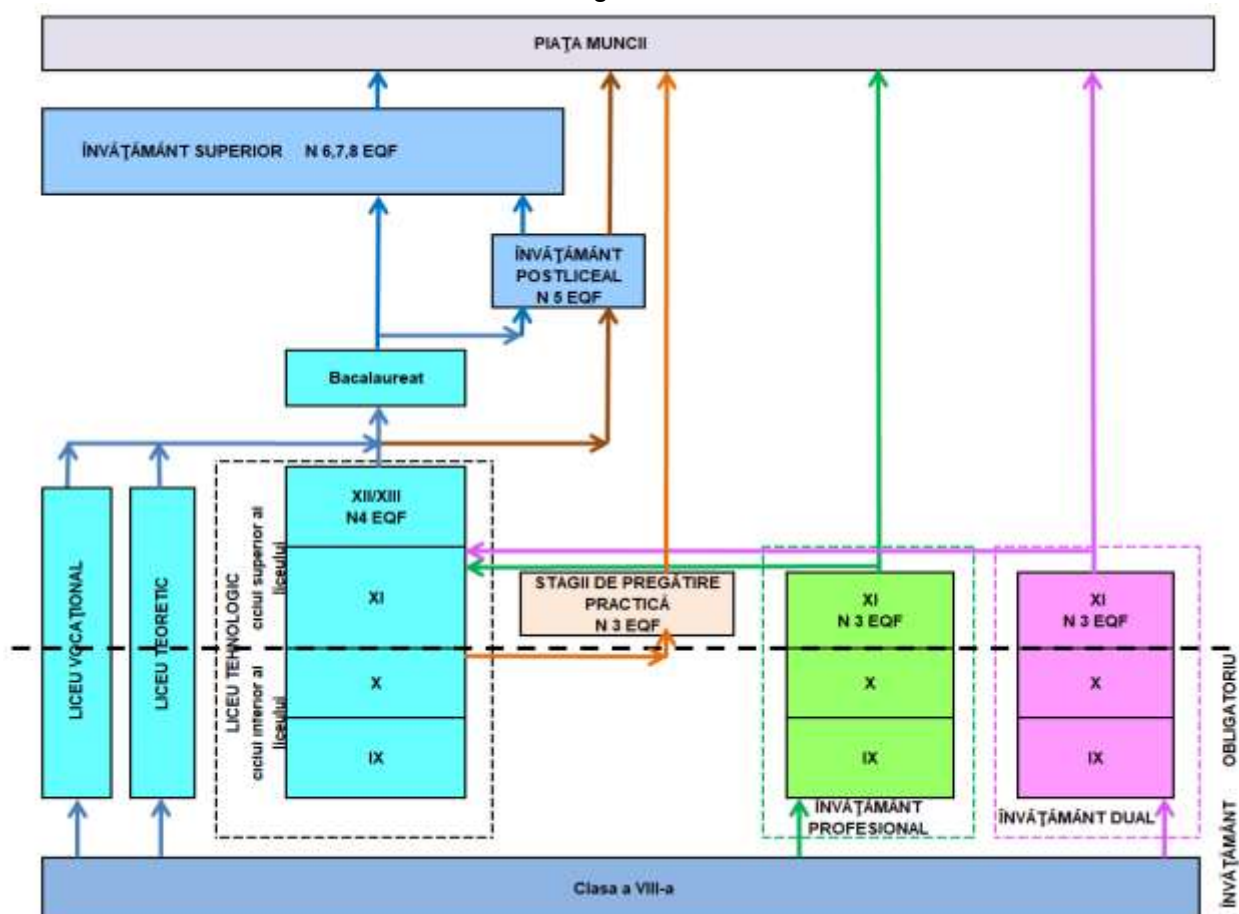
Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

7. Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
8. Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră;
9. Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
10. Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile;

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca ținte strategice:

Structura învățământului profesional și tehnic este ilustrată în figura de mai jos, în concordanță cu Legea Educației Naționale, nr.1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare.

Figura 4

Învățământul liceal asigură continuarea studiilor în învățământul obligatoriu (clasele a IX-a și a X-a) și în ciclul superior (clasele a XI-a și a XII-a), dezvoltând, aprofundând și

- Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014;
- Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat la 60% în 2020, de la 45% în 2014;
- Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

- Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității educației și formării profesionale la nivel de sistem;
- Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării;
- Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din formarea profesională inițială și formarea profesională continuă și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în context formal, nonformal și informal;
- Îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și continue;
- Promovarea excelenței în educație și formare profesională.

Obiectivul strategic 4: Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale, având ca ținte strategice:

- Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de inovare și dezvoltarea spiritului antreprenorial la 50.000 în 2020, de la 40.000 în 2014;
- Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de mobilitate internațională la 4.600 în 2020, de la 2.800 în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

- Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională;
- Dezvoltarea mobilității internaționale în formarea profesională;
- Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici, în vederea asigurării premiselor pentru participarea la o piață a muncii europene inclusive.

particularizând competențe (cunoștințe, abilități și atitudini) formate în ciclurile anterioare ale învățării.

Învățământul liceal cuprinde următoarele filiere și profiluri:

- a) filiera teoretică, cu profilurile umanist și real;
- b) filiera tehnologică, cu profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului;
- c) filiera vocațională, cu profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic.

Durata studiilor în învățământul liceal, forma de învățământ cu frecvență, este de 4 ani, în conformitate cu planurile-cadru aprobate de Ministerul Educației. Pentru unele forme de învățământ cu frecvență și cu frecvență redusă, durata studiilor se prelungește cu un an.

Studiile învățământului liceal se finalizează cu examenul național de bacalaureat și cu examen de certificare, pentru absolvenții filierelor tehnologică și vocațională.

Absolvenții de liceu fără diplomă de bacalaureat pot continua studiile în **învățământul postliceal** și pot obține, ulterior, nivelul 5 de calificare. Absolvenții cu diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal pentru obținerea nivelului 5 sau în învățământul superior, în orice program de studii și pot obține nivelurile de calificare 6, 7 și 8.

Absolvenții învățământului liceal, filierele tehnologică și vocațională, care promovează examenul de certificare, dobândesc certificat de calificare de nivel 4 al Cadrului național al calificărilor (tehnician) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

Învățământul profesional se organizează pentru calificări stabilite în funcție de nevoile pieței muncii, identificate prin documente strategice de planificare a ofertei de formare regionale, județene și locale, pe baza unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ, operatorul economic și elev.

Învățământul **profesional are următoarele forme de organizare:**

- **învățământ profesional, cu durata de 3 ani**, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2014/ 2015, pe baza unui contract cadru, încheiat între unitatea de învățământ și operatorii economici implicați în formarea profesională a elevilor;

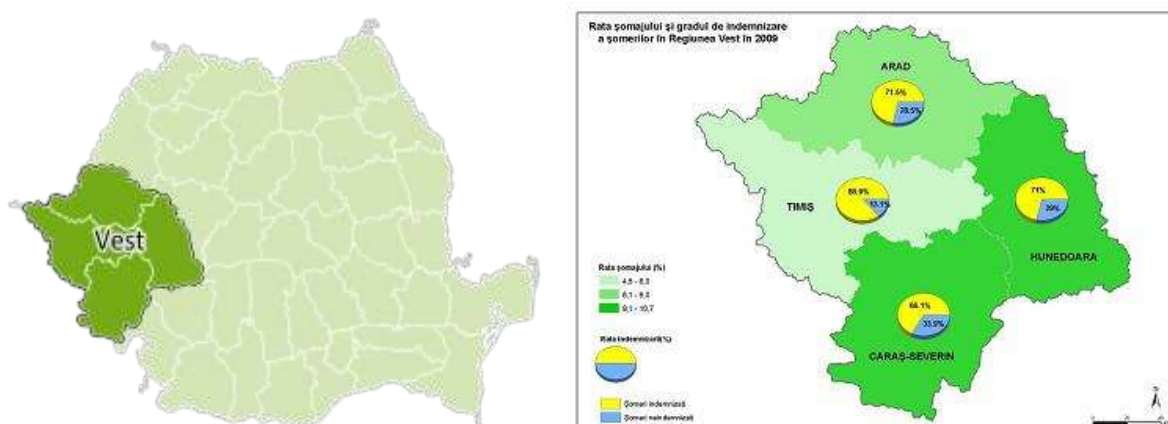
- **învățământul dual cu durata de 3 ani**, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2017/ 2018, pe baza unui contract de parteneriat încheiat între unul sau mai mulți operatori economici sau între o asociație/un consorțiu de operatori economici, unitatea de învățământ și unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea școlară și a unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ – agentul economic și elev;

- stagii de pregătire practică cu durata de 720 de ore, organizate după finalizarea clasei a X-a de liceu, formă de organizare specifică în prezent programelor de tip „A doua șansă”.

În învățământul profesional se parcurg disciplinele pentru învățământul obligatoriu și modulele de pregătire de specialitate pentru obținerea calificării profesionale. Studiile se finalizează cu examen de certificare. Absolvenții care promovează examenul de certificare a calificării profesionale dobândesc certificat de calificare de nivel 3 al Cadrului național al calificărilor (muncitor calificat) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

2.3. Contextul regional

Figura 5

Strategia Regiunii Vest 2014-2020¹⁴<http://adrvest.ro/planul-pentru-dezvoltare-regionala-2014-2020/>

În procesul de planificare strategică a Regiunii Vest obiectivele și setul de măsuri de intervenție au fost stabilite având drept repere obiectivele Strategiei Europa 2020, țintele asumate de România.

Tabel nr.2 Obiective regionale – corelate cu țintele asumate de România și obiectivele EU 2020

Obiectiv	Obiectiv EU 2020	Ținta asumată de România	România 2012	Regiunea Vest 2012
Rata ocupării	75%	70%	62,8%	62,9%
Cercetare- dezvoltare% din PIB	3%	2%	0,5%	0,22%
Părăsirea timpurie a școlii %	10%	11,3%	17,4%	13,6%
Învățământ terțiar	40%	26,7%	21,8%	20,3%
Reducerea populației expuse riscului de sărăcie	20 000 000 persoane	580 000 persoane	40,3% (8 109 021 persoane)	33,1% (600 000 persoane)

Sursa: <http://adrvest.ro/planul-pentru-dezvoltare-regionala-2014-2020/>

Se poate observa situația comparativ mai bună a Regiunii Vest față de media națională la fiecare indicator, cu excepția investițiilor în cercetare – dezvoltare și ponderea tinerilor cu studii de învățământ terțiar.

În acest context prin **Obiectivul general Regiunea Vest își propune, ca orientând intervențiile pe nevoile locuitorilor săi, să ajungă la nivelul de calitate a vieții din regiunile puternice, non-capitale ale Europei.**

Pentru a îndeplini acest obiectiv Regiunea Vest va deveni o regiune –productivă – dinamică – conectată la nou – coezivă – agreabilă.

¹⁴ Pe baza datelor din prezentarea ADR Vest http://www.adrvest.ro/attach_files/Prezentare%20planificare%202014-2020%20-%20tur%20regional%20.pdf

Documentul strategic este structurat în Axe prioritare, cu Obiectiv și Obiectiv tematic relevant urmat de descrierea priorităților de investiții aferente.

Obiectivul specific care vizează direct intervenții în educație și formare profesională este **Îmbunătățirea indicatorilor de participare în special în învățământul secundar superior și în învățământul terțiar**, și printre cele **8 priorități de dezvoltare asumate** se regăsește în mod explicit unul dedicat educației: **4. Dezvoltarea capitalului uman și creșterea calității în sectoarele educație, sănătate și servicii sociale.**

Obiectivul aferent axei 4 este: Dezvoltarea capitalului uman din regiune prin creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, incluziune socială și acces crescut la educație și la servicii de sănătate și sociale de calitate (obiective tematice 8, 9 și 10) ¹⁵

Cele 11 obiective tematice asumate sunt bine corelate cu **tipurile de investiții**. Dintre acestea relevanță directă pentru educație și formare profesională au următoarele:

OT 9 cu investiții de tipul: Infrastructură socială, infrastructura de sănătate, promovarea incluziunii sociale prin îmbunătățirea accesului la servicii sociale, culturale și de recreere, programe integrate pentru zonele și comunitățile sărace și

OT 10 cu investiții în infrastructura de educație. Gestionarea acestor investiții este necesar să răspundă la nevoile de interes regional. ¹⁶

3. Aspecte demografice

3.1. Evoluții și situația actuală¹⁷

Figura

Regiunea de dezvoltare Vest este situată în partea de vest a României la granița cu Ungaria și Serbia, fiind învecinată și cu Regiunea Nord-Vest, Regiunea Centru și Regiunea Sud-Vest. Cu o suprafață de 32.034 km², adică 13,4% din suprafața României, este comparabilă cu Republica Moldova sau Belgia.

Regiunea Vest cuprinde 42 orașe, din care 12 municipii, și 276 comune, totalizând 318 unități administrativ teritoriale. Regiunea este alcătuită din punct de vedere administrativ-teritorial din patru județe: Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș.

Este traversată de paralele 45⁰ și 46⁰ latitudine nordică și de meridianele 21⁰, 22⁰ și 23⁰ latitudine estică. Poziția geografică a celor 3 județe de frontieră – Arad, Caraș-Severin și Timiș- asigură Regiunii Vest un grad de deschidere determinant pentru viitorul său și

¹⁵ Prioritățile de investiții sunt următoarele:

4.1. Îmbunătățirea accesului populației la educație și formare profesională, precum și creșterea calității acestora;

4.2. Creșterea ocupării forței de muncă în regiune;

4.3. Promovarea incluziunii sociale și combaterea riscului de sărăcie;

4.4. Îmbunătățirea calității serviciilor medicale din Regiunea Vest și a accesului populației la acestea.

¹⁶ Finanțarea investițiilor aferente obiectivelor vizate, se fundamentează prin **Programele operaționale (PO)**, în bună corelare cu politicile europene de dezvoltare, astfel:

Politica de coeziune UE – corelată cu PO Infrastructură Mare, PO Capital Uman, PO Capacitate Administrativă, PO Regional, PO Competitivitate, PO Asistență Tehnică.

Politica de Cooperare teritorială europeană direct legată de Cooperarea teritorială România – Serbia.

Politica Agricolă Comună – corelată cu PO Dezvoltare Rurală și PO Pescuit.

¹⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 -DEMOGRAFIE” – [pentru vizualizare clic aici](#)

constituie un atu major, iar prezența Dunării, care formează parțial frontiera cu Serbia, întărește această dimensiune de "zonă de trecere, zonă de contacte".

Regiunea Vest face parte din Euroregiunea Dunăre-Criș-Mureș-Tisa (DCMT) care este formată din cele patru județe ale Regiunii Vest, trei comitate din Ungaria și regiunea autonomă Voivodina din Serbia. Euroregiunea a fost înființată în anul 1997 pe baza unui protocol de colaborare care s-a dovedit a fi un suport puternic pentru apariția primelor instituții frontaliere și dezvoltarea unor relații cât mai intense între administrațiile aflate de o parte și de alta a granițelor.

Regiunea Vest are un relief variat și armonios distribuit în zone munte, deal și de câmpie, care coboară în trepte de la est spre vest.

Regiunea Vest avea la 1 iulie 2007, o populație totală de 1.924.442 locuitori și o densitate a populației de 60,1 locuitori /km², cu mult sub media națională 90,3 locuitori/km².

Regiunea Vest este în continuare printre regiunile cu populația cea mai scăzută (1.828.313 locuitori conform datelor Recensământului din 2011), cu o densitate de 59,7 locuitori/km², reprezentând doar 66% din media națională.

Regiunea se confruntă cu un proces de îmbătrânire demografică, efectele sale în viața economică și socială urmând să fie resimțite după anul 2005, când în populația în vârstă aptă de muncă vor intra generațiile, reduse numeric, născute după 1990.

Evoluția fenomenelor demografice nu poate fi analizată separat, ci doar împreună cu alte aspect socio-economice, interdependente, precum nevoia de reducere a disparităților, creșterea competitivității, dezvoltare durabilă (mediu, consum, producție, educație) și altele.

3.1.1. Statistica recensământului populației 2011

În conformitate cu datele recensământului populației din 2011, și datele publicate în Anuarul Statistic 2013, populația Regiunii Vest, cu un număr de 1.828.313 locuitori înregistrați reprezintă 9% din populația României (20.121.641 locuitori), cu o distribuție neuniformă între județele regiunii: județul Arad cu 430.629 locuitori, județul Caraș Severin cu 295.579 locuitori, județul Hunedoara cu 418.565 locuitori și județul Timiș cu 683.540 locuitori.

Din perspectiva forței de muncă și a formării profesionale, prezintă interes deosebit grupa de vârstă aptă de muncă, 30-64 de ani; Se poate observa că există diferențe cu relevanță statistică între regiuni, ponderile fiind în intervalul dintre 46% și 52%; Cea mai mică valoare relativă se înregistrează pentru Regiunea Nord-Est (46%), iar cele mai mari valori avem pentru București-Ilfov, cu 52%, urmată de Regiunea Vest cu peste 50%. Diferența statistică poate fi rezultatul unei mai mari atractivități ale acestor regiuni pentru populația activă, cu mai multe locuri de muncă adecvate și mai bine plătite, iar regiunile cu valori mai mari pot experimenta o migrație a forței de muncă, pe de o parte către regiunile mai atractive, dar și o puternică migrație către statele UE. Datele privind situația economică și a pieței muncii vor confirma ca există regiuni, și în cadrul acestora județe, centre-poli de dezvoltare în care nevoia de forță de muncă calificată a devenit critică, și una din problemele cu care se confruntă este identificarea de soluții pentru atragerea de forță de muncă din afara județului, regiunii.

La nivelul Regiunii Vest se constată ca în fiecare din cele 4 județe procentul populației din grupa de vârstă 30-64 ani este cel mai ridicat în raport cu populația fiecărui județ. Un procent semnificativ din populația fiecărui județ îl reprezintă grupa de vârstă peste 65 de ani. La această grupă de vârstă, județul Timiș se diferențiază cu cel mai scăzut procent de populație, respectiv 13,48% față de 15,40% media regională și 16,14% media națională.

În ceea ce privește *distribuția pe sexe*, la 20 octombrie 2011, populația României era alcătuită din 10.333.064 (51,35%) femei și 9.788.577 (48,65%) bărbați.

La nivelul Regiunii Vest, distribuția pe sexe pune în evidență un decalaj în favoarea persoanelor de sex feminin 51,62% față de 48,38% persoanele de sex masculin.

În ceea ce privește *structura populației pe medii de rezidență*, în România în anul 2011 majoritatea populației este în mediul urban (53,97%), în timp ce ponderea populației din mediul rural este 46,03%.

La nivelul Regiunii Vest, se observă o diferență mare între populația care trăiește în mediul urban 1.135.415 locuitori (62,10%) și cea din mediul rural, ce însumează 692.898 locuitori (37,90 %). Decalajul dintre cele două medii rezidente este de 24,2%. În ceea ce privește gradul de urbanizare al regiunii, cu o pondere de 62,10%, acesta se plasează peste media națională (53,97%). La fel pentru fiecare dintre județele regiunii, având o valoare superioară pentru județul Hunedoara (75%), unul dintre cele mai urbanizate județe din țară.

3.1.2. Structura pe grupe de vârstă

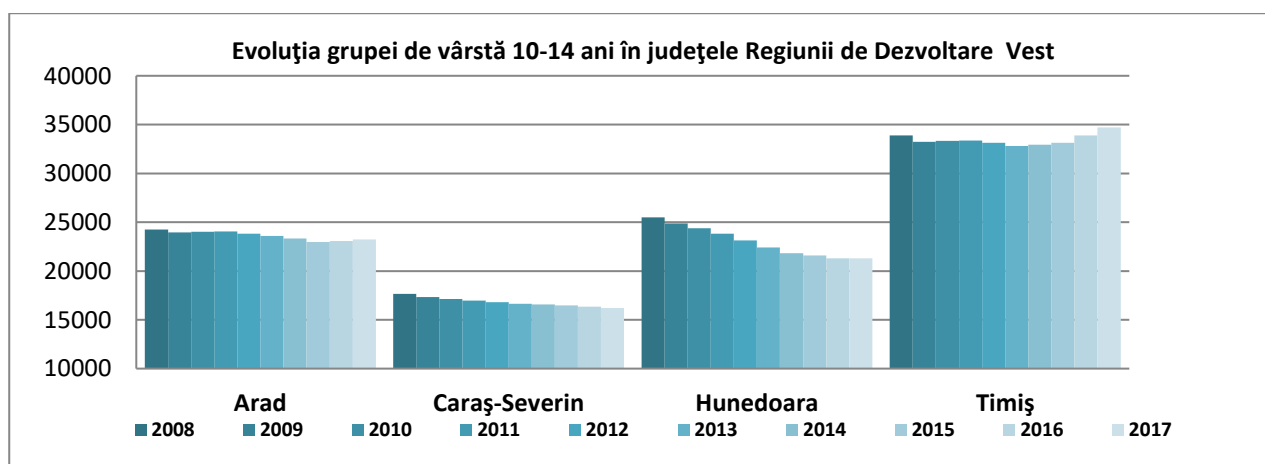
Analizând populația totală, la 1 iulie, a României înregistrată în perioada 2008-2017, se remarcă faptul că aceasta a scăzut cu 340.467 persoane (-1,51%).

Datele statistice oficiale (INS, Baza de date Tempo, iunie 2018) arată că la 1 iulie 2017, la nivelul Regiunii Vest se înregistrează o scădere a populației totale cu 39.791 persoane (-1.94%).

Trendul descrescător, în ceea ce privește populația totală s-a menținut în perioada analizată și în cadrul județelor Arad cu 1,84%, Caraș Severin cu 6,70% și Hunedoara se înregistrează o scădere a populației cu 33.904 persoane (-6,81%). Excepție face județul Timiș unde se înregistrează o creștere de 10,35% (cu 5,86% peste media regională).

Populația totală de vârstă școlară de 0-24 ani reprezintă segmentul principal al copiilor și tinerilor înscriși în sistemul educațional, în învățământul primar, gimnazial, liceal, profesional, postliceal și de maiștri, universitar de licență.

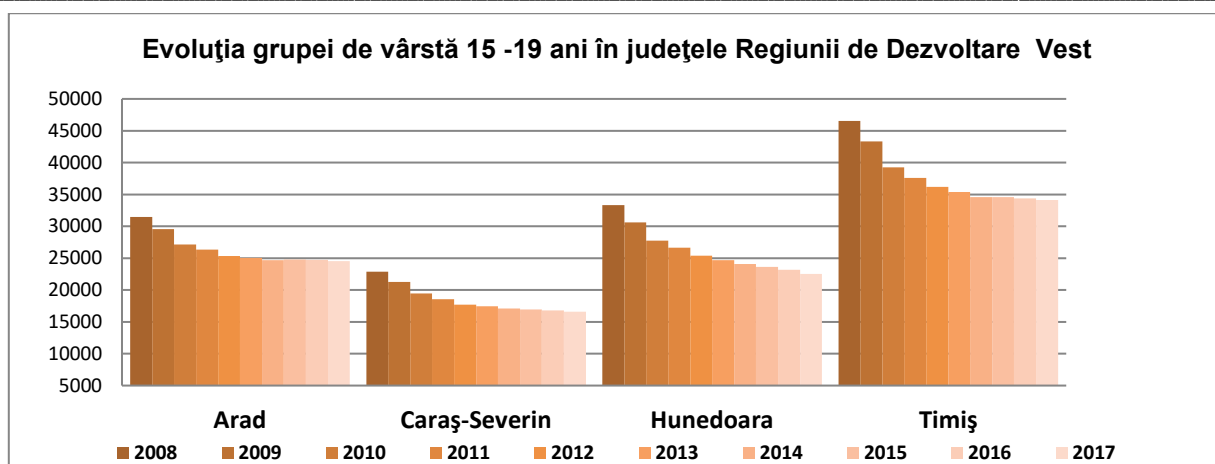
La nivel regional, *grupa de vârstă 10-14 ani* – a cunoscut, în perioada 2008-2017, o descreștere a populației de (-5,84%) adică 5.916 persoane.

Sursa: INS , Baza de date TEMPO, IUNIE 2018

Grupa de vârstă 15-19 ani - se înregistrează o semnificativă și îngrijorătoare scădere a populației, cu 36.459 persoane (-27,17%), peste media națională cu 4,48%.

Tendința de scădere a populației pentru această grupă de vârstă are consecințe asupra cifrelor de școlarizare din învățământul profesional și tehnic la nivel regional.

Sursa: INS , Baza de date TEMPO, Iunie 2018

Grupa de vârstă 20-24 de ani - scăderea înregistrată la nivelul regiunii, în perioada 2008-2017, a fost de (-32,24%) adică 49.962 persoane. Pe județe, trendul este același, de diminuare a populației din grupa de vârstă 20-24 ani. Cea mai accentuată scădere s-a înregistrat în județul Caraș-Severin (-35,28%) urmat de județul Timiș cu (-33,24%).

Creșterea populației aferentă grupei de vârstă 30-64 de ani (cu 35.464 persoane) poate fi corelată cu șanse de ocupare crescute la nivelul regiunii, care atrag populația activă (o creștere de peste 3,48%).

Creșterea populației în grupa de vârstă de peste 65 de ani, cu 13,38%, față de media națională de 9,55% este o dovadă a procesului accentuat de îmbătrânire în regiune, mai ales în județul Timiș (cu 18,80%).

3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)

Analiza distribuției pe medii de rezidență a populației pe grupe de vârstă, relevante pentru educație și formarea profesională, scoate în evidență o serie de aspecte regionale și județene specifice.

Pentru orizontul de timp 2008-2016, la nivel regional, evoluția populației pe cele două medii de rezidență a înregistrat per ansamblu o tendință generală de scădere a populației. Din analiza grupelor de vârstă ale populației relevante pentru învățământul profesional și tehnic în perioada 2008-2017, în contextual mediului rezidențial, se constată următoarele: Majoritatea persoanelor aparținând grupei de vârstă 10-14 ani trăiesc în mediul urban. Populația din mediul urban numără 580.050 persoane (ponderi cuprinse între 61% și 59,2%) iar populația din mediul rural numără 388.857 persoane (ponderi cuprinse între 40,8% și 39,0%). Evoluția populației pe cele două medii de rezidență a arătat per ansamblu o tendință de reducere a populației din grupa de vârstă 10-14 ani. În perioada analizată, mediul urban a pierdut 4.632 persoane, iar mediul rural 1.284 persoane.

Dacă în județele Arad, Caraș-Severin și Hunedoara, scăderea populației de vârstă 10-14 ani a afectat ambele medii de rezidență, în județul Timiș, numărul populației a crescut în mediul urban (cu 867 persoane). Cea mai mare scădere a populației de vârstă 10-14 ani, în mediul urban, se înregistrează la nivelul județului Hunedoara (3.469 persoane), iar în mediul rural, în județul Arad (761 persoane).

În condițiile unui grad de urbanizare a regiunii peste media națională, surprinde creșterea ponderii persoanelor în mediul rural față de cel urban, pentru grupa de vârstă 15-19 ani deși numărul de locuitori arată o scădere constantă în valoare absolută. Dacă la 1 iulie 2008 procentul populației din grupa de vârstă 15-19 ani în mediul

rural al regiunii era de 37,2%, în iulie 2017 acesta a crescut cu 5,3%, ajungând la 42,5% din total.

Județele regiunii au o evoluție similară, cu cea regională. În anul 2017, județul Hunedoara deține procentul cel mai mare de populație urbană de 15-19 ani, în localitățile județului fiind 78,1%, iar în județul Arad se înregistrează cel mai mare procent de populație rurală de 15-19 ani, în satele județului fiind 49,8%, din totalul grupei de vârstă.

Grupa de vârstă 20-24 de ani, ca pondere, atât la nivel regional cât și la nivel județean înregistrat o creștere continuă în mediul rural și o scădere proporțională în mediul urban în perioada 2008-2017.

3.1.4. Distribuția pe sexe

În ceea ce privește structura populației pe sexe, se constată faptul că, în România, în perioada 2008-2017, ponderea populației masculine este mai mare decât ponderea populației feminine, situație ce se întâlnește și la nivel regional atât la nivel regional cât și la nivelul județelor.

La nivelul național în perioada analizată distribuția pe sexe nu arată diferențe mari pentru diferitele grupe de vârstă: populația masculină este majoritară (valori între 50,7% - 51,7%) față de populația feminină (valori între 48,3% - 49,3%).

3.1.5. Structura etnică

Potrivit rezultatelor recensământului din 2011, populația stabilă a României a fost de 20.121.641 persoane, din care 10.858.790 persoane aveau domiciliul în municipii și orașe iar 9.262.851 persoane locuiau în comune. Din totalul populației stabile, 16.792.868 persoane (83,46%) s-au declarat români, 1.227.623 persoane (6,10%) de etnie maghiară, iar numărul celor care s-au declarat romi a fost de 621.573 persoane (3,09%). Numărul persoanelor pentru care nu a fost înregistrată etnia (informație nedisponibilă) a fost de 1.236.810 persoane, reprezentând 6,15% din populația stabilă a țării.

Distribuția populației după etnie arată o pondere a românilor de 82,23% pentru Regiunea Vest, în bună corelare cu valoarea națională (de 83,46%). Etnia cel mai bine reprezentată, la nivel regional, este cea maghiară, în număr de 90.701 persoane, ceea ce reprezintă 4,96% din totalul populației din cele patru județe. Cetățenii de etnie romă se află în număr de 45.747 persoane, în proporție de 2,5%.

În Regiunea Vest se regăsesc de asemenea etnici sârbi (0,88%), germani (0,84%), urcainieni (0,54%), slovaci (0,34%), bulgari (0,28%) și croați (0,29%).

Numărul persoanelor pentru care nu a fost înregistrată etnia (informație nedisponibilă) a fost de 124.155 persoane, reprezentând 6,79% din populația stabilă a regiunii. Celelalte minorități au cote nesemnificative, sub 0,1%.

În județele regiunii sunt reprezentate toate etniile relevante și la nivel național, astfel că regiunea are un caracter multiethnic și multicultural. Potrivit liberei declarații a persoanelor recensate privind apartenența la o anumită etnie, structura populației după etnie la recensământul din 2011 se prezenta astfel :

- Județul Arad se evidențiază cu cea mai mică pondere a populației de etnie română din regiune (79,11%). Față de media națională și situația din alte județe, județul Arad are o pondere mare a populației de etnie maghiară și a populației de etnie romă. Conform datelor statistice, populația care s-a declarat de etnie magiară reprezintă 8,49% din totalul populației stabile, mult peste media națională (6,4%) și cea regională (4,96%). De

menționat că în acest județ, ponderea populației maghiare depășește cu 0,58 puncte procentuale ponderea populației de etnie română (7,91%). Județul Arad are, de asemenea, și cea mai mare pondere a persoanelor de etnie romă (3,83%).

- Din totalul de 295.579 persoane stabile din județul Caraș-Severin, 243.933 s-au declarat români (82,53%). La nivelul județului, dintre minorități, cei mai mulți sunt romi, în proporție de 2,46%, apoi croații, 1,72%, și imediat vin sârbii, 1,70%. Printre minoritățile din care ponderea rămasă este sub 1% în județ, se numără maghiarii (0,99%), germanii (0,98%), ucrainenii (0,84%), și cehii (0,53%). Caraș Severin are cea mai mare pondere a persoanelor pentru care nu a fost înregistrată etnia (informație nedisponibilă) - 8,02%.

- Județul Hunedoara se situează pe primul loc în regiune ca pondere a populației de etnie română (87,94%), cu 5,71% peste ponderea înregistrată la nivel regional și cea mai mică pondere a populației de etnie romă (1,79%).

Populația de etnie maghiară înregistrată la recensământul din 2011 a fost de 15.900 persoane (3,80%), iar numărul celor care s-au declarat romi a fost de 7.475 persoane (1,79%). Numărul persoanelor care s-au declarat de etnie germană a fost de 971 persoane (0,23%).

- **În județul Timiș s-au declarat români 550.836 persoane (80,59%).** Populația de etnie maghiară înregistrată la recensământ a fost de 35.295 persoane (5,16%), iar **numărul celor care s-au declarat romi a fost de 14.525 persoane (2,12%).** Grupurile etnice pentru care s-a înregistrat un număr de persoane de peste 4.000 sunt: sârbi 10.102 persoane (1,48%), germani 8.504 persoane (1,24%), ucraineni 5.950 persoane (0,87%) și bulgari 4.478 persoane (0,66%). Pe lângă aceste comunități, în județul Timiș există și slovaci (0,21%), croați (0,04%), cehi (0,03%) italieni (0,05%). Ponderea populației de etnie germană este cea mai mare în județul Timiș (1,24%), cu 0,4 puncte procentuale peste media regională

Regiunea Vest are o caracteristică importantă de multiculturalitate, reflectată și în structura etnică a populației. Această structură are rădăcini istorice, și este o caracteristică definitorie din punct de vedere cultural al locuitorilor, influențând mentalități colective, cu efecte și asupra vieții socio-economice. Este documentată deschiderea și toleranța locuitorilor față de diversitate de toate felurile, însemnând o mare receptivitate pentru schimbare și adoptarea noului, a schimbărilor, deopotrivă tehnologice, culturale sau sociale. Această mentalitate se manifestă în valorizarea diferențelor, a diversității, nu doar acceptarea diferențelor, tolerarea acestora; multilingvismul este o valoare, împreună cu respectul diversității în toate secoarele vieții socio-economice și culturale.

Dintre cele 20 de etnii pe lângă cea română cu relevanță statistică în România, în Regiunea Vest doar două nu se regăsesc în statistici, Tătarii și Armenii.

Deși nu există diferențe majore culturale între județele regiunii, datele arată că Timișul include în structura pe etnii toate cele prezente la nivelul regiunii, cu excepția Chinezilor.

Celelalte trei județe au câte trei sau cinci etnii, fără o prezență statistic vizibilă, în raport cu populația totală.

Pe lângă diversitatea etniilor prezentă în structura populației din regiune, unică la nivel național dar și în comparație cu regiuni din Europa, este de remarcat și prezența numerică deosebită pentru mai multe etnii, unele dintre ele fiind prezente pe teritoriul României practice doar în această regiune, astfel:

Ponderea etniilor prezente în regiunea Vest, reprezintă următoarele valori, din totalul persoanelor pentru etnia respective la nivel național: 99% din Croați, 89% din Sârbi, 76% din Cehi, 69% din Bulgari, 45% din Slovaci, 42% din Germani, 24% din Italiani, 19% din Ucraineni, 13% din Evrei, 13% din Ceangăi sunt înregistrați în Regiunea Vest

3.1.6. Mișcarea migratorie

Evoluții demografice anterioare și situația curentă

Emigranți definitiv pe regiuni de dezvoltare și județe de plecare

După 1989 România s-a confruntat cu fenomenul migrației internaționale, care a condus la diminuarea populației rezidente (stabile).

Recensămintele populației din 2002 și 2011 arată că cea mai mare parte a localităților României au pierdut populație, urmare a unui spor natural și migratoriu negativ.

Scăderea populației rezidente a României din perioada 1990 - 2016 are la bază trei cauze importante și anume: Migrația internațională, Planning-ul familial, prin diversele lui forme, a determinat reducerea constantă a numărului anual de nașteri pe parcursul perioadei de tranziție și Mortalitatea ridicată în întreaga perioadă de după 1990.

În perioada 1990-2016 din România au emigrat definitiv 527.170 persoane.

Evoluția numărului de emigranți definitiv, în perioada analizată, este unul descendent. În anul 1990, imediat după ce a fost reglementată libera circulație a persoanelor, a existat o emigrare masivă a populației din România către străinătate. Astfel, în acest an, 96.929 persoane au ales să își schimbe domiciliul în afara țării. În următorii 4 ani, numărul emigranților scade, ajungându-se ca în anul 1994 numărul persoanelor plecate să fie de 17.146, în timp ce în anul 1995, numărul persoanelor ce au emigrat din România a crescut la 25.675. De remarcat ar fi faptul că, anul 1995 rămâne ca reper în ceea ce privește amploarea fenomenului de emigrație, întrucât până în prezent această valoare nu a fost depășită. Din 1995 până în 2016 au emigrat din România 2.868 persoane. Conform datelor Institutului Național de Statistică, aproape 22.807 de români au plecat în străinătate anul 2016 numărul acestora fiind în creștere (cu 7.572 de persoane) prin comparație cu anul 2015. Numărul emigranților din anul 2016 înregistrează cel mai ridicat nivel din 2004 încoace.

Principalele regiuni din care populația a optat să emigreze au fost Regiunea Centru, Regiunea Vest și Regiunea București-Ilfov.

Județul care reprezintă un pol al emigrației spre străinătate, în perioada 1990-2016, este Timiș, și contribuie cu 11,01% la totalul emigranților, urmat de județul Sibiu cu 9,55%. Arad – 4,5%, Cluj – 3,67%, Brașov – 6,24%, și Mureș - 3,97%.

În perioada 1990-2016 din Regiunea Vest au emigrat definitiv 108.116 persoane. Fenomenul de emigrare definitivă este unul puternic prezent în Regiunea Vest, cu 20,50 % din numărul total de emigranți la nivel național provin din județele regiunii noastre (11,01% Timiș, 4,51% Arad, 3,10% Caraș Severin și 1,87% Hunedoara).

În perioada supusă analizei, tendința generală este de scădere a emigranților definitiv (de la 32.535 persoane în 1990 la 2.947 persoane în 2016). Fenomenul a fost accentuat în perioada 1990-1991 (22.021 persoane) și arată o scădere în anii ce urmează.

Județul Timiș se situează pe primul loc, în perioada 1990-2016, cu cel mai mare număr de emigranți definitiv 58.062 persoane urmat fiind de județul Arad cu 23.822 persoane. Pe ultimul loc se află județul Hunedoara cu 9.875 persoane. În anul 2016 se constată o creștere a emigrației definitive în toate județele din Regiunea Vest.

Emigranți definitiv pe grupe de vârstă, regiuni de dezvoltare și județe

În anul 1992, 31.152 persoane au ales să își schimbe domiciliul în afara țării iar în 2016 numărul românilor emigranți a fost de 22.807 persoane. Astfel, din 1992 până în 2016, numărul de emigranți definitiv din România a fost de 386.081 persoane.

În ceea ce privește repartizarea pe grupe a persoanelor emigrante definitiv s-a observat că persoanele între segmentul persoanelor cu vârstă între 25-64 ani, care cumulează mai multe grupe de vârstă, și tinerii între 0-14 ani sunt cele mai active din acest punct de vedere. Astfel, din cele două grupe de vârstă, în perioada 1992-2016 au părăsit țara 240.922 persoane, respectiv 66.966 persoane. Nu lipsit de interes este faptul că din grupa de vârstă 20-24 ani și 15-19 ani au plecat un număr de 38.848 persoane respectiv 24.916 persoane.

Cauzele plecării acestora sunt din cele mai diverse:

- tinerii își urmează părinții care decid să plece în străinătate, pentru că și-au pierdut locul de muncă;
- adulții caută locuri de muncă mai bine plătite;
- studenții și chiar elevii sunt recrutați de universitățile din Vest;
- perspectiva de a face performanță în carieră, de a se împlini profesional.

În perioada 2015-2016, la nivelul Regiunii Vest, se observă o creștere a emigrației definitive pe toate segmentele de vârstă: 0-14 ani (cu 90 persoane), 15-19 ani (88 persoane), 20-24 ani (9 persoane) și 25-64 ani (812 persoane).

În valoare absolută, pe grupe de vârstă, cel mai mare număr de emigranți definitivi s-a înregistrat în județul Timiș (32.598 persoane) și Arad (13.679 persoane).

Emigranți temporari pe grupe de vârstă, regiuni de dezvoltare și județe

Emigranți temporari sunt persoanele care emigrează în străinătate pentru o perioadă de cel puțin 12 luni. Emigrație înseamnă acțiunea prin care o persoană care a avut anterior reședința obișnuită pe teritoriul României încetează să mai aibă reședința obișnuită pe teritoriul acesteia pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni.

Din analiza datelor Institutului Național de Statistică referitoare la emigranții temporari pe grupe de vârstă înregistrați în perioada analizată, se constată că cele mai mari pierderi s-au înregistrat în regiunile Nord-Est (146.088 persoane), Sud-Muntenia (140.980 persoane), Nord-Vest (117.681 persoane). La polul opus se situează Regiunea Vest cu o pierdere înregistrată de 83.619 persoane.

În perioada 2012– 2016 numărul emigranților temporari la nivelul Regiunii Vest era de 83.619 persoane. Sub raport dinamic, emigrația temporară pe grupe de vârstă manifestă o tendință de creștere cu 3.341 persoane (de la 15.666 persoane în 2012 la 19.097 persoane în 2016).

La nivelul Regiunii Vest, analiza numărului de emigranți temporari pe grupe de vârstă, în perioada 2012-2015, a scos în evidență faptul că grupa de vârstă 25-64 ani înregistrează cel mai mare număr de emigranți.

La nivelul județelor regiunii, județul Timiș înregistrează cel mai mare număr de emigranți temporari 31.460 persoane iar cel mai mic număr de emigranți temporari se înregistrează în județul Caraș-Severin – 13.886 persoane, în perioada analizată.

3.1.7. Nivelul de trai

Un obiectiv al Strategiei Europa 2020 este scoaterea din categoria celor expuși sărăciei și excluziunii sociale în UE a cel puțin 20 de milioane de persoane până în 2020.

Progresele către atingerea acestui obiectiv sunt măsurate în funcție de trei indicatori - persoane aflate în risc de sărăcie, persoane ce se confruntă cu privațiuni materiale grave și persoane ce trăiesc în familii cu o intensitate a muncii foarte scăzută (în care adulții au utilizat mai puțin de 20% din potențialul lor de muncă în cursul anului anterior).

Rata deprivării materiale severe reprezintă ponderea în total populație a persoanelor persoanelor în stare de deprivare materială severă (adică a persoanelor în vârstă de 18 ani și peste care datorită resurselor financiare) nu își pot permite cel puțin patru din următoarele situații:

- achitarea la timp fără restante a unor utilități și a altor obligații curente;
- plata unei vacanțe de o săptămână pe an departe de casă;

- consumul de carne de pui, peste (sau alt echivalent de proteina) cel puțin o dată la două zile;
- posibilitatea de a face fata. cu resursele proprii. unor cheltuieli neprevazute (echivalente cu 1/12 din valoarea pragului national de saracie):
- deținerea unui telefon fix sau mobil;
- deținerea unui televizor color;
- deținerea unei mașini de spălat;
- deținerea unui autoturism personal;
- asigurarea plății unei incalziri adecvate a locuinței.

În România, rata de deprivare materială severă a ajuns la 23,8%, în scădere cu 14,2 puncte procentuale față de anul 2007, iar la nivelul Regiunii Vest se înregistrează o scădere cu 3,2 puncte procentuale (de la 25,2% în 2007 la 22% în 2016).

Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială abreviat ca AROPE (prescurtat, în engleză: "At Risk of Poverty or Social Exclusion", traducere în limba română: *persoane aflate în situație de sărăcie sau excluziune socială*) este un indicator compozit adoptat la nivelul Uniunii Europene în cadrul Programului Europa 2020 de promovare a incluziunii sociale și reducere a sărăciei reprezentând ponderea în total populație a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială. Persoanele care fac obiectul indicatorului AROPE sunt cele aflate în cel puțin una din următoarele situații:

- au venituri disponibile inferioare pragului de saracie;
- sunt în stare de deprivare materiala severa;
- trăiesc într-o gospodarie cu intensitate foarte redusă a muncii.

Potrivit analizei, în România, în anul 2016, 38,8% din populația țării se afla în risc de sărăcie sau excluziune socială, în scădere cu 8,2% față de anul 2007. Rata riscului de sărăcie a scăzut în perioada 2007-2011 de la 47 puncte procentuale la 40,9 puncte procentuale apoi a avut în 2012 o creștere de 2,3 puncte procentuale, urmată de trend descrescător pentru a ajunge în 2016 la 38,8%. Dar, tendința de scădere s-a inversat în 2016 iar apropierea destul de anevoioasă de media UE a fost reversată înapoi.

În anul 2016, comparativ cu anul 2007, conform datelor publicate de INS. Baza de date TEMPO, iunie 2018, ponderea persoanelor din România care se confruntă cu riscul de sărăcie și excluziune socială, la nivelul regiunilor a scăzut: între 12,8 -4 puncte procentuale.

Excepție face Regiunea Vest în care rata riscului de sărăcie sau excluziune socială a înregistrat o creștere de 7,7 puncte procentuale. Raportat la populația totală a Regiunii Vest, ponderea persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în anul 2016 a fost de 40,7% și în creștere cu 8,7 % față de anul 2015 (32%).

3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060

Populația rezidentă a României înregistrată în anul 2015 și proiecția populației rezidente, la orizontul anului 2060, pe grupe mari de vârstă (Anexa 1.I)

Potrivit datelor publicate de Institutului Național de Statistică (INS), la nivel național, populația aptă de muncă va ajunge până în anul 2060 la aproximativ 7.920.452 de persoane reprezentând 57,5% din totalul populației.

În perspectiva anului 2060, se anticipează că numărul populației rezidente a României va continua să scadă, ajungând în anul 2060 la 13,8 milioane locuitori (varianta medie), cu 6.035.284 locuitori mai puțin în comparație cu populația rezidentă înregistrată la 1 ianuarie 2015, conform INS, *Proiectarea populației României, în profil teritorial la orizontul anului 2060.*

În fiecare regiune de dezvoltare până în anul 2060, populația rezidentă pe grupe mari de vârstă se va diminua, în Regiunea Vest de la 1.807.287 la 1.264.735 locuitori (542.552 locuitori).

În profil regional, populația de vârstă 15-64 ani va înregistra o scădere în toate regiunile țării. În valoare absolută, până în anul 2060 cea mai accentuată diminuare a populației este prognozată în Regiunea Sud-Muntenia (cu 1.065.161 persoane). **Regiunea Vest se va încadra, în anul 2060, în grupul celor cu cel mai mic număr al populației cu vârsta 15-64 ani.**

Populația de vârstă 65 de ani și peste va cunoaște o creștere, în perioada 2015-2060, de 683.113 persoane, de la 3.407.447 persoane la 4.090.560 persoane.

În 2015, efectivul populației Regiunii Vest era de 1.807.287 locuitori, în 2060 se prognozează că aceasta va scădea cu 219,2 mii, iar până în 2050 populația va scădea cu 542.552 locuitori ajungând la 1.264.735 locuitori.

În 2060, județul Timiș ar urma să aibă în continuare cea mai numeroasă populație (618.614 persoane), urmat de județul Arad (294.886 persoane). Județul Caraș-Severin va înregistra o scădere a populației cu 138.813 persoane și va rămâne în continuare cel mai puțin populat județ.

Cea mai mare reducere a populației preconizată pentru anul 2060, va fi în județul Hunedoara de 195.688 persoane.

În Regiunea Vest, *populația rezidentă pe grupe mari de vârstă*, înregistrată în 2015 și proiectată în anul 2060 are următoarea evoluție:

- a) Populația de vârstă 0-14 ani va descrește cu -109.716 persoane;
- b) Populația de vârstă 15-64 ani va descrește cu -523.989 persoane;
- c) Pentru populația de vârstă 65 ani și peste se proiectează o creștere cu 91.153 persoane.

Și la nivelul Regiunii Vest prognoza structurii populației pe grupe mari de vârstă arată **amplierea fenomenului de îmbătrânire demografică** a populației, fiind similară cu cea națională: dacă în 2015 grupa de vârstă de 65 de ani și peste reprezenta 16,7% din totalul populației, în 2060 această pondere este prognozată să crească la 31,1%, în timp ce ponderea populației cu vârstă 0-14 ani, care în 2015 înregistra 14,2% din totalul populației va scădea la 11,6% în 2060.

În anul 2060, cel mai "tânăr" județ din Regiunea Vest va fi județul Caraș-Severin cu o pondere de 11,1% iar cel mai "îmbătrinit" va fi județul Timiș cu o pondere de 32,4% din totalul populației.

3.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT

Gradul de urbanizare a Regiunii Vest peste media națională înseamnă pentru IPT o mai mare concentrare în orașe a unităților școlare care oferă servicii de educație și formare profesională, fiind necesar însă asigurarea accesului la aceste servicii pentru populația din mediul rural, totuși semnificativă.

Din analiza grupelor de vârstă ale populației relevante pentru învățământul profesional și tehnic (10-14 ani, 15-19 ani și 20-24 ani), în perioada 2008-2017, situația se prezintă astfel:

Grupa de vârstă 10-14 ani – la nivelul regiunii, asistăm la o descreștere a populației (-5,84%) adică 5.916 persoane.

Grupa de vârstă 15-19 ani - se înregistrează o semnificativă și îngrijorătoare scădere a populației, cu 36.459 persoane (-27,17%).

Grupa de vârstă 20-24 de ani - scăderea înregistrată la nivelul regiunii a fost de (-32,24%) adică 49.962 persoane.

Fenomenul de îmbătrânire este accentuat în regiune, și trebuie luat în considerare în procesul de planificare a ofertei, analizând pe sectoare procentul de persoane active

care vor ieși în pensie în următoarea perioadă, cu efecte majore în ceea ce privește forța de muncă calificată și ocupată.

Din 1990, populația regiunii a scăzut constant, de la 2.201.717 locuitori, la 1.828.313 locuitori în 2011, ca urmare a unei rate negative a natalității și emigrației externe a populației din regiune.

Regiunea se confruntă cu un proces de îmbătrânire demografică, efectele sale în viața economică și socială urmând să fie resimțite după anul 2005, când în populația în vârstă aptă de muncă vor intra generațiile, reduse numeric, născute după 1990.

Populația regiunii, inclusiv populația de vârstă școlară este afectată de fenomenul de emigrare temporară, cu influențe asupra ofertei de calificări la nivel regional. Diminuarea numărului de elevi, implicit diminuarea claselor din oferta regiunii are drept efect limitarea diversificării calificărilor. În cazul numărului mai mic de clase propuse, nu se va putea asigura acoperirea nevoilor de calificări și domenii de calificare în fiecare județ. Această situație va influența în mod negativ posibilitățile de adecvare a ofertei la cererea angajatorilor, în primul rând în ceea ce privește includerea de noi calificări profesionale în ofertă.

Pentru populația de etnie romă sunt necesare trasee de formare profesională de tip „a doua șansă”, având în vedere nivelul de educație și analfabetism înregistrate.

Ținând cont de evoluția fenomenelor demografice, caracterizată prin valori scăzute ale natalității și fertilității, precum și de înaintarea în vârstă a generațiilor, structura pe grupe mari de vârstă a populației va continua să se modifice, în sensul reducerii numărului tinerilor și al creșterii numărului de persoane adulte și vârstnice.

În 2015, efectivul populației Regiunii Vest era de 1.807.287 locuitori, în 2060 se prognozează că aceasta va scădea cu 219,2 mii, iar până în 2050 populația va scădea cu 542.552 locuitori ajungând la 1.264.735 locuitori.

La nivelul Regiunii Vest prognoza structurii populației pe grupe mari de vârstă arată amploarea fenomenului de îmbătrânire demografică a populației, fiind similară cu cea națională: dacă în 2015 grupa de vârstă de 65 de ani și peste reprezenta 16,7% din totalul populației, în 2060 această pondere este prognozată să crească la 31,1%, în timp ce ponderea populației cu vârstă 0-14 ani, care în 2015 înregistra 14,2% din totalul populației va scădea la 11,6% în 2060.

4. Profilul economic regional

4.1. Evoluții și situația actuală. Principali indicatori economici

Regiunea Vest prezintă o economie dinamică și se evidențiază între celelalte regiuni ale României ca urmare a unui nivel ridicat de dezvoltare economică, a unui procent solid de creștere a exporturilor, a resurselor umane calificate, a unei largi diversități a resurselor naturale și a unei poziții geografice favorabile.

Însemnate resurse de subsol (hulă, antracit, metale colorate, argint, aur, roci dure, zăcăminte radio-actice, izvoare

termale și minerale), sol (păduri cu esențe valoroase, soluri fertile), climat favorabil,

legături de transport facile cu centrul Europei și o populație laborioasă reprezintă coordonatele economice ale regiunii.

Regiunea Vest a înregistrat o creștere economică constantă, superioară mediei românești și a reușit să atragă un volum impresionant de investiții străine, orientate către sectoare economice dintre cele mai diverse. Pentru investitorii străini, Regiunea Vest s-a reliefat ca un spațiu investițional promițător, unde oportunitățile substanțiale ale unei piețe emergente pot fi valorificate într-un mediu de afaceri civilizată și modern.

4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)¹⁸

Valoarea adăugată brută (VAB) reprezintă valoarea nou creată în procesul de producție (măsoară excedentul valorii bunurilor și serviciilor produse peste valoarea bunurilor și serviciilor consumate pentru producție).

În perioada 2008-2015, la nivel național, două dintre cele mai dinamice ramuri sunt, A02 (Industria extractivă) și A04 (Comerț cu ridicata și cu amănuntul). Urmează ramura A09 (Administrație publică și apărare asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială). De remarcat și creșterea înregistrată de sectoarele de activitate A(05) Informații și comunicații, A08 (Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport)) și A07 (Tranzacții imobiliare).

Regiunea Vest a avut o contribuție la VAB național cu valori în intervalul 9,2-10,1%.

Din analiza datelor pentru Regiunea Vest, rezultă că valoarea adăugată brută pe ramuri de activitate a avut o creștere continuă în perioada 2008-2015 pentru sectoarele A02 - industrie (cu 1,1%), A04 - comerțului cu ridicata și amănuntul (cu 0,3%), A06 - intermediari financiare și asigurări (cu 0,5%), A07 - tranzacții imobiliare (cu 1,2%), A08- activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport (cu 2,1%), și A10 - activități culturale și spectacole; reparații de produse de uz casnic și alte servicii (cu 1,1%).

Comparativ cu structura VAB la nivel național în perioada 2008-2015, Regiunea Vest se remarcă prin ponderea mare a indicatorului **A02** (industria extractivă). Ponderea ramurilor **A01** (agricultură, silvicultură și pescuit), **A04** (comerț cu ridicata și cu amănuntul) și **A07** (tranzacții imobiliare) în structura VAB la nivel regional este semnificativ mai mare decât la nivel național.

Analizând contribuția fiecărui județ la realizarea valorii adăugate brute a regiunii, se pot evidenția următoarele aspecte specifice relevante:

Județul Arad: cea mai mare pondere în regiune a VAB în industria extractivă (A02), în intermediari financiare și asigurări (A06);

Județul Caraș-Severin: are cea mai mare contribuție la realizarea valorii adăugate brute a ramurilor A01- agricultură, silvicultură și pescuit, A04 - comerț, hoteluri și restaurante și A09 - administrație publică și apărare, învățământ, sănătate și asistență socială, iar cea mai mică contribuție în A06 - intermediari financiare și asigurări;

Județul Hunedoara: are cea mai mică pondere a VAB a ramurii A01- agricultură, silvicultură și pescuit;

¹⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 ECONOMIE” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Judeșul Timiș: a avut cel mai mare aport la realizarea VAB a ramurii A05 - informații și comunicații;

Aceste date sunt o dovadă clară a diversității și a disparităților intraregionale, având patru județe pentru care se cotează profile economice diferite.

Valoarea PIB/locuitor este un indicator sintetic utilizat pentru aprecierea gradului de dezvoltare, și pentru a realiza comparații între regiuni, state și a previziona dezvoltarea strategică.

Produsul intern brut/locuitor la prețuri curente, la nivel național, s-a majorat cu 4.800 euro/locuitor în perioada 2005-2016. În anul 2007 s-a înregistrat cea mai mare creștere a PIB (1.400 euro/locuitor).

În perioada 2005-2016, Regiunea Vest a înregistrat o creștere economică dinamică din perspectiva PIB-ului. În perioada 2004 – 2008, PIB-ul are un parcurs ascendent, în anul 2009 s-a înregistrat o ușoară scădere, apoi tendința ascendentă revine în perioada 2010-2011.

Produsul intern brut al Regiunii Vest în anul 2016 totaliza 84.100 euro/locuitor, ceea ce situează regiunea pe locul al 2-lea, la acest indicator, în urma Regiunii București-Ilfov (187.500 euro/locuitor). De-a lungul întregii perioade 2005-2011 Regiunea Vest a ocupat locul al doilea între cele opt regiuni de dezvoltare și s-a situat peste media națională.

Se remarcă o creștere a disparităților intra-regionale în cadrul Regiunii Vest, în sensul că rata de creștere a PIB-ului pentru Timiș a fost superioară celorlalte județe. Astfel, județul Timiș a înregistrat cea mai mare creștere a contribuției la formarea PIB al regiunii (cu 8.972,3 lei/locuitor), urmat de județul Arad (5.708,9 lei/locuitor). La polul opus se situează județul Hunedoara (cu 248,7 lei/locuitor).

Raportat la **produsul intern brut pe locuitor calculat pe baza parității puterii de cumpărare (în PCS)**, în 2016, Regiunea Vest ocupă locul al doilea în România (după București-Ilfov cu 40.400 euro PIB-ul p. c. în PCS), cu 17.600 Euro p.c.PCS și deține o valoare semnificativ mai mare decât valoarea înregistrată la nivel național (17.000 Euro p.c. PCS, totodată având o tendință de creștere în perioada analizată, de la valoarea 9.000 Euro/locuitor în 2005. Cu toate acestea Regiunea Vest este cu mult sub media UE 28 (57,85% din media UE28).

4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active¹⁹

Ca o dovadă a dinamicii specifice perioadei 2008-2016, și a unui spirit antreprenorial în curs de definitivare, **unitățile locale active pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2**, se caracterizează prin scăderi de proporții, cu 10.000 în perioada 2008-2011, apoi o revenire cu 5000 de unități în 2016.

Analiza pe sectoare ale economiei naționale relevă faptul că cel mai mare număr de întreprinderi în Regiunea Vest se află în sectorul *comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (G), activități profesionale, științifice și tehnice (M), industria prelucrătoare (C) și construcții (F)*.

¹⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„02 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

Dacă se analizează evoluția pentru perioada 2008-2016 cele mai semnificative schimbări raportate la anul 2008 se înregistrează în sectoarele:

- **scăderi unități locale active** cu: 4447 în sectorul comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (G); 1126 în sectorul industria prelucrătoare (C) și 1069 în sectorul construcții (F);
- **creșteri unități locale active** cu: 464 în sectorul agricultură, vânătoare și servicii anexe (A); 439 în sectorul transport și depozitare (H) 290 în sănătate și asistență socială (Q) și 238 în sectorul activități de spectacole, culturale și recreative (R);

În interiorul Regiunii Vest se înregistrează o puternică diferențiere în ceea ce privește repartizarea întreprinderilor; în județul Timiș se află 46,86% din totalul întreprinderilor, în județul Arad 23,70% în județul Hunedoara 19,17%, pe ultimul loc aflându-se județul Caraș-Severin cu doar 10,25%, o nouă dovadă a disparităților de dezvoltare existente la nivel intraregional.

Distribuția **unităților locale active pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, clase de mărime după numărul de salariați** înregistrate în Regiunea Vest arată o concentrare a microîntreprinderilor (0-9 persoane), urmate de întreprinderi mici (10-49 persoane), întreprinderi mijlocii (50-249 persoane) și întreprinderi mari (250 persoane și peste).

În ceea ce privește distribuția unităților active pe clase de mărime, în Regiunea Vest microîntreprinderile sunt predominante, deținând o pondere de 87,42% din totalul unităților locale din regiune. Întreprinderile mici reprezintă 10,17%, întreprinderile mijlocii 1,99% iar întreprinderile mari doar 0,39% din numărul total al întreprinderilor din regiune. Datele statistice pentru perioada 2008-2016 evidențiază dinamica întreprinderilor active care s-a situat pe un trend descendent. Cea mai mare scădere s-a înregistrat în cazul microîntreprinderilor - 4.154 unități locale active. În această perioadă, o scădere importantă o reprezintă cea a întreprinderilor mici -161 unități locale active, și întreprinderilor mijlocii -193 unități locale active. Cea mai mică scădere se înregistrează la nivelul întreprinderilor mari - 25 unități locale active.

Din perspectiva **personalului din unitățile locale, pe regiuni de dezvoltare**, Regiunea Vest devansează doar Regiunea Nord-Est și Regiunea Sud-Vest Oltenia. Totalul de personal din unitățile locale ale Regiunii Vest prezintă variații în intervalul 486.129 – 433.597 persoane, aferent perioadei 2008-2012 însă ponderea contribuției regionale rămâne relativ constantă în jurul valorii de 10% (10,49%) în raport cu valoarea națională, devansând Regiunea Nord-Est (10,09%) și Regiunea Sud Vest Oltenia (7,64%).

La nivel național, cel mai numeros **personal din unitățile locale, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, regiuni de dezvoltare**, este în industria prelucrătoare (C), comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (G), construcții (F) și tranzacții imobiliare, închirierii și activități de servicii prestate întreprinderilor (K*).

Mult mai mică este ponderea deținută de: *transport și depozitare* (H), *hoteluri și restaurante* (I) și *informații și comunicații* (J). Cele mai mici ponderi sunt înregistrate de *învățământ* (P).

Dacă se analizează evoluția personalului din unitățile locale pentru perioada 2008-2016, în Regiunea Vest, cele mai semnificative schimbări raportate la anul 2008 se înregistrează în sectoarele:

- **scăderi ale ponderilor personalului din unitățile locale** în : B- industria extractivă (-1,8%); D- producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (-0,3%); F- construcții (4,2%) și G-comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (2,1%);
- **creșteri ale ponderilor personalului din unitățile locale în:** C -industria prelucrătoare (5,3%); E -distributia apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (0,3%); H- transport și depozitare (1,7%); I- hoteluri și restaurante (0,8%); J- informații și comunicații (0,5%); tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (1,9%); P- învățământ (0,1%); Q - sănătate și asistență socială (0,5%) și S- alte servicii (0,3%).

Distribuția personalului pe activități ale economiei naționale, în anul 2016, la nivel regional, scoate în evidență importanța sectorului *industria prelucrătoare* (C) cu valoarea de 41,6%, mult peste media națională de 29%, urmat de *comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor* (G), *tranzacții imobiliare, închirierii și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor* (K*) și *transport și depozitare* (H).

4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții²⁰

In contextul globalizării vieții economice mondiale, unele bariere politice, economice și tehnologice sunt în curs de dispariție, capacitatea unei țări/regiuni de a participa la activitatea globală devine un indicator important al performanței și al competitivității.

Investițiile brute în bunuri corporale din unitățile locale, pe regiuni de dezvoltare la nivel național arată o tendință de descreștere de la 143.314 milioane lei în 2008 la 114.183 milioane lei în 2016. Evoluția investițiilor brute în bunuri corporale este una oscilantă. Investițiile brute realizate de unitățile locale au scăzut simțitor în intervalul 2008-2010 (cu 48.641 milioane lei). Anul 2011 a marcat un reviriment al acestui indicator (cu 48.857 milioane lei față de anul 2010). În perioada 2012-2016 se remarcă același trend descrescător.

Analiza investițiilor brute în bunuri corporale din unitățile locale, la nivelul Regiunii Vest pentru anii 2008-2016, arată că acestea au cunoscut o scădere de la 12.637 milioane lei în 2008, la 8.958 milioane lei în 2016. Valoarea investițiilor este însă scăzută față de nivelul național și față de regiunea București-Ilfov, care este pe primul loc din această perspectivă.

La nivel regional, cele mai mari investiții brute în bunuri corporale sunt în: *industria prelucrătoare* (C), *tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor* (K), *comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor* (G)

- **creșteri** ale investiții brute în bunuri corporale s-au înregistrat în patru sectoare: C -*industria prelucrătoare*, sectorul E- *distributia apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare*, H- *transport și depozitare* și Q-*sănătate și asistență socială*

²⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „03 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici

-cele mai mari **scăderi** au înregistrat sectoarele F- construcții, G comerț cu ridicata și cu amanuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, B-*industria extractivă și K-tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor.*

Investițiile brute în bunuri corporale în sectorul învățământ, au scăzut de la 8 milioane lei în anul 2008 la 6 milioane lei în anul 2016, având o evoluție oscilantă cu un maxim de 13 milioane lei în anul 2010.

Investiții nete în bunuri corporale din unitățile locale, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, regiuni de dezvoltare și județe- La nivel național, distribuția investițiilor nete pe sectoare ale economiei repetă situația investițiilor brute, cu prioritățile: *industria prelucrătoare (C), urmată de construcții (F) , de comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (G) și tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii suport) (K).*

Comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare, Regiunea Vest, în ceea ce privește investițiile nete ocupă locul al șaselea cu 7,7% din investițiile realizate la nivel național în perioada 2008-2016.

Investițiile nete din unitățile locale realizate în Regiunea Vest 2008-2012, arată că acestea au cunoscut scadere în această perioadă .

În Regiunea Vest, cele mai mari valori ale investițiilor nete din unitățile locale se înregistrează în *industria prelucrătoare (C) urmate de comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (G) și tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (K).*

De remarcat că valoarea investițiilor nete ale unităților locale active din *învățământ (P)*, la nivelul Regiunii Vest, a înregistrat un trend descrescător și cele mai mici valori, lucru alarmant pentru modul în care furnizorii de educație răspund la cerințele, necesitățile și exigențele pieței muncii la nivel regional dar și național

Din analiza datelor publicate de Institutul Național de Statistică (INS), distribuția în profil județean subliniază:

-județul Arad **diminua**re a investițiilor nete în: B- *industria extractivă, D- producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, E - distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, F- construcții, G -comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, I- hoteluri și restaurante, J -informații și comunicații și Q -sanătate și asistență socială și creștere în C- industria prelucrătoare, E-distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, G-comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, H-transport și depozitare, R+S- alte activități de servicii colective, sociale și personale;*

-județul Caraș-Severin **diminua**re în B- *industria extractivă, C- industria prelucrătoare, D -producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, F-construcții, G-comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, H- transport și depozitare, J- informații și comunicații, P- învățământ, R+S -alte activități de servicii colective, sociale și personale și creștere în I-hoteluri și restaurante, K- tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor ;*

- **Județul Hunedoara: *diminuare*** B- industria extractiva, C- industria prelucratoare, D- productia si furnizarea de energie electrica si termica, gaze, apa calda si aer conditionat, E- distributia apei; salubritate, gestionarea deeurilor, activitati de decontaminare, F- constructii, g comert cu ridicata si cu amanuntul; repararea autovehiculelor si motocicletelor, h transport si depozitare, I hoteluri si restaurante, J informatii si comunicatii, P- invatamant, Q- sanatate si asistenta sociala, R+S alte activitati de servicii colective, sociale si personale); **creștere** K- tranzactii imobiliare, inchirieri si activitati de servicii prestate in principal intreprinderilor ;

-județul Timiș ***diminuări*** (B- industria extractiva, D- productia si furnizarea de energie electrica si termica, gaze, apa calda si aer conditionat, e distributia apei; salubritate, gestionarea deeurilor, activitati de decontaminare, F- constructii, G- comert cu ridicata si cu amanuntul; repararea autovehiculelor si motocicletelor, H- transport si depozitare, I- hoteluri si restaurante, J- informatii si comunicatii, R+S- alte activitati de servicii colective, sociale si personale); **creșteri** C- industria prelucratoare, E- distributia apei; salubritate, gestionarea deeurilor, activitati de decontaminare, E- distributia apei; salubritate, gestionarea deeurilor, activitati de decontaminare, H- transport si depozitare, Q-sanatate si asistenta sociala, K- tranzactii imobiliare, inchirieri si activitati de servicii prestate in principal intreprinderilor .

4.1.4. Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create²¹

Ponderea forței de muncă din întreprinderi active nou create cu capital străin.

Ponderea forței de muncă din întreprinderi active nou create cu capital străin, la nivel național, a crescut în perioada 2008-2016 (+2,2%) de la 14,4% la 16,6%. România a înregistrat, în 2015, cel mai slab an din perioada analizată, în privința ponderii forței de muncă din întreprinderile active nou create cu capital străin de 13,7%, în scădere cu 4,5% față de anul 2014 (18,2%).

În perioada analizată ponderea a crescut în regiunile Nord-Est, Sud-Muntenia, Vest și București-Ilfov. Cea mai semnificativă apreciere a ponderii forței de muncă din întreprinderi active nou create cu capital străin s-a înregistrat în Regiunea Sud-Muntenia (+21,8%), urmată de Regiunea Vest (+5,3%). La polul opus se situează Regiunea București-Ilfov (+0,2%).

La nivelul Regiunii Vest, ponderea forței de muncă din întreprinderile active nou înființate cu capital străin în perioada 2008-2016 a avut o evoluție ascendentă în perioada 2008-2009 (de la 17,6% în anul 2008 la 65,6% în anul 2009). În pofida aprecierii semnificative din 2009 ponderea regiunii a scăzut brusc de la 65,6% la 15,8% (în 2010). În perioada 2010 – 2016 evoluția a fost oscilantă cu un maxim de 22,9% (2016) și un minim de 14,4% (2015).

Ponderea forței de muncă din întreprinderile active nou înființate cu capital străin, era în 2016 de 22,9%, situând regiunea pe locul al doilea la nivel național după Regiunea Sud-Muntenia.

Distribuția întreprinderilor active nou create, după nivelul de instruire a fondatorului/managerului, pe regiuni de dezvoltare: Din datele furnizate de Institutului

²¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 ECONOMIE” – [pentru vizualizare clic aici](#)

National de Statistica întreprinderile nou create sunt înființate de fondatori/manageri care au un nivel de instruire preponderent liceal și universitar (64% - 55,0%).

În anul 2016, din punctul de vedere al profilului educațional al întreprinzătorilor, fondatorii /managerii:

- cu studii liceale și universitare apar cu ponderi mai mari pentru întreprinderile localizate în regiunile București-Ilfov (78,4%) și Nord-Vest (63,4%). Regiunea Vest se situează pe locul patru cu o pondere de 56,6%, valoare sub cea înregistrată la nivel național.

- regiunea Sud-Est cu 41,1% are cea mai mare pondere a fondatorilor/managerilor de întreprinderi cu nivelul de educație gimnazial. Regiunea Vest, cu o pondere de 36,1% se situează pe locul al treilea după Regiunea Nord-Vest (36,2%);

- regiunea Sud-Muntenia are cel mai mare procent al fondatorilor/managerilor de întreprinderi care înainte de a crea o nouă întreprindere au un nivel de educație vocațional;

- regiunea cu cel mai mare procent de fondatori/manageri cu nivel de instruire primar este Regiunea Nord-Vest unde ponderea reprezintă 0,8%, celelalte regiuni având valori cuprinse între 0 și 0,6 puncte procentuale;

La nivelul Regiunii Vest, evoluția situației întreprinderilor din 2008 până în 2016 indică următoarele :

- întreprinderile active înregistrează o creștere de la 50,2% la 62,7% (12,5%)
- întreprinderile inactive înregistrează o creștere de la 23,2% la 26,6 % (3,4%)
- întreprinderile desființate înregistrează o scădere de la 26,6% la 10,7% (-15,9%)

4.2. Proiecția principalilor indicatori economici ²² Evoluția previzionată pentru PIB și PIB/locuitor

Pentru următorii trei ani, Comisia Națională de Strategie și Prognoză (CNSP) a preconizat, pentru Regiunea Vest, evoluția privind PIB-ul la 5,6% în 2019 și 5,7% în 2020, respectiv la 5% în 2021.

În profil teritorial Comisia Națională de Strategie și Prognoză (CNSP) a preconizat , pentru următorii trei ani o scădere a produsului intern brut pentru toate județele, cu următoarele valori pentru 2019, 2020 și 2021.

Județul Arad: 6,1%; 5,4% și 4,7%;

Județul Caraș-Severin: 5,9%; 6,2% și 5,5%;

Județul Hunedoara: 6,1%; 6,2% și 5,5%;

Județul Timiș: de 5,5%; 4,8%;

Ceea ce atrage atenția la prognoza făcută de Comisia Națională de Strategie și Prognoză (CNSP) nu este nivelul punctelor procentuale care ar urma să fie pierdute până în 2021, ci diferența care apare la translația cifrelor din lei în euro.

Astfel prezentat, la nivel regional, produsul intern brut (PIB) ar urma să se situeze la peste 5% în intervalul 2019 – 2020, pentru a se reduce ușor până la 5% în 2021. Pentru următorii trei ani, Comisia Națională de Strategie și Prognoză (CNSP) a preconizat,

²²Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „05 Prognoza profil teritorial mai 2018” – [pentru vizualizare clic](#) aici

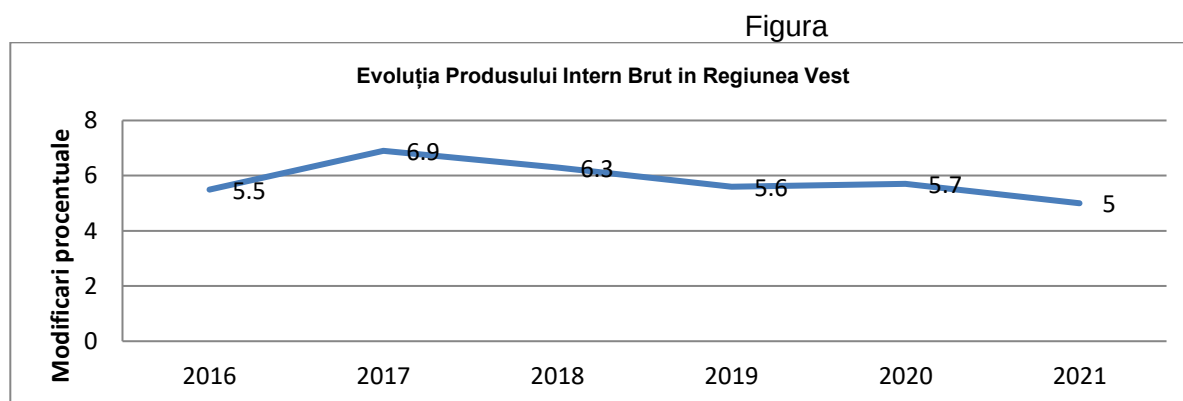
pentru Regiunea Vest, că valoarea în euro a PIB/locuitor va urca la 10.732 euro în acest an, 11.687 euro în 2019 și 12.70 euro în 2020, respectiv la 13.743 euro în 2021. Creșterea în euro, prevăzută pentru Regiunea Vest pe următorii 3 ani, depinde în mod esențial de stabilitatea raportului dintre euro și leu.

Proгноzele sunt: județul Arad: produsul intern brut va crește în 2020 la 12.135 euro și în 2021 la 13.091 euro; județul Caraș-Severin: produsul intern brut va crește în 2020 la 9.438 euro și în 2021 la 10.333 euro; Județul Hunedoara: produsul intern brut pe locuitor/euro va atinge în 2020 9.608 euro iar pentru 2021 de 10.524 euro; Județul Timiș: produsul intern brut pe locuitor/euro va atinge în 2020 valoarea de 15.948 euro iar pentru 2021 de 17.098 euro.

Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în PROFIL TERITORIAL până în 2021

Valoarea produsului intern brut, pe județe și regiuni

Pentru Regiunea Vest este prognozată o scădere, destul de asemănătoare cu cea care se prevede pentru nivelul național, de la 5,5% în 2016 la 5,0 % în 2021.

Sursa: * Prognoza în profil teritorial s-a realizat pe baza prognozei pe termen mediu 2016 – 2021, varianta mai 2018, pentru Programul de Convergență.

Analizând evoluțiile prognozate ale VAB pe sectoare de activitate, se constată că la nivel național, creșteri anuale se vor înregistra în servicii, asemănător cu cele înregistrate la nivel regional.

Analizând evoluțiile prognozate ale VAB pe sectoare de activitate, în perioada 2016-2021, se constată că cele mai ridicate ritmuri de scăderi anuale se vor înregistra în agricultură, silvicultură, piscicultură (-15,6%). Astfel, în anul 2021 se prognozează ca cea mai mică valoare a VAB în regiunea Regiunea Vest să fie în agricultură, silvicultură, piscicultură (0,9%) iar cea mai mare valoare se preconizează să fie în construcții (7,3%)

Numărul mediu de salariați va avea un trend ascendent fiind, în Regiunea Vest, o creștere cu 95,6 mii persoane (1,1%) în 2021 față de 2016.

În județele din Regiunea Vest se prognozează cea mai mare creștere a numărului mediu de salariați pentru județul Timiș (46,1 mii persoane) iar cea mai mică în județul Caraș-Severin (12,8 mii persoane).

Șomerii înregistrați la sfârșitul anului

Se prognozează că ponderea șomerilor înregistrați la sfârșitul anului să scadă continuu în intervalul 2016-2021. Scăderea prognozată va fi de 5,1 mii persoane. Rata

șomajului înregistrat în Regiunea Vest, va avea o tendință de scădere cu 0,7 puncte procentuale în 2021 față de 2016.

În cadrul regiunii, cea mai mare reducere a ratei șomajului în 2021 față de 2016 se preconizează că se va înregistra în județul Hunedoara (cu 1,8%), urmat de județul Arad (cu 1,1%) iar cea mai mică scădere se va înregistra în județul Timiș (0,1%). În Caraș-Severin se prognozează o creștere a ratei șomajului (+0,7%).

Câștigul salarial mediu net lunar pe total economie este prognozat să crească cu 1.247 lei/salariat, în anul 2021 față de anul 2016. Pe ultimii trei ani salariul mediu net lunar va crește: cu 221 lei/lunar în 2019, cu 214 lei/lunar în 2020 și cu 224 lei/lunar în 2021. Cu o creștere prognozată de 2.436 lei/salariat, Regiunea Vest ocupă locul al patrule după regiunile București-Ilfov (cu 1.626 lei/salariat) și Nord-Vest (cu 1.337 lei/salariat) și Centru (1.256 lei/salariat). Conform datelor prognozate de Comisia Națională de Prognoză cel mai mare câștig salarial mediu net lunar în 2021 se preconizează în București – 4.611 lei/salariat, urmat de județul Timiș cu 3.843 lei/salariat.

Câștigul salarial mediu brut lunar în regiune va avea deasemenea o tendință clară de creștere de la 1.985 lei/salariat (2016) către 3.277 lei/salariat lunar net (2021).

În județele regiunii creșterile vor fi în ordine: județul Timiș (cu 1.500 lei/salariat), județul Caraș-Severin (cu 1.183 lei/salariat), județul Arad (cu 1.170 lei/salariat) și județul Hunedoara (cu 1.017 lei/salariat).

Câștigul salarial mediu brut lunar este prognozat, la nivel național, să crească cu 2.381 lei/salariat (de la 2.809 lei/salariat în 2016 la 5.190 lei/salariat în 2021). La nivel regional este prognozată o creștere cu 2.436 lei/salariat, în 2021 față de 2016. Pe ultimii trei ani salariul mediu brut lunar, în Regiunea Vest, va crește: cu 356 lei/lunar în 2019, cu 359 lei/lunar în 2020 și cu 347 lei/lunar în 2021.

Indicii de disparitate la nivel regional, calculați conform metodologiei Comisiei Naționale de Statistică (CNS), prin raportarea nivelului regional la nivelul național, relevă faptul că se prognozează în medie o menținere a ponderii PIB/locuitor regional în PIB/locuitor

național la valorile anterioare, respectiv în jurul valorii de 104% în perspectiva anului
Evoluția principalilor indicatori economico – sociali în Regiunea Vest este prezentată sintetic în tabelul de mai jos:

Tabel Evoluția principalilor indicatori (în modificări procentuale)

	Total regiune	Arad	Caraș Severin	Hunedoara	Timiș
2016					
Creșterea reală a PIB	5,5	6,6	5	5,6	5,2
PIB/Locuitor (euro)	8999	8774	6483	6591	11516
Numărul mediu de salariați	2,4	3,5	-1	1	3,3
Rata șomajului înregistrat - %	2,6	2,3	2,2	6	1,1
Câștigul salarial mediu net lunar – lei/salariat	1985	1819	1637	1600	2343
Câștigul salarial mediu net lunar	11,1	8,9	12,2	5	13,7
2019					
Creșterea reală a PIB	5,6	5,4	5,9	6,1	5,5
PIB/Locuitor (euro)	11687	11190	8577	8718	14794
Numărul mediu de salariați	3,6	3	4,8	3,3	3,8

Rata șomajului înregistrat - %	2	1,3	3	4,2	1
Câștigul salarial mediu net lunar (lei/salariat)	2824	2574	2446	2338	3276
Câștigul salarial mediu net lunar	9	8,9	8,4	8,1	9,5
2020					
Creșterea reală a PIB	5,7	5,4	6,2	6,2	5,5
PIB/Locuitor (euro)	12709	12135	9438	9608	15948
Numărul mediu de salariați	3,5	2,9	4,6	3,2	3,7
Rata șomajului înregistrat - %	1,8	1,1	2,7	4	0,9
Câștigul salarial mediu net lunar (lei/salariat)	3054	2781	2630	2476	3570
Câștigul salarial mediu net lunar	8,1	8	7,5	5,9	9
2021					
Creșterea reală a PIB	5	4,7	5,5	5,5	4,8
PIB/Locuitor (euro)	13743	13091	10333	10524	17098
Numărul mediu de salariați	3,5	2,9	4,3	3	3,9
Rata șomajului înregistrat - %	1,9	1,2	2,9	4,2	1
Câștigul salarial mediu net lunar (lei/salariat)	3277	2989	2820	2617	3843
Câștigul salarial mediu net lunar	7,3	7,5	7,2	5,7	7,6

4.3. Alte informații și informații parțiale

4.3.1. Cercetarea – dezvoltare

Activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare cuprinde munca creativă întreprinsă pentru a crește stocul de cunoștințe și pentru a concepe noi aplicații. Comisia Europeană a pus un accent puternic pe conversia expertizei științifice a Europei în produse și servicii vandabile.

Învățământul superior este puternic dezvoltat în Regiunea Vest, fiind în 2011 a patra regiune din țară cu 11 unități de învățământ superior, după București-Ilfov (34 unități), Nord- Vest (16 unități) și regiunea Nord-Est (15 unități).

În regiune sunt prezente 7 universități publice și 4 universități private.

Cercetarea este dezvoltată în cadrul universităților în centre de cercetare–acreditate de Consiliul Național pentru Cercetare Științifică în Educația Superioară sau în departamentele (catedrele) facultăților. (informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 81)

Cele mai importante instituții de cercetare din Regiunea Vest sunt Institutele de Cercetare și Dezvoltare (ICD) Naționale. Unele dintre acestea sunt sucursale regionale ale ICD Naționale mai mari care își au sediul în București, acoperind în total un spectru larg de domenii de cercetare.

Profilul sectorial al unităților de cercetare în Regiunea Vest este diferit de la un județ la altul:

-În județul Arad unitățile de cercetare sunt predominante în: construcții și material rulant, sectorul vinului și creșterea bovinelor;

-În județul Hunedoara în siderurgie și metalurgie, silvicultură. Minerit și securitatea mineritului sunt principalele sectoare cu unități de cercetare;

-În județul Caraș-Severin găsim unități de cercetare în inginerie mecanică, cultivarea fructelor și creșterea ovinelor;

-În județul Timiș sunt concentrate majoritatea unităților de cercetare ale regiunii, așadar domeniile sunt mai diverse: sudură și testarea materialelor, chimie și electro-

chimie, fizică, silvicultură, construcții, sănătate publică, mașini hidraulice, agricultură, medicină, științe sociale etc. (informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 82-83)

Activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare stă la baza strategiei UE de a deveni cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere până în 2020. Unul din obiectivele inițiale stabilite de Strategia de la Lisabona și menținut în strategia Europa 2020 este de a crește cheltuielile de cercetare-dezvoltare cu cel puțin 3% din PIB până în 2010, din care două treimi ar trebui finanțate de sectorul de afaceri. (informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 83-85)

Cantitatea de cheltuieli interne brute pentru cercetare-dezvoltare pe cap de locuitor (CIBCD) în Regiunea Vest este de doar 15,5 Euro/locuitor în anul 2011. Această valoare plasează regiunea pe locul 4 în România, cu 47,7% din media pe România și doar 9,3% față de zona cu cele mai bune performanțe (București-Ilfov – 167,3 Euro/locuitor). Regiunea Vest înregistrează totuși o dinamică semnificativă a CIBCD pe cap de locuitor, cu o creștere globală de 106,7% pentru perioada 2005-2011. În termeni de creștere, regiunea se situează pe locul 4 în România, prima regiune fiind Nord-Vest (creștere globală de 191,1%).

În anul 2008, în Regiunea Vest echivalentul a 0,3% din PIB-ul regional reprezentau cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare. În anul 2009, situația regiunii se deteriorează, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare ca % din PIB în regiune fiind de doar 0,18%, valoare ce plasează regiunea pe penultimul loc în România, cu doar 38,3% din media națională (mai puțin chiar decât în 2001) și 16,5% din media regiunii București-Ilfov. În anul 2011, ponderea cheltuielilor din PIB din Regiunea Vest pentru cercetare-dezvoltare a cunoscut o ușoară creștere ajungând la 0,23% alocare PIB. Disparitățile inter-regionale în activitățile de cercetare-dezvoltare ca % din PIB sunt semnificative. Județul Timiș este pe primul loc, cu 0,36% din PIB și înregistrează o scădere medie anuală de 4,2% pentru perioada 2000-2009, în timp ce în județul Caraș-Severin CIBCD ca % din PIB sunt de doar 0,01%. În jud. Arad, CIBCD ca % din PIB sunt de 0,10%, în timp ce în jud. Hunedoara acestea sunt mai ridicate: 0,15%.

În ceea ce privește ocuparea forței de muncă în tehnologie și sectoarele puternic bazate pe cunoștințe, Regiunea Vest se află pe locul 2 în România, cu 4,3% din totalul ocupării forței de muncă, ceea ce reprezintă mai mult decât dublu față de media națională de 2%. Comparativ cu regiunea cu cele mai bune performanțe din România - București-Ilfov (5,8%), Regiunea Vest deține 74,1% din media acesteia. Regiunea Vest deține 110% din media UE, având performanțe mai bune comparativ nu doar cu noile state membre, dar și cu unele regiuni din Franța, Spania, Italia, precum și cu alte regiuni Vest Europene.

Pornind de la o bază relativ joasă, (1,9% în 2000), Regiunea Vest a fost caracterizată de o creștere dinamică în termeni de ocupare a forței de muncă în tehnologie și sectoarele puternic bazate pe cunoștințe. În 2000-2011 ocuparea forței de muncă în sectorul tehnologiei înalte a crescut mai mult decât dublu, cu rată de creștere medie anuală de 10,5%, în timp ce media UE a scăzut ușor (de la 6 la 3,9%).

În ceea ce privește ocuparea forței de muncă în sectoarele tehnologiei înalte și puternic bazate pe cunoștințe, Regiunea Vest este cea mai dinamică dintre regiunile NUTS II din România. Regiunea are o tendință de creștere similară regiunii București-Ilfov, dar mai puternică.

Cererile de brevetare sunt o măsură a rezultatului activității de cercetare-dezvoltare-inovare. Scopul unui brevet este de a proteja rezultatul activității de cercetare-dezvoltare, dar sunt la fel de semnificative ca și sursă a informației tehnologice, care poate ajuta la evitarea unei reinvestiri și reinventării de idei care nu sunt necesare.

Informațiile din Tabloul de Bord al Uniunii Inovării Regionale (2012) arată o performanță mixtă pentru Regiunea Vest în ceea ce privește brevetele OEB în comparație cu celelalte

regiuni din România. Regiunea Vest pare să ajungă din urmă Bucureștiul conform celor mai recente date.

4.3.2. Industria

Comparativ cu anul 2008, în anul 2011, numărul întreprinderilor din regiune a scăzut de la 52.621 la 41.904 întreprinderi, scăderea fiind de -20,4%. Această scădere a fost peste media națională (-18,6%), iar la nivel regional, această scădere a fost a doua cea mai mare dintre toate regiunile de dezvoltare, doar regiunea Nord-Vest având o scădere mai puternică (20,8%). În termeni absoluți, în această perioadă, 10.717 de întreprinderi au fost desființate. La nivelul regiunii Vest, în această perioadă de timp cea mai puternică scădere s-a înregistrat în jud. Hunedoara (-24,1%).

Structura întreprinderilor la nivelul județean este dominată de județul Timiș, care deține 46,7% din totalul întreprinderilor din regiune. Județul Arad deține 23,7% din totalul întreprinderilor. La mică distanță se află județul Hunedoara (19,1%), pe când județul cu cea mai mică pondere de întreprinderi din regiune este jud. Caraș-Severin (10,6%).

Comparativ cu UE27, Regiunea Vest se caracterizează în principal printr-o pondere mai mare a ocupării în industrie (10,2 p.p. peste media UE27) și agricultură (19,9 p.p. peste media UE27), în timp ce ponderea sectorului construcții, a informațiilor și comunicațiilor și a tranzacțiilor imobiliare sunt similare cu media UE27. Acest lucru indică faptul că Regiunea Vest este în continuare capabilă de a susține o producție industrială.

În Regiunea Vest 30 de țări au realizat investiții directe. În fruntea listei se află Germania cu 47 ISD.

4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu

Infrastructura rutieră a Regiunii Vest este printre cele mai slab dezvoltate din România. Acest fapt se evidențiază atât prin lungimea redusă a drumurilor publice, 10.428 km la începutul anului 2011 (ultima regiune din România, din acest punct de vedere, neluând în calcul Regiunea București-Ilfov, care are un statut aparte), cât și prin densitatea drumurilor publice la 100km² teritoriu, de 32,6% , ceea ce o plasează doar înaintea Regiunilor Centru și Sud-Est și sub media națională, de 34,6%.

Infrastructura feroviară este dată, în general, de totalitatea lucrărilor care susțin suprastructura căii ferate, asigurând legătura cu terenul și transmiterea către acesta a eforturilor statice și dinamice. Cu o lungime a liniilor de cale ferată de 1.894 km (anul 2011), Regiunea Vest rămâne, ca și în anii precedenți zona cu cea mai întinsă rețea feroviară, de pe teritoriul României (aproximativ 17,6% din totalul rețelei la nivel național). Principalele caracteristici ale rețelei feroviare din Regiunea Vest pot fi sintetizate astfel:

Existența unui număr de trei puncte transfrontaliere de cale ferată, unul la granița cu Ungaria (Curtici din județul Arad) și două la granița cu Serbia Moravița și Jimbolia (județul Timiș)

Existența a trei rute internaționale și anume: (România) - București – Craiova – Timișoara – Jimbolia – (Serbia); (România) - București – Timișoara – Stamora-Moravița – (Serbia); (România) - București – Brașov – Sibiu – Deva – Arad – Curtici – (Ungaria) (informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 46-49).

În cadrul Regiunii Vest, există un număr de trei aerogări. Din cele trei aeroporturi două sunt internaționale (Timișoara și Arad) și unul doar pentru traficul intern (Caransebeș) precum și o a patra aerogară, la Deva, specializată doar pe activități de aviație sportivă. Dunărea constituie principala cale navigabilă interioară a României, împreună cu canalele Dunăre - Marea Neagră și Poarta Albă - Midia Năvodari. Din cei 2411 km navigabili, peste 40% (1075 km) constituie granița naturală a României sau străbat teritoriul acesteia. România dispune de 28 de porturi funcționale pe Dunăre, dintre care Galați, Brăila și Tulcea au o infrastructură care permite accesul navelor maritime.

Dunăre-Rin–Main constituie o axă importantă europeană TEN-T legând sud-estul (Constanța) de nord-vestul (Rotterdam). Dunărea asigură țărilor riverane Germania,

Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, Bulgaria, România, Moldova și Ucraina o alternativă importantă la transportul terestru.

În cadrul Regiunii Vest Dunărea este navigabilă pe tronsonul Baziaș-Orșova, iar râul Bega pe o lungime de 40 km. Există, totodată încă un canal navigabil care străbate și Regiunea Vest și anume cel al râului Mureș (între Alba Iulia – Arad).

3.3.4. Agricultură

În Regiunea Vest, agricultura reprezintă a treia ramură economică ca importanță. Contribuția agriculturii, silviculturii, pisciculturii în formarea Produsului Intern Brut (PIB) la nivelul regiunii se situează în anul 2009 la 6,58% (3.239,6 milioane lei prețuri curente), iar în statele membre ale UE se situează la aproximativ 1,7%.

La nivel național, Regiunea Vest deține 12,81% din suprafața agricolă a României, dispunând de un important potențial de valorificare. În cadrul Regiunii Vest sunt anumite diferențieri ce se evidențiază la nivelul județelor și anume că în județele Arad și Timiș, suprafețele agricole sunt superioare celor din județele Caraș-Severin și Hunedoara, primele două dispunând de un mare potențial conferit de prezența Câmpiei de Vest, pe când în celelalte două relieful predominant este cel al treptelor mai înalte (munți și dealuri), pe de altă parte, județele Caraș-Severin și Hunedoara adăpostind mari resurse forestiere.

4.3.5. Turismul

Privind structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, se observă că la nivel național Regiunea Vest se situează pe locul 6 cu 513 unități de cazare, reprezentând 10.25% din totalul unităților de cazare. Dintre structurile de primire turistică cele mai răspândite sunt pensiunile turistice (32,9%), hotelurile și motelurile (29,8%), pensiunile agroturistice (16,6%), vilele turistice și bungalourile (9,9%) și cabanele turistice (3,1%).

În anul 2011, capacitatea de cazare a regiunii Vest deținea 23.671 locuri, plasându-se pe locul 5 dintre cele 8 regiuni ale României, cu 8,5% din numărul total de paturi din România. Regiunea Sud - Est, unde este situat litoralul Mării Negre, deține cel mai mare procent al locurilor – 34,3%.

4.3.6. Dezvoltarea durabilă

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030 stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la modelul de dezvoltare generator de valoare adăugată înaltă, propulsat de interesul pentru cunoaștere și inovare, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Ca orientare generală, documentul vizează realizarea unor obiective strategice pe termen scurt, mediu și lung, cu orizont 2013, Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile; și Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor UE.

În acest moment pot fi analizate rezultatele deja înregistrate, în raport cu obiectivele stabilite pentru orizontul 2013, și pot fi reconsiderate obiectivele rămase relevante pentru Orizontul 2020 și 2030; astfel, indicatorul sintetic prin care se masoară procesul de convergența reală, produsul intern brut pe cap de locuitor al României, era estimat să depășească în anul 2013 media UE din acel moment, să se apropie de media UE în anul 2020 și să fie ușor superior nivelului mediu european în anul 2030.

Direcțiile principale de acțiune, printre care se regăsește și educația și formarea profesională, detaliate pe sectoare și orizonturi de timp sunt:

Corelarea rațională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale în profil inter-sectorial și regional, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;

Modernizarea accelerată a sistemelor de educație și formare profesională, sănătate publică și servicii sociale, ținând seama de evoluțiile demografice și de impactul acestora pe piața muncii;

Folosirea generalizată a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale;

Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea atât a unor soluții de adaptare pe termen lung, cât și a unor planuri de măsuri pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice;

Asigurarea securității și siguranței alimentare;

Identificarea unor surse suplimentare de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, educației, sănătății și serviciilor sociale;

Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural național; racordarea la normele și standardele europene privind calitatea vieții să fie însoțită de revitalizarea, în modernitate, a unor moduri de viață tradiționale, în special în zonele montane și cele umede.

În cadrul Temelor inter - și trans – sectoriale sunt abordate două sectoare de interes din perspectiva noastră, a elaborării PRAI, și anume: 1.1. Educație și formare profesională și 1.2. Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, inovarea

Tabelul sintetic de mai jos prezintă pe scurt Obiectivele pe termen scurt, mediu și lung aferente acestor teme, cu exemple de direcții de acțiuni și măsuri, care apoi sunt detaliate în paragrafele ce urmează.

4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă—aspecte specifice ruralului montan

Egalitatea de șanse și de tratament este principiul conform căruia se asigură participarea deplină a fiecărei persoane la viața economică, politică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.

El reprezintă un drept fundamental și o valoare de bază a Uniunii Europene, stipulată în articolul 8 al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene, și punerea în practică a acestui principiu poate asigura inclusiv dezvoltarea durabilă a zonelor montane, cu aspecte specifice ruralului montan.

Valorificarea diversității culturale, etnice sau a diferențelor de vârstă sunt premise pentru dezvoltarea societății și asigură o creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă, asigurând, în același timp, un cadru în care relațiile sociale au la bază valori precum toleranța și egalitatea.

La nivelul Uniunii Europene au fost emise o serie de acte normative pentru implementarea principiului egalității de șanse, care se aplică în majoritatea domeniilor: accesul la încadrarea în muncă; promovarea și formarea profesională; condițiile de muncă; securitate socială.

În plus, egalitatea de șanse este privită în contextul schimbărilor demografice, din perspectiva efectelor îmbătrânirii populației și al eliminării decalajelor dintre generații.

Pornind de la două componente importante ale dezvoltării, economia și populația, în care România ocupă încă o poziție fragilă în rândul țărilor europene, a fost elaborată Strategia de dezvoltare teritorială a României-România policentrică 2035 (SDTR), în perspectiva asigurării coeziunii și competitivității teritoriale, dezvoltării și șanselor egale pentru oameni.

Acest document reprezintă viziunea asumată a Guvernului și Parlamentului României privind dezvoltarea teritoriului național pentru orizontul de timp 2035: România 2035, o țară cu un teritoriu funcțional, administrat eficient, care asigură condiții atractive de viață și locuire pentru cetățenii săi, cu un rol important în dezvoltarea zonei de sud-est a Europei.

La nivel european, obiectivele coeziunii economice și sociale stabilite în documentele strategice au fost completate cu cel al coeziunii teritoriale, concept cu înțeles cuprinzător care se referă la elemente precum accesul echitabil la servicii, valorificarea potențialului teritorial sau coordonarea politicilor sectoriale.

Conceptul de coeziune teritorială include mai multe direcții majore, astfel: dezvoltarea armonioasă a teritoriului; valorificarea elementelor de potențial teritorial; utilizarea caracteristicilor geografice în dezvoltarea teritorială; orientarea în jurul a trei coordonate strategice cheie, respectiv concentrarea activităților umane, conectarea orașelor și teritoriilor și cooperarea reală în diverse domenii.

Pe plan național, există încă disparități profunde cauzate de bariere naturale, accesibilitate redusă către unele zone rurale sau montane, dar și acces scăzut la servicii publice de interes general. Aceste disparități conduc spre un grad scăzut de coeziune și de participare a cetățenilor la viața publică, precum și imposibilitatea valorificării potențialului întregului teritoriu național.

Viziunea de dezvoltare pentru orizontul de timp 2035 se concretizează într-un scenariu de dezvoltare care înglobează premisele de dezvoltare caracteristice ale teritoriului național și a cărui implementare are ca efect creșterea competitivității teritoriului odată cu reducerea disparităților importante dintre anumite zone de la nivelul teritoriului, asigurând, în același timp șanse egale tuturor cetățenilor țării, indiferent de mediul în care trăiesc, învață și muncesc.

Operaționalizarea obiectivelor SDTR se realizează prin cadrul de măsuri teritoriale și acțiuni strategice la nivel național și la nivelul zonelor specifice care cuprind și acțiuni cu impact direct în asigurarea de șanse egale la educație, de exemplu: Înființarea, reabilitarea, modernizarea și dotarea campusurilor școlare și de formare profesională continuă din zonele montane, cu precădere în jurul liceelor cu profil tehnologic; Derularea de programe de formare profesională continuă pentru ocupații tradiționale, cu precădere în zone montane cu potențial turistic ridicat;

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României și asigurarea unui caracter integrat al acesteia, va fi asigurat prin corelarea acțiunilor instituțiilor publice și actorilor privați ale căror decizii influențează dezvoltarea spațială, unul din principiile de bază care stă la baza procesului fiind reprezentat de cooperarea interinstituțională strânsă la nivel central și local.

4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT

➤ În perioada 2005-2016, Regiunea Vest a înregistrat o creștere economică dinamică din perspectiva PIB-ului. Regiunea s-a păstrat peste media națională în privința PIB/locuitor, în întreaga perioadă supusă analizei, însă rămâne la mare distanță față de valorile UE28.

➤ Produsul intern brut al Regiunii Vest în anul 2016 totaliza 84.100 euro/locuitor, ceea ce situează regiunea pe locul al 2-lea, la acest indicator, în urma Regiunii București-Ilfov (187.500 euro/locuitor).

➤ Din analiza datelor statistice furnizate pentru Regiunea Vest, rezultă că valoarea adăugată brută pe ramuri de activitate a avut o creștere continuă în perioada 2008-2015. Valorile absolute sunt însă mult sub media națională pe întreaga perioadă de analiză.

➤ Contribuția Regiunii Vest la dezvoltarea și formarea VAB naționale a oscilat în perioada 2008-2015 în intervalul de 9,2% - 10,1%, devansând doar Regiunea Sud-Vest Oltenia (7,2% - 8%).

➤ Din motive de dimensiuni ceva mai mici (doar patru județe componente, Timiș, Arad, Hunedoara și Caraș-Severin), în anul 2015, Regiunea Vest nu a prins pragul de 10% pentru valoarea adăugată brută, la care au ajuns toate celelalte regiunii, cu excepția Regiunii Sud-Vest Oltenia.

➤ Analizând contribuția fiecărui județ la realizarea valorii adăugate brute a regiunii, se pot evidenția următoarele aspecte relevante: **județul Arad:** cea mai mare pondere în regiune la VAB în industria extractivă (A02), în intermediari financiare și asigurări (A06); **județul Caraș-Severin:** are cea mai mare contribuție la realizarea valorii adăugate brute

a ramurilor A01- agricultură, silvicultură și pescuit, A04 - comerț, hoteluri și restaurante și A09 - administrație publică și apărare, învățământ, sănătate și asistență socială, iar cea mai mică contribuție în A06 - intermediari financiari și asigurări; **județul Hunedoara**: are cea mai mică pondere a VAB a ramurii A01- agricultură, silvicultură și pescuit; **județul Timiș**: a avut cel mai mare aport la realizarea VAB a ramurii A05 - informații și comunicații;

Aceste date sunt o dovadă clară a diversității și a disparităților intraregionale, având patru județe pentru care se conturează profile economice diferite.

➤ La nivelul Regiunii Vest, produsul intern brut pe locuitor calculat pe baza parității puterii de cumpărare (în PCS) arată o tendință de creștere în perioada analizată, de la valoarea 9.000 Euro/locuitor până la valoarea actuală de 17.600 Euro/locuitor, tendință similară cu evoluția indicatorului la nivel național, dar cu valori mai ridicate

➤ Distribuția personalului pe activități ale economiei naționale, la nivel regional, scoate în evidență importanța sectorului *industria prelucrătoare* (C) cu valoarea de 41%, mult peste media națională de 29%, urmat de *comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor* (G), *construcții* (F) și *tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor* (K*).

➤ În interiorul Regiunii Vest se înregistrează o puternică diferențiere în ceea ce privește repartizarea întreprinderilor, în sensul polarizării dezvoltării în anumite zone. Din punct de vedere al concentrării unităților locale active din Regiunea Vest pe județele component, în perioada analizată, în județul Timiș se află 46,86% din totalul întreprinderilor, în județul Arad 23,70% în județul Hunedoara 19,17%, pe ultimul loc aflându-se județul Caraș-Severin cu doar 10,25% din totalul întreprinderilor active din regiune, o nouă dovadă a disparităților de dezvoltare existente la nivel intraregional. Se remarcă faptul că mult peste două treimi din unitățile active locative din regiune își desfășoară activitatea în județele Timiș și Arad, județe în care este concentrată cea mai mare parte din activitatea economică din regiune.

➤ Investițiile brute în bunuri corporale în sectorul învățământ, au scăzut de la 8 milioane lei în anul 2008 la 6 milioane lei în anul 2016, având o evoluție oscilantă cu un maxim de 13 milioane lei în anul 2010.

➤ Valoarea investițiilor nete ale unităților locale active din *învățământ* (P), la nivelul regiunii Vest, a înregistrat un trend descrescător și cele mai mici valori, lucru alarmant pentru modul în care furnizorii de educație răspund la cerințele, necesitățile și exigențele *pieței muncii la nivel regional dar și național*.

➤ La nivelul Regiunii Vest, evoluția situației întreprinderilor din 2008 până în 2016 indică următoarele : întreprinderile active înregistrează o creștere de la 50,2% la 62,7% (12,5%); întreprinderile inactive înregistrează o creștere de la 23,2% la 26,6 % (3,4%); întreprinderile desființate înregistrează o scădere de la 26,6% la 10,7% (-15,9%)

➤ Pentru Regiunea Vest este prognozată o creștere a produsului intern brut, asemănătoare cu cea care se prevede pentru nivelul național, de la 3,1% în 2015 la 5,6 % în 2020.

5. Piața muncii la nivel regional

5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodării (AMIGO)

5.1.1. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii²³

Potrivit INS, în anul 2017 populația activă a României era de 9.120 mii de persoane, din care, 8.671 mii de persoane erau ocupate și 449 mii de persoane erau șomeri.

Rata de activitate a populației a fost, în anul 2017 de 67,3 %, cu 3,7 puncte procentuale peste valoarea înregistrată în 2002 și cu 1,7 puncte procentuale peste valoarea înregistrată în anul precedent.

Gradul de activitate a fost mai mare la bărbați (76,2% față de 58,2% la femei) și la persoanele din mediul urban (67,9% față de 66,6% în mediul rural).

În perioada 2002 - 2017 populația activă din Regiunea Vest număra 13.207 mii persoane, respectiv 8,64% din populația activă la nivel național.

La nivelul anului 2017 numărul persoanelor active de gen masculin înregistrează o ușoară scădere cu 35 mii persoane (442 mii persoane) față de anul 2002 (477 mii persoane) iar în cazul populației active de gen feminin se constată o scădere cu 68 mii persoane (319 mii persoane) față de 2002 (387 mii persoane). Populația activă, la nivelul anului 2017, din Regiunea Vest reprezenta 61,7% din totalul populației în vârstă de muncă. Rata de activitate s-a menținut mai mare în cazul bărbaților (71,4% în 2017) decât în cazul femeilor (51,9% în 2017), în perioada analizată 2002-2017.

Pe medii rezidențiale, față de anul 2007, doar în rândul populației active din mediul urban s-a înregistrat tendința de scădere, de la 566 mii persoane la 478 mii persoane în 2017. În mediul rural evoluția populației active a fost oscilantă cu un maxim de 338 mii persoane în 2002 (începutul perioadei analizate) și un minim de 282 mii persoane în anul 2017 (sfârșitul perioadei analizate).

Atât pe sexe, cât și pe medii rezidențiale, ponderile de la nivelul regiunii sunt mult peste cele de la nivel național.

Populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii de cel puțin o oră în perioada la care se face referință, în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii.

Populația ocupată, la nivel național, în perioada analizată cuprindea 142.310 mii persoane iar în anul 2017, 8.671 mii persoane.

Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă a fost în 2017, de 63,9% având valori mai ridicate pentru persoanele de sex masculin 71,8% față de numai 55,8% în cazul femeilor dar destul de apropiate pe medii de rezidență 64,8% în mediul urban față de 62,7% în mediul rural.

²³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clic aici](#)

Populația ocupată totală în Regiunea Vest a fost în anul 2002 de 803 mii persoane, înregistrând un vârf de 835 mii persoane în 2007 după care a urmat o scădere anuală aproape constantă ajungând în 2017 la 727 mii persoane. Cu un număr de 12.442 mii persoane ocupate, în perioada analizată, Regiunea Vest deținea 8,7% din totalul populației ocupate la nivel național.

Populația ocupată din Regiunea Vest, la nivelul anului 2017, reprezenta 58,9% din totalul populației în vârstă de muncă (15-64 ani). Rata de ocupare este mai mare pentru persoanele de sex masculin (67,4%) în comparație cu persoanele de sex feminin (50,4%).

În ceea ce privește evoluția pe sexe, de-a lungul perioadei analizate, atât populația ocupată de sex masculin cât și cea de sex feminin a cunoscut evoluții oscilante de la un an la altul.

Conform datelor statistice, diferențele dintre sexe, privind rata de activitate și rata ocupării, sunt prezente de-a lungul întregii perioade analizate (2002-2017).

Pe întreaga perioadă analizată, cifrele privind populația ocupată pe medii de rezidență, arată că în mediul urban numărul de persoane ocupate este mai mare decât în mediul rural. În anul 2017, pe medii de rezidență, în valoare absolută, în mediul urban populația ocupată a scăzut cu 25 mii persoane iar în mediul rural a scăzut cu 52 mii persoane față de anul 2002. În perioada 2002-2017, procente de creștere și de scădere la nivel regional sunt mai mici decât cele la nivel național: populația ocupată în mediul urban din regiune a crescut cu 4,3%, față de 11,1% creștere la nivel național, iar populația ocupată în mediul rural a scăzut cu 4,1% în regiune, față de 1% procentul de diminuare pe țară.

Șomerii (definiți conform Biroului Internațional al Muncii (BIM))

Rata șomajului BIM reprezintă raportul dintre numărul șomerilor BIM și populația activă, exprimată procentual. La nivel național, rata șomajului a atins nivelul cel mai ridicat (8,4%) în anul 2002. În anul 2017, rata șomajului la bărbați a depășit-o cu 1,6 puncte procentuale pe cea a femeilor, valorile fiind 5,6% în cazul persoanelor de sex masculin și 4% în cazul celor de sex feminin. iar pe medii rezidențiale, de 0,9 puncte procentuale (5,4% în mediul rural, față de 4,5% în mediul urban).

Numărul total al șomerilor din Regiunea Vest se ridică în perioada 2002 – 2017, la 765 mii persoane ceea ce reprezintă 7,4% din numărul total al șomerilor la nivel național, cu o evoluție fluctuantă, dar șomajul în regiune s-a situat sub media națională anuală, cu două excepții: în anul 2004 se înregistrează aceeași rată a șomajului (8%) iar în 2008 șomajul în regiune este cu 0,1 %, mai mare decât procentul pe țară.

Situația șomajului pe sexe arată că, din totalul șomerilor în perioada analizată, 62,5% sunt de sex masculin și 37,5% sunt de sex feminin.

În anul 2017, rata șomajului a fost de 4,4% cu o structură pe sexe după cum urmează: bărbați 5,6% iar femei 2,8% . Acest indicator s-a menținut constant mai mare în ceea ce privește șomerii BIM de sex masculin, în întreaga perioadă analizată.

Rata șomajului BIM pentru mediul urban din Regiunea Vest s-a menținut pe majoritatea intervalului 2002-2017 sub media națională.

Rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe sexe

În intervalul 2002-2017, rata de activitate a tinerilor de vârstă 15-24 ani urmează un trend descendent atât la nivel regional cât și la nivel național; la nivel național se înregistrează o scădere de la 38,9% în 2002 la 30% în 2017.

La nivel regional, cea mai ridicată scădere a ratei de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 de ani s-a înregistrat în Regiunea Vest (17,2%), urmată de Regiunea Nord-Vest (14,2%) și Regiunea Centru (12,8%). La polul opus se situează Regiunea Sud-Muntenia (3,6%) și Regiunea Sud-Vest-Oltenia (5,2%).

La nivel național, în anul 2017 rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare se prezintă astfel: Regiunea Nord-Vest (26,4%); Regiunea Centru (22,6%); Regiunea Nord-Est (37,1%); Regiunea Sud-Est (29,1%); Regiunea Sud-Muntenia (36, 2%); Regiunea București-Ilfov (28,4%); Regiunea Sud-Vest Oltenia (31,6%); Regiunea Vest (19%).

În Regiunea Vest, evoluția ratei de activitate grupa de **vârstă 15-24 ani evidențiază o scădere semnificativă de la 36,2% în 2002 la 19% în 2017**. Ponderile mai ridicate le regăsim la persoanele de sex masculin, înregistrând o diferență de 6,3 % în 2002 și de 7,7% în 2015 față de sexul feminin. În general, ponderile înregistrate la nivelul Regiunii Vest sunt mai scăzute decât cele de la nivel național. Rata de activitate a tinerilor din grupa de vârstă 15-24 ani este relevantă din punct de vedere al educației și formării profesionale.

Rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe medii de rezidență - arată că în mediul urban procente sunt mai mari decât în mediul rural. În anul 2017, pe medii de rezidență, ponderea pentru grupa de vârstă 15-24 ani în mediul urban a scăzut cu 10,0% iar în mediul rural a scăzut cu 11,4 față de anul 2002.

Rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani a fost în 2004 de 38,2% cea mai mare din Regiunea Vest, iar în 2017 a fost înregistrată cea mai mică pondere 19,0%. Între cele 2 medii de rezidență s-au înregistrat discrepanțe semnificative, valorile cele mai ridicate fiind în mediul rural, iar pe întreaga perioadă analizată rata de activitate arată un trend de descreștere pronunțat.

Rata de ocupare pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe sexe

În intervalul 2002-2017, rata de ocupare a tinerilor de vârstă 15-24 ani urmează un trend descendent atât la nivel regional cât și la nivel național, cu cea mai ridicată scădere a ratei de ocupare în Regiunea Vest (14,2%).

La nivel național, în anul 2017 rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare se prezintă astfel: Regiunea Nord-Vest (22,6%); Regiunea Centru (17,2%); Regiunea Nord-Est (33,5%); Regiunea Sud-Est (22,8%); Regiunea Sud-Muntenia (27, 6%); Regiunea București-Ilfov (21,9%); Regiunea Sud-Vest Oltenia (24,9%); Regiunea Vest (15,7%).

În ceea ce privește diferențele pe criterii de gen, pentru grupa de vârstă 14-24 ani, la nivel național, valori mai ridicate s-au înregistrat în cazul persoanelor de gen masculin,

mai mare cu 9,13% față de persoanele de gen feminin. Diferențele între genuri se păstrează de-a lungul perioadei analizate, fiind mai accentuate în anul 2008.

Rata de ocupare pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe medii de rezidență

Pentru grupa de vârstă 15-24 ani rata de ocupare prezintă valori oscilante între un maxim în 2004 (31,2%) și un minim în 2014 (14,5%). În anul 2017 rata de ocupare pentru grupa de vârstă 15-24 ani a scăzut față de anul anterior cu 0,3 puncte procentuale. Rata de ocupare la tinerii de 15-24 ani a avut o valoare ridicată în mediul rural 21,2% față de mediul urban 11,5%; în mediul rural a scăzut cu 2,4% față de anul 2016 pe când în mediul urban a crescut cu 1% comparativ cu 2016. Pe întreaga perioadă analizată, scăderea ratei de ocupare este mai accentuată în cazul populației din mediul rural, pentru că tinerii din mediul rural renunță la continuarea studiilor în favoarea intrării pe piața muncii.

Rata șomajului BIM pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe sexe

Rata șomajului la grupa de vârstă 15-24 ani, a înregistrat la nivelul României o scădere de 3,4 puncte procentuale (21,7% în 2002 față de 18,3% în 2017); în cazul populației feminine (18,6%) s-a înregistrat o valoare mai mare cu 0,5 puncte procentuale față de rata șomajului în cazul populației masculine (18,1%).

Rata șomajului (BIM) la grupa de vârstă 15-24 ani, la nivel regional a fost sub valorile mediei naționale în perioada 2002-2012, în intervalul 2013-2014 rata șomajului au fost ușor mai ridicată la nivel regional iar în intervalul 2015-2017 înregistrează valori sub cele naționale.

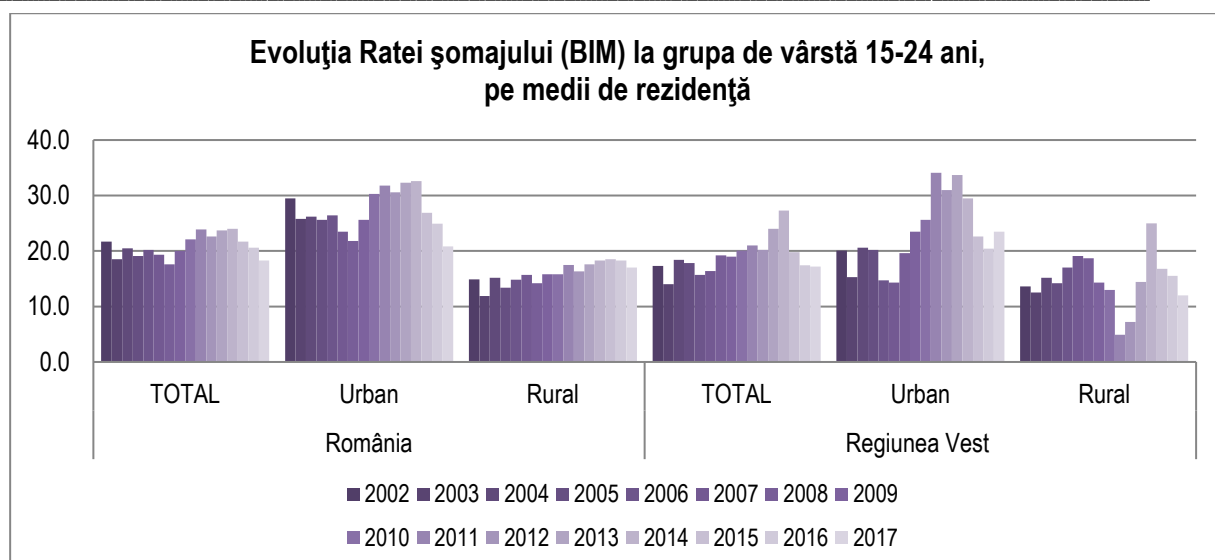
Rata șomajului BIM pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe medii de rezidență

Dacă se analizează la nivel regional evoluția ratei șomajului BIM pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe perioada 2002-2017, se înregistrează următoarele schimbări:

- **scăderi rata șomajului** :Regiunea Nord-Vest (-4,1%);Regiunea Nord-Est (-8,6%; Regiunea Sud-Est (- 2,9%); Regiunea Sud-Muntenia (- 3,8%); Regiunea București-Ilfov (-2%); Regiunea Vest (-1%)
- **creșteri rata șomajului:** Regiunea Centru (2,7%) și Regiunea Sud-Vest-Oltenia (0,1%)

Ponderea șomajului BIM al tinerilor, în Regiunea Vest, a scăzut în intervalul de timp 2002-2017 cu 0,1% (de la 17,3% la 17,2%) cu rata șomajului mai ridicată în mediul urban decât în mediul rural, cu excepția perioadei 2005-2006.

Figura

Sursa: INS Baza de date TEMPO

Pondereea șomerilor tineri (15-24 ani) din totalul șomerilor (BIM)

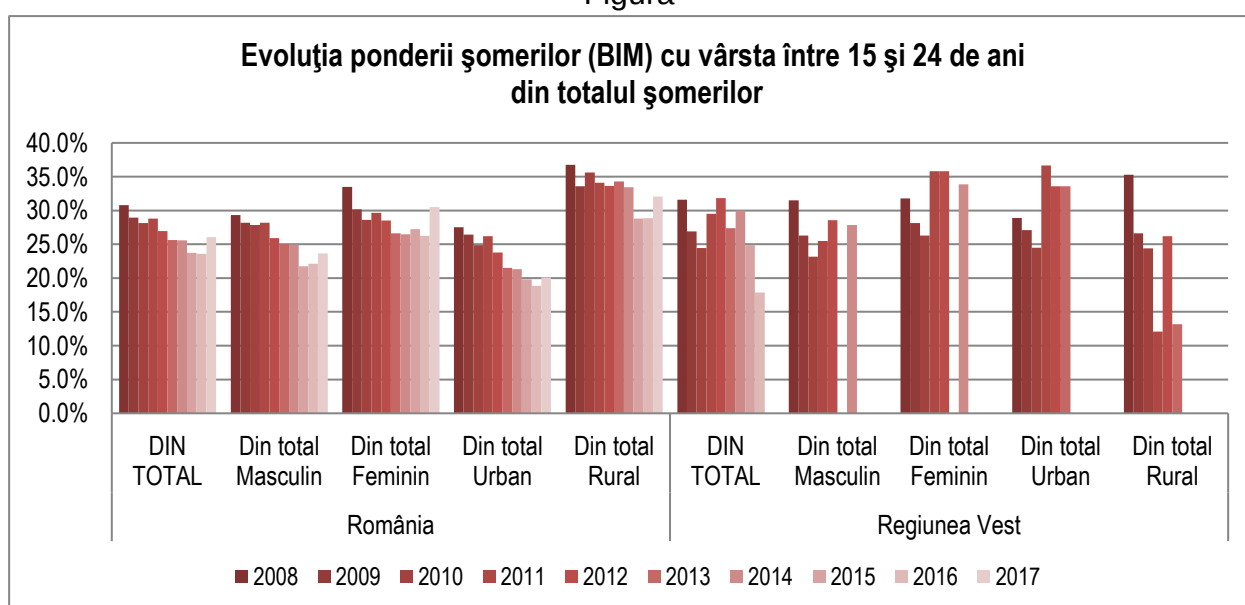
Pondereea șomerilor tineri (15-24 ani) din totalul șomerilor (BIM), la nivel național, se păstrează la o valoare relativ ridicată, în jur de 27%, cu o tendință de descreștere.

Din analiza datelor referitoare la structura pe sexe, valori mai ridicate ale ratei șomajului la această grupă de vârstă s-au înregistrat în cazul populației feminine (29%) în comparație cu rata șomajului populației masculine (26%).

Raportându-ne la mediile de rezidență, se poate observa faptul că rata șomajului în mediul rural este mai scăzută decât cea înregistrată în mediul urban.

Dacă la nivel național se poate identifica o tendință constantă pentru valorile totale, (distribuție pe sexe și medii de rezidență) la nivelul Regiunii Vest se înregistrează fluctuații relativ mari, ca semn al instabilității ridicate a pieței muncii.

Figura

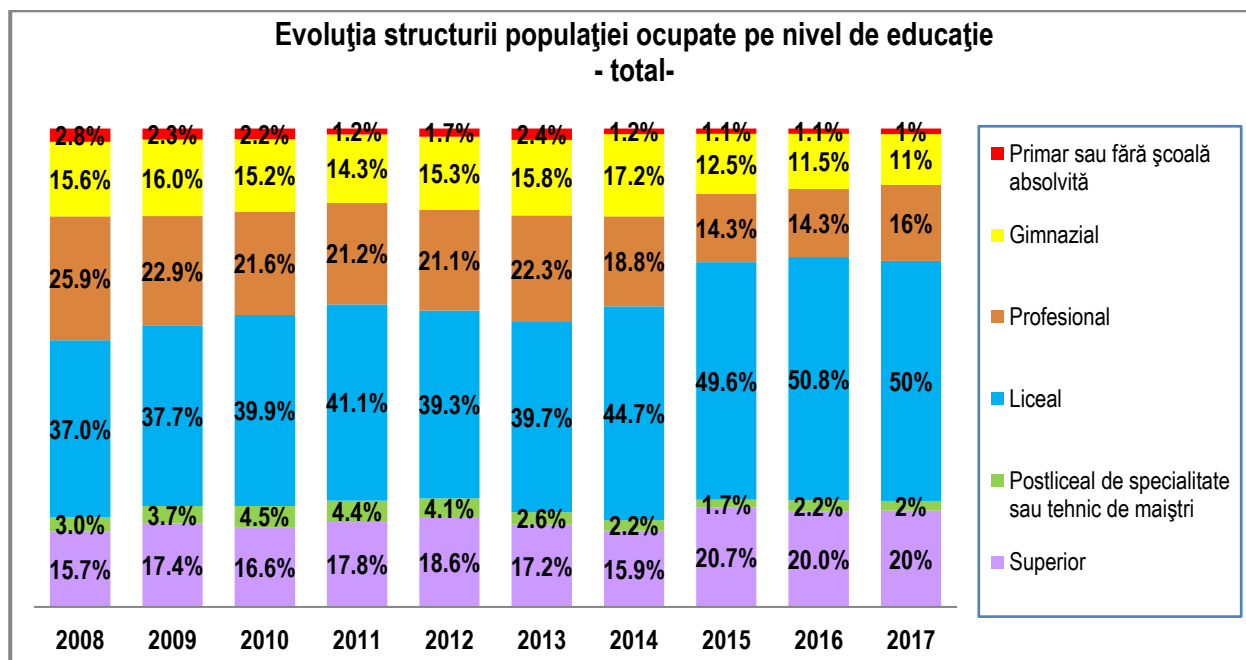
Sursa: INS "Forța de muncă în România: Ocupare și șomaj"

5.1.2. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii²⁴

Evoluția structurii populației ocupate după nivelul de instruire, în Reginea Vest, în perioada 2008 - 2017 evidențiază creșterea ponderii populației ocupate cu studii superioare și a populației ocupate cu nivel de pregătire mediu (liceal), în paralel cu o scădere semnificativă a ponderii persoanelor cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial și primar sau fără școală absolvită).

În anul 2017, populația ocupată din Regiunea Vest, era format din 727 mii persoane. Din totalul populației ocupate, ponderea cea mai mare o dețin persoanele cu studii liceale 50%, urmate de persoanele cu pregătire profesională, care reprezintă 16% din total. Din totalul persoanelor ocupate în vârstă de muncă (15-64 ani) în 2017, 99,8% aveau studii superioare (1,5% - persoane ocupate cu vârsta 15-24 ani; 34,8% - persoane ocupate cu vârsta 25-34 ani; 37,3 - persoane ocupate cu vârsta 35-44 ani; 19,2% - persoane ocupate cu vârsta 45-54 ani și 7% - persoane ocupate cu vârsta 55-64 ani). În ceea ce privește persoanele de 65 de ani și peste, acestea reprezintă 0,6% din totalul populației ocupate.

Figura

Sursa: INS Anuare statistice. Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO)

După nivelul de educație, în structura populației ocupate de 15-64 ani la nivelul Regiunii Vest, în perioada analizată, predomină nivelul **mediu de educație**, care arată că în perioada 2008-2017a crescut constant nivelul de instruire liceal ajungând de la 37% în 2008 la 50% în 2017. În același timp a scăzut procentul populației ocupate cu nivelul de educație profesional (16% în 2017).

Aceste evoluții sunt urmarea faptului că în perioada anilor școlari 2009/2010-2013/2014 nu s-a alocat cifră de școlarizare pentru învățământul profesional după clasa a VIII-a, toți absolvenții de gimnaziu îndreptându-se exclusiv spre liceu.

²⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Procentul de populație cu nivel de pregătire postliceal a avut mici fluctuații de-a lungul perioadei analizate, ajungând în 2017 la 2%.

Pe locul al doilea în structura populației ocupate s-a plasat, populația cu **nivel superior de educație**. Numărul persoanelor cu studii superioare din Regiunea Vest a crescut cu 16 mii din 2008 până în 2017 dar a scăzut cu 5 mii de persoane față de anul 2015. Concret: 20% dintre populația din Regiunea Vest au în 2017 o diplomă care atestă că au o educație superioară, spre deosebire de cei 15,7% din anul 2008 sau de cei 20,7% din populația care a terminat o facultate în 2015.

Ponderea cea mai mică din totalul populației ocupate o dețin persoanele cu **nivel scăzut de educație**. În perioada analizată, populația cu nivel scăzut de educație a scăzut cu 67 mii persoane: 52 mii persoane din învățământul gimnazial și 15 mii persoane din învățământul primar sau fără școală absolvită.

Conform datelor INS, analiza pe genuri a populației ocupate din Regiunea Vest relevă următoarele aspecte: cel mai mare procent al populației de sex masculin are pregătire de nivel liceal, în creștere cu 14,2% față de anul 2008 (35,1%).

În perioada analizată, procentul populației ocupate de gen masculin cu educație de nivel și profesional și postliceal a scăzut cu 13,5% (de la 32,5% în 2008 la 18,9% în 2017) respectiv cu 0,7% (de la 2,6% în 2008 la 1,9% în 2016).

În ceea ce privește populația ocupată de sex feminin, tendințele de-a lungul perioadei de analiză sunt în general similare cu cele ale populației masculine.

Prin comparația valorilor procentuale pe perioada de analiză între cele două sexe, se observă procentul superior al populației ocupate de gen feminin cu nivel de educație liceal (creștere de 12,1%). Pondere redusă a femeilor și scăderea ponderii se înregistrează în cazul femeilor cu educație de nivel și profesional și postliceal.

Se remarcă faptul că la nivel superior de instruire persoanele de sex feminin dețin o pondere de 20,5% cu 4,2 puncte procentuale mai mult decât populația de sex masculin (16,3%).

Analiza pe genuri a populației ocupate din Regiunea Vest relevă faptul că procentul populației de sex masculin cu pregătire de nivel gimnazial a scăzut cu 1,7% (12,8% în 2008 față de 11,1% în 2017).

În ceea ce privește populația ocupată de sex feminin, tendințele de-a lungul perioadei de analiză sunt în general similare cu cele ale populației masculine: procentul populației feminine a scăzut cu 9% (19,0% în 2008 față de 10% în 2017).

Populația cu nivel de pregătire scăzut (gimnazial sau fără școală absolvită), are posibilități foarte reduse de a ocupa un loc de muncă. Posibilitatea de a ocupa un loc de muncă este de aproape 4 ori mai mare pentru persoanele care dețin un nivel de instruire mediu față de persoanele care nu au nici o calificare. Acest lucru este vizibil din tendința înregistrată pe perioada 2008-2017, în care crește cu 4% ponderea celor cu studii superioare din totalul populației active, și în mod similar și a celor cu studii liceale (cu 13%), în defavoarea celor cu studii gimnaziale (-5%) sau profesionale (-10%).

Chiar dacă ponderea populației active cu studii superioare prezintă o creștere evidentă în perioada analizată, valoarea de 20% rămâne mult în urma țintelor europene.

5.1.3. Șomajul de lungă durată²⁵

La nivelul Uniunii Europene, în perioada 2008-2017, numărul șomerilor de lungă durată a crescut cu 2.182,5 mii, ajungând la 8.450,9 mii în 2017. Numărul persoanelor care nu au avut un loc de muncă de peste un an aproape că s-a dublat între 2008-2013. În perioada 2014-2017 a urmat o scădere cu 3.816,4 mii ajungându-se la 8.450,9 mii în 2017.

În perioada 2008-2017 în România numărul total al șomerilor de lungă durată a fost de 2.504,2 mii. La sfârșitul anului 2017, numărul șomerilor de lungă durată a fost cu 51,6 mii mai mic decât în anul 2008. Numărul total al șomerilor de lungă durată la finele anului 2017 de 186,1 mii a scăzut cu 78,9 mii față de cel de la finele anului 2016.

Analiza evoluției locurilor somajului de lungă durată, la nivel național, în perioada 2008-2017 evidențiază faptul că în anul 2013 s-a atins un maxim de 294,9 mii, după care în perioada 2014-2017 numărul persoanelor care nu au avut un loc de muncă de peste un an a scăzut ajungând la un minim de 186,1 mii în anul 2017.

În toate regiunile țării există foarte mulți oameni care nu au loc de muncă de mai bine de un an. Numărul șomerilor de lungă durată, în perioada analizată, a scăzut în 6 din cele 8 regiuni ale țării, însă în Regiunea Nord-Vest și Regiunea Sud-Vest Oltenia numărul șomerilor de lungă durată a crescut, în perioada 2008-2017, cu 2,3 mii respectiv 4,3 mii.

Evoluția numărului de șomeri de lungă durată, la nivelul Regiunii Vest, a oscilat între 23,7 mii persoane în 2008 și 16,5 mii persoane în 2017, cu o valoare minimă de 15 mii persoane în 2010.

În concluzie, cu cât rămân mai mult în afara pieței forței de muncă, cu atât este mai greu ca aceste persoane să fie angajate din nou. Acest lucru implică un risc grav de excluziune socială și de sărăcie pentru șomeri și pentru familiile acestora.

Șomerii de lungă durată sunt o categorie formată în general din persoane disponibilizate care, în timp s-au deprofesionalizat, calificările acestora nemaiaivând căutare pe piața muncii.

Un șomaj persistent pe termen lung are implicații atât asupra societății (cu impact negativ în ceea ce privește creșterea economică) cât și a persoanelor în cauză.

Șomajul de lungă durată în profil teritorial.

În Regiunea Vest, *rata șomajului de lungă durată pentru tineri* are o evoluție oscilantă cu un minim de 10,8% în 2009 și un maxim de 16,2% în 2014. Între 2009 și 2016 rata șomajului în rândul tinerilor a crescut de la 10,8% la 13,9%. După cum se poate observa creșterea a fost de aproximativ 3,1% .

Tinerii care sunt în șomaj de lungă durată sunt cei mai expuși riscului de sărăcie, iar cu cât perioada petrecută în șomaj este mai lungă cu atât riscul de sărăcie este mai mare.

²⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 h PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Incidența șomajului de lungă durată pentru tineri (15-24 ani) reprezintă ponderea numărului șomerilor tineri de lungă durată (6 luni și peste) în total șomeri tineri. Incidența șomajului de lungă durată pentru tineri, cu o evoluție oscilantă, înregistrează un trend creșcător cu 22,8% (de la 56,8 în 2009 la 79,6 în 2016).

Șomajul 1).2) de lungă durată, în profil teritorial, pe sexe și medii

În perioada analizată *rata șomajului de lungă durată (12 luni și peste)* înregistrează o tendință fluctuantă, atingând valoarea de 3% în 2016 față de 2,1% în 2009, pragul minim fiind de 1,8% în 2010. Pe sexe, se înregistrează o creștere a ratei șomajului la femei cu 1,3% (1,3% în 2009 față de 2,6% în 2016) și cu 0,5% în cazul bărbaților (2,7% în 2009 față de 3,2% în 2016). Pe medii de rezidență, evoluția înregistrează un trend creșcător de 0,1 puncte procentuale în mediul urban și de 2,4 puncte procentuale în mediul rural.

Rata șomajului de lungă durată pentru tineri (de șase luni și peste) are o evoluție oscilantă cu un minim de 10,8% în 2009 și un maxim de 16,2% în 2014. Se constată că tendința descrescătoare este de 3,1 puncte procentuale (de la 10,8% în 2009 la 13,9% în 2016). Rata șomajului de lungă durată pentru tineri (6 luni și peste) de sex masculin prezintă o evoluție oscilantă cu valoarea cea mai ridicată 15,2% în 2014. Evoluția oscilantă se păstrează și în cazul șomerilor tineri de lungă durată de sex feminin cu un maxim de 17,2% în 2014. Media șomerilor tineri din mediul urban este de 18,32% mult ridicată față de media din mediul rural 7,13%.

Indicatorul *incidența șomajului de lungă durată (12 luni și peste)* înregistrează un trend creșcător cu 25,3% (de la 35,5 în 2009 la 60,8% în 2016).

Pe sexe, diferența dintre media incidenței șomajului de lungă durată (12 luni și peste) a fost de 0,17 puncte procentuale (42,93 % la bărbați față de 43,11 % la femei), iar pe medii de rezidență de 5,13 puncte procentuale (41% în urban față de 46,13 % în rural).

Analizând *incidența șomajului de lungă durată pentru tineri (6 luni și peste)* se observă că diferența dintre valorile medii la bărbați (62,07%) și femei (64,23%) este foarte de 2,16%. Astfel, rata șomajului în rândul bărbaților a oscilat între 52,6% în 2009 și 76,8% în 2016, iar cea în rândul femeilor între 65,1% (2009) și 87,2 (2016), diferențele fiind ușor în defavoarea populației de sex masculin.

Media incidenței șomajului de lungă durată pentru tineri (6 luni și peste) din mediul urban este de 66,07% mult ridicată față de media din mediul rural 54,37%.

5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)

5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică²⁶

La nivel național, în perioada 2002-2017 numărul *resurselor de muncă* a înregistrat un trend descrescător de la 13343 mii persoane la 12432,5 mii persoane, cu evoluții fluctuante. Resursele de muncă (mii persoane) înregistrează o evoluție negativă, scăzând cu 35,9 mii persoane de la 1203,4 în 2002 la 1167,5 în 2017 și plasează

²⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 c PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Regiunea Vest pe locul doi, după Regiunea Nord-Vest care înregistrează o scădere de 21,6 mii persoane (de la 1668,7 mii în 2008 la 1647,1 mii în 2017).

La 1 ianuarie 2010, anul de vârf din perioada analizată, Regiunea Vest a avut 1269,7 mii de angajați. Din 2011 această cifră a început să coboare constant.

Evoluția *populației active civile în perioada 01.01.2002 – 01.01.2017*, atât la nivel național cât și regional, a avut o fluctuație de la un an la altul, dar pe întreaga perioadă tendința generală este de scădere, cu excepția Regiunii București – Ilfov.

La nivel național, *rata de activitate* a crescut în 2017 față de anul 2002. Rata de activitate este în 2017 de 67,3% față de 62,4% în 2002.

În Regiunea Vest, rata de activitate a crescut ușor la 72,5% în 2002 la 72,7 în 2017, dar cu valori mai ridicate decât cele de la nivel național.

La nivel național *populația ocupată civilă* a crescut cu 37,8 mii persoane (de la 8329 mii persoane în 2002 la 8366,8 mii persoane în 2017).

Populația ocupată civilă, în anul 2017 a fost la nivel regional, în număr de 830,5 mii persoane cu 15,2 mii persoane mai mult față de anul 2002. Din analiza evoluției populației ocupate civile, se remarcă o scădere de 4,3 mii persoane pe intervalul 2002-2003, urmată de creșteri constante până la nivelul anul 2007 când se atinge valoarea maximă de 869,2 mii persoane. Din 2007 se înregistrează creșteri și scăderi alternative până la scăderea din 2015-2017 cu 9 mii persoane.

În anul 2017, în România, rata de ocupare a resurselor de muncă a fost de 67,3% mai mare cu 4,9 puncte procentuale, iar în Regiunea Vest a fost 71,1% mai mare cu 3,4 puncte procentuale față de anul 2002. Analizând evoluția din anii precedenți anului 2017 se observă o scădere continuă, excepție făcând anul 2015 când a avut ponderea cea mai mare 71,9%.

În Regiunea Vest *numărul șomerilor înregistrați* a crescut de la 57.303 persoane în anul 2002 la 64.850 persoane în 2009 și a scăzut cu 46.206 persoane în 2017 (18.644 persoane). În perioada 2002-2017, la nivel național scăderea numărului de șomeri a fost de 409.518 persoane (de la 760.623 persoane în 2002 la 351.105 persoane în 2017).

Evoluția ratei șomajului în Regiunea Vest s-a menținut constant sub media națională. Rata șomajului în Regiunea Vest s-a diminuat cu 4,4 puncte procentuale de la 6,6% în anul 2002 la 2,2% în 2017.

Principalii indicatori ai forței de muncă conform Balanței Forței de Muncă (BFM) la nivel regional și județean.

Analizând evoluția *resurselor de muncă*, în perioada 2002-2017, de la nivelul Regiunii Vest se poate observa o scădere a numărului de persoane de la 1203,4 mii persoane în 2002, la 1167,5 mii persoane în 2017. Aceeași evoluție descrescătoare se poate observa și la nivel național 13342,6 mii în 2002 la 12432,5 mii persoane în 2017.

În județul Timiș se păstrează aceeași tendință de creștere a resurselor de muncă (de la 415,8 mii persoane în 2002 la 478,7 mii persoane în 2017). Tendința de scădere a resurselor de muncă se manifestă în județul Arad, (cu 10,2 mii persoane), în județul Caraș-Severin (cu 26,9 mii persoane) și în județul Hunedoara (cu 61,7 mii persoane).

Atât la nivel național se pot observa ușoare fluctuații în ceea ce privește *numărul populației active civile*, în perioada 2002-2017, cât și în Regiunea Vest, unde în anul 2017 numărul persoanelor active civile era de 849,1mii de la 815,4 mii în 2002.

Din punct de vedere numeric, populația activă civilă a avut o tendință de scădere în județele Caraș-Severin (cu 28,5 mii persoane) și Hunedoara (cu 40,6 mii persoane).

Un trend crescător a înregistrat în județul Timiș (cu 35,7 mii persoane) și în județul Arad (cu 9,8 mii persoane).

La nivel regional, numărul *populației ocupate civile* a crescut de la 815,3 mii persoane în anul 2002 la 830,5 mii persoane în anul 2017. Conform datelor BFM, evoluția

acestui indicator este diferită la nivelul județelor. Dacă în județul Timiș populația ocupată civilă a crescut cu 44,5 mii persoane (mult peste valoarea regională) și în Arad a crescut cu 16,9 mii persoane, în celelalte două județe ale regiunii trendul a fost descrescător: Caraș-Severin a scăzut cu 19 mii persoane și în județul Hunedoara cu 27,2 mii persoane.

În Regiunea Vest, numărul *șomerilor înregistrați* scade de la 22.083 persoane înregistrate în anul 2017 la 18.644 persoane înregistrate în anul 2016. Acest indicator, arata o scădere în perioada analizată de 38.663 persoane șomere, cu aceeași tendință și la nivelul județelor regiunii.

În Regiunea Vest, *populația în pregătire profesională și alte categorii de populație* în vârstă de muncă este în scădere de la 318,4 mii persoane înregistrate în 2017 la 330,7 mii persoane înregistrate în anul 2002.

Pe tot intervalul analizat, Balanța Forței de Muncă evidențiază *rata de ocupare a resurselor de muncă* cu valori mai ridicate la nivel județean (Timiș și Arad) decât cele de la nivel regional. Cele mai mari valori ale ratei de ocupare s-au înregistrat în județul Arad (cuprinse între 78,6% și 69,1%) și în Timiș (cuprinse între 69,3% și 74,7%) iar cele mai scăzute s-au înregistrat în județul Hunedoara (57,3% și 69,6%) și în județul Caraș Severin (55,1% și 64,1%).

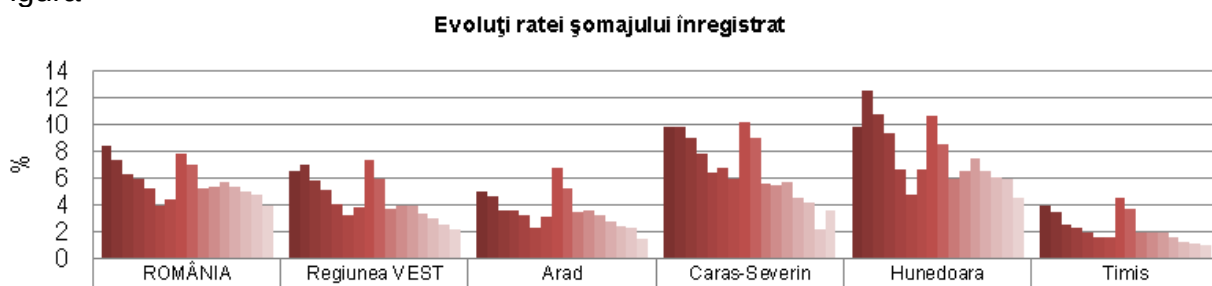
În 2017, rata de ocupare a resurselor de muncă a atins valori ridicate în județul Arad (78,2%) urmat de județul Timiș (72,3%) iar cea mai redusă valoare s-a înregistrat în județul Caraș-Severin (60,5%). În perioada analizată, rata de ocupare a resurselor de muncă a crescut în județele: Arad (+8,9%), Hunedoara (4,9%) și Timiș (0,3%). În perioada 2002-2017, rata de activitate, a crescut ușor în Regiunea Vest cu 0,2%

Și în mod similar și în județele: Arad (6,4 puncte procentuale), Hunedoara (1,2 puncte procentuale) și în Timiș cu 2,4 puncte procentuale iar în județul Caraș -Severin ponderea a scăzut cu 5,8 puncte procentuale.

Cea mai mică *rată a șomajului* (în 2017) de 1 % s-a înregistrat în județul Timiș și județul de Arad 1,5%. iar rate mai mari s-au înregistrat în județul Caraș-Severin 3,6% urmat de județul Hunedoara 4,5 %.

Pentru întreaga perioadă se înregistrează o tendință de scădere a ratei șomajului: județul Arad (-3,5%) județul Caraș-Severin (-6,2%), județul Hunedoara (-5,3%), județul Timiș (-2,9%) un semn al revigorării pieței muncii, ajungând la valori critice pentru acest indicator, fiind necesară deschiderea pieței și pentru muncitori din alte regiuni.

Figura

Sursa: INS. "Balanta fortei de munca"

5.2.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale²⁷

În perioada 2008-2017, la nivelul Regiunii Vest, cel mai mare număr al populației ocupate (8.314,4 mii persoane) se regăsește în servicii (3.522,6 mii persoane), urmat de industrie (2.124,4 mii persoane) și apoi de agricultură, silvicultură, pescuit (1.873,7 mii persoane). Cele mai scăzute valori și cu tendință de descreștere (corelat cu criza economică) avem în domeniul construcții (494,9 mii persoane).

La nivel național se păstrează aceeași tendință în ceea ce privește serviciile și construcțiile. Se constată următoarele: cel mai mare număr al populației ocupate (84.451,4 mii persoane) se regăsește în servicii (37.282,5 mii persoane), urmat de agricultură, silvicultură, pescuit (22.265,8 mii persoane) și apoi de industrie (18.363 mii persoane) pe ultimul loc situându-se construcțiile (6.440,1 mii persoane).

Analizând evoluția populației ocupate în Regiunea Vest în perioada 2008 – 2017 se constată următoarele:

In agricultură silvicultură și pescuit, la nivel național s-au înregistrat un număr de 22.365,8 mii persoane din care în Regiunea Vest regăsim un număr de 1.873,7 mii persoane.

La nivelul regiunii Vest, ponderea populației ocupate în agricultură, silvicultură și pescuit a cunoscut un regres aproape continuu: de la 23,5% în 2008 la 17,8% în 2017. Regresul populației ocupate în domeniul agricultură, silvicultură și pescuit nu este caracteristic doar Regiunii Vest, acest fenomen se înregistrează și la nivel național.

Industria - la nivel național se remarcă o creștere a ponderii populației ocupate în acest sector de activitate. Evoluția ponderii populației ocupate a oscilat de la 22,7% în 2008 la 23,5% în anul 2016 și 2017, înregistrând o valoare minimă de 20,6% în 2012.

La nivelul Regiunii Vest, media ponderii populației ocupate în sectorul industrie este mai mare cu 7,4% (29,1%) decât media la nivel național (21,7%). Din totalul populației care își desfășoară activitatea în acest domeniu, peste 87,7% își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare, cea mai mică pondere fiind înregistrată în domeniul producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (2,9%).

Serviciile - la nivel național, în perioada analizată s-a înregistrat o creștere a ratei populației ocupate. În anul 2008 ponderea populației ocupate din acest domeniu de activitate reprezenta 41,9 % din totalul populației ocupate iar în anul 2017 această pondere a atins valoarea de 47,4%.

Un ritm de creștere, dar puțin mai lent, se înregistrează și în Regiunea Vest, de la 40,7% în 2008 la 45,1% în 2017.

Construcții - ponderea populației ocupate nu a înregistrat evoluții deosebite nici în sens pozitiv nici în sens negativ, diferențele de la an la an în perioada analizată, la nivel național, fiind inferioare sau egale valorii de 0,5%. În anul 2008 ponderea populației ocupate din acest domeniu de activitate reprezenta 7,9 % din totalul populației ocupate, în anul 2016 această pondere a atins valoarea de 8,3%.

Ponderea populației ocupate la nivel regional a cunoscut o scădere continuă pentru **Construcții**.

²⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 d PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

In Regiunea Vest, populația ocupată pe activități ale economiei naționale, în perioada 2008-2017, arată distribuții similare pentru județele regiunii, cu excepția județului Caraș Severin.

Agricultură, silvicultură și pescuit este prezentă, în perioada analizată, cu ponderi în jur de 15% - 24%, cu excepția județului Caraș Severin care înregistrează 34,6%, peste media regională (23,1%) și peste media națională (27,1%).

Industria este bine reprezentată în fiecare județ. În județul Arad avem cea mai ridicată valoare (32,7%), urmat de județul Hunedoara cu 30,0 % iar județul Caraș – Severin deține cea mai mică valoare a ponderii în acest sector (22,2%). În Regiunea Vest industria prelucrătoare a avut în perioada analizată cea mai reprezentativă medie a ponderii populației ocupate (25,3%), județul Arad înregistrând cea mai ridicată medie a ponderii populației ocupate în acest domeniu (30,5%), urmat de județul Timiș cu 26,1%.

În cazul serviciilor cea mai mare medie a ponderii populației ocupate înregistrează județul Timiș (45,3%) urmat de județul Hunedoara cu 41,1% județul Arad 40,4% și județul Caraș-Severin cu 37,1 %.

Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor activitatea cu cea mai mare reprezentare dintre activitățile domeniului servicii (14,5% din media regională), înregistrează în județul Hunedoara valoare de 16,67%, urmat de Arad cu 14,8%, județul Timiș cu 14,4% și Caraș Severin cu 10,8%.

Construcțiile sunt prezente cu cele mai mici valori, în jur de 6%, în fiecare județ și cu o ușoară tendință de creștere: județul Hunedoara (7,5%), Caraș-Severin (6,8%) și județul Timiș (5,1%).

5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați²⁸

În intervalul 2007 – 2017, la nivel național, numărul total al șomerilor înregistrați a scăzut cu 16. 733 persoane, de la 367.838 la 351.105 persoane, cele mai mari scăderi înregistrându-se în Regiunea Centru cu 15.671 persoane și Regiunea Vest cu 10.826 persoane, dar avem și creșteri, de exemplu Regiunea Sud-Vest Oltenia cu 13.098 persoane și Sud-Est cu 8.008 persoane.

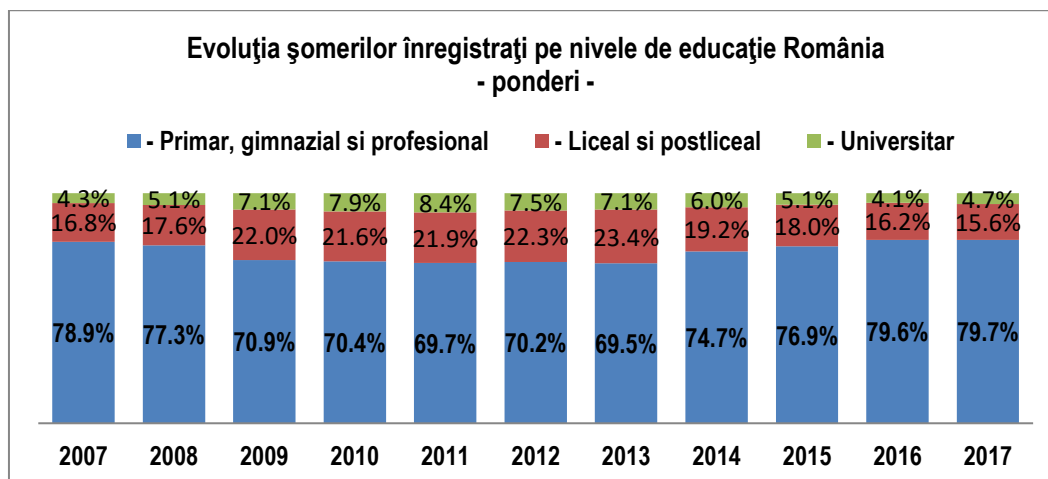
Pe perioada analizată se poate distinge clar un maxim al acestui indicator pentru anul 2009, atât la nivel național (709.383 persoane) cât și la nivelul Regiunii Vest (6.4850 persoane) după care urmează o tendință clară de descreștere, care este și semnificativă în valoare absolută (la nivel național : 351.105 persoane; la nivel regional: 18.644 persoane). Potrivit datelor furnizate de INS, cel mai mare număr de șomeri s-a înregistrat în Regiunea Nord-Est și Regiunea Sud-Vest Oltenia. La polul opus, cu cel mai mic număr de șomeri, situându-se Regiunea Vest și Regiunea Ilfov.

La nivel național, cea mai mare pondere din numărul total de șomeri, în anul 2017, o dețineau cei cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional (79,7%), urmați de șomerii cu nivel de educație liceal și postliceal (15,6%). La polul opus se situau șomerii cu nivel de educație universitar (4,7%).

În concluzie, în anul 2017, categoria care a înregistrat cel mai mare număr de șomeri o reprezintă tinerii (cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional), care dețin mult peste jumătate din numărul total al șomerilor înregistrați.

Figura

²⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 e PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Sursa datelor: INS - Baza de date TEMPO-Online

În Regiunea Vest, evoluția structurii numărului de șomeri înregistrați pe nivele de educație, în perioada 2007-2017, evidențiază scăderea semnificativă a numărului de șomeri cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional (cu 9.152 persoane) urmată de șomerii cu nivel de educație liceal și postliceal (cu 1.408 persoane) în paralel cu o scădere mai puțin semnificativă a celor cu nivel de educație universitar (266 persoane).

Procentul șomerilor cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional a înregistrat un trend descrescător de la 73,2% în 2007 la 66,6% în 2017 iar în cazul șomerilor cu nivel de educație liceal și postliceal și a celor cu nivel de educație universitar trendul a fost crescător cu 4,2% respectiv 2,4%. Această situație poate fi corelată cu faptul că o mare parte a absolvenților de studii superioare acceptă locuri de muncă sub calificarea lor, iar aceste poziții sunt mai vulnerabile schimbărilor de pe piața muncii, cu risc mai mare de șomaj.

Referitor la structura șomajului pe nivele de educație, la nivel regional, putem observa că cea mai afectată categorie și totodată expusă riscului este cea a tinerilor cu *nivel de educație primar, gimnazial și profesional* cu o medie a ponderii de 64,1%.

Cea mai semnificativă scădere a numărului de șomeri înregistrați pe nivele de educație s-a realizat în județul Caraș-Severin, de la 8.967 persoane la 3.961 persoane. Județul Hunedoara a înregistrat în anul 2017 un număr de 7.898 persoane în scădere cu 2.189 persoane față de 2007, în anul 2009 a crescut față de 2007 cu 11.732 persoane fiind cel mai mare număr din regiune (21.819 persoane). În județul Timiș, în 2017 numărul șomerilor a fost de 3.540 persoane în scădere cu 1.947 persoane iar cel mai redus număr al șomerilor înregistrați l-a avut județul Arad 3.245 persoane cu 1.684 persoane față de anul 2007.

Pentru șomerii înregistrați pe nivele de educație, în perioada 2007- 2017, județele prezintă deviații semnificative. Pentru șomerii înregistrați cu studii *primar, gimnazial și profesional* cele mai mari valori se înregistrează în județul Arad cu o medie de 72,5 %, cu 8,4 puncte procentuale peste media regională iar la extrema cealaltă se situează județul Timiș cu o medie a șomerilor înregistrați pe acest nivel de educație de 60,0% cu 4,1 puncte procentuale sub media regională.

În ceea ce privește șomerii înregistrați cu nivel de educație *liceal și postliceal* se înregistrează valori ale mediei peste media regională (26,4%) în județele Caraș-Severin (29,6%) și Hunedoara (29,8%) iar în județele Arad (18,9%) și Timiș (25,4%) media șomerilor înregistrați pe acest nivel de educație este sub media regională.

Referitor la șomerii înregistrați cu nivel de educație *universitar* se înregistrează valori ale mediei sub media regională (9,5%), în județele Arad (8,6%), Hunedoara (8,3%) și Caraș-Severin (8,2%). Excepție face județul Timiș unde media șomerilor înregistrați pe acest nivel de educație este de 14,7 % cu 5,2 puncte procentuale peste media regională.

5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante

5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale²⁹

În România, numărul locurilor de muncă vacante, în perioada 2008-2017, a fost de 444.826 locuri, cu 32.235 locuri de muncă vacante mai puține față de anul 2008. În anul 2017 numărul mediu al locurilor de muncă vacante a fost de 59.987 locuri, în ușoară creștere cu 234 locuri de muncă vacante față de anul anterior.

În profil teritorial, Regiunea București–Ilfov se situează pe primul loc cu 114.990 locuri vacante (25,8% din numărul total al locurilor vacante) urmată de Regiunea Vest cu 60.916 locuri vacante (13,7% din numărul total al locurilor vacante).

În anul 2017, locurile de muncă vacante cu **cele mai ridicate valori** s-au înregistrat în *industria prelucrătoare* unde s-a concentrat peste o pătrime din numărul total al locurilor de muncă vacante (15.756 locuri vacante), *sănătate și asistență socială* (9.197 locuri vacante) și *administrație publică și apărare* (8.695 locuri vacante).

La polul opus, **cele mai mici** valori s-au înregistrat în activitățile din *industria extractivă* (80 locuri vacante) și *tranzacții imobiliare* (128 locuri vacante).

În urma analizei datelor existente, la nivelul Regiunii Vest în perioada 2008-2017, cu privire la locurile de muncă vacante se constată următoarele: cele mai ridicate valori s-au înregistrat în ***industria prelucrătoare* (23.728 locuri de muncă vacante)**, în *învățământ* (8.614 locuri de muncă vacante), în *administrația publică* (6.581 locuri de muncă vacante) și în *sănătate și asistență socială* (6.089 locuri de muncă vacante). La polul opus, cele mai mici valori în ceea ce privește numărul locurilor de muncă vacante s-au înregistrat în activitățile din *distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare* (592 locuri vacante), *informații și comunicații* (608 locuri de muncă vacante) și *intermedieri financiare și asigurări* (717 locuri de muncă vacante).

În anul 2017, din totalul de 8623 locuri de muncă vacante, cele mai multe erau în (C) *industria prelucrătoare* 3378 locuri vacante (39%), în (P) *învățământ* 1459 locuri vacante (17%) și (O) *administrație publică și apărare* 880 locuri vacante (10%).

La polul opus, **cele mai mici** valori s-au înregistrat în activitățile din (A) *agricultură* și (E) *distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare* 59 locuri vacante (1%) și (F) *construcții* și (I) *hoteluri și restaurante* 51 locuri vacante (1%).

5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații³⁰

O a doua ierarhizare a locurilor de muncă vacante este pe grupe majore de ocupații conform clasificării internaționale standard a ocupațiilor ISCO-08.

În anul 2017, **cea mai mare cerere** de forță de muncă salariată exprimată de angajatori prin intermediul numărului mediu anual al locurilor de muncă vacante s-a constatat în următoarele sectoare economice:

- Specialiști în diverse domenii de activitate – 17.472 locuri vacante
- Lucrător în domeniul serviciilor – 8.411 locuri vacante
- Muncitori necalificați – 7.962 locuri vacante
- Muncitori calificați și asimilați – 7.368 locuri vacante

²⁹Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 f PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

³⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 f PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

La polul opus, cu cea mai redusă disponibilitate a cererii de forță de muncă, s-au regăsit ocupațiile de:

- Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit – 140 locuri vacante
- Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori – 2.559 locuri vacante.

Din analiza evoluției locurilor de muncă, în perioada 2011-2017 se constată că cele mai multe locuri vacante s-au înregistrat în Regiunea București-Ilfov - 75.076 locuri, urmată de Regiunea Vest – 43.213 locuri vacante.

Cea mai redusă disponibilitate a cererii de forță de muncă salariată s-a constatat pentru ocupațiile de: *lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit* - (49 locuri vacante), și *membri corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori* (1.047 locuri vacante).

5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei³¹

Oferă o imagine cantitativă a numărului de salariați, pentru activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei CAEN, pentru fiecare județ, date care împreună cu informații privind vârsta acestora, poate fi relevant în procesul de definire a cererii ofertei, pentru calificările din oferta școlilor VET.

Din analiza evoluției efectivului salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei în perioada 2008-2017, la nivelul Regiunii Vest, numărul salariaților a fost în creștere cu 13.149.

Efectivele de salariați pentru Regiunea Vest **au crescut** în anul 2017 față de anul 2008 pentru următoarele activități: Agricultură, silvicultură și pescuit cu 1.972 salariați, Industria prelucrătoare cu 10.051 salariați, Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare cu 285 salariați, Comerț cu ridicata și cu amanuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor cu 645 salariați, Transport și depozitare cu 2.383 salariați, Hoteluri și restaurante cu 4.192 salariați, Informații și comunicații cu 5.152 salariați, Activități profesionale, științifice și tehnice cu 1.741 salariați, Activități de servicii administrative și activități de servicii suport cu 11.574 salariați, Sănătate și asistență socială cu 937 salariați, Activități de spectacole, culturale și recreative cu 1.612 salariați, Alte activități de servicii cu 1.141 salariați, și au **scăzut** pentru trei activități: Industria extractivă (-9.082 salariați), Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (-2.895 salariați), Construcții (-8.520 salariați)

În industrie, ponderea salariaților care și-au desfășurat activitatea în acest sector a oscilat de la 36% (în anul 2009) la 39,2% (în 2014). În anul 2017, ponderea salariaților în industrie reprezenta 37,4% din totalul salariaților. Este de evidențiat faptul că din totalul salariaților care își desfășoară activitatea în acest domeniu, peste 85% își desfășoară activitatea în *industria prelucrătoare*. În cadrul industriei prelucrătoare, în anul 2017, cel mai mare număr de salariați se înregistrează în: 10,4% fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, domeniul a crescut cu 3,6 puncte procentuale față de 2008; Raportat la numărul de salariați cele mai slab reprezentate sunt activitățile: fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice (0,1%), tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor (0,1%), fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie (0,2%). La sfârșitul anului 2017, la nivelul județelor regiunii industria prelucrătoare este cea mai bine reprezentată: județul Arad (44,6%), județul Timiș (33,0%), județul Hunedoara (26,9%) și județul Caraș-Severin (26,6%).

³¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 g PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognoză)

5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați³²

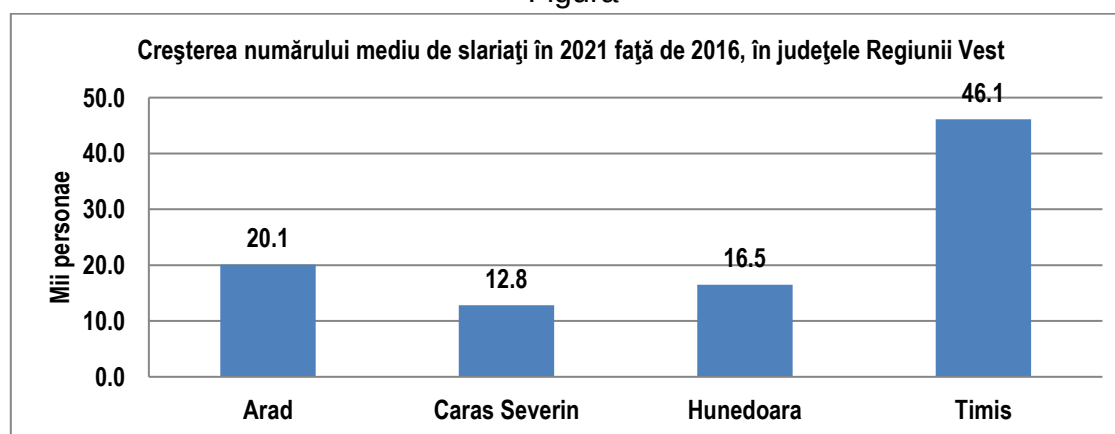
Numărul mediu de salariați: Conform datelor Comisiei Naționale de Prognoză, la nivel național se estimează o creștere a numărului mediu de salariați cu 965,6 mii persoane (20,3%) de la 4759,4 mii în 2016 la 5725 mii persoane în 2021.

Tendința de creștere se va manifesta în toate regiunile de dezvoltare. Cea mai mare creștere se preconizează în București-Ilfov (222,5 mii) urmată de Regiunea Nord-Vest (138,4 mii) și Regiunea Centru (114,1 mii) iar la polul opus se situează Regiunea Sud-Vest Oltenia (74,6 mii).

În Regiunea Vest se estimează ca până în anul 2021 numărul mediu de salariați să crească cu 95,5 mii persoane, ceea ce reprezintă o creștere cu 18,7% .

În județe Caraș-Severin și Timiș creșterile vor fi mai mari decât media pe regiune.

Figura

Sursa datelor: Comisia Nationala de Prognoza, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2021, mai 20

5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului³³

Conform estimărilor Comisiei Naționale de Prognoză, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2021:

a.proiecția numărului mediu de salariați - va avea următoarele valori: Regiunea Nord-Est 11,3%, Regiunea Sud-Est 10,6%, Regiunea Sud-Muntenia 11,4%, Regiunea Sud-Vest Oltenia 7,8%, Regiunea Vest 0,1%, Regiunea Nord-Vest 13,8%, Regiunea Centru 12,8% și Regiunea București-Ilfov 21,8%.

b.numărul de șomeri înregistrați s-ar reduce în Regiunea Nord-Est (0,2%), Regiunea Vest (0,1%) , Regiunea Centru (0,5%) și Regiunea Nord-Vest (0,8%). Pe de altă parte, la sfârșitul anului 2021, se vor înregistra creșteri în regiunile Sud-Vest Oltenia (0,7%), Sud –Muntenia (0,1%), Sud-Est (0,4%), și București Ilfov cu 0,3%.

³² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 i Prognoza profil teritorial mai 2018” – [pentru vizualizare clic aici](#)

³³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 i Prognoza profil teritorial mai 2018” – [pentru vizualizare clic aici](#)

5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat³⁴

Rata șomajului înregistrat la nivel național era, la sfârșitul anului 2016, de 4,8%, și conform estimărilor ar trebui să scadă cu 1,3 puncte procentuale până la sfârșitul anului 2021 după cum arată datele Comisiei Naționale de Prognoză.

Conform datelor prognozate, ponderea șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului va avea o evoluție descendentă în toate regiunile. Cea mai mare scădere se va înregistra în Regiunea Sud-Vest Oltenia (1,9%).

Cea mai mică scădere se estimează pentru Regiunea București –Ilfov (0,4%) și Regiunea Vest (0,7%)

La nivelul Regiunii Vest este preconizat ca rata șomajului să se reducă cu 0,7% de la 2,6% înregistrat în 2016, la 1,9% în 2021, astfel încât regiunea se va situa și la acest indicator imediat după București Ilfov.

Rata șomajului înregistrat este estimat că va scădea în trei dintre județele regiunii, și va crește într-un județ în perspectiva anului 2021. Cea mai mare scădere se estimează pentru județul Hunedoara, cu 1,8 puncte procentuale, iar cea mai mică scădere pentru județul Timiș, cu doar 0,1 puncte procentuale. Rata șomajului este preconizată să crească în județul Caraș-Severin cu 0,7 puncte procentuale

5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă

5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European – CEDEFOP

Prognozele CEDEFOP oferă o perspectivă despre posibilitățile de angajare între 2015 și 2025. Totalul de locuri de muncă reprezintă suma de locuri de muncă nou create - cerere expandată - și de locuri de muncă care rezultă din necesitatea de a înlocui oameni care fie ocupă alte locuri de muncă, fie ies de pe piața muncii, de exemplu, ca urmare a pensionării - cerere de înlocuire. De multe ori, cererea de înlocuire oferă mai multe oportunități de angajare decât cererea expandată, ceea ce înseamnă că vor fi în continuare oportunități de angajare, chiar dacă nivelul global al ocupării forței de muncă scade.

În România, ca urmare a **cererii de înlocuire ridicate**, cele mai multe posibilități de angajare, în jurul valorii de 47%, vor fi pentru calificări în agricultură, silvicultură și pescuit, aproape de opt ori mai mare decât prognoza de 6% pentru aceste ocupații pentru statele Uniunii Europene. În schimb, oportunitățile de angajare pentru muncitori calificați și asimilați, în România, în jurul valorii de 0%, este semnificativ sub prognoza de 5% pentru Uniunea Europeană în ansamblul său. **Cele mai multe oportunități de angajare în România vor necesita calificări de nivel inferior, adică ISCED 97 niveluri 1 și 2 dar va exista și un număr semnificativ de oportunități de angajare care necesită calificări de nivel înalt, adică ISCED 97 niveluri 5 și 6.**

Până în 2025, ponderea forței de muncă din România cu nivel înalt de calificare ar trebui să crească până la 39,4%, comparativ cu 26,6% în 2013 și 17,3% în 2005.

Persoanele cu nivel mediu de calificare în 2025 vor reprezenta 37,8% din forța de muncă, comparativ cu 51,5 % în 2013. Ponderea celor cu nivel scăzut sau fără calificări este previzionat să rămână la aproximativ 22% în anul 2025. **Conform previziunilor CEDEFOP, până în 2020, în România, în jur de 50% din forța de muncă cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani va avea calificări înalte, valoare superioară țintei UE 28 de 40%, iar până în 2025 prognoza indică valoarea de 60%.**

³⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 i Prognoza profil teritorial mai 2018” – [pentru vizualizare clic aici](#)

5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale

Studiul previzional privind cererea de formare profesională în perspectiva anului 2020 a fost realizat de către Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS) în calitate de partener în cadrul proiectului „Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii”, implementat de către Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic.

Metodologia de previzionare s-a bazat pe o combinație de metode și tehnici de proiecție bazate pe modele econometrice de tip panel și metode analitice, fiind similar cu cea utilizată de Cambridge Econometrics în modelul de prognoză utilizat de CEDEFOP, dar prezintă unele abordări inovative generate de gradul mult mai mare de detaliere a informațiilor dorite.

În vederea formulării scenariilor de evoluție s-au avut în vedere trei tipuri de scenarii (moderat, optimist și pesimist) de evoluție a variabilelor ce au fost incluse în model și care au dovedit că exercită influențe semnificative asupra populației ocupate la nivel național

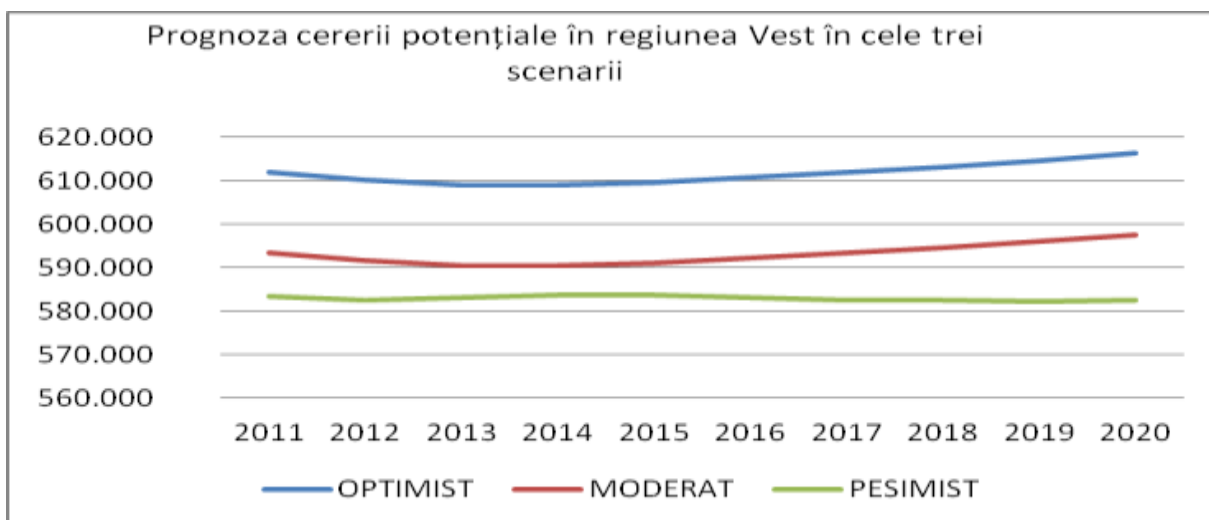
Estimarea **cererii de pregătire profesională** s-a realizat pornind de la proiecția cererii potențiale în scenariul moderat prin tehnici de modelare econometrică, în anumite ipoteze statistice, care s-a distribuit pe domenii de pregătire profesională. Lipsa de informații statistice cu privire la distribuția ocupării pe activități economice, subgrupe ocupaționale și domenii de pregătire profesională s-a constituit într-o barieră importantă în obținerea de informații de calitate. De aceea utilizarea lor fără precauții poate introduce erori substanțiale. Prin urmare, cererea de pregătire profesională trebuie privită doar ca un element de ghidare, atât timp cât informațiile statistice nu oferă un grad de detaliere care să permită o estimare mai corectă. Cu toate acestea, matricea de transfer din activitățile economice și ocupații în domenii de formare profesională este un instrument care se poate utiliza cu ușurință și se pot actualiza estimările pe măsură ce informațiile statistice se îmbogățesc .

Pentru a putea da o dimensiune **cererii de formare profesională** am realizat o tranziție de la cererea de forță de muncă la cererea de formare profesională pe baza datelor din ancheta de teren, prin estimarea probabilităților de distribuție a salariaților pe grupe de ocupații funcție de domeniile lor de pregătire în cadrul învățământului profesional și tehnic. Deoarece datele avute la dispoziție au permis realizarea proiecțiilor doar în intersecția subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN Rev2, pentru a detalia industria prelucrătoare pe diviziuni s-a utilizat structura pe ocupații și activități economice din Recensământul din anul 2002. Presupunând că structura populației ocupate pe diviziuni în cadrul industriei prelucrătoare nu s-a modificat de la data ultimului recensământ, s-a aplicat această structură la rezultatele proiecției cererii de forță de muncă pe subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN.

În continuare, evoluția cererii de formare profesională pe domenii de pregătire ale învățământului profesional și tehnic este estimată prin raportarea la distribuția cererii de forță de muncă în următoarea structură matriceală ca intersecție dintre structura pe grupe de ocupații și structura pe activități CAEN a cererii prognozate de forță de muncă în scenariul moderat.

La nivel național, proiecția **cererii potențiale** de muncă pentru scenariul moderat și cel optimist, arată tendințe de evoluție staționare, astfel că la orizontul anului 2020 cererea potențială se previzionează a fi cu 1% mai mare decât în 2010 în ipoteza scenariului moderat și cu 0,2% în ipoteza scenariului optimist, în timp ce pentru scenariul pesimist cererea potențială se previzionează a fi cu 5% mai mică în 2020 față de 2010.

În regiunea Vest, cererea potențială se estimează că va crește în perioada 2011-2020 cu aproximativ 2% în ipotezele scenariului moderat și 2,7% în ipotezele scenariului optimist. În cazul scenariului pesimist, se previzionează o evoluție cvasi-staționară a cererii potențiale de-a lungul perioadei prognozate.

Pe activități economice, cererea potențială pentru forța de muncă în scenariul moderat în regiunea Vest are o evoluție prognozată ușor descendentă la orizontul anului 2020, sectoarele cu creșterea cea mai importantă fiind industria prelucrătoare, transport, depozitare și comunicații. După o scădere la începutul intervalului, începând din 2013 sunt proiectate creșteri și în sectorul construcțiilor. Scăderi semnificative, pe lângă agricultură, se estimează și în administrația publică.

În cadrul regiunii Vest, în **scenariul moderat** proiecția locurilor de muncă disponibile se încadrează de-a lungul perioadei 2012-2020 pe un trend ascendent, ajungând să se tripleze la nivel regional la finele anului 2020 comparativ cu anul 2012. Proiecțiile locurilor de muncă disponibile la nivelul județelor din componența regiunii par să urmeze un tipar de evoluție similar, foarte accentuat crescător până în 2015 și în ritmuri ceva mai reduse începând din 2016.

În **scenariul optimist**, locurile de muncă din regiunea Vest se încadrează pe un trend ascendant pe ansamblul intervalului de prognoză.

În cazul **scenariului moderat** de-a lungul perioadei 2012-2020, se poate observa faptul că deși sunt previzibile locuri de muncă disponibile, cele mai multe se înregistrează pentru agricultori și lucrători calificați în agricultură, pentru care evoluția este una ascendentă de-a lungul întregii perioade 2012-2020. Tendințe crescătoare, la o scară mult mai redusă însă, sunt estimate și pentru *Conducătorii de vehicule și operatorii la instalații mobile, Muncitorii calificați în metalurgie, construcții metalice și asimilați, Operatorii la instalații fixe și lucrători asimilați, Alte ocupații asimilate tehnicienilor*

Analizând evoluția locurilor de muncă disponibile în funcție de principalele ocupații în cazul **scenariul optimist** de-a lungul perioadei 2012-2020, se poate observa faptul că cele mai multe locuri de muncă disponibile se înregistrează pentru *Agricultori și lucrători calificați în agricultură, Meseriași și muncitori calificați în metalurgie, construcții metalice și asimilați, Conducători de vehicule și operatori la instalații mobile, Operatori la mașini, utilaje și asamblori de mașini* pentru care evoluția prognozată este ascendentă pe ansamblul intervalului.

Pe domenii de formare, în ipotezele scenariului moderat, în **regiunea Vest**, observăm faptul că domeniul *Industrie textilă și pielărie* ocupă un loc semnificativ mai important în cadrul cererii potențiale de forță de muncă relevantă pentru IPT decât în alte regiuni.

5.7.3. Anchete în firme

Principalele rezultate ale cercetării la nivelul Regiunii Vest obținute din prelucrarea informațiilor obținute din ancheta de teren arată că în anul 2009, s-au înregistrat pierderi semnificative la nivelul efectivului de salariați, acestea ajungând la 6,4% la nivel regional. În anul următor, volumul salariaților a recuperat cea mai mare parte a pierderii anterioare, evidențiind o creștere de 6,3% la nivel regional. În primele opt luni ale anului 2011, evoluția pozitivă a continuat printr-o creștere semnificativă la nivel regional, cu 1,7% față de anul 2010, a personalului din firmele investigate; practic s-au înregistrat creșteri ale numărului de salariați în aproape toate județele regiunii, excepție făcând județul Caraș-Severin.

La nivel sectorial, firmele din agricultură, silvicultură și piscicultură și transport și depozitare au fost cele mai afectate de declinul numărului de salariați în perioada 2009-2011.

La nivel regional, la momentul anchetei, 2,9% din totalul locurilor de muncă existente în firmele investigate erau vacante, valoarea ratei locurilor de muncă vacante fiind semnificativ peste media națională. Industria extractivă, producția și furnizarea de energie, informații și comunicații, intermediari financiare și asigurări, tranzacțiile imobiliare, sănătate și asistență socială și învățământul au reprezentat practic zone "închise" pentru angajare, înregistrând rate nule ale locurilor de muncă vacante.

Rata locurilor de muncă vacante atinge cele mai înalte nivele pentru grupa ocupațională muncitori din agricultură și pescuit (9,2%) și operatori pe instalații, mașini, asamblori (6,3%), urmate de muncitori calificați (2,4%), muncitori necalificați (1,8%) și specialiști în diverse domenii de activitate (1,7%).

Din punctul de vedere a **domeniului de calificare relevant pentru pregătirea prin liceu tehnologic și învățământ profesional**, la momentul anchetei, cea mai semnificativă cerere de forță de muncă se adresează domeniilor mecanică (40,8%) și industrie textilă și pielărie (31,4%), urmate la distanță de domeniile construcții, instalații și lucrări publice (7,4%) și chimie industrială (7,0%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice învățământului postliceal, cele mai multe locuri de muncă vacante se adresează domeniilor servicii (52,0%), transporturi (31,2%) și informatică (12,0%). În medie, locurile de muncă vacante la momentul anchetei erau neocupate de cca. 2,8 luni, valoarea fiind ușor peste media națională.

La orizontul următoarelor 6 și 12 luni se estimează o creștere a cererii de forță de muncă. Cu cât dimensiunea firmei scade cu atât e mai probabil ca aceasta să fie încrezătoare cu privire la evoluțiile pozitive din punct de vedere al efectivelor de salariați pe termen scurt. La orizontul următoarelor 12 luni din cele patru județe ale regiunii, trei estimează creșteri ale efectivelor de salariați (Arad, Caraș - Severin și Timiș).

La același orizont de timp, în profil sectorial remarcăm că cele mai dinamice firme se estimează a fi cele din Informații și comunicații, activități de servicii administrative și servicii suport, activități profesionale, științifice și tehnice și agricultură, silvicultură și pescuit.

Cele mai pesimiste cu privire la evoluțiile efectivelor de salariați pe termen scurt (12 luni) sunt firmele din Distribuția apei și salubritate și Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă care estimează scăderi ale efectivelor de personal.

Comparând structura numărului curent de locuri de muncă, cu cea a locurilor de muncă estimate a exista în firmele investigate peste 12 luni, se constată că întreprinderile din regiunea de dezvoltare Vest anticipează o creștere a ponderii ocupațiilor din GO 8 (Operatori pe instalații, mașini, asamblori) și a ponderii GO 5 (Lucrători în servicii).

Din punctul de vedere al domeniilor de calificare relevante pentru liceul tehnologic și învățământul profesional, la nivel regional, cea mai ridicată cerere de forță de muncă la orizontul următoarelor 12 luni se adresează domeniilor *electromecanică* (26,5%), *mecanică* (21,1%), *industrie textilă și pielărie* (20,1%) și *electric* (12,6%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice învățământului postliceal, marea majoritate a cererii vizează domeniul servicii (86,1%).

Pe fondul unei perioade în care firmele au manifestat prudență sporită în acțiunile de recrutare și angajare, 11,5% dintre firmele investigate în regiunea de dezvoltare Vest au angajat tineri absolvenți ai promoției 2010. Firmele au avut tendința de a recruta în mai mare măsură absolvenți de învățământ profesional (62,5%) sau absolvenți de liceu teoretic sau vocațional (12,2%). 85% dintre firmele care au angajat absolvenți ai promoției 2010 s-au declarat a fi nemulțumite și foarte nemulțumite de nivelul absolvenților de calificare. Absolvenții de învățământ postliceal și cei de învățământ superior sunt caracterizați de cele mai ridicate nivele de mulțumire. Gradul de mai ridicat de nemulțumire caracterizează absolvenții de învățământ profesional și absolvenții de liceu teoretic sau vocațional.

Din punctul de vedere al domeniului de calificare specific liceului tehnologic și învățământului, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele au angajat absolvenți ai promoției 2010 necesitau calificări din domeniile *mecanică* (50,1%) și *construcții, instalații și lucrări publice* (41,7%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice școlilor postliceale, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele au angajat absolvenți ai promoției 2010 necesitau calificări din servicii (55,6%), *construcții, instalații și lucrări publice* (17,3%) și *sănătate și asistență pedagogică* (12,1%).

5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT

Scăderea populației active cât și a populației ocupate;

➤ Posibilitatea de a ocupa un loc de muncă este de aproape 4 ori mai mare pentru persoanele care dețin un nivel de instruire mediu față de persoanele care nu au nici o calificare. Acest lucru este vizibil din tendința înregistrată pe perioada 2008-2017, în care crește cu 4% ponderea celor cu studii superioare din totalul populației active, și în mod similar și a celor cu studii liceale (cu 13%), în defavoarea celor cu studii gimnaziale (-5%) sau profesionale (-10%).

➤ Chiar dacă ponderea populației active cu studii superioare prezintă o creștere evidentă în perioada analizată, valoarea de 20% rămâne mult în urma țințelor europene;

➤ Evoluția structurii populației ocupate după nivelul de instruire, în Regiunea Vest, în perioada 2008 - 2017 evidențiază creșterea ponderii populației ocupate cu studii superioare și a populației ocupate cu nivel de pregătire mediu (liceal), în paralel cu o

scădere semnificativă a ponderii persoanelor cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial și primar sau fără școală absolvită);

➤ Referitor la structura șomajului pe nivele de educație, cea mai afectată categorie și totodată expusă riscului este cea a tinerilor cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional;

➤ Pentru întreaga perioadă se înregistrează o tendință de scădere a ratei șomajului, un semn al revigorării pieței muncii, ajungând la valori critice pentru acest indicator, fiind necesară deschiderea pieței și pentru muncitori din alte regiuni;

➤ În Regiunea Vest se estimează ca până în anul 2020 numărul mediu de salariați să crească cu 103,3 mii persoane, ceea ce reprezintă o creștere cu 20,7%.

➤ În Regiunea Vest, rata șomajului de lungă durată (12 luni și peste) a înregistrat valori mai ridicate în comparație cu unele regiuni, cu media națională și cea europeană. Astfel, în perioada analizată această era de 44,3%, peste media corespunzătoare a României de 41,4% și media UE (28 țări) de 43,5%.

➤ Rata șomajului înregistrată la nivel național era, la sfârșitul anului 2016, de 4,8%, și conform estimărilor ar trebui să scadă cu 1,3 puncte procentuale până la sfârșitul anului 2021 după cum arată datele Comisiei Naționale de Prognoză.

➤ La nivelul Regiunii Vest este preconizat ca rata șomajului să se reducă cu 0,7% de la 2,6% înregistrat în 2016, la 1,9% în 2021, astfel încât regiunea se va situa și la acest indicator imediat după București Ilfov.

➤ Forța de muncă din România este din ce în ce mai înalt calificată. Aceasta se explică prin faptul că mai multe persoane în vârstă, mai puțin calificate, părăsesc piața forței de muncă și mai mulți oameni tineri, cu studii superioare, intră pe piața forței de muncă.

➤ Cele mai multe oportunități de angajare în România vor necesita calificări de nivel inferior, adică ISCED 97 niveluri 1 și 2. Cu toate acestea, va exista și un număr semnificativ de oportunități de angajare care necesită calificări de nivel înalt, adică ISCED 97 niveluri 5 și 6

6. Învățământul profesional și tehnic din regiune

6.1. Indicatori de intrare în IPT

6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență³⁵

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul primar.

La nivel național, în perioada analizată, numărul de elevi cuprinși în învățământul primar a crescut cu 82.756 elevi, cu o evoluție oscilantă și din cauza schimbărilor de structură a sistemului de educație din anul școlar 2012/2013, care a cauzat o creștere bruscă a efectivelor. În 2016/2017 învățământul primar a cuprins 928.245 de mii de elevi. Iată în 2017-2018 numărul acestora a crescut cu 19.686 elevi. În Regiunea Vest au fost înregistrați în 2017-2018 un număr de 77309 elevi, la acest nivel.

Diferența pe sexe se menține și în toată perioada analizată în favoarea băieților cu valori cuprinse între 3,3 – 3,6 puncte procentuale.

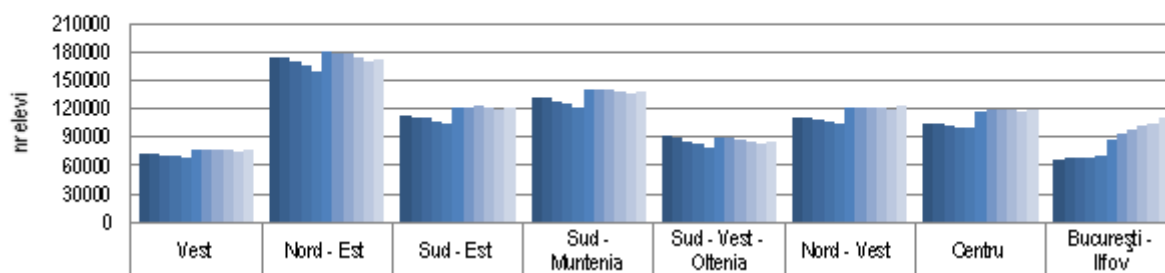
Pe medii de rezidență, ponderea elevilor din învățământul primar a crescut constant în perioada analizată, în urban și a scăzut constant în mediul rural. În perioada

³⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 Populația școlară (INS)” – pentru [vizualizare clic aici](#)

2007-2008/2017-2018, se înregistrează o creștere de 7,7 puncte procentuale la nivelul mediului urban și o scădere de 7,7 puncte procentuale la nivelul mediului rural.

Figura

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul primar la nivel regional 2007 - 2018

Sursa: INS-Baza de date TEMPO online

Din punct de vedere al distribuției populației școlare se observă că ponderea băieților este ușor mai ridicată față de fete (băieți: 51,9% - 51,5%; fete: 48,1% - 48,3%).

Disparități importante se remarcă pe medii de rezidență: învățământul din mediul rural este defavorizat în comparație cu cel din mediul urban din perspectiva participării școlare. Din analiza datelor se constată că diferența dintre valorile înregistrate în mediul urban și cel rural cresc în favoarea mediului urban cu 4,5%, de la 59,8% (2007-2008) la 64,3% (2017-2018).

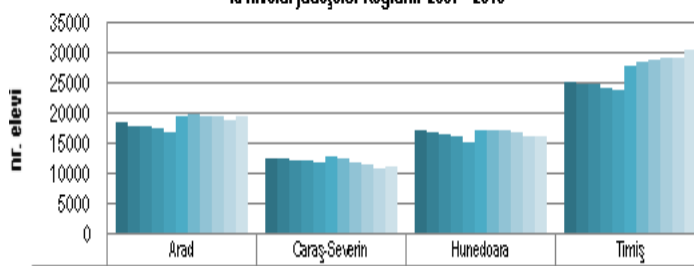
Analiza pe județe relevă faptul că cel mai mare număr de elevi în ciclul primar este în județul Timiș (296.207 elevi), iar cel mai mic în județul Caraș-Severin (132.250 elevi).

Figura

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul primar la nivelul județelor Regiunii 2007 - 2018

Sursa: INS-Baza de date TEMPO online

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul gimnazial.

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul gimnazial în perioada analizată, înregistrează o reducere

semnificativă atât la nivel național cât și la nivel regional. La nivel național, populația școlară înregistrează o scădere cu 194.481 elevi în anul școlar 2017-2018 (730.037 elevi) față de anul școlar 2007-2008 (924.518 elevi).

Regiunea Vest este regiunea de dezvoltare a României cu cele mai mici valori ale numărului de elevi cuprinși în învățământul gimnazial.

Analiza pe județe relevă faptul că cel mai mare număr de elevi în ciclul primar este în județul Timiș (296.207 elevi), iar cel mai mic în județul Caraș-Severin (132.250 elevi).

În ceea ce privește raportul masculin – feminin există diferențe cuprinse între 3 - 4,4 puncte procentuale în favoarea populației școlare masculine, însă pentru relația urban – rural diferența este de 29 puncte procentuale la începutul perioadei de analiză, și arată o mică tendință de creștere cu 0,7 puncte procentuale (29,7%) pentru ultimul an din perioada analizată.

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul liceal.

Pe parcursul intervalului analizat, la nivel național, efectivele de elevi au scăzut cu 153.642 elevi de la 791.348 elevi în 2008-2009 la 637.706 elevi în 2017-2018.

Diferențele de gen, la nivel național, cele mai pronunțate se manifestă în favoarea fetelor, în 2017-2018 și (3,5 puncte procentuale). În ceea ce privește raportul masculin-

feminin, există diferențe cuprinse între 2,7 și 0,8 puncte procentuale în favoarea populației masculine.

Decalajul dintre mediul urban și cel rural se pastrează la un nivel ridicat, media fiind de 85,6%.

Analiza regională a datelor referitoare la evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul liceal, este asemănătoare cu evoluția de la nivel național.

La nivelul tuturor județelor s-a înregistrat o scădere a numărului de elevi cuprinși în învățământul liceal, cea mai mare scădere fiind în județul Timiș cu 6.275 elevi și județul Hunedoara cu 6.126 elevi în perioada 2007/2008- 2017/2018.

De-a lungul perioadei de analiză, decalajul între mediul urban și rural s-a păstrat la un nivel ridicat (peste 88%).

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional.

Pe parcursul intervalului analizat, atât la nivel național cât și la nivel regional evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional înregistrează un trend continuu descendent. Cea mai dramatică scădere începe cu anul 2009-2010, influențată de decizia de desființare a SAM-urilor: la nivel național scăderea înregistrată este de 73.809 elevi (de la 189.254 elevi în 2008-2009 la 115.445 elevi în 2009-2010); Scăderea continuă până în anul școlar 2011-2012 când se înregistrează cele mai scăzute valori. Începând cu anul școlar 2012/2013, numărul elevilor din învățământul profesional începe să crească. Măsurile de politici educaționale implementate în ultimii ani au determinat orientarea mai multor elevi către această filieră de formare.

Odată cu măsurile de revigorare ale acestei forme de calificare, (reînființarea claselor de învățământ profesional, începând cu clasa a X-a; reînființarea claselor de învățământ profesional de 3 ani, după finalizarea clasei a VIII-a), evoluția numărului de elevi se redresează.

În anul școlar 2017-2018 cel mai mare număr de elevi cuprinși în învățământul profesional este înregistrat în Regiunea Nord-Est (22.832 elevi) urmată de Regiunea Nord-Vest (14.226 elevi). La polul opus se situează București-Ilfov (3.139 elevi) și Regiunea Vest (6.808 elevi).

Ponderea populației masculine este mai mare decât a celei feminine pe întreg intervalul analizat, diferența cea mai mare, de 54,9 puncte procentuale, observându-se la nivelul anului școlar 2013/2014.

În Regiunea Vest situația evoluției numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional este similară cu cea de la nivel național. În perioada analizată, efectivele de elevi din învățământul profesional, la nivel regional au scăzut cu 12.055 elevi de la 18.863 elevi în anul școlar 2007-2008 la 6.808 elevi în anul școlar 2017-2018. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional, evidențiază o scădere până la nivelul anului 2011-2012 după care urmează o creștere anuală aproape constantă. Scăderea înregistrată la nivel regional a numărului de elevi, începând cu anul școlar 2009-2010 este de 6.203 elevi.

Între județele regiunii se constată diferențe semnificative în ceea ce privește evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional. Astfel, între județul Timiș care are cel mai mare număr de elevi cuprinși în învățământul profesional, în perioada 2007-2008/2017-2018 și județul Caraș Severin cu cel mai mic număr de elevi cuprinși diferența este de 11.479 elevi.

În ceea ce privește structura populației școlare pe medii de rezidență, în perioada analizată, majoritatea elevilor sunt în mediul urban (valori între 100% și 85,2%) în timp ce cotele elevilor din mediul rural sunt cuprinse între (0,0% și 14,8%). Acest rezultat însă arată că unitățile școlare funcționează în mediul urban. Apar și situații în care, la nivelul fiecărui județ, numărul elevilor cuprinși în învățământul profesional, în

mediul rural, este zero (județul Arad: anul școlar 2011-2012; județul Caraș-Severin: perioada 2012-2013/2014-2015; județul Hunedoara: perioada 2011-2012/2012-2013 și județul Timiș: perioada 2011-2012/2015-2016).

Din datele analizate, structura populației școlare este similară la nivelul tuturor județelor, cu populația de sex masculin majoritară (valori între 87,8% și 52,7%). Cea mai mare pondere a populației masculine este în județul Arad, cu o medie de 72,7% iar cea mai mică în județul Hunedoara, cu o medie de 67,5%.

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul postliceal.

Învățământul postliceal a devenit o opțiune atractivă, ceea ce explică creșterea semnificativă a efectivelor de elevi care frecventează această rută.

Numărul elevilor cuprinși în învățământul postliceal a crescut în mod continuu atât la nivel național cât și în toate regiunile țării. La nivel regional, în perioada analizată, efectivele au crescut cu 5.713 elevi, de la 3.909 elevi în 2007/2008 la 9.622 elevi în 2017/2018.

În județele din Regiunea Vest se menține aceeași tendință, de creștere a numărului de elevi la postliceal până în 2014/2015 și cu o ușoară scădere în următorii trei ani. Face excepție județul Timiș, unde evoluția numărului de elevi la învățământul postliceal a fost fluctuantă pe întreaga perioadă analizată.

Creșterea interesului pentru școlile postliceale este cel mai probabil determinată de faptul că această formă de învățământ a devenit mai atractivă, în condițiile în care în ultimii ani a crescut numărul absolvenților de liceu fără diplomă de bacalaureat și, în același timp a scăzut numărul de cuprindere al populației școlare în învățământul superior.

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul superior.

În perioada 2007 - 2018 în instituțiile de învățământ superior din România erau înmatriculate 6.831.777 persoane. Dinamica populației școlare la nivel național, în perioada analizată, indică scăderi importante de efective în învățământul superior, astfel, în anul 2017-2018, România avea cu 368.482 mai puțini studenți decât în anul 2007-2008, și anume 538.871, studenți.

La nivelul Regiunii Vest, învățământul superior reprezintă nivelul de învățământ cu o evoluție oscilantă a numărului de studenți în intervalul analizat, cu cei mai mulți studenți în județul Timiș (446.691 studenți), apoi județul Arad cu 176.259, județul Hunedoara cu 52.332 studenți și județul Caraș-Severin cu 25.808 studenți.

Există un decalaj între femei și bărbați în ceea ce privește participarea la învățământul universitar, femeile înregistrând ponderi de 55,4% - 51,6%, în perioada analizată. La nivel regional nu se înregistrează efective de studenți în mediul rural.

6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)³⁶

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 3-23 ani.

Gradul de cuprindere în învățământ (rata specifică de cuprindere școlară pe grupe de vârstă) reprezintă numărul total al copiilor/elevilor/studenților dintr-o anumită grupă de

³⁶Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „02 Gradul de cuprindere (INS)” – pentru vizualizare clic aici

vârstă, indiferent de nivelul de educație în care sunt cuprinși, calculat ca raport procentual din populația rezidentă din aceeași grupă de vârstă.

În perioada 2007-2008/2017-2018 România a înregistrat o scădere a ponderii acestui indicator de la 79,7% în 2007-2008 la 72,3% în 2017-2018. În Regiunea Vest valorile depășesc media națională, dar înregistrează o scădere de la 81,9% în anul școlar 2007-2008 la 74,4% în anul școlar 2017-2018. În ceea ce privește raportul feminin – masculin există diferențe cuprinse între 4,6% și 1,9%. Ponderea acestui indicator a înregistrat un trend descrescător în toate județele regiunii.

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 3-6 ani.

Comparativ cu anul școlar 2007/08, la nivel național, gradul de cuprindere a populației din grupa de vârstă 3-6 ani crește cu 0,9 puncte procentuale, în anul școlar 2017/18.

La nivelul Regiunii Vest, scăderea gradului de cuprindere este de 3,6 puncte procentuale de la 85,4% în 2007-2008 la 81,8% în 2017-2018.

Din structura pe sexe se observă valori mai bune în favoarea fetelor, iar pe medii de rezidență, aceste valori sunt mai mari pentru mediul rural.

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 7-10 ani

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 7-10 ani înregistrează valori ridicate de peste 90% dar observăm că, de-a lungul perioadei analizate acesta are o evoluție descendentă atât la nivel național cât și la nivelul Regiunii Vest, cu cea mai mare scădere a acestui indicator în județul Caraș-Severin (13,3 puncte procentuale), urmat de județul Timiș (8,4 puncte procentuale), Arad (7,7 puncte procentuale) și Hunedoara (5,2 puncte procentuale).

Având în vedere faptul că, această categorie de vârstă urmează învățământul obligatoriu, valorile în jur de 90% și mai ales tendința de descreștere semnalează fenomene grave, care necesită intervenții urgente.

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 11-14 ani

La nivel național, în perioada analizată, gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 11-14 ani a scăzut cu 4,9 puncte procentuale de la 94,4% în 2007-2008 la 89,5% în 2017-2018. Indicatorul înregistrează o tendință de descreștere și la nivelul regiunii, de 6,5 puncte procentuale: 95,1% în anul școlar 2007-2008 și 88,6% în anul școlar 2017-2018.

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 15-18 ani

În perioada de referință, la nivel național, gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 15-18 ani a scăzut de la 77,4% în anul școlar 2007-2008 la 77,2% în anul școlar 2017-2018, cu o variație fluctuantă pe perioada analizată.

De-a lungul perioadei analizate, datele evidențiază decalajul semnificativ din perspectiva participării la educație, pe sexe, iar după mediul de rezidență, datele evidențiază valori mai bune pentru mediul urban.

În Regiunea Vest gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani, are cele mai mari valori la nivel național, după Regiunea București-Ilfov, în fiecare an școlar supus analizei, însă **este îngrijorător faptul că indicatorul prezintă un trend descrescător de la 80,1% (2007-2008) la 77,1% (2017-2018);**

Acest indicator este important de analizat mai ales în ceea ce privește diferența de la valorile înregistrate până la 100%, această diferență reprezentând elevii care au părăsit din diferite motive învățământul, iar intervalul de vârstă 15-18 ani cuprinde și perioada aferentă încă învățământului obligatoriu.

Analizând gradul de cuprindere la nivelul județelor regiunii, județul Timiș are cel mai ridicat grad de cuprindere, cu o medie de 87,5% iar cel mai scăzut grad de cuprindere pentru grupa de vârstă analizată, este județul Caraș -Severin cu o medie de 73,8%.

Disparități importante se remarcă, însă, pe medii de rezidență: surprinde diferența foarte mare dintre mediul urban și cel rural (valori cuprinse între 107,6% și 124,5%). Valorile de peste 100% ale acestui indicator pentru mediul urban se pot explica prin lipsa de oferte educaționale din mediul rural, populația școlară cu domiciliul în mediul rural este înregistrată după sediul unității de învățământ (mediul urban), unde găsesc oferte multiple și mai atrăgătoare. Cei care nu își pot permite această opțiune, nu frecventează școala, ceea ce duce la scăderea gradului de cuprindere în mediul rural.

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 19-23 ani

La nivel național, în perioada 2007-2018, gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 19-23 ani, înregistrează o creștere, cu 3,6%, atingând valoarea de 67,4%.

La nivelul anului 2017-2018 Regiunea Vest înregistrează cea mai mare valoare a acestui indicator, de 80,8% (cu 2,4% mai mult față de anul anterior), după București–Ilfov unde gradul de cuprindere este de 226,4%.

Poziția Regiunii Vest este determinată de valorile înregistrate în județul Timiș, de 139,6%, un centru universitar puternic și atractiv, urmat de județul Arad cu 56,4%.

Analiza pe medii rezidențiale scoate în evidență faptul că, gradul de cuprindere arată diferențe semnificative pe sexe, cu valori cuprinse între 11,2% și 6% în favoarea fetelor. În perioada analizată, indicatorul a înregistrat creșteri mai mari în rândul băieților (10,5 puncte procentuale) comparativ cu fetele (7 puncte procentuale). Se observă diferențe foarte mari între mediul urban și cel rural. **Gradul de cuprindere atinge în mediul urban valori cuprinse între 97% și 122,6% iar în mediul rural valorile sunt cuprinse între 2,2% și 3,6%, explicabile și prin modalitatea de înregistrare a datelor.**

6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională³⁷

Rata netă de cuprindere în învățământul primar elevi 7-10 ani

Rata netă de cuprindere măsoară gradul de participare la educație a copiilor de vârstă oficială corespunzătoare nivelului respectiv de educație.

Per ansamblu, la nivel național, pentru perioada analizată, rata netă de cuprindere în învățământul primar înregistrează o scădere de 2,9 puncte procentuale (de la 88,5% în 2007-2008 la 85,6% în 2017-2018).

La nivelul Regiunii Vest, valorile oscilează în fiecare județ, fără o tendință clară corelată cu cauze cunoscute.

Rata netă de cuprindere în învățământul gimnazial 11-14 ani

Analiza datelor referitoare la rata netă de cuprindere în învățământul gimnazial 11-14 ani în perioada anilor școlari 2007-2008/2017- 2018, relevă o scădere cu 8,3% (de la 88,4% la 80,1%).

La nivel regional, în învățământul gimnazial, valoarea ratei nete de cuprindere a crescut în perioada 2007-2011, iar în anul școlar 2017-2018, rata a fost de 79%, în scădere față de anul anterior, cu 0,9 puncte procentuale.

³⁷Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „03 Rata netă de cuprindere (INS)” – pentru vizualizare clic aici

Discrepanțele dintre mediul rural și urban sunt semnificative și mai accentuate în defavoarea mediului rural cu valori cuprinse între 17,3 puncte procentuale și 27 puncte procentuale.

Rata netă de cuprindere în învățământul obligatoriu elevi 7-16 ani

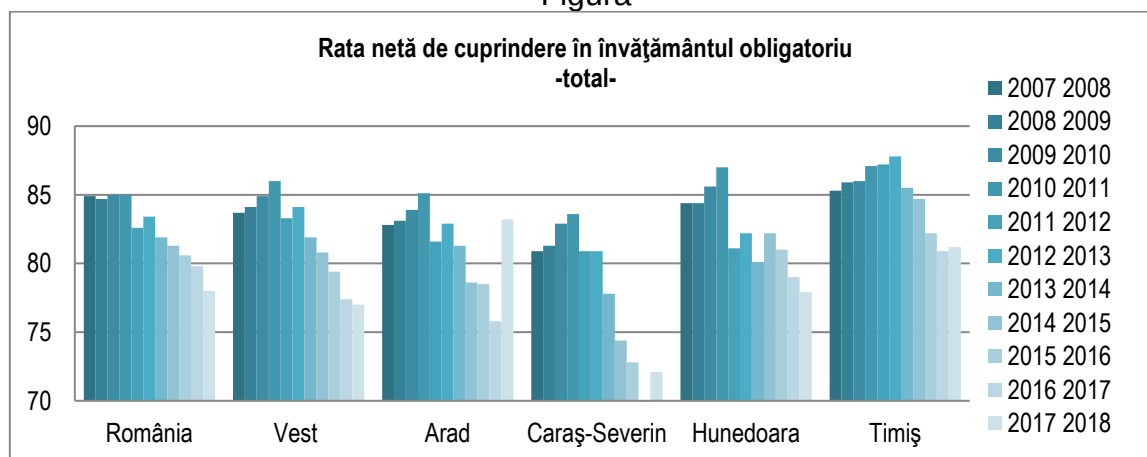
Din punct de vedere al evoluției, în perioada analizată, tendința de scădere a ratei nete de cuprindere în învățământul obligatoriu s-a manifestat atât la nivel național cât și la nivel regional.

La nivel național, rata netă de cuprindere în învățământul obligatoriu a înregistrat o scădere de 6,9 puncte procentuale de la 84,9% (în anul 2007-2008) la 78,0% (în 2017-2018).

În Regiunea Vest, valoarea ratei brute de cuprindere în perioada analizată a manifestat o tendință oscilantă, 83,7% în 2007/2008, cu un maxim relativ de 86% în 2010/2011 urmată de descreștere până la valoarea de 77,4% în 2016/2017 și o nouă scădere de 0,4 puncte procentuale (77%) în ultimul an al perioadei analizate.

Valorile acestui indicator reflectă același fenomen îngrijorător de neparticipare în educația obligatorie (similar cu valorile pentru părăsirea timpurie a școlii), cu efecte grave privind inserția profesională viitoare a tinerilor.

Figura

Sursa datelor: INS

Diferențe mai importante, care tind să se accentueze, se constată pe medii de rezidență, în defavoarea mediului rural. Deși tendințele sunt similare la nivelul județelor regiunii, există diferențe între valorile acestui indicator, care necesită o analiză atentă a cauzelor acestui fenomen.

Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior elevi 15-18 ani.

La nivel național, pe parcursul perioadei analizate, rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior a avut o evoluție ascendentă: de la 67,4% în anul școlar 2007-2008 la 69,8% în anul școlar 2017-2018.

În Regiunea Vest, valoarea ratei nete de cuprindere în învățământul secundar superior, în perioada analizată, a manifestat o tendință de creștere, dar valoarea indicatorului în 2017-2018 (68,7%) plasează Regiunea Vest sub media națională (69,8%).

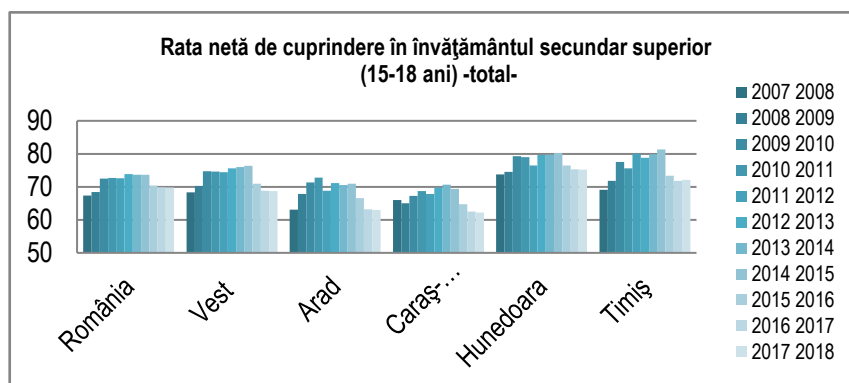

Figura Sursa datelor: INS

Pe sexe, în perioada analizată, rata brută de cuprindere se menține constant mai ridicată în cazul fetelor decât în cazul băieților. Diferența între mediul urban și rural se menține la un nivel ridicat în favoarea mediului urban.

Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior cl. IX-X (anul I-II).

De-a lungul intervalului analizat, la nivel național, rata netă de cuprindere a scăzut de la 72,2% (în 2007-2008) la 65,8% (în 2017-2018). Evoluția a fost oscilantă cu creșteri sau scăderi de la un an la altul.

Analiza valorilor ratei nete de cuprindere la acest nivel de învățământ, în Regiunea Vest, evidențiază o evoluție oscilantă inclusiv la nivelul județelor.

Fenomenul de scădere a valorii acestui indicator după 2012 trebuie analizat, pentru identificarea soluțiilor de stopare a descreșterii care s-a înregistrat în fiecare județ al regiunii: județul Arad (6,1%), județul Caraș-Severin (5,1%), județul Hunedoara (6,6%) și județul Timiș (5,9%)

Pentru a atinge țintele stabilite pentru 2020, în ceea ce privește rata de părăsire timpurie a școlii, de maxim 10% la nivel european (EU-2020), respectiv 11,3% la nivel național (RO), se recomandă în continuare eforturi pentru creșterea gradului de cuprindere în clasele IX-X și în învățământul secundar superior.

Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, cl. XI-XII, anul III - elevi 17-18 ani.

Din punct de vedere al evoluției, în perioada analizată, tendința de creștere a ratei nete de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele XI-XII, anul III s-a manifestat atât la nivel național (de la 54,8% în 2007-2008 la 59,9 în 2017-2018) cât și la nivelul regiunilor, cu valori cuprinse între 1,5% (Regiunea Vest) și 15,1% (București - Ilfov).

În ceea ce privește diferența pe genuri, se constată că ratele nete de cuprindere, în perioada analizată, sunt mult mai scăzute pentru populația de gen masculin și mai scăzute pentru mediul rural față de cel urban.

6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional³⁸

Situația elevilor înscriși la începutul anului școlar

Urmărind evoluția elevilor înscriși la începutul anului școlar în unitățile de învățământ proprietate publică, în perioada 2004–2018, se observă o scădere semnificativă a numărului acestora atât la nivel național cât și la nivelul Regiunii Vest.

³⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 Evoluția elevilor IPT(INS)– pentru vizualizare clic aici” și în anexa „05 Evoluția elevilor IPT liceu , sc prof (INS)– pentru vizualizare clic aici”

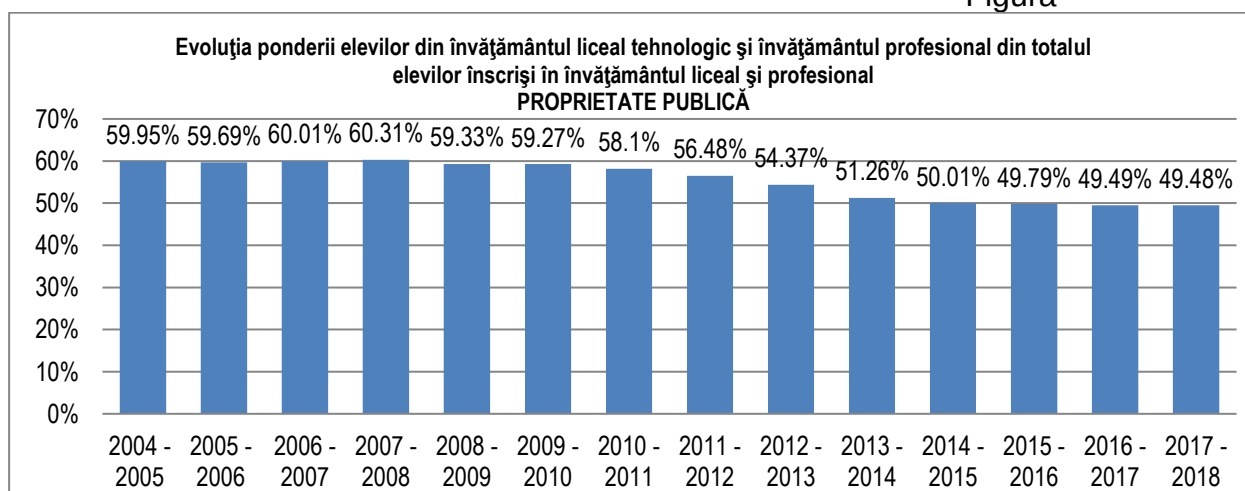
Populația școlară cuprinsă în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional înregistrează, la nivel național, în anul școlar 2017-2018 un număr de 715.151 elevi față de 1.050.032 elevi în anul școlar 2004-2005.

Ponderea IPT, la nivel național, din total a avut un trend ușor crescător în perioada 2004/2005-2007/2008 (de la 59,95% la 60,31%), pentru ca în perioada următoare, până în 2017/2018 să scadă în mod continuu, până la 49,5%.

Cei mai mulți elevi din IPT se regăsesc în unitățile de învățământ public, sectorul privat fiind destul de slab reprezentat din acest punct de vedere.

Pe medii de rezidență numărul elevilor înscriși în învățământul profesional și tehnic de stat din mediul rural este semnificativ mai redus decât în mediul urban, atât la nivel național cât și la nivel regional.

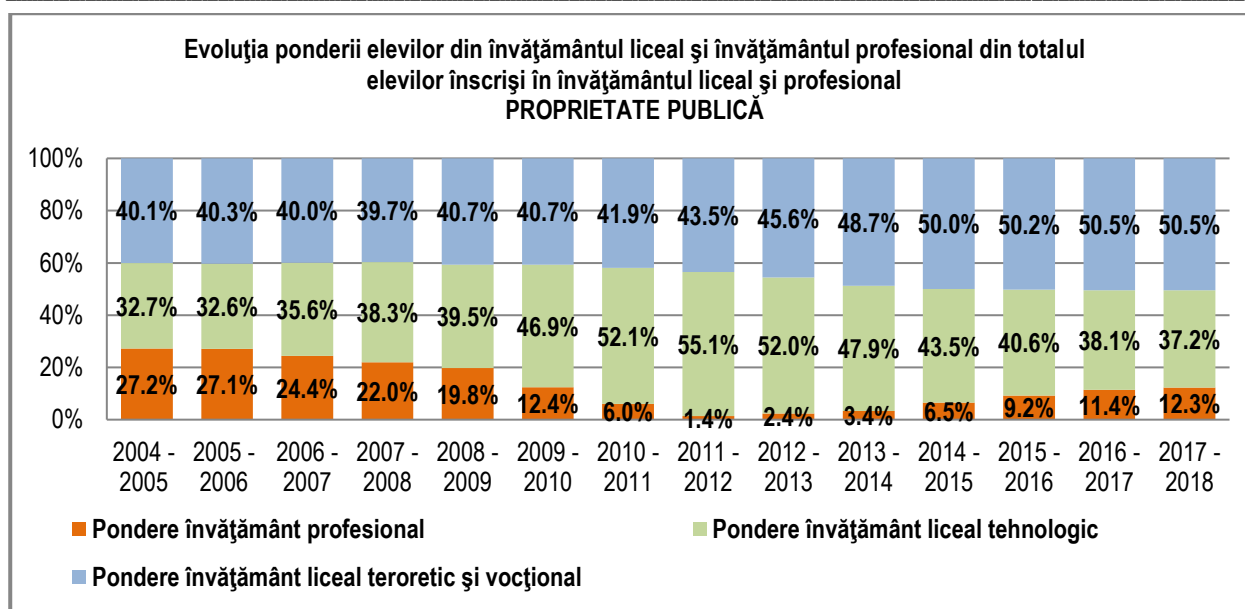
Figura

Sursa datelor: INS Caiet statistic

La începutul perioadei de referință, anul școlar 2004-2005 valoarea ponderilor este de 40,1% pentru învățământul liceal teoretic și vocațional și 59,9% pentru învățământul profesional și tehnic (32,7% pentru învățământul liceal tehnologic și 27,2% pentru învățământul profesional). Valorile ponderilor se modifică astfel încât în anul școlar 2017-2018 învățământul profesional și tehnic scade la 49,5% iar învățământul liceal teoretic și vocațional crește la 50,5%.

Figura

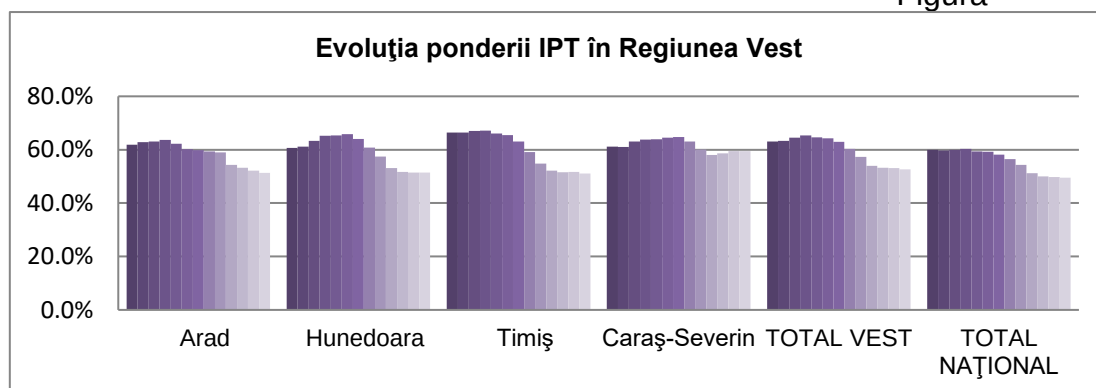
Sursa datelor: Calculat pe baza datelor din Caiete statistice – INS

La nivelul Regiunii Vest populația școlară se diminuează de la valoarea de 94.240 elevi (2004-2005) la 64.133 elevi (2017-2018). Această scădere de 30.107 elevi are o distribuție puternic dezechilibrată între formele de învățământ liceu tehnologic, afectat cu o scădere de 7.348 elevi, în timp ce învățământul teoretic și vocațional împreună înregistrează o scădere de 4.772 elevi. Această diminuare puternică a ofertei educaționale prin învățământ profesional și tehnic (ÎPT) este și mai vizibilă dacă comparăm ponderea acestor forme de învățământ. La începutul perioadei de referință, anul școlar 2004-2005 valorile acestor ponderi sunt de 63% pentru ÎPT față de 37% pentru învățământul teoretic și vocațional (ÎTV). Valorile ponderilor se modifică, astfel încât în anul școlar 2017-2018 ÎPT ajunge la 53,1% iar ÎTV crește la 46,9%.

După cum se poate observa din datele supuse analizei, Regiunea Vest are cel mai mic număr de elevi înscriși la începutul anului școlar în unitățile de învățământ proprietate publică: 94.240 elevi la începutul perioadei analizate (8,97% din numărul elevilor înregistrați la nivel național) și 64.133 elevi la sfârșitul perioadei analizate (8,96% din numărul elevilor înregistrați la nivel național).

Evoluția numărului elevilor înscriși la începutul anului școlar în unitățile de învățământ proprietate publică la nivelul județelor este, asemănătoare evoluției din regiune, ca tendință: în județul Arad numărul total al elevilor scade cu 5.131 elevi iar în învățământul profesional și tehnic cu 4.756 elevi (94%); în județul Hunedoara scăderea numărului total de elevi este de 14.934 elevi iar în învățământul profesional și tehnic de 9.199 elevi (77%); în județul Timiș se înregistrează o scădere cu 17.756 a numărului total de elevi și cu 13.963 (98%) elevi în învățământul profesional și tehnic; **în județul Caraș - Severin numărul total al elevilor înscriși la începutul anului școlar crește cu 7.714 elevi iar în învățământul profesional și tehnic se înregistrează o creștere de 2.583 elevi (66%)**. Se poate observa însă diferența dintre măsura în care scăderea populației școlare a afectat în mai mare măsură ÎPT: în județul Hunedoara scăderea numărului de elevi în IPT reprezintă 77% din total diminuare efective școlare, urmat de județul Arad cu 94% și Timiș unde 98% din diminuare s-a realizat pe seama ÎPT, și în favoarea ÎTV. Excepție face județul Caraș Severin în județul Caraș Severin scăderea numărului de elevi în ÎPT reprezintă 66% din total diminuare efective școlare,

Figura

Sursa datelor: Calculat pe baza datelor din Caiete statistice – INS

În perioada supusă analizei au avut loc mai multe decizii după cum urmează: generalizarea învățământului obligatoriu de 10 ani (2003-2004); în anul școlar 2003-2004 a fost coborâtă vârsta de debut școlar la 6 ani în clasa I; desființarea Școlii de Arte și Meserii (2009-2010); reînființarea claselor de învățământ profesional începând cu clasa a X-a (2011-2012); au fost introduse stagii de pregătire practică cu durata de 6 luni pentru elevii care finalizau clasa a X-a în cadrul învățământului liceal și doreau dobândirea unei calificării profesionale de nivel 2; reînființarea claselor de învățământ profesional de 3 ani inclusiv dual (2014-2015), după finalizarea clasei a VIII-a, cu influențe și asupra altor indicatori din educație.

La nivelul Regiunii Vest, ponderea elevilor înscriși la începutul anului școlar în învățământul secundar superior, în unități de învățământ proprietate publică au înregistrat în unele cazuri creșteri iar în altele scăderi accentuate. Ponderea elevilor din învățământul profesional scade cu 16,6% de la 25,7% în anul școlar 2004 – 2005 la 9,1% în anul școlar 2016- 2017. Evoluția acestui indicator, prezintă o scădere ajungând la o valoare minimă de 0,8% în anul școlar 2011-2012. Măsurile de revigorare a învățământului profesional au determinat orientarea mai multor elevi către această formă de calificare și în perioada 2012-2017 înregistrează o creștere cu 6,8 puncte procentuale. Ponderea elevilor înscriși la începutul anului, în învățământul profesional are pentru fiecare județ, în perioada 2004-2012, o evoluție descrescătoare. Cea mai scăzută pondere se înregistrează la începutul anului 2011-2012 astfel: 0,2% în Hunedoara și 0,4% în Timiș, valori sub ponderea înregistrată la nivel regional iar în Arad (1,5%) valori peste ponderea națională. În județul Caraș - Severin cea mai scăzută pondere a acestui indicator (1,2%) se înregistrează la nivelul anului 2012-2013, valoare peste ponderea regională. Până la sfârșitul perioadei analizate, anul școlar 2016-2017 cea mai mare creștere a ponderii acestui indicator, peste ponderea regională, este în județul Caraș-Severin (cu 7,9%). În județul Arad (cu 1,8%), județul Hunedoara (cu 1,5%) și județul Timiș (cu 1,6%) ponderea înregistrată este sub ponderea regională. Analizând ponderea elevilor înscriși la începutul anului în învățământul liceal teoretic și vocațional, în perioada analizată, se observă o creștere de: 9,6% în județul Arad, 9,2% în județul Hunedoara, 14,7% în județul Timiș și 1,8% în județul Caraș-Severin. Evoluția ponderii acestui indicator a fost una oscilantă în fiecare județ.

Ponderea elevilor înscriși în învățământul secundar superior, la începutul anului școlar 2017-2018, în unități de învățământ proprietate publică

Cu o pondere de 9,7% a elevilor înscriși în învățământul profesional Regiunea Vest, cu 0,1% mai puțin decât Regiunea Sud-Vest-Oltenia, se plasează pe locul șapte

la nivel național, (cu 2,6 puncte procentuale sub ponderea națională) pe ultimul loc situându-se București-Ilfov (3,8%). Menționăm că cea mai mare pondere a acestui indicator este înregistrată în Regiunea Centru (17,1%) cu 4,9 puncte procentuale peste ponderea națională, urmată de Regiunea Nord-Est (16,6%) și Regiunea Nord-Vest (15,4%).

În ceea ce privește ponderea în învățământul liceal tehnologic, cea mai mare valoare se înregistrează în Regiunea Vest (43,4%), cu 6,2 puncte procentuale peste ponderea națională (37,2%), urmată de Regiunea Sud-Vest-Oltenia (41,8%) și Regiunea Sud-Est (40,8%). În regiunile București – Ilfov, Centru, Nord-Est și Sud-Vest ponderea înregistrează valori cuprinse între 2 și 6,2 puncte procentuale sub ponderea națională.

În anul școlar 2017-2018, analiza cuprinderii în IPT la nivelul regiunilor evidențiază faptul că cel mai ridicat procent se înregistrează în regiunea Vest (53,1%) și cel mai scăzut în București-Ilfov (34,3%).

Ponderea în învățământul liceal teoretic și vocațional situează Regiunea Vest pe ultimul loc (46,9%) cu 3,6 puncte procentuale sub ponderea națională (50,5%). Cea mai ridicată pondere a acestui indicator este înregistrat în Regiunea București-Ilfov (65,7%) cu 15,2 puncte procentuale peste ponderea națională, urmată de Regiunea Nord-Vest (51,2%).

6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal³⁹

Învățământul postliceal este o formă de calificare accesibilă pentru absolvenții de 12 clase, și în special pentru cei care nu au obținut diplomă de bacalaureat. Învățământul postliceal (școala postliceală și școala de maistri), în perioada 2005-2006/2017-2018, a cunoscut o dezvoltare continuă. Numărul elevilor înscriși la nivel național, în învățământul postliceal, a fost în anul școlar 2005-2006 de 43617 elevi iar în anul 2017-2018 numărul elevilor a crescut cu 48.272. În anul școlar 2017-2018, elevii înscriși în învățământul postliceal (școala postliceală și școala de maistri) la începutul anului școlar a fost de 91.889 elevi, cu 1.827 mai puțini decât în anul școlar precedent.

În anul școlar 2017-2018, din cei 91.889 elevi înscriși în învățământul postliceal 51973 elevi erau înscriși în învățământul postliceal public iar 39.916 elevi în învățământul postliceal privat. Pe întreaga perioadă analizată numărul elevilor înscriși în învățământul postliceal a avut o evoluție fluctuantă cu un minim în anul școlar 2006-2007 (3.255 elevi) și un maxim în 2014-2015 (11.139 elevi). În județele regiunii s-a menținut tendința de creștere a numărului de elevi la învățământul postliceal. Județul cu cel mai mare număr de elevi în învățământul postliceal a fost județul Hunedoara. Pe forme de proprietate, la nivelul Regiunii Vest, pe parcursul perioadei analizate, numărul cel mai mare de elevi a fost în învățământul postliceal public, 64.062 elevi.

La nivel regional, **în școala de maistri**, numărul de elevi a crescut de la 257 elevi în anul școlar 2005-2006 la 690 elevi în 2017-2018. Evoluția numărului de elevi a fost una fluctuantă, cu o valoare minimă 190 elevi în anul școlar 2006-2007 și o valoare maximă 1179 elevi în anul școlar 2014-2015.

Județele respectă, în general, același trend. Excepție fac județele Arad și Caraș-Severin care în perioada 2005-2010 și 2012-2014 respectiv 2006-2008 nu au avut alocate locuri pentru această formă de școlarizare.

³⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „06 Evoluția elevilor Înv. postliceal(INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Opțiunea pentru învățământul postliceal cel mai probabil, determinată de mai multe aspecte: inserția pe piața muncii a unora dintre absolvenții de liceu a dus la conștientizarea nevoii de completare a formării profesionale, prin reîntoarcerea în sistemul de educație; în ultimii ani, a crescut ponderea absolvenților de liceu fără diplomă de bacalaureat și, concomitent, a scăzut rata brută de cuprindere în învățământul superior.

6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2018-2019⁴⁰

1). învățământul liceal

-Distribuția pe regiuni de dezvoltare

În anul școlar 2018-2019, numărul elevilor din învățământul profesional și tehnic de stat și particular – învățământ liceal-filieră tehnologică-zi, la nivel național, a fost de 200.129 de elevi (8.108,5 clase).

Distribuția elevilor, a claselor în regiunile de dezvoltare este neuniformă, dar respectă distribuția populației în aceste regiuni, inclusiv diferențele de natalitate și alte fenomene demografice, cu 8% (16.808 elevi) din regiunea Vest.

În cadrul regiunii distribuția dezechilibrată între județe este pronunțată, cu județe „mari,” (județul Timiș cu 6.313 elevi și județul Arad cu 4.290 elevi) având chiar de două ori mai mulți elevi decât județele „mici,” (județul Caraș-Severin cu 2.746 elevi și județul Hunedoara cu 3.459 elevi).

Desigur aceste dezechilibre sunt corelate cu demografia și potențialul și capacitatea economică a acestor județe.

Distribuții regionale în funcție de mediul de rezidență

Pe medii de rezidență numărul elevilor din învățământul profesional și tehnic de stat și particular din mediul rural este semnificativ mai redus decât în mediul urban, atât la nivel național cât și la nivel regional. Doar 8,5% din elevii înregistrați figurează pentru mediul rural, și 91,42 % pentru mediul urban.

Concluzie

Cauzele și argumentele pentru această distribuție puternic dezechilibrată sunt legate de capacitatea diferită a celor două medii de a oferi condiții de parteneriate relevante pentru întregul proces de formare profesională.

Analiza acestor valori este necesar să fie completată de o analiză dedicată privind accesul elevilor din mediul rural și mediul urban la formare profesională.

Chiar dacă unitățile performante de formare profesională se găsesc în mediul urban cu preponderență, ar fi posibilă încurajarea și sprijinul special acordat elevilor care provin din mediul rural pentru a urma o formă de profesionalizare în mediul urban.

Acest fenomen de „mobilitate profesională,” este necesar să fie încurajat, pentru a asigura elevilor din mediul rural opțiuni reale corelate cu aspirațiile acestora, și abilitățile lor, ceea ce este posibil doar dacă există o diversitate a ofertei de formare, în termeni de calificări, ceea ce nu este posibil în mediul rural, unde oferta în cele mai multe situații este de tip mono-calificare.

-Distribuții regionale în funcție de tipul unității de învățământ

⁴⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „07Oferta IPT înv. liceal zi 2018-2019” – [pentru vizualizare clic aici](#) și în anexa „08 Oferta IPT înv. prof 2018-2019”- [pentru vizualizare clic aici](#)

Luând în considerare valorile existente în anul școlar 2018-2019 privind raportul dintre unitățile de stat și unitățile particulare, la nivel național se constată următoarele:

-din totalul elevilor din învățământul liceal – filieră tehnologică, zi,(200.129 elevi) 99,47% (199.087 elevi) au urmat pregătirea în sistemul public iar 0,5% (1.042 elevi) în sistemul privat.

Concluzie:

- *Referitor la tipul de școli (de stat/particular), la nivel național, învățământul particular liceal tehnologic este slab reprezentat : în anul școlar 2018-2019, ponderea claselor de învățământ liceal tehnologic particular, a fost de iar 0,5% din totalul claselor de liceu filieră tehnologică.*

Distribuția pe domenii de pregătire

La nivel național, cea mai mare pondere raportată la domeniile de calificare profesională din învățământul liceal tehnologic o are domeniul Economic, urmat de domeniul Turism și alimentație și Mecanică. Cele mai slabe reprezentate domenii de calificare profesională sunt : Materiale de construcții, Tehnici de poligrafie și Chimie industrială.

Trebuie precizat că, în ceea ce privește distribuția elevilor înscriși pe domenii de calificare, nu este relevant să avem drept criteriu de analiză o distribuție echilibrată!

Cerința cea mai importantă pentru ofertă corectă, este ca aceasta să fie corelată cu cererea actuală și mai ales cea previzionată a pieței, iar această cerere nu este echilibrată între domenii, ci este determinată de dezechilibrele economice reale.

Analizând oferta la nivelul Regiunii Vest, în comparație cu distribuția națională, se poate observa că în mod similar cele patru domenii puternice sunt: *economic, turism și alimentație, mecanică și electronică automatizări*. Cele mai slab reprezentate sunt domeniile: *producție media și industrie textilă și pielărie*.

În unitățile școlare din Regiunea Vest au fost cuprinși, pe perioada unui ciclu de școlarizare, în învățământul liceal filieră tehnologică, în anul școlar 2018-2019, 16.808 de elevi echivalentul a 703,5 clase. Din datele furnizate de inspectoratele școlare: numărul de clase, elevi și ponderea celor 17 domenii de formare profesională în care se școlarizează, dar și informațiile directe de pe piața privind domeniile cele mai solicitate, prin contractele de cooperare ale companiilor cu școlile din regiune (pentru instruire practică pentru școala profesională și liceu tehnologic), putem concluziona că cele mai importante domenii de calificare relevante pentru economia regiunii sunt: *Economic, Turism și alimentație, Mecanică, Electronică și automatizări, Electromecanică, Electric*, domenii cu cel mai mare număr de elevi.

Domeniul Economic are o atractivitate semnificativă atât în rândul angajatorilor dar și în rândul elevilor și părinților acestora. La nivelul regiunii acest domeniu apare cu cea mai mare valoare absolută a numărului de elevi (4.337 elevi repartizați în 167,5 clase), iar ponderea este în ușoară scădere. Pe de altă parte absolvenții acestui domeniu se îndreaptă către învățământul superior, astfel încât supraoferta regională, în realitate nu înseamnă o supraofertă la angajare.

Domeniul Turism și alimentație, este un alt domeniu unde cererile din partea angajatorilor sunt mari, care se confruntă cu problema unei fluctuații deosebit de mari a forței de muncă. Această fluctuație se dorește a fi compensată prin forța de muncă din rândul absolvenților de ÎPT. Acest domeniu ocupă locul al doilea în preferințele elevilor (109 clase cu 2.714 elevi) cu tendințe descrescătoare.

Domeniul Mecanică figurează cu un număr de 2.123 elevi repartizați în 93,5 clase cu tendința crescătoare, în concordanță cu cererea economiei locale. Trebuie menționat că în cadrul acestui domeniu avem o mare diversitate de calificări relevante pentru angajatori.

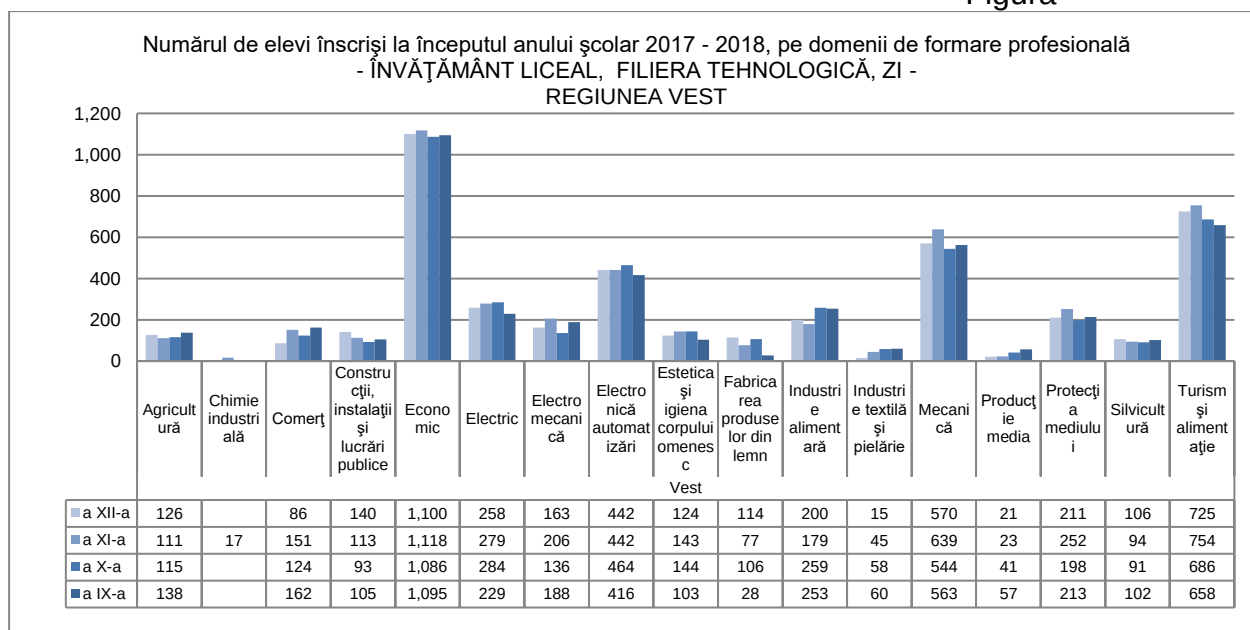
Domeniile Electromecanică (604 elevi și 16,2 clase) și **Electronică automatizări** (1.649 elevi și 69 clase) sunt domenii relativ relevante pentru economia regiunii, dominată de industria prelucrătoare și automotive. Ponderea elevilor este creștere pentru domeniul electronică automatizări și în ușoară scădere pentru electromecanică, dar ambele domenii se bucură de un interes solid din partea angajatorilor, iar atractivitatea în rândul elevilor și al părinților trebuie încurajată prin promovare și consilieri adecvate.

Domeniul Comerț (572 elevi și 22,5 clase)- domeniu în creștere. În anul școlar 2018-2019 au fost 169 elevi în clasa a IX-a, 150 elevi în clasa a X-a, 112 elevi în clasa a XI-a și 141 elevi în clasa a XII-a.

Domeniul Industrie alimentară (42 clase cu 904 elevi) –un domeniu unde se constată creșteri ale ponderii elevilor școlarizați (6,2% clasa a IX-a față de 3,6% clasa a XII-a).

Domeniul Construcții, instalații și lucrări publice, calificările aferente acestui domeniu

Figura

Sursa datelor: ISJ / ISMB

sunt cerute de piața muncii dar nu prezintă interes pentru absolvenți la vârsta de 14-15 ani; școlile se confruntă și cu un deficit de personal calificat pentru aceste domenii.

Oferta regiunii mai conține domenii cu valori absolute mai mici, dar care sunt în condordanță cu cererea pieței, înregistrându-se decalaje care pot fi gestionate; aceste domenii sunt: *Fabricarea produselor din lemn și*. Oferta în valoare absolută este în scădere pentru Fabricarea produselor din lemn (1,0% clasa a IX-a față de 1,7% clasa a XII-a) și în creștere pentru *Industria textilă și pielărie* (1,1% clasa a IX-a față de 0,9% clasa a XII-a). Această tendință, în aceste domenii reflectă realitatea economiei regionale, în care ponderea acestor ramuri economice este în scădere în favoarea celorlalte.

Agricultură, Chimie industrială, Comerț, Estetica și igiena corpului omenesc, Industrie alimentară, Protecția mediului, Producție media, Silvicultură- Aceste domenii de pregătire se vor menține în oferta regiunii, la acest nivel relativ redus de 1-2-3 procente, pentru a asigura diversificarea ofertei și o mai bună adecvare la aspirațiile elevilor și cerințele specifice ale pieței.

Este importantă analiza distribuției calificărilor individuale, din cadrul domeniilor de pregătire. La acest nivel analiza în termeni de ponderi nu mai este relevantă, mai ales pentru calificările deosebit de slab reprezentate în oferta la nivel național.

Distribuții pe calificările profesionale

În total oferta națională cuprinde 63 de calificări distincte, grupate în domeniile de calificare definite.

La prima vedere valoarea de 63 de calificări ar putea sugera o mare diversitate de oferte, deci șansa crescută pentru elevi de a găsi o calificare cât mai apropiată de aspirațiile și abilitățile lor personale.

În realitate însă aceste calificări nu sunt accesibile pentru toți elevii, având în vedere faptul că nu fiecare calificare apare în oferta fiecărei regiuni, fiecărui județ!

Disponibilitatea de mobilitate profesională a elevilor este puternic limitată de capacitatea financiară a acestora și a familiilor, care nu permite să opteze pentru oferte în alte regiuni, dar în cele mai multe situații nici în ale localității; de exemplu nici mobilitatea către reședința de județ nu este accesibilă pentru toți elevii, mai ales pentru cei din mediul rural, decât dacă ar exista un sprijin financiar pentru transport și cazare (și exista câteva exemple locale în acest sens).

Din totalul de 63 de calificări oferite la nivel național sunt:

- O singură calificare, *Tehnician în activități economice*, care poate fi relativ accesibilă în toate județele țării, cu 1490 de clase în total, cu o medie de 36 clase / județ.
- Următoarea calificare, *Tehnician în turism*, are oferta medie de 22 clase / județ, care deja necesită o bună mobilitate interjudețeană pentru asigurarea accesului egal la calificare corelat cu aspirații.
- Următoarele 6 calificări *Tehnician în gastronomie* (398 clase), *Tehnician mecanic pentru întreținere și reparații* (370,5 clase), *Tehnician operator tehnică de calcul* (331,5 clase), *Tehnician în activități de comerț* (310 clase) și *Tehnician în instalații electrice* (309 clase) au oferta medie de 9-7 clase/județ care deja necesită o bună mobilitate interjudețeană pentru asigurarea accesului egal la calificare corelat cu aspirații.
- **16 calificări importante** oferă o medie de cel puțin 2-4 clase pe județ, însemnând că aceste calificări pot fi accesate doar dacă există oportunități reale de mobilitatea intrajudețeană.
- Pentru aproximativ **10 calificări ar fi necesară definirea** unor centre regionale, definirea acestor calificări de interes regional cu asigurarea suprotului pentru mobilitatea la intraregională, dacă ne asumăm ținta de asigurare a accesului la o calificare în concordanță cu aspirații, deci pentru prevenirea abandonului școlar, sau a angajării în altă calificare decât cea dobândită.
- **Pentru celelalte 29 de calificări** însă accesul este deosebit de dificil, pentru aceste calificări nu avem ofertă nici măcar în fiecare regiune. Acest lucru înseamnă că pentru dobândirea acestor calificări candidații ar avea nevoie de sprijin pentru acces, prin mobilitate în altă regiune.

Aceste observații sunt necesar a fi reluate la nivel de județ, și regiune, cu date concrete, și sunt necesare propuneri de politici pentru respectarea principiului de acces la o calificare profesională, cât mai bine corelat cu aspirațiile profesionale și abilitățile personale ale elevilor. Aceste corelări stau la baza întregului proces de consiliere.

Pe de altă parte, lipsa accesului la calificarea dorită este cu mare probabilitate una din principalele cauze ale fenomenului de părăsire timpurie a școlii, sau mai târziu a ratei reduse de inserție în piața muncii.

Pentru a exemplifica fenomenul mai sus detaliat, analizăm distribuția de calificări la nivelul județelor din Regiunea Vest, care oferă **47 de calificări din totalul de 63 la nivel național**.

Din analiza numărului de clase, elevi și ponderea acestora pe calificări profesionale în care se școlarizează în învățământul liceal filieră tehnologică situația calificărilor din județele regiunii se prezintă astfel:

Județul Arad are în ofertă 31 de calificări din totalul de 63 la nivel național. Elevii din județul Arad au acces:

- prin mobilitatea intrajudețeană la 31 de calificări din total posibil 63 la nivel național
- prin mobilitate intraregională la încă 16 calificări
- și doar prin mobilitatea națională la 36 de calificări profesionale.

Urmărind evoluția ponderilor calificărilor în cadrul unui ciclu de școlarizare (clasa a IX-a – clasa a XII-a), învățământ liceal- filieră tehnologică, cele mai solicitate calificări sunt: tehnician în activități economice (47 clase cu 1.142 elevi), tehnician în turism (16 clase cu 330 elevi) și la egalitate în ceea ce privește numărul de clase (10) se situează calificările tehnician mecatronist (cu 209 elevi) și tehnician ecolog și protecția calității mediului (224 elevi).

Județul Caraș Severin are în ofertă 23 de calificări din totalul de 63 la nivel național. Elevii din județul Caraș Severin au acces:

- prin mobilitatea intrajudețeană la 23 de calificări din total posibil 63 la nivel național
- prin mobilitate intraregională la încă 24 calificări
- și doar prin mobilitatea națională la 44 de calificări profesionale.

Urmărind evoluția ponderilor calificărilor în cadrul unui ciclu de școlarizare (clasa a IX-a – clasa a XII-a), învățământ liceal- filieră tehnologică, cele mai solicitate calificări sunt: tehnician mecanic pentru întreținere și reparații (16,5 clase cu 382 elevi), tehnician electromecanic (15,5 clase cu 373 elevi) și tehnician în activități economice (12 clase cu 331 elevi).

Județul Hunedoara are în ofertă 28 de calificări din totalul de 63 la nivel național. Elevii din județul Hunedoara au acces:

- prin mobilitatea intrajudețeană la 26 de calificări din total posibil 63 la nivel național
- prin mobilitate intraregională la încă 21 calificări
- și doar prin mobilitatea națională la 41 de calificări profesionale.

Urmărind evoluția ponderilor calificărilor în cadrul unui ciclu de școlarizare, cele mai solicitate calificări sunt: Tehnician în turism (38,5 clase cu 957 elevi), Tehnician în activități economice (24 clase cu 612 elevi) și tehnician transporturi (12 clase cu 308 elevi).

Județul Timiș are în ofertă 33 de calificări din totalul de 63 la nivel național. Elevii din județul Timiș au acces:

- prin mobilitatea intrajudețeană la 33 de calificări din total posibil 63 la nivel național
- prin mobilitate intraregională la încă 14 calificări
- și doar prin mobilitatea națională la 34 de calificări profesionale.

Din analiza evoluției ponderilor calificărilor în cadrul unui ciclu de școlarizare, cele mai solicitate calificări sunt: Tehnician în activități economice (64,5 clase cu 1.744 elevi), Tehnician în instalații electrice (20 clase cu 440 elevi) și Tehnician analize produse alimentare (19 clase cu 501 elevi).

2) învățământul profesional și dual

-Distribuția pe forme de organizare, forme de proprietate și medii de rezidență

Oferta pentru învățământul profesional și dual, 2018-2019 este relevant să fie analizată din perspectiva distribuției de domenii de pregătire, deoarece prin intermediul

acestor domenii de pregătire este posibilă analiza comparativă a ofertei de formare profesională în raport cu cerințele angajatorilor.

Angajatorii își exprimă nevoile și cerințele de forță de muncă în cele mai variate modalități: posturi, poziții, câteodată cu ocupația conform COR, și sunt situații în care există și set de competențe și abilități necesare postului / ocupației.

Această varietate de definire a cerințelor de către angajatori face dificilă corelarea ofertei de formare profesională cu cererea angajatorilor, pentru ca este necesară corelarea acestor nevoi, exprimate în termeni diferiți.

Un avantaj pentru a realiza aceste corelări constă în definirea și descrierea calificărilor profesionale cu „finalități”, ale acestora, exprimate în termeni de „rezultate ale învățării”, (LO learning outcomes). Procesul de re-descriere a calificărilor prin SPP și curriculum centrat pe rezultate ale învățării este demarat, și va permite o mai nuanțată corelare a cerințelor, așteptărilor angajatorilor și oferta de formare profesională a școlilor VET.

În anul școlar 2018-2019, numărul elevilor din învățământul profesional și dual la nivel național, a fost de 84.957 de elevi (32.153 elevi clasa a IX-a, 27.610 elevi clasa a X-a și 25.194 elevi clasa a XI-a) pentru nivelul 3 de calificare:

- clasa a IX-a: 27.909 elevi învățământ profesional/4.244 elevi învățământ dual
- clasa a X-a: 27.348 elevi învățământ profesional/2.262 elevi învățământ dual
- clasa a XI-a: 25.194 elevi învățământ profesional

Distribuția pe forme de organizare și domenii de pregătire

La nivel național, la începutul anului școlar 2018-2019 în învățământul profesional inclusiv dual, erau înscriși (clasa a IX-a și clasa a X-a) 59.763 elevi, cu 6.506 învățământ dual (din care 4.244 elevi în clasa a IX-a și 2.262 în clasa a X-a) și 53.257 învățământ profesional (din care 27.909 în clasa a IX-a și 25.348 în clasa a X-a).

Contribuția Regiunii Vest este de 7,69% cu 288,5 clase și 6.537 elevi.

Învățământul dual reglementat prin OMEN nr. 3554/2017 ,

a) este organizat la inițiativa operatorilor economici interesați, în calitate de potențiali angajatori și parteneri de practică;

b) asigură oportunități sporite de educație și formare profesională pe baza unui contract de parteneriat și a unor contracte individuale de pregătire practică, prin pregătirea practică organizată în răspunderea principală a operatorilor economici;

c) operatorii economici asigură pregătirea practică a elevilor, bursă la nivelul celei acordate din fonduri publice și alte cheltuieli pentru formarea de calitate a elevilor;

d) facilitează implicarea operatorilor economici în mecanismele decizionale la nivelul unității de învățământ partener

La nivel național, din totalul celor 6.506 de elevi din învățământul dual regăsim în domeniul Mecanică, 42,97% cu 2.796 elevi. Regiunea Vest are o contribuție de 11,15% pentru 30 clase și 729 elevi.

Învățământul profesional se organizează pe baza unui contract cadru între unitățile de învățământ și operatorii economici, prin care se stabilesc obligațiile privind:

-organizarea și desfășurarea procesului de formare pentru obținerea calificării profesionale a elevilor și a stagiilor de pregătire practică;-proiectarea curriculumului în dezvoltare locală;-asigurarea condițiilor tehnice și a resursei umane necesare pregătirii practice a elevilor din învățământul profesional;-asigurarea condițiilor tehnice și a resursei umane necesare pentru organizarea și desfășurarea examenului de certificare a calificării

profesionale a elevilor; Contribuția Regiunii Vest este de 5.808 elevi repartizați în 258,5 clase.

6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2018-2019⁴¹

În anul școlar 2018-2019, populația școala din sistemul postliceal, proprietate publică, la nivel național a fost de 43.142 de elevi (20.333 elevi în anul I, 17.246 elevi în anul II și 5.563 elevi în anul III) corespunzător unui număr de 1.609 clase (689 clase –anul I, 693 clase- anul II și 227 clase – anul III)

La nivel național domeniile cu cea mai mare curindere în școala postliceală sunt: *sănătate și asistență pedagogică* (19.030 elevi), *transporturi* (3.622 elevi), *informatică* (3.351 elevi) și *turism și alimentație* (2.139 elevi).

- Regiunea Vest – 12,24% din totalul la nivel național, pentru 5.304 elevi.

În ceea ce privește structura ofertei la învățământul postliceal pe domenii de formare, se poate concluziona că cel mai bine reprezentat domeniul este cel de *Sănătate și asistență pedagogică* cu 2.583 elevi, *Transporturi* cu 522 elevi, *Turism și alimentație* cu 486 elevi, *Informatică* -389 elevi.

Oferta existentă la nivelul regiunii arată o distribuție complet dezechilibrată în raport cu domeniile existente, însă situația este foarte similară cu a celorlalte regiuni, ceea ce înseamnă că analiza de politici privind acest sector este necesară să fie făcută la nivel național.

Oferta pentru nivelul școala de maiștrii este redusă la doar cinci calificări: *Construcții, instalații și lucrări publice, Electric, Energetică, Mecanică și Transporturi* și numeric este deosebit de mică, de exemplu în raport cu capacitatea care ar exista la nivelul regiunii pentru această ofertă.

6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional⁴²

Situația solicitărilor operatorilor economici pentru învățământ profesional (fără învățământ dual) în anul școlar 2018/2019

La nivel național, datele statistice privind situația parteneriatului cu operatorii economici pentru învățământ profesional, an școlar 2018-2019, arată că, operatorii economici au solicitat un număr de 45.036 locuri din care în proiectul planului de școlarizare au fost propuse 33.487 locuri (o diferență de 11.549 locuri) însemnând un grad de răspuns la solicitări de 74,4%. Un număr 3.858 operatori economici au încheiat contracte în 2018-2019.

La nivel național, numărul mediu de locuri solicitate pe agent economic este de 9. Asta înseamnă că aceste companii nu au capacitatea de a organiza instruirea practică pentru o grupă de elevi, iar gestionarea instruirii practice la mai mulți angajatori este dificilă pentru personalul școlii. Este de reținut că aceste valori includ totuși și un număr mic de companii mari, care pot organiza instruirea pentru o grupă sau chiar o clasă de elevi.

La nivelul Regiunii Vest operatorii economici au solicitat un număr de 3.109 locuri din care în proiectul planului de școlarizare au fost propuse 2.380 locuri (o diferență de 736 locuri) însemnând un grad de răspuns la solicitări de 74,4%. Un număr 374 operatori

⁴¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „09 Oferta IPT inv. postliceal 2018-2019” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁴² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „10A Grad de satisfacere a solicitărilor op. ec. 2018-2019 inv. prof.” – [pentru vizualizare clic aici](#); „10B Grad de satisfacere a solicitărilor op. ec. 2018-2019 inv. dual.” – [pentru vizualizare clic aici](#)

economici au încheiat contracte în 2018-2019, cu următoarea distribuție pe județe: Arad 57,9%; Caraș-Severin 90,3%; Hunedoara 85,7% și Timiș 81,6%

La nivel național, unitățile IPT au încheiat parteneriate pentru pregătirea formarea profesională a elevilor din clasa a IX-a, din învățământul dual în anul școlar 2018-2019, cu un număr de 452 operatori economici. Datele statistice privind situația parteneriatului cu operatorii economici pentru învățământ dual, an școlar 2018-2019, arată că, operatorii economici au solicitat un număr de 6.146 locuri din care în proiectul planului de școlarizare au fost propuse 5.328 locuri (o diferență de 818 locuri) însemnând un grad de răspuns la solicitări de 86,7%.

La nivelul Regiunii Vest operatorii economici au solicitat un număr de 807 locuri din care în proiectul planului de școlarizare au fost propuse 735 locuri (o diferență de 72 locuri) însemnând un grad de răspuns la solicitări de 72%. Un număr 71 operatori economici au încheiat contracte în 2018-2019.

6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici⁴³

Operatori economici implicați în formarea profesională a elevilor din clasa a IX-a, din învățământul profesional (inclusiv dual), în anul școlar 2018- 2019

Datele statistice privind situația parteneriatului cu operatorii economici arată că, la nivel național, 4.363 de operatori economici au fost implicați în formarea profesională a elevilor din clasa a IX-a, din învățământul profesional (inclusiv dual), în anul școlar 2018-2019, din care 379 de operatori economici (9%) la nivelul Regiunii Vest.

La nivelul Regiunii Vest interesul operatorilor economici este destul de mare pentru forța de muncă cu competențe specifice, având în vedere și rata scăzută a somajului, practic lipsa forței de muncă accesibilă, fără deprinderile necesare, cu următoarea distribuție a contractelor semnate în județe: Arad cu 74 operatori economici (19%); Caraș-Severin 67 operatori economici (18%); Hunedoara 118 operatori economici (31%); Timiș 120 operatori economici (32%).

Operatori economici implicați în formarea profesională a elevilor din clasa a IX-a, din învățământul dual, în anul școlar 2018- 2019

În anul școlar 2018- 2019, la nivel național, s-au implicat 504 de operatori economici în formarea profesională a elevilor din clasa a IX-a, din învățământul dual, din care 76 de operatori economici (15,08%) au fost implicați în Regiunea Vest.

În anul școlar 2017-2018, pentru clasa a IX-a, învățământ dual au fost înregistrate solicitări doar din trei județe al regiunii, pentru mai multe domenii economice, cele mai relevante pentru dezvoltarea regională, astfel: județul Timiș – 51 operatori economici (67%); județul Caraș-Severin - 18 operatori economici (24%); județul Hunedoara – 7 operatori economici (9%). *In județul Arad nici un operator nu s-a implicat în formarea profesională a elevilor din clasa a IX-a, învățământ dual;*

6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT⁴⁴

Rețeaua școlară a unităților de învățământ profesional și tehnic de stat și particular (inclusiv învățământ postliceal prin școli postliceale și școli de maiștri) anul școlar 2018 - 2019 învățământ de zi/seral/frecvență redusă la nivel național, **numără 1343 de unități de învățământ din care 266 în mediul rural, din care în Regiunea Vest avem 143 de unități de învățământ profesional și tehnic de stat și particular, 125 sunt în mediul urban și 18 în mediul rural.** Distribuția pe județele regiunii arată astfel:județul Arad38 de unități

⁴³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „[11A Parteneriatul cu op. ec. 2017 – 2018” – pentru vizualizare clic aici](#) ; anexa „[11B Parteneriatul cu op. ec. 2018 – 2019” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁴⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „[12 Unități IPT 2018-2019” – pentru vizualizare clic aici](#)

din care 2 învățământ special, și 6 sunt în mediul rural, județul Caraș-Severin cu 33 de unități din care 6 învățământ special și 6 în mediul rural, județul Hunedoara cu 32 de unități școlare din care 2 învățământ special și 3 în mediul rural respectiv județul Timiș cu 40 de unități IPT din care 7 învățământ special și 3 în mediul rural. Avem județe în care această ofertă se concentrează puternic la nivelul reședinței de județ, ceea ce trebuie luat în considerare în analiza accesului la educație și formare profesională.

6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi⁴⁵

Conform datelor, în Regiunea Vest, în anul școlar 2016-2017, în cadrul liceului tehnologic și învățământului profesional, curs de zi, învățau un număr de 25.297 elevi în 17 domenii de pregătire, cu următoarea distribuție de domenii:

Domeniu	Număr de școli	Număr de elevi înregistrați
<i>mecanică</i>	51	4.849
<i>economic</i>	34	4160
<i>turism și alimentație</i>	24	3.894
<i>electronică și automatizări</i>	25	1.992
electric	25	1.568
comerț	19	1.155
electromecanic	20	1.133
protecția mediului	16	1.004
industrie alimentară	6	1.008

6.1.12. Resursele umane din IPT⁴⁶

La nivel național, în perioada 2011/2012-2017-2018, personalul didactic din învățământul profesional și tehnic a înregistrat o scădere cu 6.160 persoane de la 32.439 persoane în 2011-2012 la 28.346 persoane în 2017-2018.

Pe niveluri de învățământ scăderea sau creșterea efectivelor personalului didactic din învățământul profesional și tehnic se corelează cu tendințele efectivelor de elevi.

Gradul de acoperire cu personal calificat în învățământul profesional și tehnic este cuprins între 99,2% (2011-2012) și 96,0% (2012-2013).

În ceea ce privește personalul din IPT, nivelul de calificare al acestora este foarte bun, însă analizând datele statistice se observă că evoluția ponderii pe grupe de vârstă arată o creștere a celor cuprinși în intervalul de vârstă 35-54 ani și 55-64 ani dar și a ponderii categoriei 65 de ani și peste. O scăderea semnificativă a personalului se înregistrează la nivelul grupei de vârstă 25-34 ani (11,8%).

Pentru această ultimă categorie de vârstă devine o problemă care trebuie să stea în atenția politicilor locale, deoarece cariera profesională în învățământ pierde din atractivitate, ceea ce va avea ca efect fie o lipsa de personal, fie o calitate inferioară a celor care vor opta pentru ocupațiile din acest sector.

6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT⁴⁷

⁴⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „13 Ierarhizare școli” – pentru vizualizare [clic aici](#)

⁴⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „14 Resurse umane” – pentru vizualizare [clic aici](#)

⁴⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „15 Baza materială” – pentru vizualizare [clic aici](#)

Din analiza datelor furnizate de institutul Național de Statistică, la începutul anului școlar 2017-2018, în unitățile școlare din România funcționează un număr de 8.579 laboratoare cu 56 mai puține laboratoare față de anul precedent 2016-2017.

La nivelul Regiunii Vest, la începutul anului școlar 2017-2018, *numărul laboratoarelor* este de 968, cu 59 mai puține față de anul școlar anterior, repartizate pe județe astfel: Timiș (-28), Arad (+1), Caraș-Severin (-13) și Hunedoara (+19).

Referitor la *numărul de ateliere școlare* în învățământul profesional și tehnic, statistica reflectă faptul ca la nivel național funcționează un număr de 3.772 ateliere cu 113 de ateliere mai puține față de anul anterior (2016-2017), din care 450 în Regiunea Vest, cu o scădere de 12 într-un an.

Numărul PC-urilor (Personal Computers) în învățământul profesional și tehnic, la nivel național, la începutul anului școlar 2017-2018 era de 123.182 PC-uri cu 756 mai multe față de anul anterior, din care în Regiunea Vest avem cu 143 PC-uri mai puține, cu următoarea distribuție: Arad-3.144 PC-uri, Caraș-Severin – 1.608 PC-uri, Hunedoara – 2.735 PC-uri și Timiș - 4.682 PC-uri.

La nivel de județ, în PLAI sunt necesar a fi analizați acești indicatori, pentru a scoate în evidență gradul lor de utilizare, nivelul lor de performanță în raport cu cerințele unei formări de calitate, adecvat nivelului de competitivitate ale companiilor.

Concluzie

În Regiunea Vest, în anul școlar 2015-2016, baza materială din învățământul liceal a cuprins: 4.228 săli de clasă și cabinete școlare, 947 laboratoare școlare, 150 săli de gimnastică, 406 ateliere școlare, 169 terenuri sportive amenajate, 3 bazine de înot.

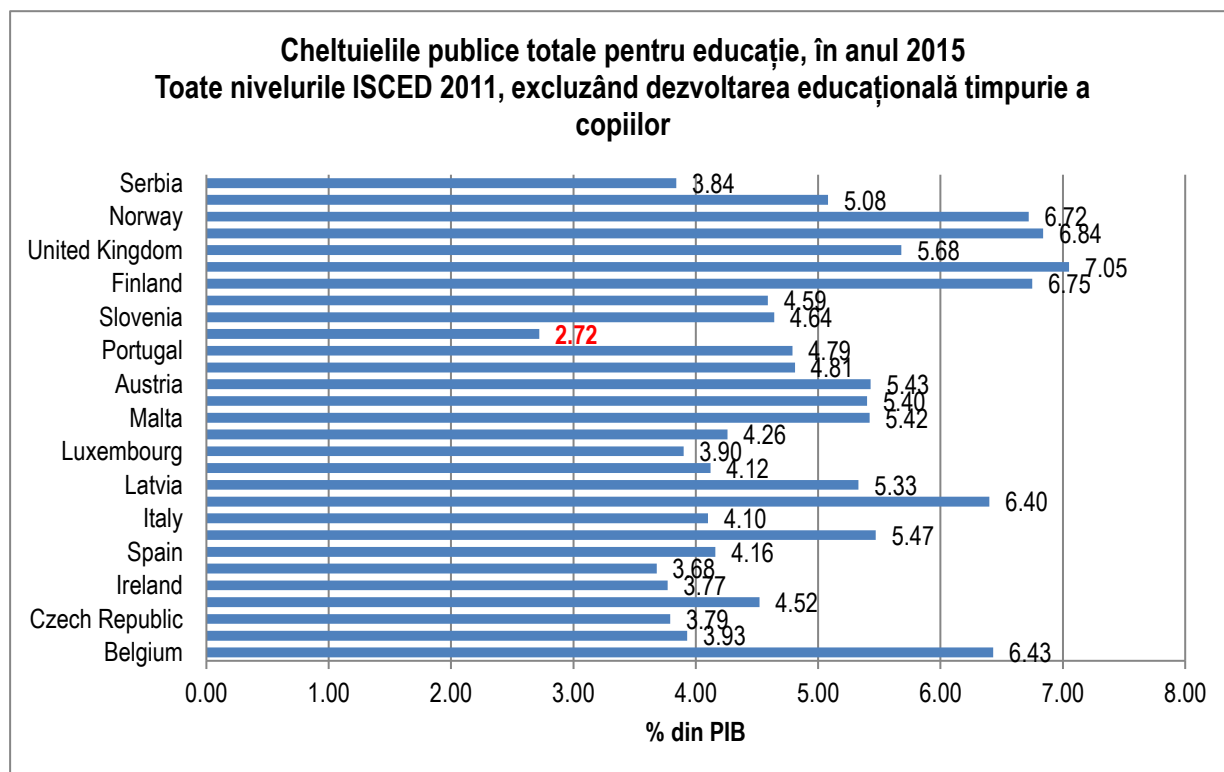
Unitățile școlare din învățământul liceal au avut în dotare 11.472 calculatoare, din care 10.726 au avut conectare la internet și 10.254 au fost utilizate efectiv în procesul de învățământ (8.866 de către elevi și 1.388 de către personalul didactic).

6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație⁴⁸

Statisticile publicate de Eurostat arată faptul că România, cu 2,72%, se află pe ultimul loc în Uniunea Europeană și la mare distanță de economiile dezvoltate în ceea ce privește sumele cheltuite pentru educație.

Cheltuielile publice pentru educație, excluzând dezvoltarea educațională timpurie a copiilor au cunoscut o foarte mică creștere, de la 2,64% din PIB la 2,72% din PIB în anii 2012-2015, însă pentru a estima efectul așteptat al acestor investiții este relevant să ne raportăm la nivelul acestora în statele membre ale UE. Există diferențe semnificative între statele membre ale UE în ceea ce privește ponderea alocată educației din PIB. Nici un alt stat nu are, în anul 2015, nivelul acestor investiții sub 3%, doar câteva țări: Serbia (3,84%), Luxemburg (3,90%), Grecia (3,68%), Irlanda (3,77%), Republica Cehă (3,79%) și Bulgaria (3,93%) au o valoare sub 4%. Toate celelalte state Cel mai mult din PIB au cheltuit Suedia (7,05%), Islanda (6,84%) și Finlanda.

⁴⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „16 Cheltuieli pentru educație” - pentru vizualizare clic aici

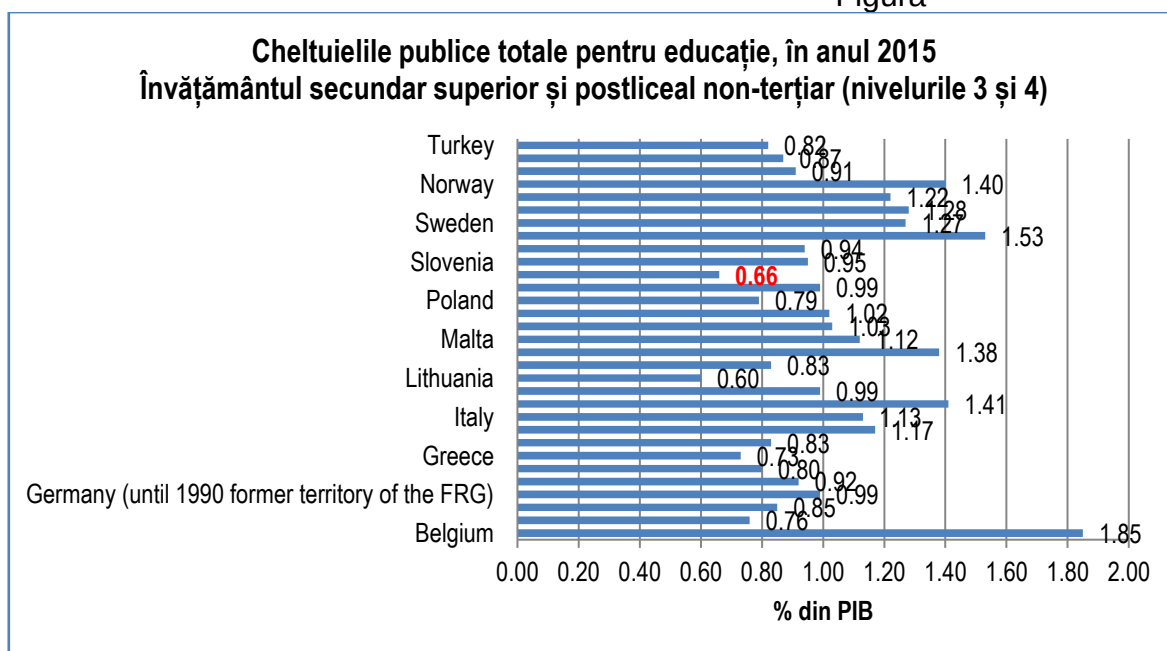

Figura

Sursa datelor: Eurostat (educ_uae_fine06)

Cheltuielile publice, în anul 2015, pentru învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar (Nivelurile ISCED 3 și 4), situează România, cu un procent din PIB de 0,66, din nou pe ultimul loc între Statele Uniunii Europene.

Figura

Sursa datelor: Eurostat (educ_uae_fine06)

6.2. Indicatori de proces

6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT

Strategia de descentralizare a învățământului preuniversitar vizează transferul de autoritate, responsabilitate și resurse în privința luării deciziilor și a managementului general și financiar către unitățile de învățământ și comunitatea locală.

Descentralizarea funcțională implică și antrenarea sporită în mecanismele decizionale a partenerilor sociali, pentru a garanta apropierea deciziei de beneficiarii serviciului public de educație. Cadrul instituțional pentru dezvoltarea parteneriatului social în educație și formare profesională se bazează pe structurile consultative inițiate în sprijinul deciziei la nivel local și regional.

Aceste structuri sunt:

- la nivel regional: Consorțiul Regional (CR) – ca structură partenerială consultativă în sprijinul Centrului Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și al Inspectoratelor Școlare;
- la nivel local (județean): Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social (CLDPS) – ca structură partenerială consultativă în sprijinul Inspectoratelor Școlare;
- la nivelul unităților de învățământ: Consiliile de administrație/Consiliile profesionale
- la nivel național: Comitetele sectoriale.

Principalele atribuții ale structurilor menționate, în procesul de planificare a ofertei educaționale, sunt următoarele:

- Comitetele sectoriale (la nivel național): validarea Standardelor de Pregătire Profesională.
- Consorțiul Regional: identificarea nevoilor de calificare la nivel regional, elaborarea/actualizarea Planului regional de acțiune pentru învățământ (PRAI), cu integrarea componentei privind contribuția specifică a învățământului superior la dezvoltarea regională;
- CLDPS: corelarea ofertei educaționale din învățământul profesional și tehnic cu comanda socială și cu nevoile de dezvoltare personală și profesională a beneficiarilor pregătirii profesionale; elaborarea/actualizarea Planului local de acțiune pentru învățământ (PLAI); analizarea și avizarea propunerilor prezentate de inspectoratul școlar privind proiectele planurilor de școlarizare pentru învățământul profesional și tehnic din județ;
- Consiliile de administrație/Consiliile profesionale: sprijinirea elaborării și avizarea Planului de Acțiune a Școlii (PAS)

În cadrul programului multianual Phare TVET și ulterior acestuia, Consorțiile Regionale și Comitetele Locale au fost antrenate în elaborarea, respectiv actualizarea anuală a documentelor de planificare strategică pe termen lung la nivel regional (PRAI) și local (PLAI), pe baza cărora la nivelul fiecărei școli din program au fost elaborate planuri școlare de acțiune (PAS).

La nivelul unităților școlare, principalul instrument de planificare strategică pe baza analizei mediului intern (autoevaluare) și extern este concretizat prin Planurile de acțiune ale școlilor (PAS) Școlile cuprinse în programul Phare TVET au beneficiat de formare și asistență pentru elaborarea PAS și în raport cu PRAI și PLAI. Începând cu anul școlar 2006-2007 s-a generalizat elaborarea Planurilor de acțiune ale școlilor (PAS) pentru toate unitățile de învățământ profesional și tehnic.

Având în vedere mecanismele de finanțare în vigoare și autonomia comunității locale, este esențială antrenarea autorităților locale în procesul de planificare strategică pe termen lung în ÎPT.

Principalele probleme identificate în cadrul acestui proces sunt referitoare la:

- slaba legătură și controlul redus între nivelul regional de planificare și nivelul decizional în învățământ (inspectoratele școlare județene și școlile, autoritățile locale);
- finanțarea învățământului preponderent centrată pe activitățile curente/pe termen scurt și foarte puțin pe nevoile și prioritățile pe termen lung;
- antrenarea agenților economici în efortul de planificare pe termen lung în ÎPT;
- neimplicarea sau implicarea formală a partenerilor sociali din Consiliile de Administrație ale Școlilor în procesul de planificare pe termen lung la nivelul școlii.

Un alt domeniu al descentralizării funcționale este curriculum-ul în dezvoltare locală (CDL)—componentă importantă a planului de învățământ, care vizează adaptarea conținutului pregătirii la cerințele locale din partea beneficiarilor instruirii (agenți economici, comunitate locală, elevi).

6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT

Adoptarea Legii nr. 87/2006 privind asigurarea calității educației a creat cadrul instituțional legal pentru dezvoltarea și implementarea mecanismelor de asigurare a calității în educație, la nivel de sistem și la nivel de furnizor. Au avut loc importante dezvoltări în domeniul normativ, prin extinderea cadrului legislativ și în cel operațional, prin crearea unor instrumente în domeniul evaluării și asigurării calității.

Asigurarea calității reprezintă condiția de optimizare și de dezvoltare a ofertei furnizorilor de educație sau formare profesională, ca răspuns la cerințele beneficiarilor direcți, a angajatorilor și a societății în ansamblul ei.

Asigurarea calității în învățământul profesional și tehnic se realizează atât la nivel de sistem, cât și la nivel de furnizor și se bazează pe Cadrul Național de Asigurare a Calității (CNAC) și pe standardele de autorizare provizorie, de acreditare, de evaluare și de referință, respectiv metodologia de evaluare instituțională în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a organizațiilor furnizoare de educație.

Procesele de autorizare și acreditare pentru fiecare program de calificare profesională, precum și evaluarea externă periodică a calității educației și formării profesionale oferite de școli sunt coordonate de ARACIP.

Metodologia asigurării calității educației precizează că asigurarea calității educației este centrată preponderent pe rezultatele învățării. Rezultatele învățării sunt exprimate în termeni de cunoștințe, competențe, valori și atitudini care se obțin prin parcurgerea și finalizarea unui nivel de învățământ sau program de studii.

Implementarea sistemului de asigurare a calității în ÎPT furnizează pentru procesul de planificare strategică la toate nivelurile (planurile regionale și locale, planurile de acțiune la nivelul școlii) un set de indicatori standard (benchmark) care facilitează decidenților comparațiile în cadrul sistemului și compatibilizarea între cerere și ofertă. Conducând la creșterea transparenței față de beneficiari, mecanismele de asigurare a calității vor avea un impact decisiv în motivarea și implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei și a strategiilor de îmbunătățire

6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar⁴⁹

Dintr-un număr de 1.981.235 elevi cuprinși în învățământul liceal, în perioada 2004-2017 la nivel național, în învățământul public sunt cuprinși 1. 947.090 iar în cel privat 34.145 elevi. Majoritatea elevilor de liceu au învățat în mediul urban (97,2%), aici situându-se și cea mai mare parte a unităților de învățământ liceal.

⁴⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „17 Liceal sf. de an” – pentru vizualizare clic aici ; „18 Profesional sf. de an” – pentru vizualizare clic aici ; „19 Postliceal sf. de an” – pentru vizualizare clic aici

Analiza rezultatelor elevilor privind promovabilitatea în *învățământul liceal*, la sfârșitul anului școlar 2016-2017, scoate în evidență faptul că Regiunea Vest ocupă ultimul loc cu un procent de promovabilitate între regiuni de 96,3%, alături de Regiunea Sud-Est.

Numărul elevilor care au studiat în licee, în Regiunea Vest, în anul școlar 2016-2017 a fost mai mic cu 1.521 elevi față de anul școlar precedent. Din analiza la nivelul județelor Regiunii Vest, se observă că, în anul școlar 2016-2017, județul Arad a avut cea mai mare rată de promovabilitate de 97,28%, cu 0,8 puncte procentuale peste media regională, fiind urmat de județul Timiș cu 96,8%.

Din analiza situației școlare a elevilor din *învățământul liceal, la sfârșitul anului școlar*, privind promovabilitatea se poate observa că în fiecare județ al regiunii rata de promovare în clasa a XII-a este semnificativ mai mare decât cea pentru clasa a IX-a;

După clasa a IX-a se înregistrează „pierderi”, raportate ca nepromovare de 4,7% la nivelul regiunii, și chiar 7,2% pentru județul Caras-Severin. **Aceste valori sunt semnale și cer analize concrete la nivelul elevilor care încep studiile în clasa a IX-a, posibil cu deciziile luate pentru forma de educație fără o informare completă și corelată cu aspirațiile lor, cu potențialul lor, cu cerințele diferitelor forme de școlarizare.**

Nu trebuie uitat faptul că clasa a IX-a este parte a învățământului obligatoriu, deci reorientarea acestor tineri pentru finalizarea studiilor ar fi necesar să fie printre preocupările decidenților. Este de remarcat faptul că acești elevi au posibilitatea de a se înscrie în învățământul dual (până la vârsta de 26 de ani), care ar putea fi o bună soluție pentru continuarea studiilor împreună cu dobândirea unei calificări profesionale relevante pentru piața muncii regionale.

Numărul elevilor în evidență în învățământul profesional este în creștere. Astfel, la sfârșitul anului școlar 2016-2017 au fost cuprinși 81.427 elevi, în creștere cu 15.684 comparativ cu anul școlar precedent. Gradul de promovabilitate înregistrat în învățământul profesional a fost de 89,6%.

Structura pe sexe a elevilor din învățământul profesional relevă o pondere mai mare a populației masculine.

La nivelul Regiunii Vest, la sfârșitul anului școlar 2016-2017 au fost cuprinși 6.180 elevi, în creștere cu 1.097 comparativ cu anul școlar precedent. Gradul de promovabilitate înregistrat în învățământul profesional a fost de 89,3%.

Majoritatea elevilor au învățat în mediul urban (96,95%), aici situându-se și cea mai mare parte a unităților de învățământ profesional.

Structura pe sexe a elevilor din învățământul profesional relevă o pondere mai mare a populației masculine.

Elevii cuprinși în acest nivel educațional nu au fost uniform distribuiți în profil teritorial, cei mai mulți elevi înscriși regăsindu-se în județul Timiș (35,58%), în județul Hunedoara (26,86%) și în județul Arad (25,40%). În județul Caraș-Severin, acest tip de învățământ este puțin reprezentat (12,15%)

Populația școlară masculină are, de-a lungul intervalului analizat, o cuprindere școlară mai mare decât cea feminină, la acest nivel de educație.

Din datele analizate, la nivel regional, de-a lungul întregului interval de timp, ponderea a fost mai mare în rândul elevilor din mediul urban.

La nivelul Regiunii Vest, în *învățământul postliceal*, la sfârșitul anului școlar 2016-2017 au fost cuprinși 8.084 elevi, în scădere cu 497 comparativ cu anul școlar precedent. Gradul de promovabilitate înregistrat în învățământul postliceal a fost de 97,0%.

În trei din județele regiunii s-a menținut tendința de scădere a numărului de elevi cuprinși la sfârșitul anului școlar în școlile postliceale. Județul cu cea mai mare scădere a fost Timiș (cu 266 elevi) urmat de Hunedoara (cu 220 elevi) și Caraș-Severin (cu 67

elevi). În anul școlar 2016-2017, județul Arad a avut o creștere cu 56 elevi față de anul precedent.

La nivelul Regiunii Vest, *în învățământul de maistri*, la sfârșitul anului școlar 2016-2017 au fost cuprinși 681 elevi, în scădere cu 270 comparativ cu anul școlar precedent. Gradul de promovabilitate înregistrat în învățământul postliceal a fost de 95,7%.

În județele regiunii s-a menținut tendința de scădere a numărului de elevi cuprinși la sfârșitul anului școlar în școlile de maistri. Județul cu cea mai mare scădere a fost Hunedoara (cu 220 elevi) urmat de Timiș (cu 266 elevi) și Arad (cu 67 elevi. Județul Caraș-Severin a avut cea mai mică diminuare, 8 elevi față de anul precedent.

6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere

În procesul de planificare a ofertei educaționale este necesar să se respecte cerințele viitoare ale pieței forței de muncă, corelate cu aspirațiile individuale ale tinerilor. În vederea obținerii unei imagini, cât mai cuprinzătoare despre opțiunile elevilor, la nivelul regiunii se organizează diferite sondaje în rândul elevilor, înaintea marilor momente de decizie a orientării vocaționale. Opțiunile odată cunoscute, pot influența oferta unităților școlare, iar apoi prin activitățile de consiliere și orientare pentru carieră se poate ajunge la o situație în care să fie satisfăcute în cea mai mare măsură dorințele părților implicate în acest proces (piața muncii, angajatorii și elevii ca viitorii angajați).

Pentru a obține rezultate în procesul de formare profesională, pentru a dobândi competențele cerute de agenți, pentru o inserție profesională de succes, este necesar ca fiecare elev să aibă acces la o formare profesională corespunzătoare cu aspirațiile, aptitudinile și condițiile acestuia. Chiar dacă opțiunile globale la regional nu sunt în contradicție cu oferta globală existentă, sunt necesare analize suplimentare pentru a evalua gradul de mulțumire a tinerilor, în raport cu ruta de profesionalizare, domeniul de calificare și unitatea școlară ofertantă. Cu aceste nuanțări va fi posibil să fie identificată acea parte a tinerilor care obligați fiind să-și completeze studiile optează pentru oferte care de la început nu sunt dorite, ceea ce poate fi cel puțin una din cauzele abandonului și a pierderilor înregistrate. Una dintre preocupările celor responsabili cu planificarea educației o constituie ponderea celor nehotărâți. Acești tineri fără o orientare corectă vor opta pentru o rută oarecare, fără să fie motivați, ceea ce înseamnă că pornesc pe un traseu de calificare fără chemare, astfel fără a avea șanse reale pentru o carieră profesională de succes.

Consilierea și orientarea trebuie să se concentreze și pe dezvoltarea abilităților de învățare de-a lungul vieții, iar pregătirea tinerilor pentru o carieră este necesar să se pornească de la paradigma „o primă calificare, va fi urmată de specializări, perfecționări și recalificări pentru mai multe ocupații”, în funcție de cererea în continuă schimbare a pieței.

Recomandările PRAI pentru structura calificărilor la nivelul Regiunii Vest țin cont de toate criteriile existente, pe lângă cererea pieței prognozată, de resursele existente și cele ce vor fi necesar a fi atrase și de aspirațiile tinerilor, pentru a obține un nivel de educație cât mai ridicat.

În sprijinul acestora trebuie să intervină resursele formate în domeniul de consiliere și orientare pentru o carieră, al căror număr deși a înregistrat o creștere, poate fi considerat tot insuficient.

6.3. Indicatori de ieșire

6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație⁵⁰

Evoluția numărului de **absolvenți de liceu**, la nivel național, în intervalul 2010-2016, nivel național, indică pentru licee următoarea situație: *licee și colegii teoretice* o scădere cu 6.580 (de la 85.277 absolvenți la 78.697 absolvenți); *licee filieră tehnologică* o scădere cu 43.618 (de la 106.474 absolvenți la 62.856 absolvenți). Astfel, scăderi semnificative în liceele filieră tehnologică se înregistrează în licee la profilul tehnic (27.058 absolvenți) respective licee economice (24.957 absolvenți); *licee filieră vocațională* o creștere (de la 9.925 la absolvenți la 11.652 absolvenți).

Evoluția numărului de absolvenți, ai **învățământului profesional**, în intervalul 2010-2016, la nivel național, indică o scădere cu 15.318 absolvenți (de la 34.733 absolvenți la 19.423 absolvenți)

Analizând evoluția numărului de absolvenți de **învățământ postliceal și de maiștri** în intervalul 2010-2016 se constată o creștere cu 10.671 absolvenți (de la 18.296 absolvenți la 29.272 absolvenți) pentru **școlile postliceale** și o scădere cu 392 absolvenți (de la 2.958 absolvenți la 2.566 absolvenți) **pentru școlile de maiștri**.

Cu privire la distribuția absolvenților în Regiunea Vest, se poate observa o scădere pentru toate nivelurile de instruire dar cea mai constantă și îngrijorătoare scădere se înregistrează pentru filiera tehnologică.

În perioada 2010-2016, evoluția absolvenților **liceelor și colegiilor teoretice** a fost una oscilantă ajungând să fie 7.495 de persoane în anul 2014, în creștere cu 729 absolvenți față de anul 2013.

Numărul absolvenților de **liceu tehnologic** în perioada 2010-2016 au avut un trend puternic descrescător cu 6.467 absolvenți (de la 12.557 absolvenți la 6.090 absolvenți).

Absolvenții **liceului vocațional** sunt în foarte ușoară creștere în tot intervalul 2010-2015, cu 9 absolvenți (de la 1.049 absolvenți la 1.058 absolvenți).

Învățământul profesional înregistrează evoluții oscilante, influențate direct de schimbările de structură ale sistemului de educație.

Numărul de absolvenți ai **școlilor postliceale** a înregistrat o creștere constantă, pe întreaga perioadă analizată, ceea ce evidențiază faptul că această formă de învățământ continuă să fie o opțiune atractivă pentru anumite categorii de absolvenți de liceu. În anul 2016 se înregistra un număr 3.062 absolvenți de față de 1.607 absolvenți în anul 2010.

Aceeași tendință de creștere a avut și numărul de absolvenți ai **școlilor de maiștri** din regiune, în perioada 2010-2016, însă cu un număr mult mai mic decât școlile postliceale (+136 absolvenți de la 194 în 2010 la 330 în 2016).

6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED⁵¹

În anul școlar 2003-2004 a fost coborâtă vârsta de debut școlar la 6 ani în clasa I. Practic în acest an școlar au intrat în clasa I și copiii în vârstă de 7 ani dar și cei de 6 ani. Astfel, în anul școlar 2010-2011, au finalizat clasa a VIII-a doua cohorte de elevi, cei care au avut debutul școlar la 6 ani și 7 ani simultan.

La nivel național, **rata de absolvire în învățământul gimnazial** a înregistrat în anul școlar 2016-2017 (83,1%) o scădere de 2,4% față de anul școlar 2006-2007 (85,5%).

⁵⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„20 Absolvenți IPT” - pentru vizualizare clic aici](#)

⁵¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„21 Rata de absolvire \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

Pe sexe, rata de absolvire a învățământului gimnazial se menține constant mai ridicată în cazul populației școlare feminine decât cea corespunzătoare în cazul băieților, cu excepția anului școlar 2011-2012 (85,7% - feminin, 86,4% - masculin).

Diferențele dintre mediul urban și cel rural se mențin (valori mai mici în mediul rural, comparativ cu mediul urban), pe întreaga perioadă analizată, dar ratele de absolvire au tendință oscilantă în ambele medii.

Rata de absolvire în învățământul gimnazial, la nivel regional, a înregistrat în anul școlar 2016-2017 (83,6%) o ușoară scădere cu 0,6% față de anul școlar 2006-2007 (84,2%). Valoarea de 83,6%, înregistrată la sfârșitul perioadei analizate, este cu 18,4% mai scăzută față valoarea maximă înregistrată în anul școlar 2010-2011 (102%).

La nivel regional, pentru întreaga perioadă analizată, rata de absolvire a învățământului gimnazial a înregistrat valori mai mici în mediul rural, comparativ cu mediul urban. În anul școlar 2016-2017 diferența pe medii de rezidență a fost de 35,7% în favoarea mediului urban (100,2% în mediul urban față de 64,5% în mediul rural), situație care reflectă obstacole majore pentru 35,2% din populația școlară din mediul rural, fără absolvirea învățământului gimnazial, deci cu șanse reduse de obținerea unei calificări și finalizarea studiilor obligatorii.

Analiza pe sexe arată procente mai mari pentru populația feminină, pe întreaga perioadă analizată

La nivel național **rata de absolvire în învățământul liceal** a înregistrat o creștere cu 18,3%, de la 53,5% în anul școlar 2006-2007 la 72% în anul școlar 2016-2017, trend înregistrat în toate regiunile țării.

Ponderi ridicate, peste media regională (18,2%), s-au înregistrat la nivelul județelor Timiș (23,6%) și Caraș-Severin (24,5%). Județul Arad înregistrează o creștere a ponderi ratei de absolvire a învățământului liceal de (12,9%) iar județul Hunedoara cea mai scăzută pondere (11%).

În ceea ce privește situația pe genuri, ratele de absolvire în învățământul liceal sunt mai mari în cazul fetelor, comparativ cu băieții, iar pentru raportul urban-rural se înregistrează dezechilibre foarte mari în favoarea mediului urban.

Scăderea dramatică a numărului de elevi înscriși la școlile profesionale a avut loc începând cu anul 2009, când s-a hotărât să nu se mai aloce cifre de școlarizare pentru aceste instituții de învățământ. Pe parcursul intervalului analizat, la nivel național, regional și județean evoluția **ratei de absolvire în învățământul profesional** înregistrează un trend continuu descendent.

Populația școlară masculină are, de-a lungul intervalului analizat, o cuprindere școlară mai mare decât cea feminină, la acest nivel de educație.

Din datele analizate, la nivel regional, de-a lungul întregului interval de timp, ponderea a fost mai mare în rândul elevilor din mediul urban.

Analiza valorilor **ratei de absolvire în învățământul postliceal** evidențiază o creștere semnificativă de la un an la altul. În perioada analizată, la nivel național rata de absolvire de la acest nivel de învățământ are un trend ascendent atingând în anul școlar 2016-2017 valoarea de 16,0% cu 11,7,% mai mult față de anul școlar 2006-2007 (3,8%). Creșterea a început cu anul școlar 2007-2008, când această nivel educațional a primit finanțare de la bugetul național.

Același trend crescător se înregistrează și la nivelul Regiunii Vest. Rata de absolvire în învățământul postliceal are un trend ascendent atingând în anul școlar 2015-2016 valoarea de 18,6% cu 15,3,% mai mult față de anul școlar 2006-2007 (3,3%)

6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație⁵²

Datele INS privind **rata de tranziție de la gimnaziu la liceu și învățământ profesional**, la nivel național evidențiază variații de la an la an, valorile fiind cuprinse între 96% și 99,6% pentru anii luați în considerare; valorile indicatorului în Regiunea Vest sunt de peste 96%. Procentele la nivel de regiune sunt foarte apropiate de cele de la nivel național și printre cele mai ridicate din țară, exceptând București-Ilfov.

În perioada 2007-2008/2017-2018, rata de tranziție în învățământul secundar superior a înregistrat un trend descendent (2,1%) ajungând în anul 2017-2018 la o pondere de 96,3%. În acest interval s-au înregistrat creșteri și scăderi ale ratelor de tranziție.

Diferențele dintre rata de tranziție pentru populația școlară de gen feminin și cea de gen masculin înregistrează valori cuprinse între 0,2% și 1,7% pentru fete și între 0,5% și 2,7% pentru băieți.

Diferențe mult mai mari se înregistrează între mediul urban și cel rural. Dacă pentru perioada analizată tranziția medie în învățământul secundar superior este de 143% pentru mediul urban, pentru mediul rural media se ridică la doar 16%.

Se observă și din acest indicator problemele care apar la nivel rural în ceea ce privește continuarea pregătirii absolvenților învățământului gimnazial.

În cadrul regiunii, procentele cele mai ridicate de tranziție se înregistrează în județul Timiș, urmat de județul Caraș-Severin, Arad și Hunedoara. În toate județele valorile acestui indicator sunt peste 90% în perioada de analiză.

Analiza pe medii de rezidență arată în mod clar că o mare parte din absolvenții de gimnaziu își continuă studiile în învățământul liceal din mediul urban. Valorile ratei de tranziție fiind mult peste 100%, în întreaga perioadă analizată, în toate cele 4 județe ale regiunii. În ceea ce privește mediul rural, rata de tranziție este una foarte modestă, sub 20% per ansamblu.

La nivel național, **rata de tranziție în învățământul post-secundar non-tertiar/tertiar** înregistra în anul școlar 2017-2018, o pondere de 62,4% cu 33,2% mai puțin decât la începutul perioadei analizate, anul școlar 2007-2018 și cu 0,4% mai mult față de anul precedent.

În perioada de referință, valoarea acestui indicator se situează între 94,8%-42,8%, cu anumite diferențe între fete și băieți, în avantajul fetelor. Disparități importante se remarcă, însă între mediul urban și cel rural, acestea fiind de 62,8% la nivelul anului 2017-2018 (66,7% - urban și 3,9% - rural) și de 102% la nivelul anului 2007-2008 (101,9% - urban și 0,2% - rural).

De-a lungul perioadei de analiză, se înregistrează diferențe între rata de tranziție a persoanelor de gen feminin și rata de tranziție a persoanelor de gen masculin fiind însă permanent mai mare pentru persoanele de gen feminin.

În 3 din județele regiunii se păstrează aceeași tendință de scădere a rata de tranziție în învățământul post-secundar non-tertiar/tertiar astfel: județul Caraș Severin (-14,4%); în județul Timiș (-8,7%); județul Arad (-41,3%). În județul Hunedoara se înregistrează un trend crescător cu 1,4% de la 26,8% în 2007-2008 la 28,2% în 2017-2018. Diferențele înregistrate între județele regiunii reflectă disparitățile în ceea ce privește oferta existentă, și în mai mică măsură este o reflectare a diferenței privind aspirațiile tinerilor.

⁵² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „22 Rata tranziție (INS)” – pentru vizualizare [clic aici](#)

6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED⁵³

Rata abandonului școlar reflectă diferența dintre numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar și cel al elevilor aflați în evidență la sfârșitul aceluiași an școlar, exprimată ca raport procentual la începutul anului școlar.

Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial din România a scăzut la 1,6% în anul 2016-2017 (față de nivelul de 2% în 2006-2007). Comparativ cu anul școlar anterior, în 2016-2017 se remarcă o scădere a ratei abandonului școlar, cu 1,3%.

Din punctul de vedere al distribuției pe sexe și pe medii de rezidență, acest indicator se situează între 2,2%-1,5% în cazul băieților și între 1,8%-1,3% în cazul fetelor, iar în mediul rural între 2,3%-1,6% și între 1,8%-1,1% în mediul urban.

Media națională a abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial este de 1,6% în anul 2016-2017.

Este un indicator cu o evoluție oscilantă, care este puternic dependentă de modul în care sunt culese datele, și relevanța – credibilitatea acestora.

Prima observație care trebuie făcută se referă la valoarea indicatorului în raport cu valoarea națională, și putem constata că pe întreaga perioadă analizată Regiunea Vest se situează cu aproximativ 0,5 puncte procentuale peste valoarea națională.

Valoarea absolută a indicatorului oscilează în limitele de 1,5-2,5 %, și la orice analiză a acestei valori trebuie reținut faptul că elevii- copiii care sunt în situație de abandon școlar, de regulă nu mai revin în sistemul de educație, și rămân în afara educației; majoritatea dintre ei se vor regăsi în categoria tinerilor NEETS, indicator la care avem valori îngrijorătoare și nu avem soluții remediale.

Prevenția este cu atât mai importantă, la valorile de abandon școlar înregistrat deja în învățământul primar și gimnazial, care este parte a învățământului obligatoriu, impropriu denumit astfel.

În intervalul analizat, la nivel regional, rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a scăzut cu 1,5%, de la 2,5% în 2006-2007 la 1 % în 2016-2017.

În ceea ce privește raportul dintre populația școlară de sex masculin și cea de sex feminin, se înregistrează diferențe în favoarea sexului masculin.

În ceea ce privește rata abandonului pe medii de rezidență, în perioada analizată, se înregistrează o scădere a acesteia în mediul urban, cu 1,7 puncte procentuale, iar în mediul rural o scădere cu 1,2 puncte procentuale.

În ceea ce privește valorile acestui indicator la nivelul județelor, se constată că există diferențe între județe, care se păstrează pe întreaga perioadă analizată.

Județul Hunedoara are cele mai mici valori, care sunt chiar sub media națională, iar Județele Arad, Caraș Severin și Timișoara înregistrează situații mai rele decât la nivel național.

Diferențele dintre județe nu pot fi corelate în primă aproximație cu nivelul de dezvoltare socio-economică a județelor, iar pentru a formula recomandări și a defini măsuri de intervenție preventive sau/și de remediere sunt necesare analize viitoare pentru identificarea mai concretă a cauzelor specifice locale.

Totodată este necesară completarea acestui tablou cu detalii cu privire la modul de înregistrare a valorilor aferente acestui indicator; acest lucru este cu atât mai important de realizat cu cât se pot observa diferențe și variații de la un al la altul prea mari, pentru acestea să fie datorate unor cauze socio-economice sau culturale în județele respective.

⁵³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „23 Rata abandonului (INS)” – pentru [vizualizare clic aici](#)

Este posibil ca variațiile relativ mari, de exemplu dublarea valorii, să fie erori de înregistrare sau neconsecvență în culegerea și interpretarea datelor.

La nivelul județului Arad rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial arată o tendință de scădere de la 2,8% în 2006-2007 la 0,8% în 2016-2017.

La nivelul județului Caraș-Severin – lipsă valori în anul școlar 2016-2017, valorile lipsa se datorează creșterii numărului de elevi de la sfârșitul anului școlar față de începutul aceluiași an școlar.

La nivelul județului Hunedoara rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial arată o tendință de scădere de la 1,9% în 2006-2007 la 1,4% în 2016-2017.

La nivelul județului Timiș rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial arată o tendință de scădere de la 2,3% în 2006-2007 la 1,2% în 2016-2017.

În ceea ce privește valoarea indicatorului pe sexe, se poate observa o consecvență diferență în defavoarea celor de sex masculin, în această etapă de vârstă ei fiind mai afectați de acest fenomen, iar această observație poate fi importantă inclusiv în identificarea cauzelor, care par să fie dependente de sex.

Este importantă analiza diferențelor în cazul comparației dintre mediile rezidențiale;

Diferențele sunt în favoarea mediului urban în Județul Timiș, în Caraș Severin mediul rural este mai afectat, în județul Arad diferențele nu sunt mari, iar în cazul Județului Hunedoara disntribuția este oscilantă, fără nicio repetitivitate; aceste detalii indică încă o dată nevoia de a revizui metodologia de colectare a datelor, pentru a vedea cât sunt de robuste valorile statistice, pentru a fundamenta ipoteze pentru o analiză calitativă.

Dacă facem analiza acestui indicator comparativ între regiune România, se poate observa și la acest nivel o discrepanță; Regiunea Vest se găsește printre regiunile care în majoritatea datelor înregistrate se găsește într-o situație mai gravă decât cea națională, împreună cu Regiunile Sud Est și Centru.

Formularea de ipoteze cu privire la cauzele acestui fenomen este dificilă și în cazul acestui șir de date, deoarece variațiile de la un an la altul sunt prea mari, pentru a putea defini o tendință clară, chiar dacă avem acces la un șir de date pe o perioadă suficient de lungă, din 2006-2017.

Rata abandonului școlar în învățământul gimnazial din România a scăzut nesemnificativ la 0,5% în anul 2016-2017 (față de nivelul de 2,3% în 2006-2007).

Analiza comparativă pentru aceste două nivele de educație, la nivelul regiunilor, evidențiază faptul că amploarea relativă a fenomenului se păstrează similară pentru nivelurile alese. **Acest fapt subliniază ipoteza conform căreia cauzele sunt de natură structurală, culturală, dependente de specificul local al județelor, și regiunii, și nu manifestă o dinamică la trecerea de la un nivel educațional la celălalt. Astfel, intervențiile de prevenire sau cele remediale ar trebui să vizeze deopotrivă și împreună toate nivelurile analizate.**

La nivelul Regiunii Vest, în intervalul supus analizei, până la nivelul anului școlar 2008-2009, rata abandonului școlar, a înregistrat un trend continuu descendent, dar fără să se înregistreze scăderi spectaculoase. Anul școlar 2009-2010 marchează o tendință ascendentă în ceea ce privește abandonul, tendință continuată și în următorul an școlar. Anul școlar 2011-2012 marchează o nouă descreștere a ratei abandonului școlar, înregistrând valoarea de 2%, cu 0,7 puncte procentuale mai puțin decât în anul școlar precedent. Această descreștere se regăsește și în anul școlar următor. Anul școlar 2013-2014 este începutul unei noi perioade de creștere, ajungând în anul 2014-2015 să înregistreze valoarea de 2,7% identică cu cea din anul școlar 2006-2007. În ultimii doi ani ai perioadei analizate valoarea ratei abandonului școlar scade cu 0,1% în 2015-2016 și cu 1,6% în 2016-2017 față de anul anterior.

Rata abandonului este mai crescută în cazul băieților iar diferența dintre sexe este cuprinsă între 0,2 puncte procentuale și 0,7 puncte procentuale.

Pe medii de rezidență, rata abandonului înregistrează valori cuprinse între 0,3 puncte procentuale și 1,1 puncte procentuale mai ridicate în mediul rural. În anul școlar 2009-2010 se remarcă, însă, diminuarea acestei diferențe, față de anul anterior când valoarea ratei abandonului este cu 0,1 puncte procentuale mai mare în urban decât în rural, iar valorile ratei sunt egale 2,7 puncte procentuale.

La nivel național, analiza *ratei abandonului în învățământul liceal* prezintă un trend descrescător până la nivelul anului școlar 2009-2010, după care urmează o creștere înregistrând valoarea de 3,2 puncte procentuale cu 1 punct procentual mai mult decât în anul școlar precedent, iar copiii din mediul urban sunt în risc mai mare de a abandona școala, decât cei din mediul rural, cei mai mulți fiind băieți.

În Regiunea Vest, rata abandonului școlar a înregistrat o creștere, diferența dintre începutul și sfârșitul perioadei analizate fiind de 0,6 puncte procentuale, de la 3,3% în 2006-2007 la 3,9% în 2010-2011, dar a existat și o valoare minimă înregistrată de 2,2% în 2008-2009. În anul școlar 2010-2011, primul după anul intrării în lichidare a SAM-urilor și de preluare a locurilor la liceu, s-a înregistrat o creștere a procentului elevilor care au abandonat studiile liceale: ca urmare, în acest an școlar, rata abandonului a crescut de la 2,3% la 3,9%.

În ceea ce privește raportul masculin-feminin, se înregistrează diferențe în favoarea sexului masculin. Rata abandonului școlar în învățământul liceal a populației masculine este mai mare decât a celei feminine pe întreg intervalul analizat, diferența cea mai mare, de peste 1,3 puncte procentuale observându-se la nivelul anului școlar 2009-2010. Cu excepția anului școlar 2006-2007, primul an al perioadei analizate, când rata abandonului școlar din mediul urban este mai scăzută decât cea din mediul rural (3,3% - urban și 3,4% în rural), rata abandonului școlar din mediul urban înregistrează valori peste cele calculate în mediul rural.

În perioada analizată Județul Arad se găsește cu valori sub media regională și totodată sub valorile naționale, iar dintre celelalte județe se distinge Timiș, cu valori care depășesc mediile regionale și naționale pentru fiecare perioadă analizată.

Analiza comparativă dintre regiuni scoate în evidență din nou serii de date cu variații mari de la un an la altul, fără a se contura o tendință de creștere sau scădere, care să fie posibil de corelat cu cauze solide, și se întărește nevoia de a revizui metodologia de colectare și prelucrare a datelor.

Având în vedere oscilațiile relativ mari, precum și lipsa datelor de după 2011, formularea de recomandări devine deosebit de dificilă.

După 2011 au avut loc o serie de modificări în ceea ce privește oferta de educație la nivel liceal, iar lipsa datelor pentru această perioadă nu permite nici surprinderea unor posibile efecte, în termeni de îmbunătățire sau înrăutățire a situației.

Analiza *ratei abandonului în învățământul profesional* evidențiază o evoluție ascendentă. La nivel național, până în anul școlar 2009-2010, rata abandonului a înregistrat o evoluție oscilantă cu valori cuprinse între 8,2% și 8,6%. În anul școlar 2010-2011 se remarcă o creștere cu 11,2% față de anul școlar 2009-2010 (8,6%).

În învățământul profesional, se constată o pondere mai mare a abandonului în cazul populației feminine, în comparație cu populația masculină; la nivelul anului școlar 2010-2011, valorile sunt: 21,9% - fete și 18,6% - băieți.

În ceea ce privește rata abandonului școlar în învățământul profesional, la nivelul Regiunii Vest se remarcă următoarea evoluție: în perioada 2006 – 2010 indicatorul a înregistrat o scădere de la un an la altul cu valori cuprinse între 0,8% și 1,3%. În anul școlar 2010-2011 se remarcă o creștere semnificativă a ratei abandonului școlar. Astfel, rata abandonului școlar înregistrează o valoare de 14,3% în creștere față de anul școlar anterior cu 8,5 puncte procentuale.

Valorile ratei abandonului școlar, pe genuri, relevă diferențe în favoarea populației școlare feminine pe parcursul perioadei analizate, nivelul maxim al acestei diferențe fiind înregistrat în anul școlar 2009-2010 de 3,2%. Se remarcă faptul că, în anul școlar 2010-2011, atât la băieți cât și la fete se înregistrează cea mai mare rată a abandonului școlar (14,3% în cazul fetelor și 14,4% în cazul băieților).

Pe medii de rezidență, la nivelul anului școlar 2008-2009 se ating cele mai mari valori ale ratei abandonului școlar din mediul rural (15,4%) iar în anul școlar 2010-2011 cele mai mari valori din mediul urban (14,4%).

Este de remarcat faptul că școala profesională se poate organiza pe baza unei cereri explicite din partea angajatorilor, care se găsesc cu mai mare probabilitate și cu mai mare capacitate de angajare în mediul urban.

De aici rezultă nevoia de analiza și de recomandarea unor măsuri consistente, pentru asigurarea accesului echitabil al elevilor din mediul rural la o calificare profesională.

În cazul acestui nivel de educație lipsa datelor care să acopere perioada de după 2011, face imposibilă formularea unor observații și recomandări utile, pentru intervenții, deoarece condițiile și contextul de organizarea a învățământului profesional sunt radical diferite după 2011, și este de așteptat ca aceste schimbări să influențeze în mod vizibil valorile indicatorilor.

- Chiar și cu aceste limite, este îngrijorătoare valoarea indicatorului peste 5% și în multe situații aproape de valoarea de 10%.

- Au fost semnalate în repetate rânduri posibile cauze ale acestui fenomen, legate de limite de exprimare de opțiune a absolvenților de clasa a VIII-a, precum și lipsa unui acces echitabil la o calificare care să ofere șansa unei cariere profesionale și realizarea potențialului propriu.

- Analiza nu poate acoperi componenta de școala profesională în sistem dual, și ar fi necesară inclusiv o analiză comparativă între valorile acestui indicator pentru școala profesională tradițională și cea în sistem dual, cel puțin pentru a identifica și confirma pozitivele avantaje ale unei forme de organizare față de cealaltă.

- Tendința generală este de scădere, dar în anul școlar 2010-2011 apare o valoare mult peste valorile anterioare, ceea ce este necesar să fie corelat cu schimbări de structură în sistem.

Rata abandonului școlar în învățământul liceal și profesional, la nivel național, a scăzut la 2,6% în anul 2016-2017 (față de nivelul de 4,3% în 2010-2011).

În perioada anilor școlari 2010/2011-2014/2015, la nivel național, rata abandonului școlar în învățământul liceal și profesional, înregistrează o valoare totală maximă de 4,2% în intervalul 2010-2012 și cu un minim de 2,9% doi ani consecutivi după care urmează o creștere cu 0,7 puncte procentuale (anul școlar 2015-2016). La nivelul anului școlar 2016-2017 o pondere de 3,4% dintre elevii din învățământul liceal și profesional au abandonat studiile.

Băieții abandonează mai frecvent studiile decât fetele, de asemenea rata abandonului este mai mare în mediul rural.

Analiza pe sexe arată o situație mai bună a fetelor de-a lungul întregului interval de timp analizat.

De-a lungul perioadei de analiză, există decalaj între mediul urban și cel rural.

Contrar așteptărilor, fenomenul de abandon școlar este prezent și pentru *învățământul postliceal*, deși acesta este un traseu liber ales de către candidați, chiar cu plata unor resurse.

În acest caz cauzele nu pot fi puse pe seama repartizării candidaților, deci cauzele sunt probabil de altă natură decât pentru celelalte nivele de educație.

În concluzie trebuie precizat că fenomenul este prezent de-a lungul fiecărui nivel, și efectul la nivelul generației de elevi este în bună concordanță cu valoarea mare a Ratei

de părăsire timpurie a școlii, și corelații sunt necesar a fi confirmate mai ales pentru definirea soluțiilor care să acționeze asupra cauzelor.

La nivel național, rata abandonului școlar în învățământul postliceal a înregistrat o creștere constantă în intervalul 2006-2007/2014-2015. La nivelul anului 2015-2016, valorile coboară cu 1 punct procentual până la 9,7 puncte procentuale față de anul precedent iar la nivelul anului 2016-2017, valorile urcă peste nivelul anului 2015-2016, până la 10%.

La nivelul Regiunii Vest, pe întreaga perioadă analizată evoluția ratei abandonului școlar în învățământul postliceal înregistrează o scădere cu 0,3% de la 11,7% în anul școlar 2006-2007 la 11,4% în anul școlar 2016-2017. Valoarea minimă înregistrată este de 2,4% în anul școlar 2007-2008.

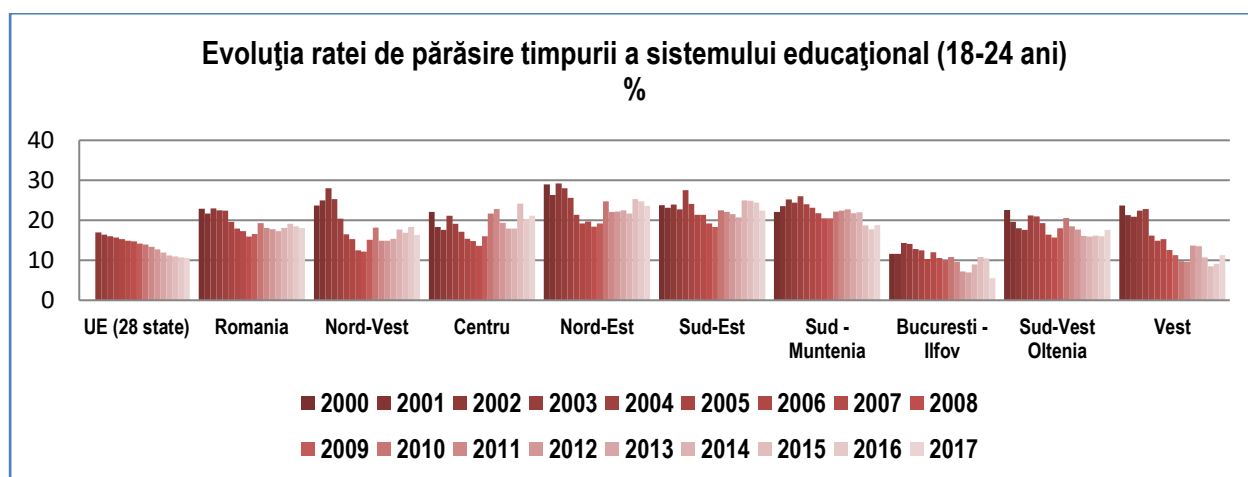
Analiza valorilor indicatorului pe sexe relevă o scădere a decalajului de-a lungul perioadei analizate în favoarea populației de gen feminin: de la o diferență de 14,2% în 2006-2007 (7,7 p.p. fete față de 21,9 p.p. băieți) la o diferență de 2,8% în 2016-2017 (10,5 p.p. fete față de 13,3 p.p. băieți). În perioada 2006-2007/2008-2009 și în anul 2015-2016 rata abandonului înregistrează valori mai ridicate în rândul populației masculine. Rata abandonului în rândul bărbaților înregistrează o scădere cu 8,1% (de la 21,9% în 2006-2007 la 13,8% în 2015-2016) iar în anul școlar 2010-2011 atinge cel mai scăzut nivel din perioada de analiză: 1,9%.

6.3.6. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație⁵⁴

Rata de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani)^{*)} Proportia populatiei de 18-24 ani cu nivel de educatie elementar (scazut) care nu urmeaza nicio forma de instruire in ultimele patru saptamani precedente interviului, in total populatie de 18-24 ani

În România în perioada 2000-2017, rata de părăsire timpurie a școlii a scăzut cu 4,8 puncte procentuale de la 22,9 % la 18,1 %. În anul 2008 s-a înregistrat cea mai scăzută rată de părăsire timpurie a școlii 15,9%. România și-a propus să atingă ținta de 11,3% în 2020. În general, în perioada 2002-2017, ponderile înregistrate la nivelul țării noastre sunt cu 1,2% până la 8,1% peste media țărilor din Uniunea Europeană.

Figura

Sursa: EUROSTAT[edat_lfse_16]

Valorile înregistrate în Regiunea Vest sunt sub mediile anuale naționale iar tendința generală, în perioada supusă analizei, este de scădere. La nivelul Regiunii Vest rata de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani) a scăzut, cu 12,4 puncte

⁵⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „24 Rata de părăsire timpurie – EUROSTAT” – [pentru vizualizare clic aici](#)

procentuale. Cu aceasta valoare, Regiunea Vest înregistrează cea mai mare scădere, fiind urmată de Nord-Vest (7,4 puncte procentuale) pe locul trei situându-se Regiunea Nord- Est (5,4 puncte procentuale).

Analizând valorile pentru Regiunea Vest, se observă că acestea se situează sub valoarea mediei naționale, iar în perioada 2008-2011 și 2014-2016 cu valori chiar sub media UE28. Însă în perioada 2012-2013 asistăm la o creștere a acestui indicator, cu valori peste media națională.

Analiza datelor pe sexe, la nivel național, arată că în perioada 2002-2005 și 2010-2015 rata de părăsire timpurie a școlii este ușor crescută în cazul populației masculine, față de cea feminină. În perioada 2002-2016, în cazul populației masculine, la nivel național, rata de părăsire timpurie a școlii înregistrează o scădere de 5,4% iar în cazul populației feminine de 3,3%.

6.3.7. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)⁵⁵

Programul pentru evaluarea internațională a elevilor (*Programme for International Student Assessment – OECD / PISA*) este o evaluare standardizată internațional, inițiată și proiectată împreună de către toate țările membre OECD la care s-au adăugat ulterior un număr de țări partenere, non-membre. Populația-țintă în PISA este constituită din totalitatea elevilor cu vârste cuprinse între 15 ani și 3 luni (complete) și 16 ani și 2 luni (complete) la data testării. Testarea internațională se desfășoară o dată la 3 ani și arată nivelul elevilor la citire/lectură, matematică și științe.

Datele privind competențele elevilor în citire au o evoluție de descreștere a ponderii celor sub nivelul 2, de la 40,4% în 2009 la 38,7% în 2015, devansând doar Bulgaria (41,5%) valori mult peste media Eu și peste ținta asumată. În ceea ce privește performanțele elevilor la nivelul 5 sau peste aceste au crescut, în 2015, cu 1,3 puncte procentuale fata de 2009 și cu 0,4 puncte procentuale față de 2012.

La matematică, sub nivelul 2, situația este similară, cu valori de 52,7% în 2006 și 39,9% în 2015. Țări care au performat mai slab decât România sunt Cipru (42,1%) și Bulgaria (42,6%).

Evoluția nivelului 5 sau peste este pozitivă 1,3% (2006), 1,3% (2009), 3,2% (2012) și 3,3% în 2015.

La științe pentru perioada 2006-2012, se remarcă o tendință de scădere a procentului elevilor cu performanțe sub nivelul 2: 2006 - 46,9%, 2009 - 41,4% , 2012 - 37,3% . În perioada 2012-2015 apare o creștere a procentului cu 1,2. Pentru perioada 2006-2015 procente elevilor la nivelul 5 sau peste acest nivel au fluctuat astfel: 0,5% (2006) , 0,4% (2009), 0,9% (2012) și 0,7% **(2015)**.

Pe scala performanțelor PISA 2015, la științe, România devansează doar Cipru.

Elevii care obțin aceste rezultate la testul PISA, au șanse mari de a nu reuși la examenul național de evaluare, și majoritatea lor se vor îndrepta către IPT; acest fenomen ne arată că este necesară o intervenție suplimentară din partea școlilor pentru a remedia acest deficit de competențe de bază, care sunt absolut necesare pentru dobândirea unei calificări și succes pe piața muncii.

6.3.8. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)⁵⁶

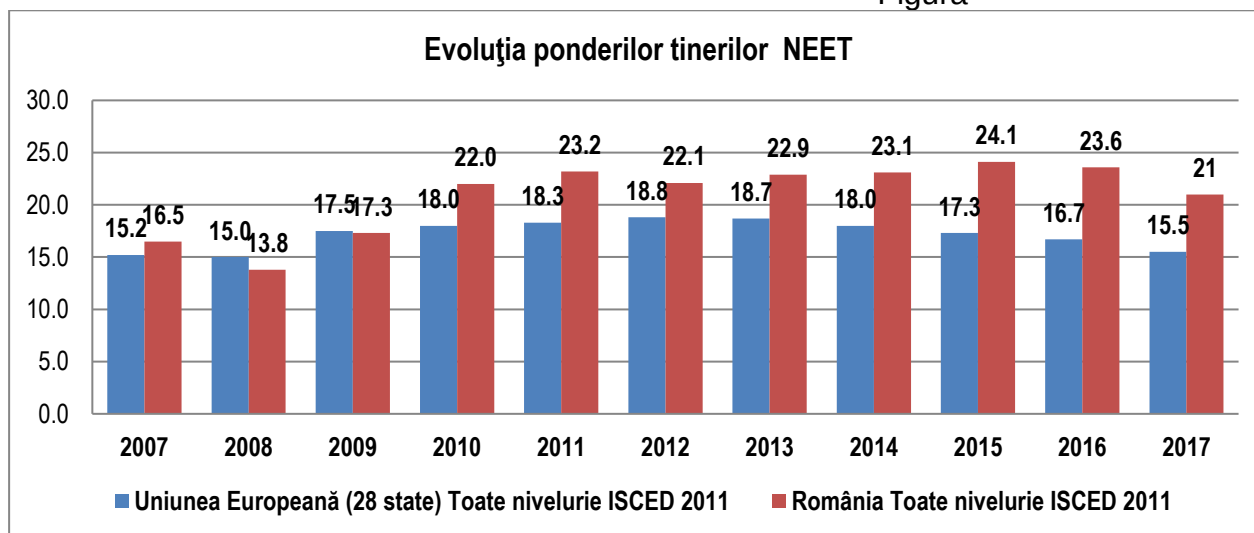
⁵⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„25 PISA” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„26 Tineri NEET” – pentru vizualizare clic aici](#)

România are o poziție defavorabilă în rândul statelor Uniunii Europene în ceea ce privește indicatorul NEET. Tinerii din categoria NEET reprezintă o altă problemă importantă pe lângă elevii cu rezultate slabe la testul PISA.

Această problemă este prezentă în toate statele membre ale UE, și arată o evoluție ușor crescătoare în perioada crizei (2009-2012), după care sunt vizibile semne de îmbunătățire. În schimb pentru România nici după perioada crizei nu se observă o diminuare a procentului tinerilor NEET, care se situează peste valoarea medie UE, în anul 2017 fiind de 21% (15,5% UE).

Figura

Sursa datelor: EUROSTAT [edat_lfse_21]

Pe niveluri de educație, la valori ridicate se situează procentele de tineri NEET care au studii reduse, mai puțin de învățământul primar și secundar inferior (nivelurile 0-2), peste media europeană cu valori cuprinse între 0,6 puncte procentuale (2007) și 2,5 puncte procentuale (2017).

Situația cea mai alarmantă este pentru absolvenții de învățământ secundar superior și postliceal non-terțiar (nivelurile 3 și 4) al căror procent a fost în creștere, în perioada 2009-2017, mult peste media europeană (cea mai mare diferență de 4,1 puncte procentuale a fost în anul 2016).

Ținta asumată pentru 2020 necesită intervenții dedicate acestei categorii, atât de prevenire a fenomenului cât și reparatorie vizând populația care în ultimii 10 ani s-a găsit în această situație, și pentru care șansele de inserție profesională sunt reduse.

6.3.9. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)⁵⁷

Învățarea pe tot parcursul vieții, parte importantă a fostei Strategii Lisabona, continuă să dețină un loc prioritar atât pe agenda europeană - în special în perspectiva Strategiei Europa 2020, cât și la nivel național.

Dobândirea, actualizarea și modernizarea continuă a competențelor și cunoștințelor sunt o condiție esențială pentru dezvoltarea și promovarea unei forțe de muncă adaptabile, competente și calificate, precum și pentru dezvoltarea personală a tuturor cetățenilor și participarea acestora la toate aspectele societății.

⁵⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„27 Formare continuă” – pentru vizualizare clic aici](#)

Ținta României de creștere a ratei de participare a adulților (25-64 ani) la formarea continuă este de 10% până în anul 2020 (obiectivului strategic care vizează participarea la formarea continuă a populației adulte este de 15% în UE până în 2020).

Formarea adulților cuprinde învățarea: formală, non-formală și informală pentru dezvoltarea competențelor de bază, obținerea de noi calificări, perfecționare sau reconversie profesională, pentru dezvoltarea personală.

Din datele furnizate de EUROSTAT, în perioada analizată (2012-2017), la nivel național, se observa ca participarea populației adulte la programele de formare continuă a fost la un nivel mult sub media europeană. Participarea adulților la procesul de învățare continuă este foarte scăzută, cu 1,1% în 2017, mult sub media UE (10,9%).

Din punct de vedere al evoluției în perioada 2012-2016, la nivel regional, conform datelor analizate, s-a înregistrat un progres al ratei de participare la formarea continuă a populației adulte de la 1,1% (2012) la 1,6% (2016). În anul 2017 rata de participare la formare continuă a populației adulte a scăzut cu 0,5 puncte procentuale față de anul precedent.

În funcție de gen, se observă că proporția persoanelor adulte de gen masculin care optează pentru participarea la formare este nesemnificativ mai ridicată (0,1%) comparativ cu persoanele de gen feminin (date furnizate doar pentru perioada 2015-2016).

6.4. Indicatori de impact

6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului

Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra ratei șomajului ar putea fi evaluat prin stabilirea unor corelații în timp între rata de inserție profesională, respectiv rata șomajului absolvenților și rata totală a șomajului. În acest moment, în lipsa unui sistem unitar de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților, școlile raportează propriile evaluări care însă sunt dificil de validat.

Totusi, rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani, și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor, sugerează o problemă serioasă a sistemului de pregătire în raport cu finalitățile obținute în plan ocupațional.

Din acest motiv, se reține ca un prim indicator de impact, care poate fi măsurat pe baza datelor statistice disponibile, șomajul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani, cu rezerva ca aceasta nu este diferențiat pentru absolvenții IPT.

Se recomandă, colaborarea între ministere în vederea structurării a bazei de date a AJOFM pentru evidențierea diferențiată a absolvenților de formare profesională. Ca strategie alternativă se recomandă evaluarea indicatorului privind rata de șomaj a absolvenților de IPT pe baza unor sondaje periodice reprezentative, menite să furnizeze și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională.

6.4.2 Inserția profesională a absolvenților, pe niveluri de educație

Pentru a spijini inserție profesională a absolvenților, Legea 76/2002 prevede diferite tipuri de sprijin de încurajare a trecerii la viața activă, astfel " Absolvenții instituțiilor de învățământ și absolvenții școlilor speciale, în vârstă de minim 16 ani, înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă, în situația în care se angajează cu norma întreagă, pentru o perioada mai mare de 12 luni, beneficiază, din bugetul asigurărilor de șomaj, de prima de încadrare egală cu valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării „

Angajatorii sunt încurajați pentru încadrarea elevilor și studenților pe perioada vacanțelor, (conf. Legii nr. 72/2007) „Angajatorul care încadrează în muncă elevi și studenți pe perioada vacanțelor beneficiază de un stimulent financiar lunar egal cu 50% din valoarea

indicatorului social de referință al asigurărilor pentru somaj și stimulării ocupării forței de muncă în vigoare, prevăzute de Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru somaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare. Stimulentul financiar se acordă la cererea angajatorului din bugetul asigurărilor pentru somaj. Perioada maximă de acordare a stimulentului financiar prevăzut este de 60 de zile lucrătoare într-un an calendaristic,

6.5. Concluzii din analiza ÎPT

1. Concluzii din analiza Indicatorilor de intrare în IPT

- Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență
Regiunea Vest este regiunea de dezvoltare a României cu cele mai mici valori ale numărului de elevi cuprinși în învățământul gimnazial.
- Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)
La nivel național, în perioada analizată, numărul de elevi cuprinși în învățământul primar a crescut cu 82.756 elevi, cu o evoluție oscilantă și din cauza schimbărilor de structură a sistemului de educație din anul școlar 2012/2013, care a cauzat o creștere bruscă a efectivelor. În 2016/2017 învățământul primar a cuprins 928.245 de mii de elevi. Iată în 2017-2018 numărul acestora a crescut cu 19.686 elevi. În Regiunea Vest au fost înregistrați în 2017-2018 un număr de 77309 elevi, la acest nivel.
- Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională
În Regiunea Vest situația evoluției numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional este similară cu cea de la nivel național. În perioada analizată, efectivele de elevi din învățământul profesional, la nivel regional au scăzut cu 12.055 elevi de la 18.863 elevi în anul școlar 2007-2008 la 6.808 elevi în anul școlar 2017-2018.
- Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional
La nivelul tuturor județelor s-a înregistrat o scădere a numărului de elevi cuprinși în învățământul liceal, cea mai mare scădere fiind în județul Timiș cu 6.275 elevi și județul Hunedoara cu 6.126 elevi în perioada 2007/2008- 2017/2018.
- Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal
Numărul elevilor cuprinși în învățământul postliceal a crescut în mod continuu atât la nivel național cât și în toate regiunile țării. La nivel regional, în perioada analizată, efectivele au crescut cu 5.713 elevi, de la 3.909 elevi în 2007/2008 la 9.622 elevi în 2017/2018.
- Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional
De-a lungul intervalului analizat, la nivel național, rata netă de cuprindere a scăzut de la 72,2% (în 2007-2008) la 65,8% (în 2017-2018). Evoluția a fost oscilantă cu creșteri sau scăderi de la un an la altul.
Analiza valorilor ratei nete de cuprindere la acest nivel de învățământ, în Regiunea Vest, evidențiază o evoluție oscilantă inclusiv la nivelul județelor.
Fenomenul de scădere a valorii acestui indicator după 2012 trebuie analizat, pentru identificarea soluțiilor de stopare a descreșterii care s-a înregistrat în fiecare județ al regiunii: județul Arad (6,1%), județul Caraș-Severin (5,1%), județul

- Hunedoara (6,6%) și județul Timiș (5,9%) Din punct de vedere al evoluției, în perioada analizată, tendința de creștere a ratei nete de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele XI-XII, anul III s-a manifestat atât la nivel național (de la 54,8% în 2007-2008 la 59,9 în 2017-2018) cât și la nivelul regiunilor, cu valori cuprinse între 1,5% (Regiunea Vest) și 15,1% (București - Ilfov).
- Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal În județele regiunii s-a menținut tendința de creștere a numărului de elevi la învățământul postliceal. Județul cu cel mai mare număr de elevi în învățământul postliceal a fost județul Hunedoara. Pe forme de proprietate, la nivelul Regiunii Vest, pe parcursul perioadei analizate, numărul cel mai mare de elevi a fost în învățământul postliceal public, 64.062 elevi.
 - Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional
La nivel național, numărul mediu de locuri solicitate pe agent economic este de 9. Asta înseamnă că aceste companii nu au capacitatea de a organiza instruirea practică pentru o grupă de elevi, iar gestionarea instruirii practice la mai mulți angajatori este dificilă pentru personalul școlii. Este de reținut că aceste valori includ totuși și un număr mic de companii mari, care pot organiza instruirea pentru o grupă sau chiar o clasă de elevi.
La nivelul Regiunii Vest operatorii economici au solicitat un număr de 3.109 locuri din care în proiectul planului de școlarizare au fost propuse 2.380 locuri (o diferență de 736 locuri) însemnând un grad de răspuns la solicitări de 74,4%. Un număr 374 operatori economici au încheiat contracte în 2018-2019, cu următoarea distribuție pe județe: Arad 57,9%; Caraș-Severin 90,3%; Hunedoara 85,7% și Timiș 81,6%
 - Parteneriatul cu operatorii economici
Datele statistice privind situația parteneriatului cu operatorii economici arată că, la nivel național, 4.363 de operatori economici au fost implicați în formarea profesională a elevilor din clasa a IX-a, din învățământul profesional (inclusiv dual), în anul școlar 2018-2019, din care 379 de operatori economici (9%) la nivelul Regiunii Vest.
 - Rețeaua unităților școlare IPT
Rețeaua școlară a unităților de învățământ profesional și tehnic de stat și particular (inclusiv învățământ postliceal prin școli postliceale și școli de maiștri) anul școlar 2018 - 2019 învățământ de zi/seral/frecvență redusă la nivel național, **numără 1343 de unități de învățământ din care 266 în mediul rural, din care în Regiunea Vest avem 143 de unități de învățământ profesional și tehnic de stat și particular, 125 sunt în mediul urban și 18 în mediul rural.**
 - Proiectul ofertei de școlarizare în IPT pentru anul școlar 2019-2020
Conform datelor, în Regiunea Vest, în anul școlar 2016-2017, în cadrul liceului tehnologic și învățământului profesional, curs de zi, învățau un număr de 25.297 elevi în 17 domenii de pregătire, cu următoarea distribuție de domenii:
 - Resursele umane din ÎPT
La nivel național, în perioada 2011/2012-2017-2018, personalul didactic din învățământul profesional și tehnic a înregistrat o scădere cu 6.160 persoane de la 32.439 persoane în 2011-2012 la 28.346 persoane în 2017-2018.
Pe niveluri de învățământ scăderea sau creșterea efectivelor personalului didactic din învățământul profesional și tehnic se corelează cu tendințele efectivelor de elevi.

Gradul de acoperire cu personal calificat în învățământul profesional și tehnic este cuprins între 99,2% (2011-2012) și 96,0% (2012-2013).

- **Infrastructura unităților școlare din IPT**
La nivelul Regiunii Vest, la începutul anului școlar 2017-2018, *numărul laboratoarelor* este de 968, cu 59 mai puține față de anul școlar anterior, repartizate pe județe astfel: Timiș (-28), Arad (+1), Caraș-Severin (-13) și Hunedoara (+19).
Referitor la *numărul de ateliere școlare* în învățământul profesional și tehnic, statistica reflectă faptul ca la nivel național funcționează un număr de 3.772 ateliere cu 113 de ateliere mai puține față de anul anterior (2016-2017), din care 450 în Regiunea Vest, cu o scădere de 12 într-un an.
Numărul PC-urilor (Personal Computers) în învățământul profesional și tehnic, la nivel național, la începutul anului școlar 2017-2018 era de 123.182 PC-uri cu 756 mai multe față de anul anterior, din care în Regiunea Vest avem cu 143 PC-uri mai puține, cu următoarea distribuție: Arad-3.144 PC-uri, Caraș-Severin – 1.608 PC-uri, Hunedoara – 2.735 PC-uri și Timiș - 4.682 PC-uri.
- **Cheltuieli publice pentru educație**
Statisticile publicate de Eurostat arată faptul că România, cu 2,72%, se află pe ultimul loc în Uniunea Europeană și la mare distanță de economiile dezvoltate în ceea ce privește sumele cheltuite pentru educație.
- **Egalitatea de șanse, nediscriminarea și egalitatea de gen**
Egalitatea de șanse de acces la o calificare necesită o analiză specifică și intervenții urgente la nivel regional și național.

2. Concluzii din analiza Indicatorilor de proces

- **Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT**
Descentralizarea funcțională implică și antrenarea sporită în mecanismele decizionale a partenerilor sociali, pentru a garanta apropierea deciziei de beneficiarii serviciului public de educație. Cadrul instituțional pentru dezvoltarea parteneriatului social în educație și formare profesională se bazează pe structurile consultative inițiate în sprijinul deciziei la nivel local și regional.
- **Asigurarea calității în ÎPT**
Asigurarea calității în învățământul profesional și tehnic se realizează atât la nivel de sistem, cât și la nivel de furnizor și se bazează pe Cadrul Național de Asigurare a Calității (CNAC) și pe standardele de autorizare provizorie, de acreditare, de evaluare și de referință, respectiv metodologia de evaluare instituțională în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a organizațiilor furnizoare de educație.
- **Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar**
Analiza rezultatelor elevilor privind promovabilitatea în *învățământul liceal*, la sfârșitul anului școlar 2016-2017, scoate în evidență faptul că Regiunea Vest ocupă ultimul loc cu un procent de promovabilitate între regiuni de 96,3%, alături de Regiunea Sud-Est.
- **Serviciile de orientare și consiliere**
Consilierea și orientarea trebuie să se concentreze și pe dezvoltarea abilităților de învățare de-a lungul vieții, iar pregătirea tinerilor pentru o carieră este necesar să se poarte de la paradigma „o primă calificare, va fi urmată de specializări,

perfecționări și recalificări pentru mai multe ocupații”, în funcție de cererea în continuă schimbare a pieței.

3. Concluzii din analiza Indicatorilor de ieșire

- Absolvenți pe niveluri de educație Evoluția numărului de absolvenți de liceu, la nivel național, în intervalul 2010-2016, nivel național, indică pentru licee următoarea situație: licee și colegii teoretice o scădere cu 6.580 (de la 85.277 absolvenți la 78.697 absolvenți); licee filieră tehnologică o scădere cu 43.618 (de la 106.474 absolvenți la 62.856 absolvenți).
- Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED
La nivel național, **rata de absolvire în învățământul gimnazial** a înregistrat în anul școlar 2016-2017 (83,1%) o scădere de 2,4% față de anul școlar 2006-2007 (85,5%). La nivel național **rata de absolvire în învățământul liceal** a înregistrat o creștere cu 18,3%, de la 53,5% în anul școlar 2006-2007 la 72% în anul școlar 2016-2017, trend înregistrat în toate regiunile țării. Analiza valorilor **ratei de absolvire în învățământul postliceal** evidențiază o creștere semnificativă de la un an la altul. În perioada analizată, la nivel național rata de absolvire de la acest nivel de învățământ are un trend ascendent atingând în anul școlar 2016-2017 valoarea de 16,0% cu 11,7,% mai mult față de anul școlar 2006-2007 (3,8%).
- Rata de tranziție la următorul nivel de educație
Datele INS privind **rata de tranziție de la gimnaziu la liceu și învățământ profesional**, la nivel național evidențiază variații de la an la an, valorile fiind cuprinse între 96% și 99,6% pentru anii luați în considerare; valorile indicatorului în Regiunea Vest sunt de peste 96%. Procentele la nivel de regiune sunt foarte apropiate de cele de la nivel național și printre cele mai ridicate din țară, exceptând București-Ilfov.
- Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED
Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial din România a scăzut la 1,6% în anul 2016-2017 (față de nivelul de 2% în 2006-2007). Comparativ cu anul școlar anterior, în 2016-2017 se remarcă o scădere a ratei abandonului școlar, cu 1,3%. **Rata abandonului școlar în învățământul gimnazial** din România a scăzut nesemnificativ la 0,5% în anul 2016-2017 (față de nivelul de 2,3% în 2006-2007). Analiza **ratei abandonului în învățământul profesional** evidențiază o evoluție ascendentă. La nivel național, până în anul școlar 2009-2010, rata abandonului a înregistrat o evoluție oscilantă cu valori cuprinse între 8,2% și 8,6%. În anul școlar 2010-2011 se remarcă o creștere cu 11,2% față de anul școlar 2009-2010 (8,6%).
- Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație
În România în perioada 2000-2017, rata de părăsire timpurie a școlii a scăzut cu 4,8 puncte procentuale de la 22,9 % la 18,1 %. În anul 2008 s-a înregistrat cea mai scăzută rată de părăsire timpurie a școlii 15,9%. România și-a propus să atingă ținta de 11,3% în 2020. În general, în perioada 2002-2017, ponderile înregistrate la nivelul țării noastre sunt cu 1,2% până la 8,1% peste media țărilor din Uniunea Europeană.
- Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)
Datele privind competențele elevilor în citire au o evoluție de descreștere a ponderii celor sub nivelul 2, de la 40,4% în 2009 la 38,7% în 2015, devansând

doar Bulgaria (41,5%) valori mult peste media Eu și peste ținta asumată. În ceea ce privește performanțele elevilor la nivelul 5 sau peste aceste au crescut, în 2015, cu 1,3 puncte procentuale fata de 2009 și cu 0,4 puncte procentuale față de 2012. La matematică, sub nivelul 2, situația este similară, cu valori de 52,7% în 2006 și 39,9% în 2015. Țări care au performat mai slab decât România sunt Cipru (42,1%) și Bulgaria (42,6%).

- Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)
Această problemă este prezentă în toate statele membre ale UE, și arată o evoluție ușor crescătoare în perioada crizei (2009-2012), după care sunt vizibile semne de îmbunătățire. În schimb pentru România nici după perioada crizei nu se observă o diminuare a procentului tinerilor NEET, care se situează peste valoarea medie UE, în anul 2017 fiind de 21% (15,5% UE).
- Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)
Din datele furnizate de EUROSTAT, în perioada analizată (2012-2017), la nivel național, se observa ca participarea populației adulte la programele de formare continua a fost la un nivel mult sub media europeana. Participarea adulților la procesul de învățare continuă este foarte scăzută, cu 1,1% în 2017, mult sub media UE (10,9%).

4. Concluzii din analiza Indicatori de impact

- Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului
Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra ratei șomajului ar putea fi evaluat prin stabilirea unor corelații în timp între rata de inserție profesională, respectiv rata șomajului absolvenților și rata totală a șomajului. În acest moment, în lipsa unui sistem unitar de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților, școlile raportează propriile evaluări care însă sunt dificil de validat.
- Inserția profesională a absolvenților IPT, pe niveluri de educație
Pentru a spijini inserție profesională a absolvenților, Legea 76/2002 prevede diferite tipuri de sprijin de încurajare a trecerii la viața activă, astfel " Absolvenții instituțiilor de învățământ și absolvenții școlilor speciale, în vârstă de minim 16 ani, înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă, în situația în care se angajează cu norma întreagă, pentru o perioada mai mare de 12 luni, beneficiază, din bugetul asigurărilor de șomaj, de prima de încadrare egală cu valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării „

6.5.1.Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire

Conform Strategiei educației și formării profesionale din România, pentru perioada 2106-2020, aprobată prin HG 317/2016, ținta pentru cuprinderea elevilor în învățământul profesional și tehnic, în clasa a IX-a, învățământ de zi, de masă, de stat, este de 60% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ de zi, de masă, de stat.

Pe baza previziunilor realizate de CEDEFOP privind oportunitățile de locuri de muncă, se recomandă ca la orizontul anului 2025, cuprinderea elevilor în clasa a

IX-a învățământ profesional să fie de 35% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ de zi, de masă, de stat.

Ponderea de 35% mai sus menționată este orientativă, ea fiind condiționată, conform Metodologiei de organizare și funcționare a învățământului profesional de stat, aprobată prin OMENCS nr. 5033/29.08.2016, și a Metodologiei de organizare și funcționare a învățământului dual, aprobată prin OMEN nr. 3554 din 29.03.2017, de următoarele precizări din metodologiile menționate:

- învățământul profesional se organizează numai în unitățile de învățământ care anexează la propunerea privind planul de școlarizare, contracte-cadru încheiate cu operatorii economici/instituții publice, contracte prin care se partajează responsabilitățile pentru organizarea și desfășurarea procesului de formare profesională a elevilor;
- învățământul dual se organizează în unități de învățământ de stat, particulare sau confesionale autorizate sau acreditate, în baza unui contract de parteneriat care se încheie între unul sau mai mulți operatori economici sau asociație/ consorțiu de operatori economici/ clustere, unitatea de învățământ și unitatea administrativ teritorială pe raza căreia se află unitatea școlară și prin care se stabilesc condițiile de colaborare, drepturile și obligațiile părților, precum și costurile asumate de parteneri;
- inspectoratele școlare au obligația de a răspunde solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul dual prin includerea cu prioritate a acestor solicitări în proiectul planului de școlarizare.

În acest context, inspectoratelor școlare și Comitetelor Locale de Dezvoltare a Parteneriatului social le revine sarcina de a analiza cu maximă responsabilitate solicitările de școlarizare ale operatorilor economici, atât la învățământul profesional cât și la învățământul dual, în scopul fundamentării proiectelor planurilor de școlarizare cu satisfacerea în cât mai mare măsură a solicitărilor operatorilor economici, dar, în egală măsură, cu asigurarea unei oferte echilibrate între învățământul liceal teoretic, liceal vocațional, liceal tehnologic și învățământul profesional care să răspundă nevoilor de dezvoltare socio-economică la nivel județean și regional.

De asemenea, inspectoratele școlare și unitățile de învățământ vor trebui să intensifice acțiunile vizând dezvoltarea parteneriatului cu operatorii economici.

Este important de menționat că pentru îndeplinirea ȋntelilor mai sus menționate privind cuprinderea elevilor în IPT și cuprinderea elevilor în învățământul profesional sunt necesare măsuri și acțiuni sistematice și susținute din partea inspectoratelor școlare, a unităților de învățământ și a tuturor factorilor interesați pentru realizarea unui marketing educațional eficient și pentru consilierea și orientarea elevilor din învățământul gimnazial și a părinților acestora, pentru a diminua decalajul existent în prezent între cifrele planului de școlarizare la IPT și cuprinderea efectivă a elevilor în IPT.

Plecând de la structura cererii potențiale, în perspectiva 2017-2025, pe domenii de formare ale IPT, în ipoteza scenariului moderat din Studiul previzional, în Regiunea Vest, sunt recomandate ponderile pentru cuprinderea elevilor, pe domenii, din tabelul următor.

Tabelul - Ponderi orientative pentru oferta la învățământul liceal tehnologic + învățământul profesional (învățământ de zi, de masă, de stat)

Domeniul pregătirii de bază/ Profilul	Ținte propuse pentru oferta de formare * (%)
1.Mecanică	
2.Electromecanică	
3.Electronică și automatizări	
4.Chimie industrială	
5.Materiale de construcții	
6.Electric	
7.Construcții, instalații și lucrări publice	
8.Agricultură	
9.Silvicultură	
10.Comerț	
11.Turism și alimentație	
12.Industrie alimentară	
13.Fabricarea produselor din lemn	
14.Industria textilă și pielărie	
15.Tehnici poligrafice	
16.Estetica și igiena corpului omenesc	
17. Protecția mediului	
18. Economic	
19. Producție media	
TOTAL	100

* ponderile reprezintă ieșiri din sistemul ÎPT în 2025

Ponderile din tabelul de mai sus sunt orientative și ele vor fi actualizate periodic în funcție de tendințele pieței muncii și de solicitările operatorilor economici

6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală)

Ținând cont de valorile indicatorilor privind cuprinderea elevilor în IPT, în anul școlar 2018 – 2019, precum și de proiectul planului de școlarizare pentru anul școlar 2019 -2020, o eșalonare orientativă a creșterii valorilor indicatorilor pentru îndeplinirea țăintelor în anul școlar 2024 -2025, este prezentată în tabelul următor.

Județul	Indicator	Valoarea indicatorului în anul școlar						
		2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023	2023 - 2024	2024 - 2025
Arad	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	47.5%	53%	55%	57%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	12.9%	18%	23%	29%	35%	35%	35%
Caraș-Severin	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	51.5%	53%	55%	57%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	22.6%	24%	27%	31%	35%	35%	35%

Hunedoara	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	50.6%	52%	54%	57%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	23.2%	31%	32%	33%	35%	35%	35%
Timiș	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	42.0%	48%	51%	55%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	18.5%	28%	30%	32%	35%	35%	35%
Regiunea Vest	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	47.0%	51%	53%	56%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	18.9%	25%	28%	3%	35%	35%	35%

Notă:

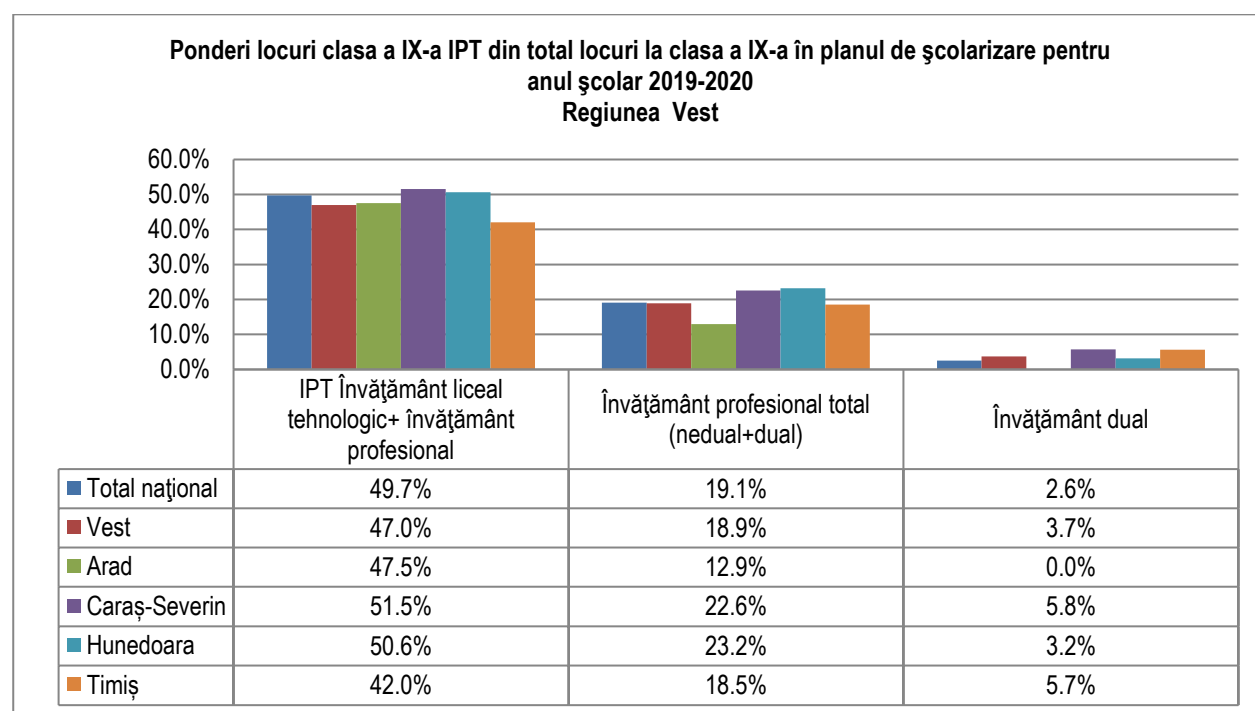
Notă: Indicatorii și valorile acestora se referă la învățământ de zi, de masă, de stat

Sursa datelor pentru anul școlar 2018-2019: inspectoratele școlare

Valorile indicatorilor pentru anul școlar 2019-2020 sunt estimate pe baza proiectelor planurilor de școlarizare elaborate de inspectoratele școlare.

Pentru detalii vezi anexa 28 Plan școlarizare IPT cl. a IX-a 2019-2020 – [pentru vizualizare clic aici](#)

Proiectul planului de școlarizare la clasa a IX-a IPT, învățământ de zi, de masă, proprietate publică, pentru anul școlar 2019 – 2020

Unul dintre cei mai importanți indicatori care reflectă progresul în adaptarea ofertei de formare profesională la cererea actuală și cea previzionată a pieței muncii, este ponderea locurilor pentru clasa a IX-a IPT din total locuri la clasa a IX-a în planul de școlarizare pentru anul școlar 2019-2020.

La nivelul Regiunii Vest înregistrăm 47%, sub media națională care este de 49,7%, ambele valori la distanță semnificativă de ținta de 60%.

La nivelul județelor din regiune, există diferențe relativ mari, de 10 puncte procentuale, cea mai mică pondere având județul Timiș, de 42% și la extrema cealaltă se situează județul Caraș Severin cu 51,5%.

Două dintre cele patru județe, respectiv Caraș Severin și Hunedoara, înregistrează valori ușor superioare mediei naționale, dar nici în cazul acestora nu avem o situație excepțională, și apropiată de țintele vizate.

În ceea ce privește ponderea învățământului profesional, cu formele de organizare dual, și nedual, diferențele sunt semnificative între județe.

Regiunea se poziționează și la acest indicator ușor sub media națională, cu 18,9%, față de 19,1%

Județul Arad are o pondere de 12,9%, cea mai mică valoare în regiune, doar învățământ profesional, fără nicio clasă la forma de organizare dual. Situația cere o analiză și intervenții urgente, având în vedere potențialul economic de excepția a județului, și criza de forță de muncă calificată.

Județul Timiș are o pondere de 18,5%, învățământ profesional, din care 5,7% este învățământ profesional, dual. În acest județ forma de organizare dual a demarat pe baza unor contracte ferme dintre angajatori și școli, și arată o tendință de creștere solidă.

Județul Caraș Severin are o pondere de 22,6%, învățământ profesional, din care 5,8% este învățământ profesional, dual. În acest județ este de remarcat excelenta cooperare dintre școli și companii, cu sprijinul și încurajarea venită din partea municipalității Reșița și a consiliului local, chiar dacă situația socio-economică a județului nu este cea mai bună.

Județul Hunedoara are o pondere de 23,2%, învățământ profesional, din care 3,2% este învățământ profesional, dual. În acest județ este de remarcat excelenta cooperare dintre școli și companii, în situația în care din punct de vedere socio-economic, contextul este cel mai dificil, la nivel regional.

	Număr de locuri în plan 2019 - 2020					
	Total	Din care, locuri la:				
		Învățământ liceal teoretic	Învățământ liceal vocațional	Învățământ liceal tehnologic	Învățământ profesional	
					Total (profesional nedual + dual)	Învățământ dual
Total național	180789	69992	13901	50380	46516	7928
Vest	14586	5776	1148	3766	3896	910
Arad	3698	1372	308	1316	702	84
Caraș-Severin	2352	952	112	700	588	210
Hunedoara	3276	1288	252	672	1064	112
Timiș	5260	2164	476	1078	1542	504

Pentru o imagine completă asupra ofertei de formare profesională în Regiunea Vest, este necesară raportarea valorilor la cele naționale; numărul total de elevi 14586 propuși pentru clasa a 9-a, reprezintă 8% din totalul la nivel național, cu o distribuție puternic dezechilibrată între județe, cu Timiș având 5260 elevi, urmat de Arad cu 3698, Hunedoara cu 3276 și Caraș Severin cu 2352 de elevi.

Dacă observăm și tendințele de schimbare ale ofertelor județelor, constatăm că față de anul școlar anterior în fiecare județ a crescut ponderea aferentă învățământului profesional și tehnic, iar gradul de satisfacere a solicitărilor angajatorilor este bun.

Cea mai mare parte a ofertei se realizează în sistemul public, dar se poate observa o creștere a importanței și atractivității școlilor particulare.

Numărul de locuri în planul de școlarizare pentru învățământul postliceal, învățământ de masă, Zi, An I – an școlar 2019-2020, Regiunea Vest

Pentru învățământul postliceal, oferta la nivel regional arată o diversitate a calificărilor, cu 17 domenii reprezentate în mod neuniform.

Cel mai bine reprezentat domeniul este cel de Sănătate și asistență pedagogică, cu 364 de locuri, urmat de Transporturi și Turism și alimentație cu 224 de locuri, apoi Informatică și Mecanică cu 168 de locuri, și Protecția mediului cu 112 locuri. Celelalte domenii au oferte sub 100 de locuri, în funcție de solicitările locale.

7. Monitorizarea implementării PRAI

7.1. Procesul de monitorizare

Conform procedurii, raportul de monitorizare are frecvență anuală. Raportul de monitorizare pentru PRAI 2016-2025 a fost realizat în luna aprilie 2018, informațiile cuprinse în raport acoperă perioada de implementare a PRAI pentru anul școlar 2016 - 2017 și se bazează pe analiza datelor și informațiilor furnizate în perioada martie – mai 2018, din următoarele surse: Fișele de autoevaluare la nivel de obiectiv specific și machetele cu indicatori actualizate în 2018 precum și informații suplimentare aferente unor obiective și măsurilor specifice prevăzute în PRAI, solicitate și colectate de echipa de monitorizare în etapa de documentare

Din raportul realizat reținem următoarele aspecte:

„Planul este complex, are un aspect structurat, și o abordare dintr-o perspectivă multianuală, până în 2025;

PRAI este coerent în raport cu alte documente de planificare strategică la nivel național și regional, în special cu Strategia VET;

Analizele mediului extern și intern sunt consistente, particularizate pentru contextul regional și identifică nevoi specifice, mai ales cu relevanță județeană, fără o perspectivă regională a aspectelor din capitolele PRAI;

Prioritățile, obiectivele și măsurile planificate sunt logice și coerent definite în raport cu nevoile identificate, și răspund la nevoi locale și județene în cele mai multe situații;

Obiectivele și țintele stabilite prin PRAI sunt ambițioase, specifice, măsurabile, dar nu în toate cazurile sunt bine corelate cu resursele necesare pentru o implementare efectivă;

Măsurile/acțiunile propuse în PRAI sunt cuantificabile, cu responsabili și termenele de realizare, majoritatea acestora având resursele definite la nivel de regiune, fără responsabili din CR, și unele se suprapun peste atribuțiile altor instituții (de ex studiul opțiunilor elevilor, realizat de către CLDPS).

Aspecte care necesită îmbunătățire:

- *includerea unui glosar de termeni specifici;*
- *completarea capitolelor aferente învățământului superior;*
- *o mai bună concretizare a concluziilor desprinse din analiza de nevoi cu acțiunile propuse;*
- *dezvoltarea unei priorități distincte pentru nevoile strategice, pe termen mediu și lung, cu soluții în activități de tip advocacy și de recomandări de modificări de politici sectoriale.*

7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI

Reținem din Rezumatul constatărilor din procesul de monitorizare a implementării PRAI, următoarele aspecte:

„aprecierea generală privind progresul înregistrat în implementarea PRAI

- *Progresul poate fi considerat bun, dacă ne referim la activitățile care pot fi gestionate independent de către CR, iar rezultatele cu îndeplinirea parțială a indicatorilor se realizează în situațiile în care implementarea este dependentă și de alți factori, parteneri, sau calendare ale acțiunilor din celelalte sectoare. (de ex. finanțări, investiții)*
- **Progresul este considerat bun, având în vedere faptul ca au fost abordate acțiuni aferent fiecărui obiectiv, și majoritatea au fost duse la îndeplinire**

se recomandă:

- *completarea capitolelor aferente învățământului superior;*
- *o mai bună concretizare a concluziilor din analiza de nevoi în acțiunile propuse;*
- *dezvoltarea unei priorități distincte pentru nevoile strategice, pe termen mediu și lung, cu soluții în activități de tip advocacy și de recomandări de modificări de politici sectoriale includerea unui glosar de termeni specifici;*
- Au fost realizate studii cu privire la fezabilitatea investițiilor în 11 unități școlare, din 8: județul Hunedoara: Hațeg, Uricani, Orăștie, Deva, Hunedoara cu 2 unități școlare, Lupeni, Petroșani cu 2 unități școlare; județul Timiș: Lugoj și Jimbolia; județul Caraș-Severin: Herculane;
- Planurile de promovare au inclus, în funcție de specificul județelor variate modalități de intervenții: caravane, vizite, zile deschise sau acțiuni inițiate de către parteneri, care se confruntă cu o lipsă cronică și gravă de forță de muncă calificată. Echipe de promovare deosebit de eficiente au fost organizate în județele Caraș-Severin, Hunedoara, Timiș, și echipe ale școlilor în județul Arad;
- Colectarea opțiunilor și analiza acestora s-a realizat în fiecare județ al regiunii. Analiza a fost luată în considerare în aprobarea proiectului de plan de școlarizare, însă nu a fost realizat raportul la nivel regional;
- S-a putut constata în cadrul CLDPS că sunt școli care utilizează în mod real rezultatele studiului publicat (de exemplu studiul pentru județul Hunedoara și Colegiul Tehnic Transilvania). Aceste exemple sunt necesar a fi promovate și recomandate și celorlalte școli.
- A fost demarat un proces complex de investigare a nevoilor și a disponibilității din partea personalului VET și a companiilor pentru organizarea stagiilor de internship. La nivelul județului Hunedoara au fost înregistrate 67 de solicitări din partea școlilor, și au fost oferite locuri de stagii în 11 companii;
- Schema Titlul de excelență ediția 2018 a fost lansat în județul HD, și s-au înregistrat 14 unități școlare. Au fost realizate vizitele de audit în perioada 1- 20 mai 2018, iar rezultatele au fost anunțate în 30 mai 2018, cu decernarea ăremiilor în iunie 2018.
- Asigurarea multiplicării rezultatelor și a exemplelor bune la nivel regional;
- Preocupări pentru o vizibilitate a activităților și accesibilitatea informațiilor privind dezvoltarea, planificarea ÎPT și implementarea acțiunilor concrete;
- Creșterea implicării tuturor factorilor relevanți pentru ÎPT, printr-o mai bună corelare a activităților la nivel regional, complementar cu activitățile bine structurate la nivel de județ.

8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea

Puncte tari	Puncte slabe
-Gradul de urbanizare este peste media națională pentru fiecare dintre județele regiunii (Județul Hunedoara fiind unul din cele mai urbanizate județe din țară); -Creștea populației active aferente grupelor de vârstă 24-29 de ani și 30-64 de ani cu aproximativ 11% peste media națională; -O distribuție aproximativ egală a populației pe sexe; -Caracter multiethnic și multicultural; -Scăderea cu 3,2% a ratei deprivării materiale, arată faptul că în Regiunea Vest s-a înregistrat o diminuare a acestui indicator cu 11% față de media națională (14,2%). -PIB-ul pe locuitor este superior mediei naționale, pe locul doi după București Ilfov; -Produsul intern brut calculat pe baza puterii de cumpărare are un trend crescător; -Scăderea numărului de someri în mediul urban; -Rata șomajului în rândul tinerilor se situează sub valorile mediei naționale; -Creșterea ponderii populației ocupate cu studii superioare și cu nivel mediu de pregătire; -Scăderea ponderii persoanelor cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial și primar sau fără școală absolvită); -Regiunea Vest se situează pe locul al doilea, după București-Ilfov în ce privește rata șomajului înregistrat; - În Regiunea Vest gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani, are cele mai mari valori la nivel național, după Regiunea București-Ilfov, în fiecare an școlar supus analizei, <i>însă este îngrijorător faptul că indicatorul prezintă un trend descrescător de la 80,1% (2007-2008) la 77,1% (2017-2018)</i>; -Odată cu măsurile de revigorare ale învățământului profesional, (reînființarea claselor de învățământ profesional, începând cu clasa a X-a; reînființarea claselor de învățământ profesional de 3	-Scăderea îngrijorătoare a populației tinere (grupele de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani); -Proces accentuat de îmbătrânire a populației cu 13,67% față de media națională; -Creșterea ponderii populației în mediul rural (grupele de vârstă 15-19 ani respectiv 20-24 ani) în condițiile unui grad de urbanizare crescut peste media națională; -Din numărul total de emigranți grupa de vârstă 15-19 ani reprezintă aproximativ 6%, iar cel de 20-24 de ani aproximativ 11%, similar cu valorile naționale. Acest fenomen influențează în sens de descreștere populația de vârstă școlară; -Limitarea diversificării calificărilor datorită scăderii numărului de elevi -Prag crescut a populației de etnie romă fără școală absolvită sau persoane analfabete; -PIB-ul pe locuitor în regiune se situează sub valorile UE27; -Scăderea populației active cât și a populației ocupate; -Tendință de descreștere îngrijorătoare a ratei de activitate pentru persoanele în vârstă de 15-24 ani; -Scăderea ratei de ocupare în rândul tinerilor din mediul rural; -Ponderea populației active cu studii superioare se situează sub valorile UE27 -La nivel național, Regiunea Vest se situează pe ultimul loc în ceea ce privește resursele de muncă; -O creștere îngrijorătoare pentru grupa de vârstă 55-64 de ani, care sunt inactiv într-o pondere de peste 60%, cu maximum de 65,1% în 2015; -Resursele de muncă (în mii de persoane) plasează Regiunea Vest pe ultimul loc la nivel național; -In ceea ce privește distribuția șomerilor pe nivel de educație pe nivele de educație, cea mai afectată categorie și totodată expusă riscului este cea a tinerilor cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional; -Regiunea Vest are cel mai mic număr de elevi înscriși la începutul anului școlar în unitățile de învățământ proprietate publică (proportional cu ponderea locuitorilor regiunii);

ani, după finalizarea clasei a VIII-a), evoluția numărului de elevi se redresează; -La nivel național, cele mai scăzute valori ale ratei abandonului în învățământul profesional s-au înregistrat în Regiunea Vest cu 5,4% -Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele XI-XII, anul III, în Regiunea Vest, a înregistrat o creștere cu 0,9 puncte procentuale de la 58% la 58,9%; - Față de planul de școlarizare realizat în 2016-2017, județele s-au străduit să elaboreze o ofertă pentru anul școlar 2017-2018 mai bine corelată cu țintele asumate; astfel fiecare județ a crescut ponderea pentru IPT astfel: Arad cu 5,1 puncte procentuale, Caraș Severin cu 2,8 puncte procentuale, Hunedoara cu 3,3 puncte procentuale; însă județul Timiș este o excepție prin scăderea ponderii cu 1,6%. - În oferta 2017-2018 a fiecărui județ a fost inclus și învățământul dual, cu ponderi județene cu valori cuprinse între limitele 2,1% și 6,1%; - Ponderea maximă pentru învățământul dual în oferta 2017-2018 este propusă de județul Caraș - Severin (6,1%) - Ca răspuns la solicitările angajatorilor (prin contracte pentru instruire practică) în propunerile pentru anul școlar 2017-2018 a crescut ponderea ofertei pentru școala profesională în fiecare județ, cu 4,5% (Arad), 5,9% (Caraș Severin) și 3,4% (Hunedoara), cu excepția județului Timiș unde ponderea a scăzut cu 5,1 puncte procentuale; -Pentru anul școlar 2017-2018 solicitările operatorilor economici au fost onorate 100%, în județele Arad, Caraș Severin și Hunedoara.	-Ponderea învățământului liceal teoretic și vocațional situează Regiunea Vest pe ultimul loc (46,9%) cu 3,3% sub ponderea națională; -Scăderea ponderii învățământului profesional și tehnic public și privat cu peste 10% în perioada 2005-2016; -La nivelul Regiunii Vest, învățământul superior reprezintă nivelul de învățământ cu o evoluție oscilantă a numărului de studenți în intervalul analizat; -În Regiunea Vest, rata abandonului școlar (învățământ liceal) a înregistrat o creștere, diferența dintre începutul și sfârșitul perioadei analizate fiind de 0,6 puncte procentuale, de la 3,3% în 2006-2007 la 3,9% în 2010-2011 -Rata abandonului școlar pentru învățământul profesional înregistrează o valoare de 14,3% în creștere față de anul școlar anterior cu 8,5 puncte procentuale. -În Regiunea Vest, valoarea ratei brute de cuprindere a manifestat o tendință oscilantă, 83,7% în 2007/8, cu un maxim relativ de 86% în 2010/11 urmată de descreștere până la valoarea de 79,4% în 2015/16; -În ceea ce privește ponderea pentru IPT planificat, ofertele se afla sub ținta de 60 %, cu diferențe de 5,5 puncte procentuale (Caraș Severin) și 12,6 puncte procentuale (Timiș); - Planul propus pentru anul școlar 2017-2018 scade ponderea pentru învățământ liceal tehnologic+ profesional + dual la 47,4% la o distanța de 12,6 puncte procentuale față de ținta de 60%; -Pentru anul școlar 2017-2018 solicitările operatorilor economici în județul Timiș au fost onorate cu rata de 83,6%, motivată prin numărul de elevi sub limita normativelor pentru constituirea unei clase.
Oportunități	Amenințări
-Atragerea populației active corelată cu șansele de ocupare crescută; -Migrația internă regiunii este pozitivă -Justificarea constituirii unor clase sau școli cu limba de predare a etniei respective; -Trasee de formare profesională de tip “a doua șansă” pentru populația de etnie romă;	-Grad de îmbătrânire crescut al populației; -Prag crescut a populației de etnie romă fără școală absolvită sau persoane analfabete; -Descreșterea populației de vârstă școlară datorat fenomenului de emigrare; -Proiecția demografică pentru anul 2060 va avea efecte negative în ceea ce privește forța de muncă activă, rata de ocupare și fenomenul de îmbătrânire a populației;

-Posibilitate mult mai mare de a ocupa un loc de muncă pentru populația cu un nivel ridicat sau mediu de pregătire; -Tendință de scădere a ratei șomajului, un semn al revigorării pieței muncii; -Posibilitatea accesării (POSDRU) pentru dezvoltarea resurselor umane în concordanță cu cerințele pieței muncii.	-Scăderea ratei de activitate a tinerilor, în special în cazul persoanelor de sex masculin; -Tinerii din mediul rural renunță la continuarea studiilor pentru a intra pe piața muncii (pentru a-și găsi un loc de muncă); -Posibilități reduse de a ocupa un loc de muncă pentru populația cu nivel de pregătire scăzut (gimnazial sau fără școală absolvită); -Șanse reduse de angajare sau opțiuni pentru pensionare anticipată 54-65 ani; -Nerealizarea planului de școlarizare; -Părăsirea timpurie a școlii – cu aprox 20% în ultimii 10 ani.
---	--

9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri

Pe baza analizelor anterioare, se pot formula următoarele concluzii și recomandări generale, grupate în cinci categorii, care urmează a fi dezvoltate în măsuri și ținte specifice.

RELEVANȚA OFERTEI

- Având în vedere faptul că absolvenții filierei vocaționale dobândesc certificat de competențe profesionale, recomandăm cuprinderea acestor absolvenți în statisticile cu privire la elevii înregistrați în VET;
- Mecanismele de investigare a nevoilor pieței muncii sunt necesar a fi actualizate;
- Mecanismele bazate pe prognoze și tendințe analizate, sunt utile pentru elaborarea de politici în domeniul ÎPT;
- Pentru adecvarea ofertei unităților școlare, sunt necesare mecanisme de cooperare locală, bazate pe un parteneriat funcțional între unitatea școlară și operatorii economici și autorități locale;
- Cele două categorii de mecanisme de corelare a ofertei cu cererea sunt necesar a fi abordate simultan, la nivel regional;
- Corelarea ofertei cu cererea este necesar să fie abordată distinct, pe termen scurt, mediu și lung;
- Ținta de 60% a ponderii pentru ÎPT, trebuie analizată din perspectiva tendințelor din ultimii 10 ani, și procesul de diminuare a ofertei ÎPT este necesar să fie oprit; în 10 ani au fost pierdute în jur de 50% din capacitățile de formare ÎPT (însemnând școli, dotări, personal, calificări);
- Rata de succes a absolvenților ÎPT – poate fi măsurată prin mai mulți indicatori; rata de angajare, rata de continuare a studiilor, rata de succes la examenul de bacalaureat; de promovat intervențiile prin programul ROSE.

DIVERSIFICAREA OFERTEI

- Opțiunile elevilor arată o mare diversitate, care trebuie să fie investigată la nivel de județ și regiune;
- Adecvarea ofertei pentru a acoperi diversitatea opțiunilor este necesară pentru a crește atractivitatea traseului educațional ÎPT și prevenirea abandonului; Rutele de formare care nu corespund cu aspirațiile elevilor, nu pot fi atractive;

- Analiza capacității ofertei regionale de adecvare la cerințe de diversitate – limite de ordin logistic, al dotării și al resurselor umane, respectiv de acreditare;
- Este necesară o analiză a ofertei existente în raport cu întreaga paletă de calificări din nomenclator, pentru a identifica cele mai relevante calificări dar și cele care lipsesc din oferta regională (deși există în nomenclator);
- Este recomandată identificarea unor calificări noi, care pot fi importante pentru piața locală / regională; (sau unități de competențe pentru actualizarea calificărilor existente);
- Diversificarea ofertei la nivel județean are limite clare, din cauza numărului de clase în continuă scădere (din motive demografice); în acest context devine urgentă analiza portofoliului de calificări la nivel regional, și studiul oportunităților de a oferi calificări unice la nivel regional;
- Pentru a trece la cuprinderea în oferte a unor calificări *de interes regional*, oferte unice în regiune, este necesar asigurarea condițiilor de acces pentru aceste calificări, prin suport integral al costurilor de transport, cazare și masă pentru fiecare participant.

DECIZII INFORMATE SI FUNDAMENTATE – PROMOVAREA OFERTEI

- Pentru ca elevii și părinții acestora să fie pregătiți pentru a lua decizii bine informate și fundamentate, este necesar un întreg proces de promovare a ofertei existente, a oportunităților viitoare de carieră;
- Trebuie avut în vedere faptul că deciziile pentru continuarea studiilor după finalizarea clasei a VIII-a se iau în familie, sub influențe multiple;
- Promovarea oportunităților de carieră nu trebuie să se reducă la Târgul ofertelor, organizate prea târziu, față de momentul deciziilor;
- Promovarea oportunităților este necesar să fie un proces alcătuit din evenimente, periodice, pe toată durata anului, vizând nu doar absolvenții din anul curent;
- Promovarea de tip campanie – presupune un mesaj coerent și revenirea prin mai multe canale și mijloace la mesaje cu impact dorit la nivel de mentalitate comunitară;
- Mesajele de încurajare, de tip exemple de succes – pot fi eficiente;
- Pentru promovare sunt necesare abordarea distinctă a etapelor de Realizarea unui plan de promovare, Identificarea și atragerea resurselor și Implementarea planului;
- Planul regional de promovare trebuie să fie armonizat cu cele județene, locale și cel național;
- Promovarea poate fi credibilă doar prin implicarea tuturor factorilor interesați – școli, ISJ; companii, autorități locale și județene, CCI, CJRAE etc.

RESURSE PENTRU ÎPT

- Resursele existente pentru ÎPT – necesită o analiză reală, în raport cu cerințele unei formări de calitate;
- Este necesar a fi monitorizate din perspectiva relevanței Contractele de parteneriat, raportate pentru ÎPT, școala profesională;
- Contractele pentru ÎPT dual – vor fi monitorizate pentru prima generație de elevi;
- Inventarul resurselor necesare unităților școlare – vor fi publicate, pentru a fundamenta atractivitatea ofertelor;
- O analiză a ofertelor de ÎPT fără condiții pentru dobândirea competențelor programelor de formare stabilite prin standarde, vor fi analizate; aceste situații în care formarea se bazează pe resursele școlii, fără angajator, vor fi analizate pentru a găsi soluții de tip „consorții școlare”, în care dotările pot fi utilizate în comun;
- O analiză dedicată poate fi realizată pentru școlile din mediul rural, sau orașe mici, în care nu exista un potențial diversificat de angajatori, și oferta pe de o parte nu este diversificată (având un număr redus de clase, 1-2 pe nivel, dar nu există diversificare

nici de la un an la altul), și nu sunt asigurate nici condiții pentru obținerea de competențe relevante; Soluții pot fi generate la nivel regional;

ACTUALIZAREA COMPETENȚELOR RU din ÎPT

- Este necesară o analiză a resurselor umane din ÎPT, în ceea ce privește nivelul de competențe, vârsta medie a personalului, disponibilitatea pentru perfecționare, actualizarea competențelor;
- Exista inițiative interesante locale de actualizare de competențe, prin mobilități Erasmus+ și alte proiecte, care pot fi promovate și multiplicare la nivel regional;
- Proiectele în curs de derulare (de ex. Learning by Doing), pot fi promovate pentru a încuraja acțiuni similare, sau inclusiv preluarea unor rezultate intermediare sau finale;
- CR poate oferi un suport specializat pentru designul și implementarea de proiecte cu finanțare comunitară;
- Resursele locale de finanțare pot fi accesate și încurajate la nivel județean și regional;

ACȚIUNI PROPUSE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR DEZVOLTĂRII IPT

Obiectivul general

Dezvoltarea și promovarea unei oferte ÎPT cu relevanță regională, adecvată nevoilor imediate ale operatorilor economici și corelată cu aspirațiile de realizare a potențialului personal al tinerilor pe parcursul carierei profesionale

Obiective specifice:

1. Creșterea gradului de relevanță a ofertei regionale ÎPT la cerințele pieței muncii regionale, pe termen scurt și mediu
2. Diversificarea ofertei regionale ÎPT pentru o mai buna acoperire a diversității opțiunilor elevilor
3. Promovarea la nivel regional a ofertei cu relevanță regională, pentru a permite opțiunea bine informată și fundamentată a elevilor
4. Optimizarea utilizării resurselor aferente ÎPT și atragerea unor surse suplimentare pentru finanțarea unei oferte moderne
5. Îmbunătățirea capacității de actualizare a competențelor resurselor umane din ÎPT

Acest set de obiective este generat din analiza SWOT și constituie cadrul pentru activitățile care vizează punctele slabe identificate, prin valorificarea oportunităților și a punctelor tari existent .

10. Planul de măsuri

PRIORITATEA 1: Creșterea relevanței ofertei învățământului profesional și tehnic pentru piața muncii			
Obiective: Obiectivul 1.1 : Identificarea nevoilor de calificare Obiectivul 1.2 : Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare identificate Obiectivul 1.3 : Creșterea gradului de adecvare a competențelor absolvenților IPT la nevoile pieței muncii			
Indicatori de impact: Rata de ocupare a absolvenților din grupa de vârstă 20 -34 de ani cu nivel ISCED 3-4 se apropie, la nivel național, la mai puțin de 5 puncte procentuale în 2025 față de media UE (față de 8,2 puncte procentuale în 2017)⁵⁸			
Obiectivul 1.1 : Identificarea nevoilor de calificare Indicatori: Cererea pieței muncii pe domenii de formare profesională și calificări relevante identificată pe termen mediu și scurt (anual)		Precondiții și riscuri: <i>Piața muncii regională și județeană nu va suporta dezvoltări imprevizibile</i>	
Rezultate asociate acțiunilor: A 1. - Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele demografice, economice, de piața muncii și formare profesională inițială la nivel regional și județean actualizate anual A 2. – Baze de date cu indicatorii relevanți privind formarea profesională inițială la nivel regional și județean actualizate anual A3. - Studii previzionale și anchete în întreprinderi A4. – Campanii de informare a operatorilor economici privind oportunitățile de formare profesională inițială prin IPT derulate la nivelul fiecărui județ al regiunii A5. - Date centralizate cu solicitările operatorilor economici pentru școlarizare în IPT A6. – Studii anuale de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților IPT		Precondiții și riscuri: <i>Instituțiile care dețin date și informații (INS, ANOFM, ISJ, AJOFM) furnizează datele necesare în timp util</i> <i>Membrii CR își asumă rolurile</i> <i>CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU pentru realizare de studii previzionale, anchete în întreprinderi și monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților</i>	
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare/ Instituții implicate	Precondiții și riscuri
A 1. Actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind demografia, economia, piața muncii din surse statistice naționale, regionale și județene	Anual: luna martie	Responsabil: CNDIPT Instituții implicate: toate din CR	- Instituțiile reprezentate în CR își asumă rolurile de furnizare de date
A 2. Actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind educația și formarea	Anual: luna februarie	Responsabil: CNDIPT Instituții implicate: inspectoratele școlare	- inspectoratele școlare pun la dispoziția CNDIPT datele necesare în timp util

⁵⁸ Pentru nivelul regional și județean rata de ocupare a absolvenților se va determina și se va urmări prin implementarea acțiunii A.6.

profesională inițială din surse statistice naționale, regionale și județene					
A 3. Realizarea de Studii previzionale și anchete în întreprinderi	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020			CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM își asumă rolurile
A 4. Desfășurarea de campanii de informare a operatorilor economici privind oportunitățile de formare profesională inițială prin IPT	Anual: lunile septembrie – decembrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CR			Operatorii economici participă la acțiunile din cadrul campaniilor de informare
A 5. Investigarea nevoilor de forță de muncă la nivel regional și județean – colectarea și centralizarea solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizare în IPT	Anual: lunile septembrie – decembrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CR			Operatorii economici sunt interesați și transmit în timp util solicitări de școlarizare
A 6. Monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților IPT	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020			CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM își asumă rolurile
A.1. Informarea operatorilor economici cu privire la posibilitățile de cooperare pentru formarea profesională a tinerilor – împreună cu autorități locale - asigurarea accesului liber la pachetul de informare complet și actualizat privind rutele de profesionalizare și legislația care guvernează IPT - activități regionale, județene și locale de informare a operatorilor interesați, realizat cu implicarea partenerilor sociali – autorități locale, AJOFM, asociații profesionale - inventarierea opțiunilor și a solicitărilor de formare ale operatorilor economici privind nevoile de forță de muncă care poate fi oferită prin ÎPT - întâlnirilor trilaterale pentru pregătirea acordurilor de cooperare,	Identificarea solicitărilor angajatorilor pentru calificări prin ÎPT – prin organizarea a cel puțin 8 evenimente de informare la nivel regional/județean/local. Pachet de informare relevant pentru nevoile regiunii și distribuit în timp și accesibil prin platforme online	Identificarea solicitărilor angajatorilor pentru calificări prin ÎPT – prin organizarea a cel puțin 8 evenimente de informare la nivel regional/județean/local. Pachet de informare relevant pentru nevoile regiunii și distribuit în	ISJ CLDPS CNDIPT AJOFM		Resurse necesare pentru distribuția pachetului de promovare, și asigurarea accesului tuturor beneficiarilor vizați (marketing educational)

pe baza inventarului capacităților comune aferente calificărilor propuse pentru ofertă		timp și accesibil prin platforme online			
A.2. Inventarul capacității unităților școlare de asigurare a ofertei pentru domeniile de calificare din solicitările operatorilor economici - realizarea unui studiu cu capacitatea școlilor de a livra programe de calificare adecvate; identificarea calificărilor pentru care nu exista autorizări valide; inventarul resurselor umane existente în școli pentru livrarea calificărilor prioritare;	Identificarea capacității unităților școlare pentru solicitările identificate . Inventar realizat și analizat de către CR și CLDPS	Septembrie - decembrie anual	ISJ CLDPS CNDIPT		Lipsa datelor relevante și valide cuprinse în inventar
Obiectivul 1.2 : Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare identificate Indicatori: - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional în anul școlar 2022-2023 este de minim 60% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual) în anul școlar 2022-2023 este de minim 35% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi - Distribuția pe domenii de formare și calificări a planurilor de școlarizare răspunde solicitărilor operatorilor economici și respectă recomandările PRAI, PLAI și ale CR și CLDPS					
Rezultate asociate acțiunilor: A 7. Raport anual de monitorizare a PRAI A 8. Rapoarte anuale de monitorizare a PLAI A 9. Rapoarte anuale de monitorizare a PAS A 10. PRAI actualizat anual A 11. PLAI – urile tuturor județelor regiunii actualizate anual A 12. PAS – urile tuturor unităților IPT actualizate anual A 13. Planuri anuale de școlarizare pentru IPT în concordanță cu recomandările PRAI, PLAI, solicitările operatorilor economici, avizate de către CNDIPT și CLDPS.			Precondiții și riscuri: <i>Piața muncii regională și județeană nu suportă dezvoltări imprevizibile pe termen scurt</i> <i>ISJ își asumă recomandările PRAI, PLAI și ale CR și CLDPS și pun în aplicare măsurile necesare adaptării ofertei de școlarizare prin IPT. Creșterea atractivității IPT pentru absolvenții învățământului gimnazial</i>		
Acțiuni - Activități			Precondiții și riscuri		
Termene		Instituții responsabile pentru implementare		Precondiții și riscuri	
A 7. Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PRAI (anul precedent)		Anual: luna februarie - martie		Responsabil: Instituția care asigură președinția CR Instituții implicate: toate din CR	
				Membrii CR își asumă roluri în echipele de monitorizare și evaluare	

A 8. Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PLAI (anul precedent)	Anual: luna martie - aprilie	Responsabil: Instituția care asigură președinția CR Instituții implicate: toate din CR	Membrii CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare și evaluare
A 9. Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PAS (anul precedent)	Anual: luna aprilie - mai	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CLDPS	Membrii CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare și evaluare
A 10. Actualizarea anuală a PRAI pe baza rezultatelor de la A1- A3, A5-A8	Anual: luna martie - iunie	Responsabil: CNDIPT Instituții implicate: toate din CR	Instituțiile reprezentate în CR își asumă sarcina de actualizare PRAI
A 11. Actualizarea anuală a PLAI din toate județele regiunii pe baza rezultatelor de la A1- A3, A5-A8	Anual: luna iulie - septembrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CLDPS	Instituțiile reprezentate în CLDPS își asumă sarcina de actualizare PLAI
A 12. Actualizarea anuală a PAS pentru toate unitățile școlare IPT din județele regiunii pe baza rezultatelor de la A1- A3, A5-A9	Anual: luna septembrie - octombrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile școlare IPT	Unitățile de învățământ își asumă sarcina de actualizare PAS ISJ și CLDPS își asumă sarcina de a sprijini școlile în procesul de elaborare PAS
A 13. Proiectarea anuală a planurilor de școlarizare în concordanță cu recomandările din PRAI, PLAI, solicitările operatorilor economici și cu recomandările CR și CLDPS	Anual: lunile decembrie - ianuarie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: CNDIPT, toate din CLDPS	ISJ și CLDPS își asumă luarea deciziilor privind adaptarea planului de școlarizare în concordanță cu solicitările operatorilor economici și recomandările PRAI și PLAI
Obiectivul 1.3 : Creșterea gradului de adecvare a competențelor absolvenților IPT la nevoile pieței muncii Indicatori: – Procentul de absolvenți ÎPT care lucrează în ocupații relevante în raport cu calificarea lor, în creștere în perioada 2020-2025⁵⁹ – Procentul de angajați care, într-o perioadă de 12-36 de luni de la finalizarea ÎPT, apreciază că formarea lor este relevantă pentru ocupația în care sunt angajați, în creștere în perioada 2020-2025⁶⁰ – Gradul de satisfacție a angajatorilor în recrutarea de forță de muncă din rândul absolvenților ÎPT, măsurat ca procentul al angajatorilor care sunt mulțumiți să găsească absolvenți ÎPT având calificările și competențele necesare pentru locul de muncă, în creștere în perioada 2020-2025⁶¹ – Gradul de satisfacție a angajatorilor față de competențele absolvenților angajați, măsurat ca procentul al angajatorilor care sunt mulțumiți față de competențele absolvenților angajați, în creștere în perioada 2020-2025⁶²			Precondiții și riscuri: <i>Piața muncii înregistrează o creștere a ofertei de locuri de muncă vacante</i> <i>Oferta angajatorilor este atractivă pentru absolvenți</i>

⁵⁹ Datele privind indicatorul vor fi determinate în urma implementării acțiunii A.6. Valoare de referință va fi pentru anul 2020

⁶⁰ Datele privind indicatorul vor fi determinate în urma implementării acțiunii A.6. Valoare de referință va fi pentru anul 2020

⁶¹ Datele privind indicatorul vor fi determinate în urma implementării acțiunii A.6. Valoare de referință va fi pentru anul 2020

⁶² Datele privind indicatorul vor fi determinate în urma implementării acțiunii A.6. Valoare de referință va fi pentru anul 2020

Rezultate asociate acțiunilor: A 14. Structuri de cooperare ale angajatorilor la nivelul Consorțiului regional, care sprijină învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei constituite și actualizate anual A 15. Structuri de cooperare ale angajatorilor la nivelul CLDPS, care sprijină învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei constituite și actualizate anual A 16. CDL elaborat de toate unitățile IPT în parteneriat cu agenții economici și avizat de CLDPS A 17. Mecanism de asigurare a calității învățării la locul de muncă, în IPT, implementat A 18. Rapoarte privind derularea stagiilor de pregătire practică a elevilor din IPT la operatorii economici A 19. Numărul de elevi din IPT care beneficiază de metodele de învățare care dezvoltă competențele antreprenoriale prin firma de exercițiu A 20. Mecanism de recunoaștere a excelenței în furnizarea de programe de formare profesională inițială elaborat și implementat A 21. Programe de formare derulate/cadrele didactice din IPT și tutorii au parcurs programele de formare			Precondiții și riscuri: <i>Angajatorii se implică în grupuri de lucru</i> <i>Operatorii economici se implică în elaborarea CDL</i> <i>CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU</i> <i>Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile</i>
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A 14. Constituirea și actualizarea periodică de structuri de cooperare ale angajatorilor (grupuri de lucru) la nivelul Consorțiului regional, pe domenii de pregătire profesională, care să sprijine învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei pentru domeniul respectiv	Constituire : Aprilie 2019 Actualizare : anual	Responsabil:CNDIPT Instituții implicate: toate din CR, grupurile de lucru constituite	Angajatorii se implică în grupuri de lucru
A 15. Constituirea și actualizarea anuală de structuri de cooperare ale angajatorilor (grupuri de lucru) la nivelul CLDPS, pe domenii de pregătire profesională, care să sprijine învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei pentru domeniul respectiv	Constituire : iunie 2019 Actualizare : Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CLDPS, grupurile de lucru constituite	Angajatorii se implică în grupuri de lucru
A 16. Elaborarea curriculumului în dezvoltare locală în parteneriat cu operatorii economici, pe baza cerințelor specifice din partea acestora	Anual: luna septembrie - octombrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: Unitățile școlare IPT, CLDPS	Operatorii economici se implică în elaborarea CDL ISJ și CLDPS își asumă rolul de avizare a CDL
A 17. Implementarea mecanismului de asigurare a calității învățării la locul de muncă, în IPT	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile

	România pentru perioada 2016-2020	Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	
A 18. Monitorizarea stagiilor de pregătire practică a elevilor din IPT la operatorii economici	Anual începând cu anul școlar 2019 - 2020	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	Instituțiile reprezentate în CR și CLDPS își asumă rolurile în procesul de monitorizare a stagiilor de pregătire practică a elevilor din IPT la operatorii economici
A 19. Extinderea metodelor de învățare care dezvoltă competențele antreprenoriale ale elevilor din IPT	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 20. Implementarea mecanismului de recunoaștere a excelenței în furnizarea de programe de formare	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 21. Dezvoltarea și furnizarea de programe de dezvoltare profesională continuă a tutorilor și a cadrelor didactice din IPT prin Centrul național de formare continuă a profesorilor, formatorilor, evaluatorilor externi și a tutorilor	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/ extinderea infrastructurii de formare profesională (vezi prioritatea 3)			
Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a infrastructurii de formare profesională inițială (vezi prioritatea 3)			
Evaluarea impactului măsurilor de adaptare a ofertei pentru formarea profesională inițială și a acțiunilor de creșterea a nivelului de calificare a absolvenților prin studii de urmărire a inserției profesionale a absolvenților IPT (vezi prioritatea 1, acțiunea A 6.)			

PRIORITATEA 2 : Creșterea participării și îmbunătățirea retenției în IPT			
Obiective: Obiectivul 2.1 : Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri cu accent pe cei din grupuri vulnerabile Obiectivul 2.2 : Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră			
Indicatori de impact: Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 15-18 ani în anul școlar 2024-2025 este de minim 90%. față de 77% în anul școlar 2017-2018, la nivel regional Tinerii NEET cu nivel de educație 3-4, vocațional, reprezintă mai puți de 4% din totalul tinerilor din grupa de vârstă 20 – 24 de ani, în anul 2025, față de 8,3% în 2017, la nivel național. Rata abandonului școlar la învățământul profesional, la nivel regional, maxim 8% până în 2025, față de 14,3 % în anul școlar 2010-2011, la nivel regional Rata de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani) la nivel regional în anul 2025 este de maximum 9%, față de 11,3% în anul 2017, la nivel regional			
Obiectivul 2.1 : Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri cu accent pe cei din grupuri vulnerabile Indicatori: - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional în anul școlar 2022-2023 este de minim 60% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual) în anul școlar 2022-2023 este de minim 35% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi		Precondiții și riscuri Existența resurselor financiare CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Consiliile județene, Consiliile locale adoptă măsuri pentru facilitarea mobilității elevilor	
Rezultate asociate acțiunilor: A 22. Elevii din categoriile dezavantajate beneficiază de facilități specifice de acces și de sprijin pentru continuarea studiilor în cadrul ÎPT A 23. Toți elevii din IPT beneficiază de facilități pentru transport A 24. Toți elevii cu CES sunt identificați și integrați în învățământ A 25. Elevii cu risc de abandon timpuriu identificați și sprijiniți prin asistență specializată și consiliere A 26. Programe pentru a doua șansă oferite pentru toți elevii care au abandonat învățământul obligatoriu		Precondiții și riscuri Existența resurselor financiare Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte cu finanțare din surse naționale, locale și fonduri structurale	
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A 22. Acordarea sprijinului financiar tinerilor, din mediul rural și din medii defavorizate, populația romă, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități sau deficiențe, înrolați în formarea profesională	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile

prin învățământul profesional în campusurile școlare/unitățile de învățământ profesional		Instituții implicate: toate din CR și CLDPS privind monitorizarea acțiunii	
A 23. Facilitarea mobilității elevilor în teritoriu (transport)	Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: CJ, CL	Consiliile județene, Consiliile locale adoptă măsuri pentru facilitarea mobilității elevilor
A 24. Adoptarea unui program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în IPT	Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ	
A 25 . Asistență specializată, consiliere și sprijin oferite familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu din IPT	Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ	
A 26. Organizarea programelor de șansa a doua pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare	Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ	
Adaptarea Infrastructurii unităților școlare IPT pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.) (vezi prioritatea 3)			
Obiectivul 2.2 : Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră Indicatori: - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional în anul școlar 2022-2023 este de minim 60% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual) în anul școlar 2022-2023 este de minim 35% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi			Precondiții și riscuri <i>Existența resurselor financiare</i>
Rezultate asociate acțiunilor: A 27. Strategii de promovare și conștientizare a beneficiilor asupra dezvoltării carierei prin IPT, elaborată și implementată A 28. Cadru de identificare și popularizare la nivel național, regional a bunelor practici din formarea profesională, elaborat și implementat A 29. Campanii naționale de promovare a IPT implementate A 30. Acțiuni de consiliere și orientare profesională a elevilor din învățământul gimnazial și a părinților acestora A 31. Programe de formare profesională continuă pentru persoanele cu atribuții în domeniul informării, consilierii și orientării în carieră și a cadrelor didactice diriginți din învățământul gimnazial A 32. Acțiuni de informarea de către toate ISJ a tuturor unităților de învățământ gimnazial de posibilitatea continuării studiilor de către absolvenții claselor a VIII-a în învățământul profesional de stat.			Precondiții și riscuri <i>Existența resurselor financiare</i> <i>Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte cu finanțare din surse naționale, locale și fonduri structurale</i>

A 33. Derularea acțiunii “Săptămâna meseriilor” în toate județele regiunii A 34. Derularea acțiunilor de orientare și consiliere a tuturor elevilor de clasa a VIII-a, din toate județele regiunii, cu accent pe conștientizarea cerințelor pieței muncii și a oportunităților pentru carieră și pe continuare a pregătirii prin învățământul profesional de stat A 35. Derularea acțiunii „târgul ofertelor educaționale” în toate județele regiunii			
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A 27. Dezvoltarea și implementarea unei strategii de promovare și conștientizare a beneficiilor asupra dezvoltării carierei, participării la programele de formare profesională inițială și continuă, recunoașterii rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 28. Dezvoltarea și implementarea unui cadru de identificare și popularizare la nivel național, regional a bunelor practici din formarea profesională	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 29. Campanii naționale de promovare a IPT	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 30. Consiliere și orientare profesională a elevilor din învățământul gimnazial și a părinților acestora	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 31. Programe de formare profesională continuă pentru persoanele cu atribuții în domeniul informării, consilierii și orientării în carieră și a cadrelor didactice diriginți din învățământul gimnazial	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile

A 32. Derularea acțiunilor de informarea de către ISJ a unităților de învățământ gimnazial de posibilitatea continuării studiilor de către absolvenții claselor a VIII-a în învățământul profesional de stat.	Anual Lunile: Februarie - martie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ			
A 33. Derularea acțiunii “Săptămâna meseriilor”	Anual Lunile: Februarie - martie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ Toate din CR și CLDPS			
A 34. Derularea acțiunilor de orientare și consiliere a elevilor de clasa a VIII-a, cu accent pe conștientizarea cerințelor pieței muncii și a oportunităților pentru carieră și pe continuare a pregătirii prin învățământul profesional de stat	Anual Lunile: Martie - mai	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ, CJRAE/CMBRAE, Toate din CR și CLDPS			
A 35. Derularea acțiunii „târgul ofertelor educaționale”	Anual Luna: mai	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ, operatori economici, Toate din CR și CLDPS			
PRIORITATEA 2 : Diversificarea ofertei regionale					
Obiective					
O2.1: Diversificarea ofertei regionale ÎPT pentru o mai bună acoperire a diversității opțiunilor elevilor					
Indicatori de impact: -Înregistrarea și analiza opțiunilor tuturor elevilor absolvenți de clasa a VIII-a -Numărul de calificări din oferta centralizată la nivel regional adecvată opțiunilor exprimate					
Obiectivul 2.1 : Diversificarea ofertei regionale ÎPT pentru o mai bună acoperire a diversității opțiunilor elevilor Indicatori: Înregistrarea și analiza opțiunilor tuturor elevilor absolvenți de clasa a VIII-a Numărul de calificări din oferta centralizată la nivel regional adecvată opțiunilor exprimate			Precondiții și riscuri: Relevanta întrebărilor din chestionar și informarea operatorilor care aplică chestionarele		
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A1. Opțiunea elevilor – studiu la nivel regional - elaborarea unui chestionar pentru înregistrarea opțiunilor, cu informații accesibile privind posibilitatea de	Câte un raport finalizat în fiecare județ și centralizat la nivel regional	Noiembrie pentru chestionar	ISJ CJRAE CNDIPT		Relevanta întrebărilor din chestionar și informarea operatorilor care aplică chestionarele

alegere a unui traseu compatibil cu aspirațiile personale - aplicarea chestionarului, prin metode accesibile, cu prelucrare automată (platformă virtuală) -prelucrarea rezultatelor și informarea beneficiarilor privind rezultatele înregistrate (în fiecare clasa a VIII-a și a VII-a)		Decembrie pentru raport			
A2. Realizarea unor analize ale propunerilor școlilor, în raport cu rezultatele studiului opțiunilor - revizuirea ofertelor unităților școlare, în raport cu rezultatele analizei -identificarea posibilităților de o mai bună adecvare la cerințele elevilor -informarea elevilor cu privire la ofertele modificate	Creșterea numărului de calificări relevante la nivel de județ și regiune, față de anul precedent. Soluții de adecvare identificate și promovate	Decembrie	ISJ CJRAE CNDIPT		Oferta școlilor poate fi conturată având în vedere resursele și experiența existente

PRIORITATEA 3: Îmbunătățirea condițiilor de învățare în ÎPT			
Obiective: Obiectivul 3.1 : Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de formare profesională Obiectivul 3.2 : Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a infrastructurii de formare profesională inițială			
Indicatori de impact: Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 15-18 ani în anul școlar 2024-2025 este de minim 90% față de 77% în anul școlar 2017-2018, la nivel regional Tinerii NEET cu nivel de educație 3-4, vocațional, reprezintă, la nivel național, mai puțin de 4% din totalul tinerilor din grupa de vârstă 20 – 24 de ani, în anul 2025, față de 8,3% în 2017, la nivel național Rata abandonului școlar la învățământul profesional , maxim 8% până în 2025, față de 14,3% în anul școlar 2017-2018, la nivel regional			
Obiectivul 3.1 : Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de formare profesională Indicatori: Toate unitățile IPT dețin autorizația de funcționare în urma derulării acțiunilor de consolidare/ reabilitare/ modernizarea/ extindere a infrastructurii, până în anul 2022			Preconții și riscuri: Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR
Rezultate asociate acțiunilor: A 36. PRAI cuprinde ierarhizarea unităților IPT, actualizată anual, pentru eficientizarea investițiilor în infrastructura educațională A 37. Numărul de unități IPT cuprinse anual în proiecte/programe de construcție/ consolidare/ reabilitare/ modernizare/ extindere a infrastructurii A 38. Toate unitățile IPT au infrastructura adaptată pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale, până în 2022 A 39. Capacitatea de cazare în internate școlare crescută, în concordanță cu nevoile absolvenților învățământului gimnazial			Preconții și riscuri: Autoritățile locale își asumă rolurile
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Preconții și riscuri
A. 36. Ierarhizarea unităților IPT pentru eficientizarea investițiilor în infrastructura educațională	Anual – luna noiembrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	
A 37. Construcția/ consolidarea/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea infrastructurii de formare profesională	Anual – funcție de disponibilitatea fondurilor	Responsabil: autorități locale Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile de învățământ, toate din CR	Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR Autoritățile locale își asumă rolurile
A 38. Adaptarea Infrastructurii unităților școlare IPT pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.)	Anual – funcție de disponibilitatea fondurilor	Responsabil: autorități locale Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile de învățământ, toate din CR	Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR Autoritățile locale își asumă rolurile

A 39. Creșterea capacității de cazare în internate școlare, în concordanță cu nevoile absolvenților învățământului gimnazial	Anual – funcție de disponibilitatea fondurilor	Responsabil: autorități locale Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile de învățământ	Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR Autoritățile locale își asumă rolurile
Obiectivul 3.2 : Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a infrastructurii de formare profesională inițială Indicatori: Toate unitățile IPT dispun cel puțin de dotările minimale în raport cu SPP, până în 2022			Precondiții și riscuri: Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR, POCU.
Rezultate asociate acțiunilor: A 40. Pentru toate unitățile IPT sunt identificate nevoile de dotări în raport cu SPP A 41. Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a unităților IPT			Precondiții și riscuri: Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR, POCU. Autoritățile locale își asumă rolurile CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A 40. Identificarea nevoilor de dotări a unităților IPT	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile IPT, toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 41. Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a unităților IPT	Anual	Autorități locale	Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR, POCU. Autoritățile locale își asumă rolurile
	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile IPT, toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile

PRIORITATEA 4 : Utilizarea și atragerea resurselor					
Obiective					
O 4.1 Optimizarea utilizării resurselor aferente ÎPT și atragerea unor surse suplimentare pentru finanțarea unei oferte moderne					
Indicatori de impact: Reabilitarea și modernizarea infrastructurii școlilor din ÎPT (inclusiv dotarea cu echipamente de instruire, conform standardelor de pregătire)					
Obiectivul 1 : Optimizarea utilizării resurselor aferente ÎPT și atragerea unor surse suplimentare pentru finanțarea unei oferte moderne				Precondiții și riscuri: Resurse subdimensionate față de nevoi	
Indicatori: Reabilitarea și modernizarea infrastructurii școlilor din ÎPT (inclusiv dotarea cu echipamente de instruire, conform standardelor de pregătire)					
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.1. A1. Evenimente regionale și județene pentru identificare de soluții cu privire la necesarul de dotare - generare de soluții, de tip consorții școlare, mobilitate elevi, centre de formare, relocare echipamente etc. în funcție de condițiile locale - prezentarea situației finale la autorități, în vederea planificării soluțiilor pe termen mediu și lung, și aplicarea unor soluții urgente imediate	Rezultate Acțiuni de identificare de soluții pentru îmbunătățirea situației. Recomandări de noi politici publice pentru educație și formare profesională	Dependent de calendarul finanțărilor regionale	Unități școlare Autorități locale ISJ CLDPS		Resurse subdimensionate față de nevoi

A.2. Evaluarea costurilor și identificarea tuturor surselor de finanțare care pot fi accesate, asistarea beneficiarilor în vederea realizării unor proiecte care să asigure resursele necesare (finanțare prin POR și alte surse)	Acțiuni de identificare de soluții pentru îmbunătățirea situației. Recomandări de noi politici publice pentru educație și formare profesională	Dependent de calendarul finanțărilor regionale	Unități școlare Autorități locale ISJ CLDPS		Resurse subdimensionate față de nevoi
---	--	--	--	--	---------------------------------------

PRIORITATEA 5 : Reursele umane din IPT

Obiective

O 5.1 Îmbunătățirea capacității de actualizare a competențelor resurselor umane din IPT

Indicatori de impact:

Promovarea oportunităților de dezvoltare personală și profesională a resurselor umane IPT

Obiectivul 1 Îmbunătățirea capacității de actualizare a competențelor resurselor umane din IPT

Indicatori:

Promovarea oportunităților de dezvoltare personală și profesională a resurselor umane IPT

Precondiții și riscuri:

Disponibilitatea cadrelor didactice din învățământul profesional și tehnic de a participa la formări pentru actualizarea competențelor metodice și de specialitate

Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A1. Evenimente regionale, județene dedicate pentru promovarea exemplelor de bune practici existente -exemple de actualizare de competențe prin internship organizat în companiile partenere -exemple de formare profesională prin proiecte Erasmus+	Culegerea și promovarea exemplelor de bune practici existente. Evenimente regionale (2) și județene(4)	În funcție de calendarul de finanțare	ISJ Unități școlare Autorități locale CLDPS	Număr de cadre didactice participante	Receptivitatea RU din unități școlare și a partenerilor
A2. Ediția Nr.4. a mecanismului TITLUL DE EXCELENȚĂ în IPT	Culegerea și promovarea exemplelor de bune practici		CCI, CJ,	Număr de de	

- reluarea exercițiilor la nivel de județ, pentru recunoașterea rezultatelor reale, existente și promovarea acestora pentru multiplicare, în colaborare cu CCI din fiecare județ și parteneri sociali;	existente Ediția 2018 implementată în cel puțin două județe din regiune	În funcție de disponibilitate a partenerilor	ISJ Unități școlare Autorități locale CNDIPT	cadre didactice și parteneri participanți Număr de material distribuite pentru promovare	Disponibilitatea RU din unități școlare și a partenerilor precum și interesul de implicare a autorităților locale
A3.Eventimente de promovare a rezultatelor intermediare și finale ale proiectelor implementate la nivel regional, cu relevanță pentru dezvoltarea RU din ÎPT -promovarea rezultatelor proiectului Learning by Doing, cu finanțare din Strategia Dunărea, cu implicarea CCI HD și CNDIPT; -alte proiecte regionale;	Culegerea și promovarea exemplelor de bune practici existente Evenimente regionale (6) și județene(6)	Conform calendarului de acțiuni a proiectului	ISJ Unități școlare Autorități locale CNDIPT CCI HD	Număr de evenimente organizate și număr de cadre didactice și parteneri participanți Număr de materiale multiplicare și distribuite	Receptivitatea RU din unități școlare și a partenerilor

11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională

11.1. Context

În societatea bazată pe cunoaștere, în care tehnologia informației și comunicațiile joacă un rol esențial, iar cea de a patra revoluție industrială se prefigurează deja în economiile cele mai dezvoltate, se impune o redefinire a nivelului de educație și pregătire profesională a cetățenilor chemați să implementeze principiile care stau la baza dezvoltării socio-economice sustenabile.

În acest context, pe lângă cunoștințe, se impune dezvoltarea capacității de a inova, de a crea produse și procese noi, competitive, de a valorifica abilitățile, deprinderile și cunoștințele deținute de indivizi diferiți, care colaborează pentru îndeplinirea unui obiectiv comun într-un context global performant. Flexibilitatea și capacitatea de adaptare la cerințele unei economii și unei societăți în continuă evoluție necesită regândirea educației și învățării de la vârsta de 3 ani, pe tot parcursul vieții, într-un sistem organizat și eficient. Mobilitatea profesională, respective adaptarea la cerințele pieței forței de muncă, presupune un proces continuu de pregătire profesională, acumulare de noi cunoștințe și competențe, în acord cu evoluția științei și tehnologiei, a economiei și societății. Personalizarea învățării și creșterea eficienței procesului formativ pentru o carieră profesională impun tot mai mult adoptarea modularității, într-o manieră care corelează vocația, interesul și aspirațiile individuale ce caracterizează personalitatea și rolul specific în societate a beneficiarului procesului de educație. În anul 2038 se preconizează ca România să fie o țară cu o economie dinamică și competitivă, a cărei capacitate de inovare să fie compatibilă cu societatea bazată pe cunoaștere și care ar putea să fie poziționată între primele zece țări ale Europei, ca economie, educație și nivel de trai. Formarea unor resurse umane, capabile să analizeze și să utilizeze oportunitățile de dezvoltare oferite de contextul economico-social global, să facă predicții corecte de evoluție și să își asume deciziile luate. Crearea acestei resurse umane ține în cea mai mare măsură de procesul educațional. surse umane ține în cea mai mare măsură de procesul educațional.

În anul 2038, bunăstarea lumii va depinde din ce în ce mai mult de capitalul de cunoaștere, iar provocarea de a percepe și înțelege lumea va deveni majoră. Școala va căpăta noi valențe, iar universitățile vor juca un rol cheie în formarea specialiștilor viitorului, conectați la cerințele reale ale societății, vor fi percepute ca actori geopolitici și geostrategici semnificativi, în procesul de cercetare avansată, formare profesională și experiențe culturale și civice. Personalizarea și diversitatea programelor formative vor reprezenta atribute esențiale ale unui sistem de educație centrat pe învățare, formare de abilități și competențe individuale, dar într-o societate a conectivității. Instituțiile de învățământ se vor diferenția în funcție de scop, obiective și în funcție de cei cărora li se adresează, respectiv în funcție de modul în care o fac. Astfel, se cultivă cultura organizațională a instituțiilor de învățământ, personalitatea acestora.

Granițele dintre carieră, dezvoltare personală și petrecerea timpului liber se vor estompa în contextul creșterii capacității de comunicare, flexibilității, creativității și mobilității. Rețelele sociale și de cunoaștere vor juca un rol determinant într-un context social flexibil, în care viața personală și munca se împletesc și se completează. Angajatori și angajați vor conlucra în mod creativ la dezvoltarea companiilor și la dezvoltarea personală, printr-un KM avansat și prin crearea și dezvoltarea culturii organizaționale.

Omul învață permanent pentru ca să-și definească liber și dinamic propriile roluri într-o societate cognitivă, în continuă evoluție. Fiecare student va avea libertatea de a-și construi traseul educațional atât din punct de vedere al competențelor, cât și din cel al momentului și formei în care vrea să o facă. Modularitatea sistemului de educație va asigura posibilitatea dobândirii de competențe într-o manieră flexibilă, atât din punctul de

vedere al structurării cunoștințelor, cât și din cel al duratei de învățare; Copiii și elevii vor conștientiza necesitatea acumulării de cunoștințe, vor aprecia tot mai mult capacitatea creativă și se vor implica în procesul formative pentru a valorifica potențialul propriu. Vor înțelege că, fără cunoaștere și fără înțelegerea lumii înconjurătoare, au șanse reduse de dezvoltare într-o societate dinamică, în care tehnologia, știința, cultura și arta reprezintă elementele esențiale ale comunicării. Libertatea individuală și flexibilitatea carierei vor crește interesul pentru educație, iar membrii noii societăți vor aborda viața în mod creativ, adaptându-se continuu la evoluția societății. Societatea își va îndemna cetățenii să învețe mai mult, să fie mai bine pregătiți, mai adaptați unei lumi în permanentă schimbare.

(Sursa: Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani, elaborate de Academia Română <http://www.acad.ro/bdar/strategiaAR/doc14/Strategia-Sinteza.pdf>)

11.2. Profilul demografic al Regiunii Vest din perspectiva învățământului superior

11.2.1. Analiza evoluțiilor și prognozelor demografice

Analiza evoluției populației corespunzătoare grupei de vârstă care permite accesul la învățământ superior, respectiv grupa de vârstă 15-19 ani și grupa de vârstă 20-24 ani în Regiunea Vest ilustrează o continuă scădere a populației rezultată din comparația datelor din 2008 cu cele din 2017, înregistrate la 1 iulie.

Această continuă scădere a populației totale din **grupa de vârstă 15-19 ani** este prezentă atât în mediul urban cât și în mediul rural cu scădere mai accentuată în mediul urban, și în fiecare din cele patru județe ale regiunii.

Populația totală din grupa de vârstă 20-24 ani în Regiunea Vest este în scădere din 2008 până în 2017 deopotrivă în mediul rural și urban, fiind afectate toate județele regiunii. Fenomenul **emigrației definitive** în Regiunea VEST a determinat o scădere a populației școlare în categoriile de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani, Regiunea Vest fiind pe locul 3, la egalitate cu Regiunea Sud-Est, după regiunea București-Ilfov, cu cea mai mare valoare a indicatorilor pentru emigrație definitivă.

Analiza **emigrației temporare** în perioada 2012-2016 ilustrează o creștere a emigrației temporare în toate regiunile de dezvoltare, cu cea mai mare creștere înregistrată în Regiunea NORD-EST iar Regiunea VEST este pe ultimul loc la acest indicator. Emigrația temporară are o creștere în perioada 2012-2016 care este diferită de la județ la județ și pe grupe de vârstă.

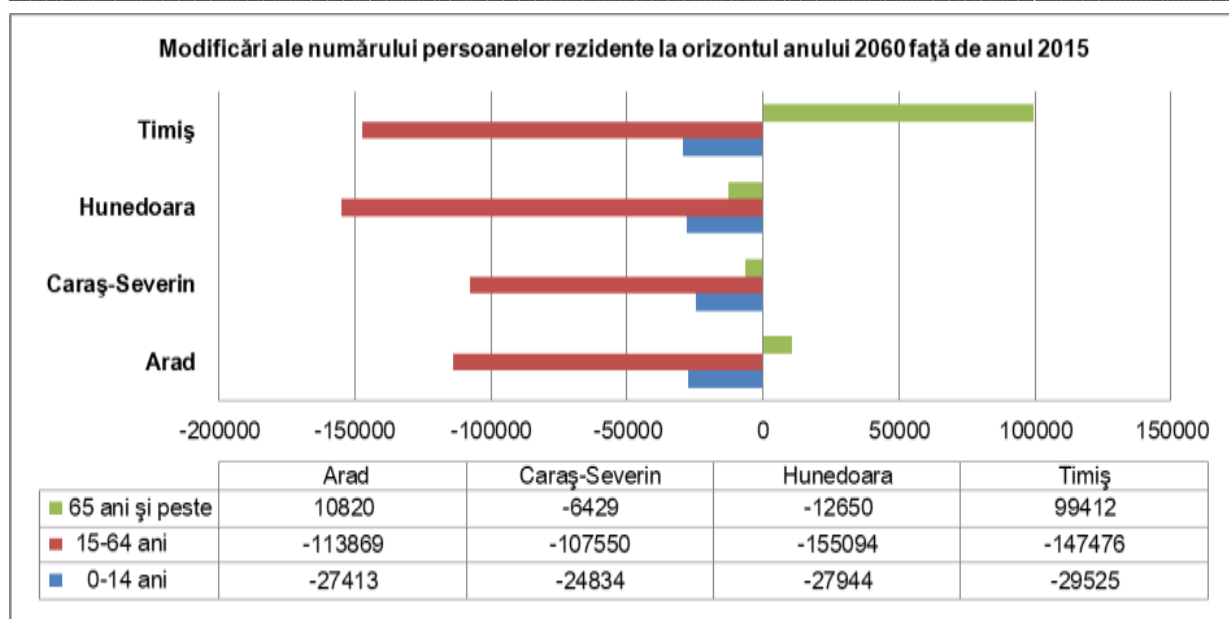
Nivelul de trai este relevant pentru demografia regiunii VEST și este analizat pe baza a doi indicatori adoptați de Uniunea Europeană în cadrul Programului Europa 2020.

Indicatorul **Rata deprivării materiale** severe pentru regiunea VEST înregistrează o scădere de la 25,2% în 2007 la 22% în 2016, sum valorile naționale, dar totuși îngrijorătoare în valoare absolută.

Cel de-al doilea indicator pentru aprecierea nivelului de trai este **Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială** (AROE), și la acest indicator Regiunea VEST ocupă locul al cincilea în 2016.

Tendința de evoluție a numărului persoanelor rezidente la orizontul anului 2060 față de 2015 este descrescătoare în toate regiunile de dezvoltare. Regiunea VEST va avea o scădere a persoanelor rezidente în 2060 față de 2015 la grupa de vârstă 15-64 ani de – 523989, **deci populația activă care ar fi disponibilă pentru accesarea studiilor universitare este în drastică scădere.**

Numărul persoanelor rezidente la orizontul anului 2060 față de 2015 în regiunea VEST

Cel mai afectat județ de modificarea numărului persoanelor rezidente la orizontul anului 2060 față de 2015 din regiunea VEST corespunzătoare grupei de vârstă 15-64 ani este județul Hunedoara cu -155054, urmat de județul Timiș cu -147476, județul Arad cu -113869 și județul Caraș-Severin cu -107550.

Proiecția modificărilor numărului de persoane rezidente la orizontul anului 2030 și 2060 în regiunea VEST pentru grupa de vârstă 19-23 ani arată următoare distribuție: Județul Timiș cu o scădere de -22554, urmat de Județul Hunedoara cu o scădere de -6375, apoi Județul Arad cu o scădere de -5351 și Județul Caraș-Severin cu o scădere de -3223 în 2060 față de 2014/2015.

Proiecțiile corespunzătoare pentru modificarea populației școlare pentru grupa de vârstă 19-23 pentru 2030 reprezintă o scădere de aproximativ jumătate a numărului populației școlare la nivelul județelor prognozate pentru 2060 în raport cu 2014/2016.

11.2.2. Implicațiile evoluțiilor demografice pentru învățământul superior

Analiza datelor statistice din capitolul anterior sunt un semnal deloc îmbucurător pentru universitățile din regiune. Scăderea drastică a populației din grupele de vârstă 15-19 ani, 20-24 ani și 25-64 ani implică o scădere a numărului de studenți pentru programele de studii de licență. Pe de altă parte dezvoltarea economică a regiunii VEST va necesita resursă umană cu competențe extinse care vor putea fi formate în universități în cadrul programelor de Master, Postuniversitare și de doctorat. Dezvoltarea Cercetării științifice și implicarea universităților în programe de cercetare-inovare la nivel național și European va conduce la implicarea resurselor umane pentru cercetare care se formează tot în universități.

Pentru realizarea acestor deziderate sunt necesare următoarele măsuri:

- Întărirea autonomiei universitare și restructurarea sistemului de învățământ superior (finanțare diferențiată, consorțializare, învățare bazată pe cercetare)
- Restructurarea sistemului național de educație terțiară prin crearea de consorții universitare (inclusiv cu parteneri din mediul socio-economic – cu mecanism legal de încurajare companiilor să devină parteneri universitari și să finanțeze educația)
- Susținerea polilor de excelență din universități și dezvoltarea unor programe de cercetare avansată

Universitățile din regiunea Vest au cuprins în strategiile de dezvoltare măsuri menite să susțină creșterea calității învățământului, a adaptării curriculumelor programelor de studii cu

cerințele angajatorilor, programe pentru dezvoltarea cercetării și inovării în cadrul universitar.

Implicarea universităților în viața comunității este prezentă în toate județele regiunii și contribuie la conștientizarea oamenilor de existența și necesitatea de învățare pe tot parcursul vieții într-un loc existent în vecinătatea lor.

11.3. Profilul economic al Regiunii Vest din perspectiva învățământului superior

11.3.1.. Profilul economic al Regiunii Vest din perspectiva învățământului superior

Principalii indicatori economici pentru Regiunea Vest sunt analizat în capitolul dedicat economiei. Față de aspectele detaliate în acel capitol, completăm cu următoarele aspecte specifice pentru învățământul superior:

11.3.2. Implicațiile evoluțiilor economice pentru învățământul superior

Educația superioară este puternic dezvoltată în regiunea vest, fiind a patra regiune cu 14 universități, după București-Ilfov (34 universități), Nord-Vest (16 universități) și regiunea Nord-Est (15 universități).

Învățământul superior este un factor de susținere a unei creșteri economice inteligente, durabile și favorabile incluziunii.

Universitățile din Regiunea Vest promovează o politică de atragerea firmelor și companiilor în activități specifice cum sunt: implicarea în procesul de practică, licență, masterat și doctorat și prin colaborarea cu acestea în dezvoltarea unor noi programe de master. Aceste activități specifice sunt menite pentru conștientizarea de către firme și companii a importanței implicării în procesul de învățământ.

Schimbările și dezvoltările semnificative produse de impactul noilor tehnologii din producție au consecințe pozitive asupra IS pentru că stimulează promovarea de programe de studii adaptate cerințelor pieței muncii, programe de studii cu frecvență redusă, a programelor de formare continuă și a studiilor postuniversitare. De asemenea, dezvoltarea economică a regiunii determină crearea de noi programe de studii sau de modernizare a celor existente prin introducerea de cursuri sau capitole de curs menite să îmbogățească competențele absolvenților de IS.

Universitățile din regiunea Vest promovează politici de formare și perfecționare care să asigure mobilitatea și reorientarea spre alte domenii de activitate în cazul restructurărilor sau desființărilor de posturi. De asemenea, se universitățile regiunii Vest organizează activități (cursuri, stagii) prin care să crească gradul de profesionalism a structurilor de management.

Activitatea de Cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) este susținută de toate universitățile din regiune și în special domeniile multidisciplinare care vizează noi tehnologii, procese, materiale, infrastructuri și competențe. În acest sens în IS din regiune se asigură suport financiar pentru sprijinirea activității de excelență în cercetare, suport pentru asigurarea sustenabilității proiectelor de cercetare încheiate, îmbunătățirea echipamentelor existente și achiziționarea de noi echipamente, în limita finanțării de bază. În fiecare universitate a regiunii Vest există Consilii ale CDI care au misiunea de a dezvolta politici și strategii pentru susținerea, coordonarea, eficientizarea și evaluarea activităților CDI. De asemenea, Universitățile au strategii de CDI care stabilesc obiectivele prioritare ale activităților CDI în universitate.

Universitățile din Regiunea Vest sunt preocupate în mod continuu de identificarea modalităților de promovare a competitivității și calității în CDI și de dezvoltarea colaborărilor cu mediul economic în ceea ce privește CDI. De asemenea, Universitățile din regiune dezvoltă parteneriate științifice cu universități din țară și străinătate pentru formarea resurselor umane de cercetare, reprezentate de masteranzi și doctoranzi și de creștere a vizibilității potențialului de cercetare.

Universitățile din regiune în domeniul CDI dezvoltă colective de cercetare comune cu alte universități în vederea creșterii șanselor de câștig a unor proiecte de anvergură.

Deasemenea, universitățile din regiune susțin diseminarea rezultatelor cercetării și promovarea acestora în comunitățile științifice naționale și internaționale, în mass-media și pe web-uri specializate în vederea creșterii vizibilității activității CDI.

Universitățile acordă consiliere, susținere logistică și financiară pentru brevetarea rezultatelor cercetării și menține un interes crescut pentru Activitățile de transfer tehnologic.

Universitățile sunt preocupate permanent pentru creșterea colaborării cu cât mai multe firme din mediul de afaceri. În acest demers se urmărește găsirea de soluții pentru facilitarea implementării de concepte și tehnologii ale partenerilor din mediul economic în universități. Sunt vizate atât parteneriatele pentru desfășurarea practicii studenților cât și parteneriatele încheiate cu agenții economici pentru susținerea cu burse private a studenților, masteranzilor și doctoranzilor.

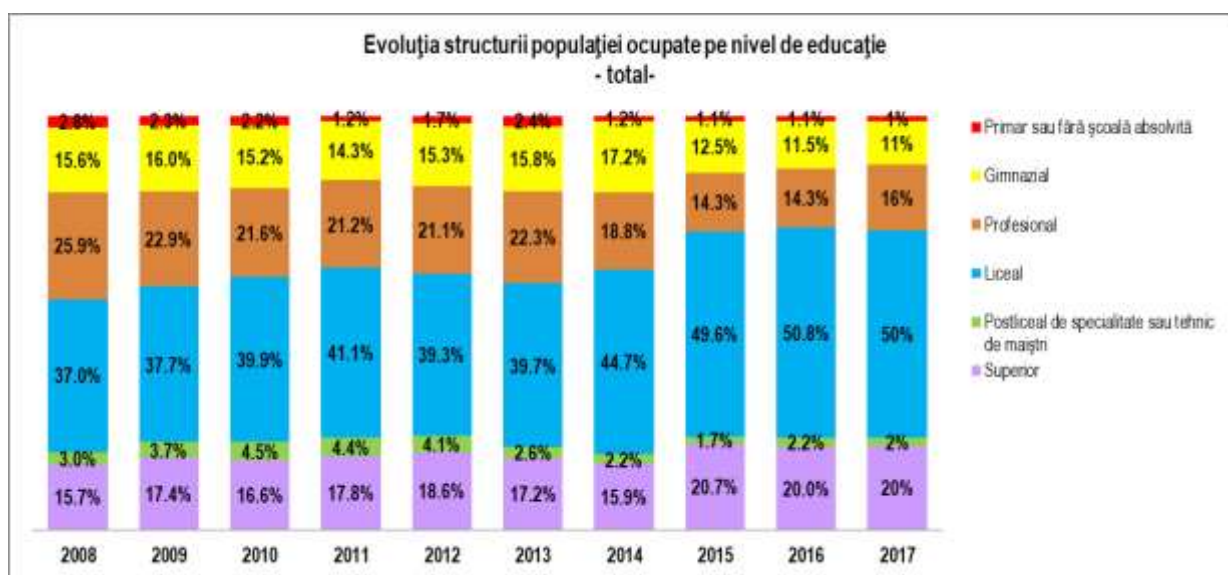
Universitățile din Regiunea Vest promovează ofertele de servicii și identifică posibilitățile de dezvoltare de proiecte de colaborare cu mediul economic din zonă.

11.4. Profilul de piața muncii al Regiunii Vest din perspectiva învățământului superior

11.4.1. Analiza evoluțiilor și prognozelor privind piața muncii este realizată în capitolul principal alocat pieței muncii. Față de aspectele detaliate în acel capitol, completăm cu următoarele aspecte specifice pentru învățământul superior, inclusiv implicațiile acestor evoluții:

11.4.2. Implicațiile evoluțiilor pieței muncii pentru învățământul superior

Evoluția structurii populației ocupate pe nivel de educație în regiunea VEST arată o

creștere evidentă a segmentului aferent celor cu nivel de educație învățământ superior, atotgând valoarea de 20% în 2017, cu o creștere procentuală de 5% în 10 ani.

Diferențe procentuale între sexe se înregistrează, astfel pentru sexul masculin în 2017 avem 17,9%, cu două puncte procentuale sub valoarea globală de 20%, însemnând că femeile înregistrează valori peste media națională.

În regiunea VEST structura populației ocupate pe nivel de educație este în creștere astfel că, în 2017 a fost de 68% din populația ocupată este cu educație de nivel mediu, dintre care 69,7% este reprezentat de sexul masculin și 20% cu educație de nivel superior (Fig.9) , dintre care 23% este de sex feminin. Disparități există și la distribuție între mediul urban și rural, **în favoarea mediului urban, cu 26,9%.**

11.5. Învățământul superior din Regiunea Vest

În regiunea Vest, potrivit datelor oficiale ale Ministerului Educației Naționale, sunt active 11 instituții de învățământ superior care organizează programe de studiu, majoritatea concentrate în județul Timiș. Din grupul instituțiilor de învățământ superior centrate pe cercetare științifică avansată face parte o singură universitate - Universitatea Politehnică. Universitățile de educație și cercetare științifică sunt reprezentate de Universitatea de Medicină și Farmacie "Victor Babeș", Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului și Universitatea de Vest, toate fiind localizate în Timișoara. Universitățile de educație sunt reprezentate de Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița, Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad, Universitatea din Petroșani, Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" din Arad. În învățământul privat sunt , Universitatea "Tibiscus" din Timișoara,- cu programe de studii acreditate, Universitatea „Ion Slavici” din Timișoara – cu programe de studii autorizate, Universitatea „Dragan” din Lugoj.

Dezvoltarea învățământului superior din regiunea Vest are ca bază sectoarele economice existente în regiune. Economia Regiunii Vest se bazează pe următoarele sectoare: sectorul producătorilor de componente pentru automobile, sectorul textile, sectorul TIC, sectorul agroalimentar, construcții și turism. Turismul în regiunea Vest dispune de un valoros potențial de dezvoltare, neexploatat încă suficient și care poate deveni o sursă de atractivitate atât a investitorilor cât și a turiștilor (români și străini). Prezența resurselor naturale și culturale de o mare diversitate și armonios repartizate în teritoriu, dau posibilitatea practicării întregii game de forme de turism. Dezvoltarea turismului în regiune trebuie să aibă ca bază formarea resurselor umane pe toate palierele, inclusiv formarea profesională continuă. Adaptările structurale din economie presupun competențe adecvate și o mobilitate ocupațională sporită (inclusive intersectorială) a forței de muncă.

11.5.1. Evoluția ofertei învățământului superior din regiune

Situația Universităților și facultăților în Regiunea Vest și distribuția pe județele regiunii este:

Regiune, județ, localitatea facultății	Universități	Facultăți
Total țară	97	560
Regiunea VEST	11	
Arad	2	16
Municipiul Arad	2	15
Orasul Șebiș	-	1
Caraș-Severin	1	3
Municipiul Reșița	1	3
Hunedoara	1	4
Municipiul Deva	-	1
Municipiul Petroșani	1	3
Timiș	7	39
Municipiul Timișoara	6	37
Municipiul Lugoj	1	2

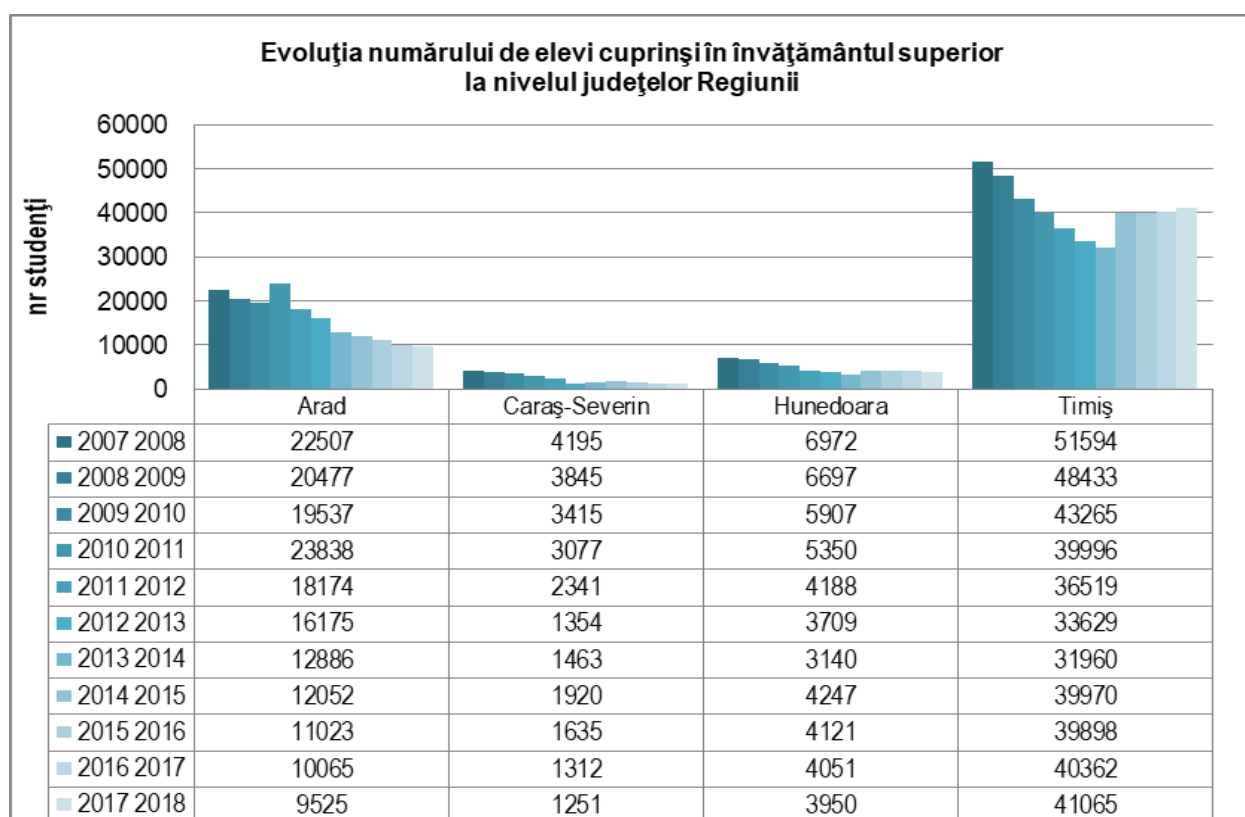
Analiza învățământului superior din regiunea VEST din perspectiva unor indicatori statistici este următoarea:

Conform graficului din fig. 3, gradul de cuprindere a populației la nivelul României este în scădere de la 79,7 în 2007-2008 la 72,3 în 2017-2018. Regiunea Vest înregistrează o scădere a acestui indicator de la 81,9 în 2007-2008 la 74,4 în 2017-2018, cu efecte semnificative și asupra învățământului superior.

Pentru grupa de vârstă 19-23 ani, la nivelul României înregistrăm o scădere de la 63,4 în 2007-2008 până la 48,1 în 2013-2014 urmată de o creștere din 2014 până în 2017-2018 care se datorează modificărilor apărute privind introducerea în sistemul de educație a

copiilor începând cu vârsta de 2 ani.În regiunea VEST se păstrează același trend al gradului de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 19-23 ani și anume, o scădere de la 67,4 în 2007-2008 la 58,1 în 2013-2014, urmată de o creștere la 74,8 în 2014-2015 la 80% în 2017-2018. În județele regiunii VEST cea mai mare scădere a fost în județul Timiș de la 97,2 în 2007-2008 la 85,4 în 2013-2014, urmat de județul Arad, de la 73,1 în 2007-2008 la 56,6 în 2017-2018. Județul Hunedoara de la 37,9 în 2007-2008 a înregistrat o creștere până la 43,5 în 2010-2011, după care în 2011-2012 a început o scădere a gradului de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 19-23 ani este mai accentuată astfel că în 2017-2018 valoarea este de 50.În județul Caraș-Severin se înregistrează o menținere a valorii de 33,7 (2007-2008) care scade din 2011-2012 la 24 în 2013-2014.Începând cu 2014-2015, când valoarea gradului de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 19-23 ani este de 36,8, se înregistrează o scădere continuă astfel că în 2017-2018 este de 32,6.

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul superior în regiunea VEST arată o tendință de scădere, cu disparități mari între județele regiunii.

Elevi cuprinși în învățământul superior, după sex, sunt preponderent populație feminină de 54,2% față de 45,8% populație masculină în 2017-2018, iar după mediul de proveniență, 100% provin din mediul urban.

În concluzie, în toate județele regiunii VEST în care există universități se înregistrează o scădere drastică a numărului de elevi cuprinși în învățământul superior. Acest fenomen apare ca urmare a scăderii numărului de absolvenți de liceu care nu se înscriu pentru susținerea examenului de bacalaureat, numărul scăzut a celor care promovează bacalaureatul și a celor care migrează spre alte țări UE.

Domeniile de licență la universitățile din regiune sunt următoarele:

Domeniile de LICENȚĂ acreditate, organizate de Universitatea Politehnica din Timișoara în anul universitar 2018-2019 sunt:

1. ARHITECTURĂ ȘI URBANISM (Arhitectură; Mobilier și amenajări interioare)
2. AUTOMATICĂ ȘI CALCULATOARE (Calculatoare și tehnologia

informației;Calculatoare;Calculatoare și tehnologia informației; Ingineria sistemelor;Automatică și informatică aplicată; Informatică ; Informatică ID)

3.CHIMIE INDUSTRIALĂ ȘI INGINERIA MEDIULUI (Inginerie chimică; Ingineria subst. anorganice și protecția mediului;Chimia și ing.subst.org., petroch. și carbochimică; Ingineria mediului; Ing. și prot. mediului în industrială; Ingineria produselor alimentare; Controlul și expertiza produselor alimentare)

4.CONSTRUCȚII (Inginerie civilă; Construcții civile, ind. și agricole;Căi ferate, drumuri și poduri; Amenajări de construcții hidrotehnice; Inginerie sanitară și protecția mediului;Inginerie civilă; Inginerie civilă (lb. engl.); Inginerie civilă (lb. germ.); Ingineria instalațiilor; Instalații pentru construcții; Inginerie geodezică).

5.ELECTRONICĂ, TELECOMUNICAȚII ȘI TEHNOLOGII INFORMAȚIONALE (Inginerie electron.,telecomunicații și tehnologii informaționale ;Electronică aplicată; Tehnologii și sisteme de telecomunicații; Inginerie electron.,telecomunicații și tehnologii informaționale (lb. engleză); Tehnologii și sisteme de telecomunicații; Inginerie electron.,telecomunicații și tehnologii informaționale (ID); Tehnologii și sisteme de telecomunicații)

6.ELECTROTEHNICĂ ȘI ELECTROENERGETICĂ (Inginerie electrică; Electrotehnică; Inginerie energetică; Ingineria sistemelor electroenergetice)

7. INGINERIE HUNEDOARA (Inginerie electrică; Inginerie electrică și calculatoare; Electromecanică; Ingineria autovehiculelor; Autovehicule rutiere; Inginerie și management Inginerie economică în domeniul mecanic; Inginerie economică în ind. chimică și de materiale Științe ingineresti aplicate; Informatică industrială; Ingineria mediului; Ingineria valorificării deșeurilor

8.MANAGEMENT ÎN PRODUCȚIE ȘI TRANSPORTURI (Inginerie și management; Inginerie economică industrială; Inginerie economică în construcții; Inginerie economică în ind. chimică și de materiale; Inginerie economică în domeniile electric, electrotehnic și energetic; Științe administrative; Administrație publică

9.MECANICĂ (Ingineria autovehiculelor; Autovehicule rutiere; Ingineria transporturilor; Ingineria transportului și a traficului; Inginerie industrială; Tehnologia construcțiilor de mașini Tehnologia construcțiilor de mașini - Învățământ cu Frecvență Redusă (IFR); Ingineria sudării; Științe ingineresti aplicate; Inginerie medicală; Ingineria materialelor; Știința materialelor; Inginerie mecanică; Mașini și instal.pt. agricultură și ind. Alimentară; Mașini și sist. hidraulice și pneumatice; Sisteme și echipamente termice; Mecatronică și robotică)

10.ȘTIINȚE ALE COMUNICĂRII (Științe ale comunicării; Comunicare și relații publice; Limbi moderne aplicate; Traducere și interpretare)

Universitatea Aurel Vlaicu din Arad are următoarele domenii pentru studiile de licență:

1.INGINERIE (Ingineria autovehiculelor;Autovehicule rutiere;Ingineria sistemelor-Automatică și informatică aplicată; inginerie Industrială- Tehnologia Construcțiilor de Mașini,Tehnologia și designul produselor textile, Tehnologia confecțiilor și tricotajelor;Ingineria sudării;Inginerie și management—nginerie economică industrială)

2.INGINERIE ALIMENTARĂ,TURISM ȘI PROTECȚIA MEDIULUI(Ingineria mediului-Ingineria sistemelor biotehnice și ecologice; Ingineria produselor- Controlul și expertiza produselor alimentare;Ingineria produselor alimentare;Protecția consumatorului și a mediului;Ingineria și managementul în alimentația publică și agroturism; Ingineria și managementul în agricultură și dezvoltarea rurală)

3. ȘTIINȚE UMANISTE ȘI SOCIALE (Științe administrative, Științe ale comunicării)

4.ȘTIINȚE ECONOMICE (Administrarea afacerilor, Contabilitate, Finanțe, Management)

5.ȘTIINȚE EXACTE (Informatică, Informatică aplicată (l. engleză), Matematică)

6.TEOLOGIE

7.EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

8.DESIGN (Arte vizuale-Design, Design ambiental, Moda-design vestimentar)

Universitatea EFTIMIE MURGU din Reșița are următoarele domenii de studii de licență:

- 1.INGINERIE ȘI MANAGEMENT (Inginerie Mecanică;Electromecanică,Informatică Industrială)
2. ȘTIINȚE ECONOMICE (Administrarea afacerilor, Contabilitate, Marketing, Marketing ID)
3. ȘTIINȚE SOCIALE

Universitatea din Petroșani are următoarele domenii de studii de licență:

- 1.INGINERIE MINIERĂ
- 2.CALCULATOARE
- 3.ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

4.2. Cercetare-dezvoltare și inovație

Cercetare –dezvoltarea și inovarea sunt provocari pentru Regiunea Vest și reprezintă un punct important în Strategia de dezvoltare 2015-2020 a regiunii.Cercetarea-dezvoltarea și inovarea se realizează în universități, în centrele de cercetare la nivelul departamentelor și facultăților și în Institutele de cercetare-dezvoltare și inovare existente.

Cele mai importante institute de cercetare-inovare din Regiunea Vest sunt institutele CDI naționale cu sediul in București, dar care au sucursale în regiune și care acoperă un spectru larg de domenii de cercetare.(sursa: Strategia de dezvoltare a Regiunii Vest 2015-2020)

Caracterul cercetărilor este diferit pe fiecare județ, ținând cont de domeniile economice predominante ale acestora.În regiunea VEST distribuția principalelor centre de cercetare-dezvoltare și inovare pe județe este următoarea:

-În județul Arad principalele unități de cercetare sunt predominante în: construcții, material rulant, sector viticol, creșterea bovinelor;

-In județul Caraș-Severin principalele unități de cercetare sunt în domeniul mecanic, cultura fructelor și creșterea ovinelor;

-In județul Hunedoara principalele unități de cercetare sunt în siderurgie, metalurgie, minerit și securitatea mineritului;

-In județul Timiș sunt concentrate cele mai multe unități de cercetare dintre care cele mai importante sunt: sudura și încercări de materiale, chimie și electro-chimie, fizică, medicină, sănătate publică, silvicultură, științe sociale etc.

Există un deficitul major de cercetători buni ceea ce determină un nivel scăzut al cercetării în institutele de cercetare inovare.Acest lucru obligă universitățile să se implice în acest proces de formare a absolvenților pentru cercetare. Prin strânsa legătură cu firmele din mediul privat învățământul superior este indisolubil legat de cercetarea științifică, asigurând calitatea actului educațional prin cercetare, dezvoltarea și inovarea unor soluții necesare pentru creșterea calității produselor realizate. Prin urmare, cercetarea științifică constituie nu numai o activitate care susține procesul didactic, ci totodată un mijloc de implicare a universităților în dezvoltarea economică locală, regională și națională. Fără cercetare, universitățile pierd legătura cu mediul socio-economic, ajungând în situația de a pregăti absolvenți carenu corespund cerințelor pieței muncii. Studiile de master și doctorat realizează formarea și implicate studenților în proiectele comune cu agenții economici astfel că încă de pe bancile facultății masteranzi și doctoranzi pot să deprindă cum se desfășoară o activitatea de cercetare în conformitate cu standardelor internaționale. Firmele private în acord cu universitățile susțin abordarea multidisciplinară a programelor de studii și a disciplinelor, dezvoltarea de cursuri practice și stadii tehnice de practică cât și cursuri de scurtă durată pentru certificare separate (cursuri postuniversitare) astfel încât să se poată spori competențele în acord cu cerințele pieței ale absolvenților încă de pe bancile facultății.

Obiectivele principale cuprinse în Planurile strategice elaborat pentru 2016-2020 sunt specifice fiecărei universități după cum urmează:

Planul strategic al Universității Politehnica Timisoara privind învățământul superior și piața muncii se bazează pe rezultatele obținute de universitate care trebuie consolidate și perfecționate în spiritul misiunii acesteia și a valorilor promovate. Prin ținte bine alese de universitate și prin atingerea lor programată, comunitatea academică a Politehnicii câștigă încrederea și forța necesare asigurării unui nivel calitativ ridicat al activităților de cercetare științifică și educaționale, iar prin imaginea creată universitatea devine un atractor pentru studenți și societate și un partener credibil atât în plan educațional cât și în ceea ce privește activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică.

Evaluarea punctelor tari a UPT evidențiază următoarele **direcții în privința pieței muncii:**

- capacitatea de adaptare planificată și procedurată la modificările care se produc în spațiul competențelor profesionale din inginerie, reflectată prin adaptarea continuă a ofertei didactice și de cercetare la cerințe naționale și internaționale, atât sub aspectul nivelului cât și al diversității, inclusive în ceea ce privește oferta de programe de studii în limbi de largă circulație;
- implicarea pe plan internațional, național și zonal prin colaborări și parteneriate cu universități, companii, în general cu mediul economic, în obiective cu tematică științifică, culturală, educațională și socială;
- atingerea unui nivel apreciabil de cultură instituțională a cercetării și a calitatii

Universitatea de Vest din Timisoara își propune următoarele obiective și direcții strategice legate de piața muncii:

- Cercetarea Științifică și Creația Universitară are ca obiectiv strategic: Crearea unui mediu de cercetare competitiv pe plan național și internațional care să transforme UVT într-un pol de excelență centrat pe generarea de cunoaștere prin cercetare științifică, dezvoltare și inovare și prin creație artistică și universitară – cu impact direct asupra calității activității didactice și asupra serviciilor către mediul economico-social.

Universitatea de Vest din Timișoara își asumă misiunea generică de cercetare științifică avansată generând și transferând cunoaștere către societate prin activități de: cercetare științifică și universitară, dezvoltare, inovare și transfer tehnologic, realizate prin creație individuală și colectivă, în domeniul științelor, al științelor sociale, al literelor, al artelor, prin asigurarea performanțelor și dezvoltării fizice și sportive, precum și valorificarea și diseminarea rezultatelor acestora, astfel:

- Dezvoltarea relației cu mediul socio-economic prin prisma transferului de cunoaștere științifică;
- Creșterea capacității de cercetare științifică și creație universitară și îmbunătățirea rezultatelor de cercetare ale doctoranzilor și tinerilor doctori;

UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI MEDICINĂ VETERINARĂ A BANATULUI „REGELE MIHAI I AL ROMÂNIEI” DIN TIMIȘOARA în STRATEGIA PRIVIND CERCETAREA, INOVAREA ȘI TRANSFERUL TEHNOLOGIC domeniul cercetării, inovării și transferului tehnologic reprezintă un pilon important în cadrul strategiei de dezvoltare a universității în perioada 2016-2020, ce poate propulsa Universitatea în elita instituțiilor de învățământ superior. În acest sens, obiectivele activității de cercetare ale Universității, în conformitate cu obiectivele Strategiei Naționale de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020 sunt:

- Îmbunătățirea continuă a acestei activități pentru obținerea de rezultate științifice deosebite, consolidarea poziției în topul cercetării românești și atingerea excelenței științifice recunoscută pe plan internațional, ceea ce determină creșterea vizibilității Universității;

- Realizarea unor proiecte complexe cu impact asupra performanțelor în domeniul agriculturii, horticulturii, zootehniei, medicinei veterinare, prelucrării produselor agricole și amănagementului agricol, prin:
- oferirea de soluții inovatoare pentru creșterea competitivității sectorului public și privat din domeniile aferente; sprijin oferit administrației centrale în luarea deciziilor, prin oferirea suportului științific, și administrațiilor locale în formularea strategiilor de dezvoltare rurală; implicarea unui număr cât mai mare de cadre didactice și cercetători din Universitate în strategii/proiecte comune de dezvoltare rurală la nivel european; orientarea activității de cercetare a Universității spre domeniile prioritare ale Strategiei Naționale de Cercetare – Dezvoltare – Inovare 2014-2020;
- încheierea de protocoale de colaborare/parteneriate/convenții cu mediul academic, științific și economic, în acest sens facilitându-se participarea la proiecte comune, efectuarea de stagii de practică, precum și schimbul de informații.

Universitatea Aurel Vlaicu din Arad dezvoltă colaborări cu agenți economici, cu firme ce își desfășoară activitatea în județul Arad, realizează o permanentă sondare a pieței forței de muncă, toate acestea în scopul creșterii șanselor absolvenților universității de a-și găsi un loc de muncă după absolvirea facultății. Un bun exemplu este strategia Facultății de Inginerie din cadrul UAV. Contracte de colaborare cu mai multe companii, stagii de practică pentru studenți direct în producție, toate menite a da o șansă în plus absolvenților după finalizarea studiilor.

Universitatea Efimie Murgu din Reșița în planul strategic 2016-2020 a evidențiat faptul că învățământul superior de calitate este indisolubil legat de cercetarea științifică. Prin urmare, cercetarea științifică constituie nu numai o activitate, care susține procesul didactic, ci totodată un mijloc de implicare a universităților în dezvoltarea economică locală, regională și națională. Fără cercetare, universitățile pierd legătura cu mediul socio-economic, ajungând în situația de a pregăti absolvenți greu integrabili pe piața muncii.

Universitatea din Petroșani are un obiectiv dezvoltarea cercetării științifice, a creativității și inovării. Cercetarea este o activitate care susține procesul didactic și totodată un mijloc de implicare a universităților în dezvoltarea economică locală, regională și națională și de transfer tehnologic

11.5.3. Exemple de bună practică

11.5.3.1 Colaborarea cu învățământul profesional și tehnic

Între universitățile din regiunea VEST și unitățile de învățământul profesional și tehnic există o strânsă colaborare prin intermediul inspectoratelor școlare județene. Astfel se întreprind acțiuni comune universitate-liceu de familiarizarea elevilor din învățământul profesional și tehnic cu mediul universitar prin organizarea de vizite în spațiile universitare, respectiv laboratoare și săli de curs, antrenarea elevilor prin concursuri profesionale organizate în universități, vizite ale elevilor și asistența la prezentări susținute de cadrele didactice pe tematici date și care se desfășoară de regulă în intervalul „saptamâna altfel,.. În decursul anului școlar se fac prezentări a ofertei educaționale în liceele de profil și teoretice pentru atragerea elevilor spre universități. O acțiune comună pentru toate universitățile din regiunea VEST este organizarea ZILELE PORTILOR DESCHISE la care sunt invitați toți elevii interesați să cunoască oferta educațională și baza materială a universităților din zona de rezidență și nu numai. Deasemenea, se realizează contacte între studenții din LIGA studenților și elevi prin acțiuni organizate de către aceștia, astfel elevii pot cunoaște care este percepția studenților despre procesul de învățământ din universitatea și facultate.

11.5.3.2. Parteneriate ale universităților cu mediul economic

În regiunea Vest funcționează universitățile publice și private, preocupate să asigure necesarul de forță de muncă cerută de piața muncii. În acest sens, universitățile sunt preocupate colaborarea strânsă cu firmele din regiune în procesul de îmbunătățire a programelor de studii și/sau crearea de noi specializări, pentru tehnologiile noi apărute pe piață, și pentru integrarea studenților în procesul de producție prin efectuarea stagiilor de practică la firme. Întărirea legăturilor între firme și universitățile se realizează prin parteneriatele public-privat în vederea dezvoltării de colaborări și proiecte comune. Problema este că formarea profesională a unui absolvent durează cca 3-4 ani iar schimbările tehnologice sunt mult mai rapide și niciodată cunoștințele și abilitățile absolvenților nu vor fi la nivelul cerut de angajatori de pe piața muncii.

Universitatea din Petroșani are un obiectiv legat de piața muncii Adaptarea permanentă a ofertei educaționale a Universității din Petroșani la evoluțiile înregistrate pe piața forței de muncă Universitățile din Regiunea Vest își propun următoarele obiective prioritare în raport dezvoltarea regionala:

-adaptarea permanentă a ofertei educaționale la evoluțiile înregistrate pe piața forței de muncă și formarea unor competențe aplicativ – practice pentru studenții în vederea pregătirii acestora pentru exigentele pieței muncii.

11.5.3.3. Oferta IS din regiune pentru formarea adulților

11.5.3.4. Colaborări ale universităților pentru sprijinirea dezvoltării regionale

Universitățile din regiunea VEST sunt implicate în sprijinirea dezvoltării regionale prin însuși rolul lor de educare a resurselor de muncă în acord cu cerințele pieței muncii și prin realizarea activităților de cercetare-dezvoltare și inovare în cadrul proiectelor realizate cu parteneri din mediul economic. Sunt o multitudine de colaborări realizate cu partenerii administrației locale și județene și cu agenții economici. Fiecare universitate are ca obiectivul strategic colaborare pentru sprijinirea dezvoltării regionale prin participari la diverse proiecte și manifestări ale partenerilor regionali. Participarea universităților în cadrul Consorțiilor Regionale ca parteneri pentru sprijinul dezvoltării învățământului profesional și tehnic este un exemplu de colaborare pentru sprijinirea dezvoltării regionale.

În strategia Universității de Vest Timișoara 2016-2020, universitatea își asumă rolul de actor activ în cadrul societății, un actor care reacționează prompt la prefacerile sociale, economice, politice și culturale, însușindu-și un rol angajant, prin care acționează nemijlocit asupra dezvoltării regionale, pe baza unor repere strategice limpede asumate.

Obiective operaționale:

- ☐ Dezvoltarea unui parteneriat reciproc recompensator cu administrația locală și regională;
- ☐ Afirmarea rolului activ al UVT în comunitate, prin dezvoltarea parteneriatului cu societatea civilă și reprezentanții săi semnificativi;
- ☐ Implicarea UVT în comunitate, prin acțiuni care potențează responsabilitatea socială;
- ☐ Consolidarea imaginii și poziției UVT în comunitatea locală, prin politica de promovare a culturii, creației artistice și a sportului;
- ☐ Adăugarea dimensiunii de prestator de servicii de înaltă calitate destinate mediului economic și administrației publice, precum și grupurilor țință vulnerabile care au nevoie de asistență psihologică și socială;
- ☐ Dezvoltarea relațiilor de colaborare ale UVT cu organizațiile profesionale și de interes academic;

- Relaționarea partenerială cu reprezentanții mediului politic, pentru promovarea inițiativelor valoroase ale regiunii și intereselor instituției;
- Analiza oportunității înființării, în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Timiș, a unei unități de învățământ preșcolar de care să beneficieze în mod prioritar copiii angajaților UVT și a unei unități pilot pentru învățământ preuniversitar (școală primară, gimnazială etc.).

Universitatea din Petroșani în cadrul Planului operational 2018 își propune o realizarea unei strategii de consolidare a relației cu partenerii sociali ai Universității (studenți, mediu de afaceri și autorități locale) are ca principal obiectiv întărirea poziției de lider regional informal al universității dar și de consolidarea a relației dintre studenți și instituție.

Obiective propuse sunt:

1. *Colaborarea UP – mediu de afaceri* se va concretiza prin elaborarea de proiecte comune finanțate din fonduri structurale și guvernamentale în parteneriat mediul de afaceri;
2. *Colaborarea UP – administrații locale* se va concretiza prin elaborarea de parteneriat în scopul elaborării de proiecte comune UP– CJH, respectiv depunerii de proiecte europene – POR și POC;
3. *Colaborarea UP – ONG -uri* se va concretiza prin elaborarea parteneriate în scopul depunerii de proiecte europene – POCU.

Universitatea Politehnica din Timișoara își propune în Planul operational 2018 realizarea următoarelor desiderate în sprijinul dezvoltării regionale:

- Crearea unei colaborări cât mai largi între UPT și mediul de afaceri constituie o preocupare permanentă. Se vor continua demersurile pentru a crea posibilitatea partenerilor economici să își implementeze concepte, tehnologii și/sau proiecte de cercetare comune cu personalul academic din UPT.
- Se va urmări facilitarea accesului persoanelor cu experiență din mediul economic spre titularizare în învățământ sau cooptarea ca și profesori asociați la anumite discipline. Sunt vizate atât parteneriatele pentru desfășurarea practicii studenților cât și parteneriate încheiate cu agenții economici pentru susținerea cu burse private a studenților, masteranzilor și doctoranzilor.
- Se vor consolida și dezvolta parteneriatele cu mediul economic în vederea implementării și transferului de know-how tehnico-științific. Se are în vedere creșterea cu cel puțin 10% a parteneriatelor cu mediul economic în vederea adâncirii cunoașterii reciproce și a problemelor specifice și în vederea demarării unei colaborări pe plan tehnic sustenabile economic, care să fie în interesul ambelor părți.
- Se vor organiza, împreună cu reprezentanții companiilor, vizite, workshop-uri, școli de vară, internship-uri, sesiuni tehnice pentru cadrele didactice în cadrul companiilor, susținute de specialiștii acestora.
- Pentru creșterea colaborării cu mediul economic vor fi continuate demersurile începute cu sprijinul Comitetului Director. În vederea extinderii ofertei educaționale și asigurării unei pregătiri competitive pe piața muncii a absolvenților se vor organiza manifestări comune cu principalii agenți din mediul economic.
- Se va continua organizarea bianuală a evenimentului Zilele Carierei (<http://www.zilelecarierei.upt.ro>) în vederea promovării și informării reciproce a universității și a mediului economic (la ediția din septembrie 2017 au participat peste 60 de companii). De asemenea, se vor organiza periodic workshopuri educaționale pe teme specifice fiecărui domeniu de specializare.

4.3.5. Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a IS din regiune cu nevoile de dezvoltare socio-economică

Universitățile din regiunea VEST urmăresc cu predilecție îmbunătățirea gradului de adaptare al absolvenților la exigențele pieței muncii și creșterea gradului de înseție pe piața forței de muncă;

Crearea culturii antreprenoriale academice implică universitățile în predarea și încurajarea studenților și cercetătorilor din universitate ideea de comercializare prin licențe și întreprinderilor de tip spin-off. Numarul limitat de spin-off-uri universitare este o consecință a mecanismului de stimulare și lipsa concentrării pe cercetare aplicată în universități.

Mentoratul și formarea ajută la transformarea ideilor în întreprinderi și se dezvoltă în universități la stagiile de practică ale studenților și apoi sunt transpuse în lucrări științifice și lucrări de licență. De asemenea, prin programele doctorale din cadrul școlilor doctorale existente universitățile atrag tineri care pot deveni cercetători în cadrul CDI.